מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד

8

47

חזיתות (כולל: חזית הצפון, המרכז,

חזית הדרום אילת) פרט ירושלים

Fronts: (except Jerusalem) Northern

Front, Central Front, Southern Front (incl. Eylath

1.9.49.

מחלקה

1052

26.4. P.P.

Tel Azizieh Zone Demilitarized

TIBERIAS, Wednesday. — Tel Azizieh has been demilitarized and the six gendarmes stationed at the El Hamma railway station have been withdrawn, the Chairman of the Israel-Syrian Mixed Armistice Commission reported to today's meeting of the Commission at the Syrian customs house. 1052

The Israel delegation declared that it was withdrawing its complaints on these two points, reserving the right to submit further complaints concerning the demilitarization of the area around Tel Azizieh. It was agreed that the Commission Chairman would determine whether there are further fortifications in the area to be destroyed.

The return of the fishing boat and equipment held by the Syrians since February 2, when three Israelis were detained, will be raised at the Wednesday meeting in Rosh Pina, since they refused to do so at yesterday's meeting.

Six Soldiers Hurt At Jordan Border

BEERSHEBA, 26.4 Wednesday. — Six Israel soldiers, two of them officers, were injured on Sunday when their vehicle struck two mines near the Israel-Jordan border.

The vehicle, carrying ten military personnel who had attended a meeting with Jordan representatives in Jordan territory, was on its way back when the explosion occurred.

Among the injured is Seren Hagai Avriel, brother of the Israel Minister to Rumania. Two of the injured are in a serious condition.

Official sources in Tel Aviv could not state the exact location where the explosion occurred. 1052

A protest was lodged by the Israel delegation to the Israel-Jordan Mixed Armistice Commission in Jerusalem on Tuesday.

U.K. ENVOY TO EGYPT

LONDON, Wednesday (AP). — Sir Ralph Stevenson, former Ambassador to China, has been appointed Ambassador to Egypt, the Foreign Office announced today. He succeeds Sir Ronald Campbell who will retire soon.

27.4. P.P.

Egypt Says Israel 'Raided' Gaza Area

CAIRO, Thursday (UP). — Egypt's War Minister, Mustapha Nosrat Bey, accused Israel today on making a raid into Egypt in the Gaza area last Friday, killing one civilian and burning granaries. He said the raid was "unjustified and premeditated." Nosrat said was unable to accept Israel's statement that their patrol had mistakenly crossed the frontier during the night. Nosrat said the attack was carried out in daylight and was repulsed by Egyptian artillery and infantry. 1052

AFP reported that Nosrat has instructed his forces to "react with force against further violations" of the frontier.

16.4. P.P.

PROTEST AGAINST NEGEV PIPE THEFT

BEERSHEBA, Sunday. —The Israel authorities have lodged a sharp protest with the Egyptians, through the U.N., against the theft last week of a quantity of water pipes from a Negev settlement. More than 20 pipes were stolen, and the settlement has been without water for some days. Tracks led across the Egyptian border. 16.4 1052

16.4. P.P.

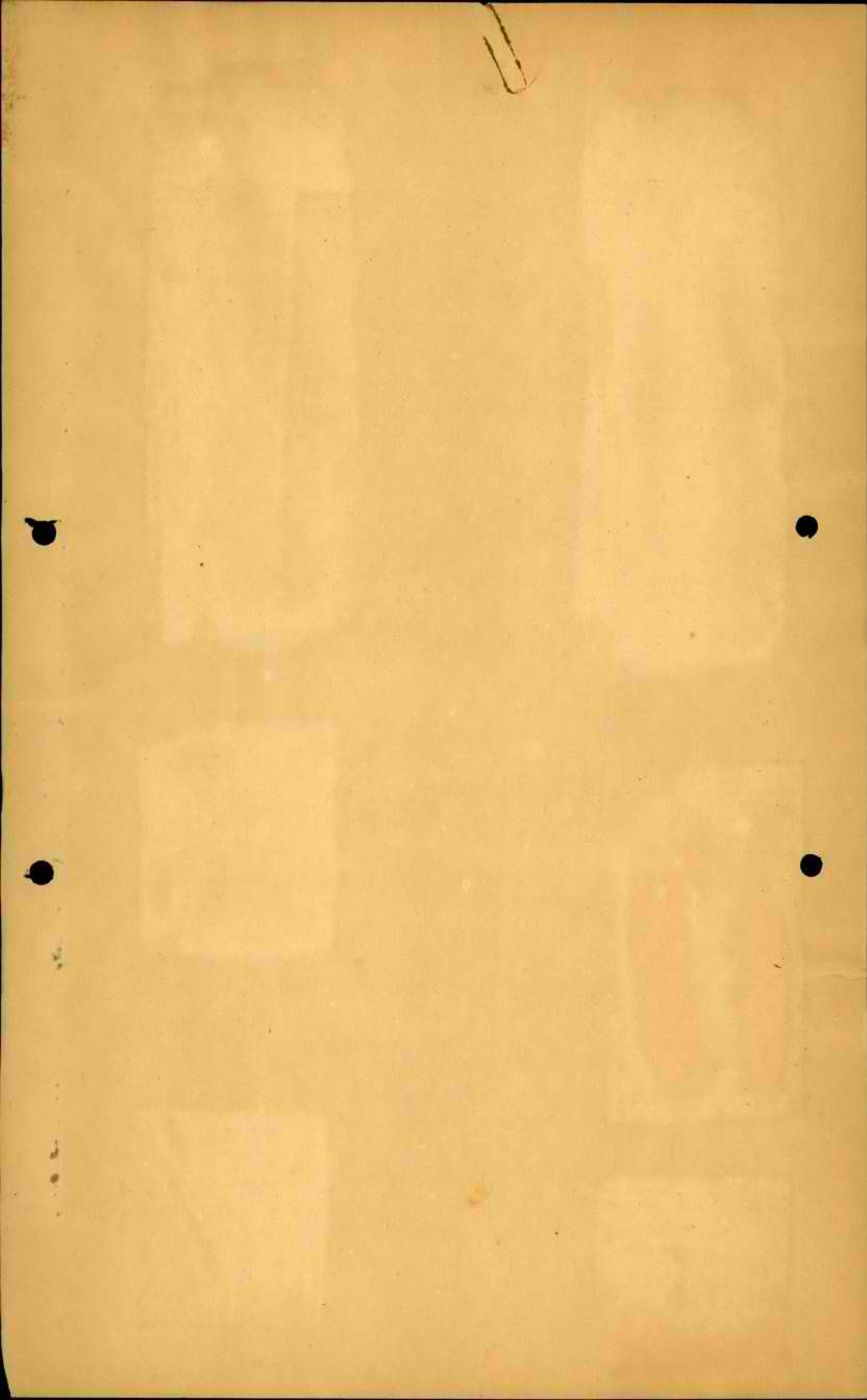
Bernadotte Inquiry Group Meets

The Special Committee set up by the Cabinet to study the Swedish report on the murder of Count Folke Bernadotte, held its opening session last week in Jerusalem. Civilian, police and military witnesses who took part in the original investigation were heard. 16.4 1052

7.4. P.P.

NEGEV MEETING

BEERSHEBA, Thursday. — Security, agriculture and social questions affecting Negev settlements were discussed at a recent meeting here. Representatives of all Negev settlements and the Chief of Staff, Rav-Aloof Yadin; the Southern Area Commander, Aloof Moshe Dayan; senior Army officers; the Mayor of Beersheba and the military governor took part. 7.4 1052

הופגז איזור ישראלי בנגב

אש אחזה בשדות חיטה ונגרם נזק

ביום ו' שעבר הפגיזו ערבים מעבר לגבול במשך יום שלם, לסירוגין, ברואים ישראליים ש־קצרו שדות חיטה בסביבות רח־רית, שמדרום לחברון, מסר את־מול דובר צבא הגנה לישראל.

התלקחה אש בשדות ואחזה בגורן, ש־עלתה כולה באש. נגרמו נזקים אך לא היו כל אבידות. ישראל עומדת להגיש תלונה לועדת שביתת־הנשק המעורבת.

הסופר הצבאי של „הארץ" מוסיף: ה־הפגזה באזור חברון בין אם באה מתותחים וכין אם ממרגמות, מהווה הפרה חמורה של הסכם שביתת הנשק וקווי התיחום הצבאיים. השימוש בכלי נשק כבדים מפ־רר את ההשערה, כי לא היה זה מעשה ידי מתנדבים למיניהם, אלא יד של אנשי צבא סדירים.

קווי התיחום באזור זה נקבעו ברורות הן לפי הסכם רודוס יהן בפעולת תיחום נוספת שנעשתה בפרקי זמן מאוחרים יותר על ידי קצינים של צבא ההגנה והלגיון הערבי. לא יכול להיות, אפוא, ספק ביחס להפרת הגבול שבהמטרת הפגזים.

הארץ 3.5.50

בדואי הנגב מקבלים את פני הרמטכ"ל

ראשי השבטים מביעים אמונם לישראל ומשמיעים דרישותיהם

רב־אלוף יגאל ידין, ראש המטה הכללי של צבא ההגנה לישראל וקבוצת קצינים גבוהים, נתקבלו אתמול בכבוד רב, לפי כל מנהגי המדבר, על ידי ראש שבטי טיאהא, מגדולי השבטים בנגב, ששיתף פעולה בימי המחמה, והביע למדינת ישאל ולצבאמ שוב את נאמנות.— מוסר הסופר הצבאי של „הארץ".

לאחר קבלת פנים של מאות רוכבי סוסים וגמלים, מלוות יריות מרובים, ביניהם מסוגים ישנים מאד, נערכה סעודה לאורחים, שבה הביאו ראשי השבט את דרישותיהם לפני ראש המטה הכללי. בתשובת הרמטכ"ל, שנאמרה עברית וערבית, ולאחר שהוגשה לו חרב בידואית מחוטבת, נסתיים הביקור.

בשעת הצהרים יצאה מבאר־שבע שיירה קטנה של מכוניות צבאיות, ובה הרמטכ"ל, אלוף מ. דיין, אלופי משנה צבי צורה וש. אייזן, סגני אלוף ע. מור, ראש הממשל הצבאי וסגן־אלוף מ. פרלמן, מפקד יחידת הקשר לעתונות, ומלויהם, בדרכה אל מחנה הבידואים, המצוי בקרבת קבוץ שובל.

במרחק מה לפני מחנה הבידואים, נראו כבר הרוכבים הבידואים, ובראשם השייך סולימאן אל הוזאייל, ראש שבטי טיאהא. בהגיע מכונית הרמטכ"ל נפנף אחד הבידואים בדגל הכחול־לבן, שהחזיק כל הזמן בידו, לכבוד ראש המטה, שירד ממכוניתו ולחץ את ידיו של השייך. לאחר פגישה ראשונה זו, המשיכה השיירה דרכה אל אוהל המסבה, כשמשני צדיה שורות של רוכבי סוסים ורוכבי גמלים, כולם מצוידים ברובים, מכל הסוגים, וכשמפעם לפעם נשמעות יריות הרוכבים, שהחלו להריץ את סוסיהם ואת גמלי־הרכיבה הקלים והעלו תמרות אבק שכיסו את השטח, תוך דהרה ויריות, ונפנוף ידים לברכה הגיעו האורחים אל האהל, שבקרבתו נראו שתי שורות של אנשי השבטים, שהצדיעו ודגלו נשקם בפקודות עבריות שקיבלה ממפקדה הבידואי. לאחר שנורו כמה אילמות אש, לכבוד הבאים, נתכנסו הקצינים הגבוהים וראשי שבטים בלבד לתוך האוהל, בשכל אנשי השבט מתגוררים בקרבת האהל וחלקם יושבים ומחכים לסעודה, באהל ענק, שבקרבת מקום.

ברכת בן השייך

את המסבה פתח בנו של שייך סולימאן אל טיאהא, שקרא מן הכתב, בשם אביו את הדברים הבאים:

„אני, שייך השבטים והמטות של ערב אל טיאהא שמח על שכבדת אותנו בנוכחותך הרוממה. ויום זה יהיה לנו יום חג. בהזדמנות זו הנני להודיעך, כי השבט שלי שכן בימי המלחמה בשטח המשתרע מאזור עזה ועד לים האדום. ניתקנו את קשרינו עם ארצות ערב והכרזנו עצמנו נאמנים לישראל. החל משנת 1936 ועוד קודם לכן לא קרה כל מקרה של פגיעה מצד אנשי שבטי ביהודים. אחר כך עמדנו לרשות הצבא ובדרכים שונות, שעליהם וודאי סיפרו לך יועציך, עזרנו לכם. ועתה הננו מביעים שוב את נאמנותנו הבלתי מוגבלת למדינת ישראל.

מבקשים ציוד חקלאי

יש לנו מנהגים משלנו ואנו רוצים שתתן לנו אפשרות להמשיך לחיות חיינו לפי הנוהג של שבטי ערב, הוסיף בנו של השייך. הוד מעלתך, המשיך, ידוע לך כי האדמות שלנו מעובדות בשיטות ישנות, נחרשות בסוס ובגמל, ואנו מבקשים מכם שתאפשרו לנו לרכוש ציוד חקלאי כדי שנוכל לעבד בו אדמותינו ולהרים את רמת חיינו.

אני חוזר על הכרזת נאמנותנו למדינת ישראל. אנו רואים עצמנו כאזרחי המדינה ומוכנים להגן ולהשתתף בשמירת המדינה", סיים הבידואי דבריו שנתקבלו במחיאות כפים.

אחריו הביא ברכה שייך של משפחה אחרת מאותו שבט, שדיבר בשם שבטי טיאהא וכל בידואי הנגב וציין, כי יום זה יישמר כיום היסטורי בדברי ימי הנגב ו„נחוג אותו מדי שנה בשנה". אף הוא הביע כמה בקשות, והן שיקחו בחשבון בשעת הטלת מסים את הממוצע שהיה נהוג בימי המנדט, רשות לעבד אדמות רחוקות יותר מאזור מושבם, הלוואה, אפשרות קנית מכונות, העלאה במשכורות הבידואים העובדים בשרות המדינה והנחות לשייכים כמו בימי המנדט.

דברי הרמטכ"ל

לאחר סעודה, שבה הוגשו כבשים באורז במספר רב של קערות־נחושת בידואיות, הודה הרמטכ"ל לבידואים והשיב להם בדברים, שראשיתם נאמרה ערבית. אחר כך המשיך בעברית, הוא אמר:

„אני מודה לכם על קבלת הפנים. שמחנו על כי אתם מרגישים בטחון וכבני הזעם היושב במדינה הזאת, כי אתם מעבדים את האדמה ופניכם לשלום. תפקידים רבים לפני הממשלה של ישראל, שהיא עדיין צעירה. המלחמה טרם נסתיימה כל עוד לא חתמו ארצות ערב על חוזי שלום. אנחנו רוצים בשלום, אבל אנו מוכנים למלחמה. לידידים נטיב, ולשונאים — אין תקוה. הובאו לפני בקשותיכם ועל חלק מהן יוכל להיענות לכם המושל הצבאי".

את דברי השייכים תרגם לעברית מתורגמן הצבא, כן תרגם את דברי רב־אלוף ידין לערבית.

לפני שהשיב למארחיו, הוגשה לרב אלוף יגאל ידין, על ידי השייך סולימאן, חרב סודאית עשויה כסף.

הרמטכ"ל בקבוץ שובל

לאחר הצגת מירוצי סוסים וגמלים פנו האורחים אל קבוץ שובל השכן, מקום שם נערכה קבלת פנים קצרה לרמטכ"ל והוחלפו דברים בין בא־כח המשק, שעמד על צרכי הבטחון של ישוב בנגב לבין הרמטכ"ל, שעמד על ההבנה המשותפת שבין המטה והישובים, ביחס לחשיבות הישובים מבחינה הגנתית, והוסיף, כי הוא שמח על יחסי השכנות הטובה שבין הקבוץ והבידואים, אך עמד על הצורך ברשת ישובים שתקיף הן את הבידואים והן את הישוב. כן הבטיח כי בקרוב תיפתרנה כמה שאלות מעשיות הקשורות בבטחון הישובים.

לאחר ביקור קצר במשק, חזרו האורחים למקומותיהם.

הבקר 28.5.50

נחנך בית הממשלה באילת

במעמד נציגי משרדי הממשלה והשלטונות הצבאיים, חיילים ואזרחים מתושבי אילת, נחנך בצהרי יום ו' בית משרדי הממשלה באילת.

הקהל, שהתכנס לפני הבית החדש, שמע את דברי רב־סרן מאיר בית־אש, קצין ההגנה לאזור „ע", שמסר את מפתחות הבנין למר י. צידיק, יו"ר ועדת הנגב במשרד ראש הממשלה.

מר צידיק מסר את המפתחות לידי מר זאב שרף, מזכיר הממשלה. הדלתות נפתחו והקהל נכנס לאחד החדרים, בו התקיים טקס החתימה על תעודות המסירה והקבלה של הבית המורכב משני בנינים ובהם 6 חדרים וחדרי שרות.

מר צידיק הרים על נס את הפעולה הרבה שנעשתה במקום מאז ביקורו האחרון של ראש הממשלה. מזכיר הממשלה, מר שרף, מנה כמה מן הקשיים הבולטים גם לעין עובר־אורח, שהושגו לאחרונה על־ידי משרדי הממשלה העוסקים בפיתוח הנגב.

לאחר שמר א. זכאי ורב־סרן בית־אש הודו למברכים נסתיים הטקס בדברים קצרים של מר ש. אלישיב, היוצא בימים הקרובים בתור ציר ישראל לפראג ולבודאפשט.

למוזמנים הוגש „כיבוד". באחד החדרים הוצגה תערוכת־קיר נאה, המבליטה בתצלום ובמספרים את השלבים העיקריים בפיתוח הנגב עד כה.

יו"ר הכנסת — בארגנטינה

יו"ר הכנסת, מר י. שפרינצק, הגיע בליל ו' לבואנוס איירס ונתקבל בכבוד צבאי על ידי יחידת חיל האויר הארגנטיני. (סס"א)

MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS
PRESS AND INFORMATION DIVISION

16th February, 1949.

Press Release No. 1

The Israeli Military spokesman today announced that three Israeli aircraft have today been searchi[illegible] the [illegible]ilee area for the UN plane which was [illegible]th on its flight from Beirut to Amman. Earl[illegible] authorities had given U[illegible] territory f[illegible]

1052

3.7. P.P.

Patrol Crosses Lines In Error; Egypt Claims Attack

TEL AVIV, Sunday. — An Army patrol engaged in routine activities crossed the demarcation line by mistake in the South on Friday, a military spokesman said today, commenting on an Egyptian report of an Israel attack.

The patrol, which was fired upon by Arabs, the spokesman continued, immediately realized its error and promptly returned to the Israel lines. There were no casualties. He added that the incident would be reported to the next meeting of the Mixed Armistice Commission. 3/7

From Cairo, a Reuter despatch said that Egyptian War Minister Mustapha Nasrat Bey declared that Israel troops, backed by aircraft, had launched an attack across the armistice lines on Friday. He added that Egyptian forces had been ordered to fight back immediately, to beat off any further onslaught.

The War Minister said that "light Jewish forces," with an air cover, penetrated into the village of Karam Ben al Moslim, east of Rafah, 30 kilometres south-west of Gaza.

War Planes Too

One villager was killed before the Israel force was thrown back, he said. Egyptian anti-aircraft guns had beaten off two Israel war planes.

"This is not the first incident where the Jews have broken the armistice lines," Nasrat Bey said. He added that he was conferring with the Foreign Minister on possible steps "to force the Jews to respect the U.N. frontier lines."

Some houses had been destroyed and grainstocks damaged, the War Minister added.

He said that in past cases of armistice infringements, Egyptian forces had been instructed to call observers — but "now they have received instructions to hit back without waiting for their arrival."

1057

J.P. [illegible]

No Mixed Patrols For Jordan Border

The Mixed Israel-Jordan patrols will not go into operation for the time being, it was learned in Jerusalem yesterday. The patrols were to protect the southern border against marauding bands and infiltrators, and were agreed upon in principle several weeks ago at a meeting of local commanders in Jerusalem. 1052

It was learned that the postponement was due to the fact that Jordan had not yet released three Israel soldiers captured during an incident in the South about two months ago. 12.6

Major-General William Riley returned to Jerusalem from Cairo yesterday. He was optimistic that the trouble in the south would be solved eventually, but other than that refused to comment on the situation.

In Givat Shaul on the outskirts of Jerusalem four cows valued at IL.1,000 were stolen on Saturday night. The thieves were believed to have been marauders from across the border.

[illegible]

1052

3/3 ידיעות

מכונית עלתה על מוקש בנגב

1052

מכונית עלתה אתמול על מו-
קש בדרך לנגב ושלושת נוסעיה
נפצעו. שנים נפצעו קל ונשלחו לבתי-
הם, אחרי שקיבלו עזרה ראשונה. אברהם
חזק, שנהג במכונית, נפצע קשה והועבר
לבית-החולים "הדסה".

3/3 ידיעות

10'2

P.S. P.P.

'Little Triangle' Observes First Year in Israel

KFAR SABA, Sunday. — The Arab population of the "little triangle" today observed the first anniversary of the transfer of the area to Israel near Tira village, with a cheerful medley of music and "fantasias."

Notables from most villages from Um-el-Sahm to Jaljuliya came to Tira to call on Sgan-Aloof Emanuel Mor, the Military Governor-General. A competition was held among school children for the "Governor's Cup," and the background of the proceedings was enhanced by a long row of blue-clad girls holding blue-and-white flags.

Snake Charmer

The celebrations began with a parade in which school children, horsemen, and a snake-charmer took part.

Abdul Rauf Abdul Razik, energetic leading notable of Tayiza, who arranged the proceedings said, in Hebrew, that for the local Arabs the day had meant the end of the Mandatory regime. Farif Hamdan, from Bak'a el Dharbiya, said that the past year had proved that there was no basis for the fears that the Jews would discriminate against the Arabs. Diab Hassan, speaking on behalf of the "triangle" merchants, asked for the free marketing of agricultural produce. Shukri Abu Hijle, from Jaljuliya, also spoke.

Sword for Governor

The triangle "sword" was presented to Rav Seren Goel Levitsky, Military Governor of the area, by Mukhtars of the villages. Duyiba village school won the Governor's Cup for Ahletics. Each group began its performance with a "song to the flag," composed by a local poet. A troubadour from Galilee, Kasen al - Assady, sang to the glory of the Army of Israel and the intervals between each event were filled with music by a military band.

Guests were later entertained to lunch. Among those present were Mr. Moshe Erem and Mr. Eliezer Preminger, Mapam members of the Knesset.

1052

7.5. הבוקר

„הבוקעים" התכנסו

כנס ראשון של גדוד „הבוקעים" מחטיבת „גבעתי" נערך בל"ג בעומר בבית־העם ברחובות. בו נפגשו ותיקי הגדוד המשוחררים ואלה המשרתים בצבא. מטרת הפגישה היתה להחיות מחדש את החויה המשותפת של האחים לנשק, להעלות זכרונות ולהתיחד עם החברים שנפלו.

„לבנות את המחר על יסודות האתמול, בו למדנו לכבד זה את זה על אף הבדלי השקפות ודעות", דרש שמעון אבידן, מי שהיה מפקד חטיבת גבעתי בימי הקרבות והופיע הפעם כחבר קיבוץ. אלוף־משנה יעקב פרילוב, מי שהיה מפקדו של הגדוד, קרא לשמור על רוח האחוה והרעות שאיחדה את כולם ולמסור אותה לבאים אחריהם. פתח את הכנוס מר משה ליטבק. לפני הנאומים הוקרא „יזכור" לנופלים מהגדוד. לאחר תכנית אמנותית יצאו המתכנסים בריקודים עד אור הבוקר.

13.4. P.P.

SYRIAN SOLDIERS TO EVACUATE ZONE

TEL AVIV, Wednesday.—The Syrian delegation to the Mixed Armistice Commission, at a meeting at the Pension Shulamit in Rosh Pina today, said that owing to technical difficulties the Syrian authorities had not yet been able to demilitarize Tel Azizieh, but undertook to do so by 11 o'clock on April 18. They also undertook that by the same date the six gendarmes stationed at El Hamma to guard the railway station would be withdrawn. 13/4 1052

The Chairman of the M.A.C. will visit these two places on April 18 and will report to the next meeting of the Commission to be held at the Syrian customs house on April 19.

The Israel delegates announced that if the Chairman reported that the Syrians had carried out their promises by that date, they would withdraw their complaints regarding these two points.

29.4. הבקר

„אם יאלצונו שוב ללחום בטוחני כי גם החץ השלישי ישיג מטרתו"

אומר אלוף יגאל אלון במסבה עם פרסום „שלושה חצים"

„כל עוד רצועת עזה ואזור חברון—בית לחם אינם בידינו אין לומר כי נסתיים שחרור הנגב" — אמר אתמול אלוף יגאל אלון בעת מסיבת הסופרים הצבאיים לחברם ש. טנאי לצאת ספרו „שלושה חצים".

28.4 1052

אלוף אלון סקר בקוים כלליים את הקרבות בנגב, שהוא רואה אותם כחלקים שונים של פרשה אחת. בדברו על העתיד הדגיש, כי יש ליחס ערך רב להקמת ביצורים וישוב השטחים הנרחבים בהתחשב במציאותם של שני הבסיסים של יריבינו: עזה וחברון.

בדברו על שיטות לחימה והכשרת לוחמים, אמר אלוף יגאל אלון כי השיטה ומבנה הלחימה חייבים להקבע בהתאם לאופי מקום הלחימה ותנאיו המיוחדים. הכשרת הלוחמים של צבאנו צריכה להיות בכוון להשגת טפוס צבא המסוגל לגלות יכולת קרב סדיר ופרטיזני כאחד. הכשרת צבא פרטיזני קשה יותר מאשר צבא סדיר, כי „אפשר להפוך צבא פרטיזני לסדיר בנקל, אך לא להפך" אמר אלוף אלון.

האויב רוכש נשק תוקפני ללא הפסק, ציין י. אלון, אך „אני מקוה שאם יאלצונו לצאת שוב לקרב, הרי ישיג גם החץ השלישי של מבצע הנגב את המטרה..."

את המסיבה פתח וניהל מר א. תלמי וברכות השמיעו סגן אלוף פרלמן, מ. רון, ראש שרות תרבות סרן א. מרקושביץ, י. פינקלשטיין, שעמדו על ערכו של החיבור והעבודה היפה של מחברו.

ש. טנאי השיב לדברי הברכה.

מתי יושם קץ לחוסר הבטחון בגבולות ארצנו?

רועה מקיבוץ תל רעים נרצח ונשדד ע"י מרצחים שבאו מרצועת עזה

השתוללות שכנינו הערביים מרצועת עזה ומשטח פעולתו של הלגיון הערבי על אדמת ישראל בשנית והולכת מיום ליום, הפעם נפלו לה קרבן; רועה צאן מקיבוץ תל רעים שנרצח נפש ועדרו נשדד ושמונה ערבים שסוסיהם נשדדו בקרבת מלחה.

ביום א' השבוע, בשעה 15.00 יצא שמעון כהן, בן 19 וחצי, מקבוץ תל-רעים ליד באר שבע, עם עדר למרעה לסביבות אבו מועליק ולא חזר. בשעה 19.00 יצאו חברי הקבוץ לחפשו. בשעה 03.30 מצאוהו הרוג מירות, 3 ק"מ צפונית מזרחית מהקיבוץ, כ-20 מטרים מואדי שעריה. העדר בן 74 ראשי כבשים וכן רונה צ'כי עם רימון יד „מילס" שהיו ברשותו נשדדו. גופתו של הנרצח הועברה לבית החולים „הדסה" בבאר שבע. נמצאו עקבות שהוליכו לכיוון רצועת עזה. ערך העדר הנשדד 1100 ל"י.

קבוצה של 8 פועלים ערביים שחזרה מהחריש בכפר ואלאג'י — שם עבודה מטעם המפקח לנכסי נפקדים — לכפר בית צפפה, הותקפה אתמול בשעה 1645 ליד כפר מלחה ע"י שלושה ערבים מזויינים ברובים וסטן. הם ירו מספר יריות באויר ושדדו 7 סוסים. אחד מ-הפועלים הצליח לברוח על סוסו, המש-טרה שיצאה למקום מצאה סוס אחד הרוג בשטח הלגיון הערבי.

השודדים היו חבושים כפיות אדומות במשבצות.

צפת מעלה זכר משחרריה

רגשות מעורבים אפפו את צפת במלאות שנתיים לשחרורה. האויר הרב ושלל הדגלים שיוו לעיר מראה חגיגי וההמונים שעלו לקברות, העלו בצער מחודש את זכר אלה שבדמם העלו אור בשמיה של צפת. פצעי ההורים השכולים שעדיין לא הגלידו השביעו את ההמונים לא לשכוח את החללים ולהנציח את זכרם.

אתמול בשעות 10—12 לפני הצהרים שבתה המלאכה בעיר וקהל רב התאסף בככר שליד מצבת הזכרון ב„מצודה". במסדר השתתפו בתי הספר שבעיר, אנשי פלמ"ח וחי"ש ומגיני צפת. הורד הדגל והושמע יזכור.

ראש העיר מר פרהצור נשא דברי אזכרה ובשם מגיני צפת דיבר מר יונה אלבר-שטט. משם צעד הקהל לעבר בית הקברות והונחו זרים ומפקד מחוז הגליל הביא את דבר הצבא. אחד ההורים השכולים התאונן על כך שהצבא לא דאג עדיין לסידור נאה של בית הקברות. בתפילת אל מלא רחמים ויריות כבוד נסתימה האזכרה.

לאחר שהתפזר הקהל הצטופפו אנשי הפלמ"ח ליד קברות חבריהם, ואחד החברים הזכיר את החללים תוך הבטחה להמשיך בדרכם עד הנצחון הסופי.

1057

18/4 המשמר

נרצח בנגב רועה תל־רעים

1052

רחובות, יום ב'. — חבר קיבוץ תל־ג'מעה (תל־רעים) נרצח אתמול על־ידי מסתננים בעת שרעה את עדר הצאן של הקיבוץ בקרבת בארי. העדר נשדד.

הנרצח הוא שמעון כהן, בן 19. הוא נפגע במכשיר כהה בראשו.

שמעון כהן, שחבריו כינוהו בשם „סמיון", היה אחד החברים המרכזיים בהכשרת הצופים נען־שילה. יליד צ'כו־סלובקיה, עלה ארצה בגיל רך. אביו, הרופא ד"ר כהן, מתגורר בחיפה. שמעון למד בביה"ס הריאלי בחיפה, אך נמשך לעבודה ועבר לביה"ס המקצועי שליד הטכניון. חבר פעיל בתנועת הצופים, חינך להגשמה ואף הגשים בעצמו.

בחטיבת „הראל"

עם פרוץ המאורעות יצא לחזית ירושלים, כאיש פלמ"ח בחטיבת „הראל". עברה עליו כל תקופת המצור של ירושלים ועם ההפוגה השתתף במיבצעי התנופה של שיחרור הנגב, יחד עם הכשרתו, במסגרת „חטיבת הנגב".

בקרבות הצטיין בקיר־רוח יחיד במינו. עם סיום הקרבות שוחררה ההכשרה מן הצבא ושמעון שימש מרכז ועדת המשק, בעת שהקבוצה התארגנה בנבת. עם עליית הגוף להתיישבות בתל־ג'מע שבנגב־המערבי קיבל על עצמו את ריכוז המוסך.

P.P. 22/4

Threat to Close Gulf of Akaba

By JON KIMCHE,
O.N.A. Correspondent

LONDON, Tuesday. — Joint Egyptian and Saudi Arabian action to close the Akaba Gulf to Israel and Jordan-bound shipping was revealed today by official Saudi Arabian sources here.

1052

These measures have been prepared over a considerable period in secret arrangements between Egypt and Saudi Arabian authorities. The first measure was taken soon after Israel forces occupied Elath last year when King Ibn Saud proclaimed the whole Akaba Gulf as Saudi Arabian territorial waters, excepting seventeen miles at the head of the Gulf where Akaba and Elath are situated. This was done with Egypt's consent.

The next step was taken last February when the Egyptians proposed to Ibn Saud that Egyptian forces should occupy two small islands belonging to Saudi Arabia — Tiran and Sanafir — which control the entrance to the Akaba Gulf from the Red Sea, "as a preventive measure." Ibn Saud agreed.

26/4

Early in March Egyptian forces landed on Tiran and Sanafir islands. The first sharp reaction was from Abdullah who recognized that this measure was primarily directed against Jordan.

18/4 דבר

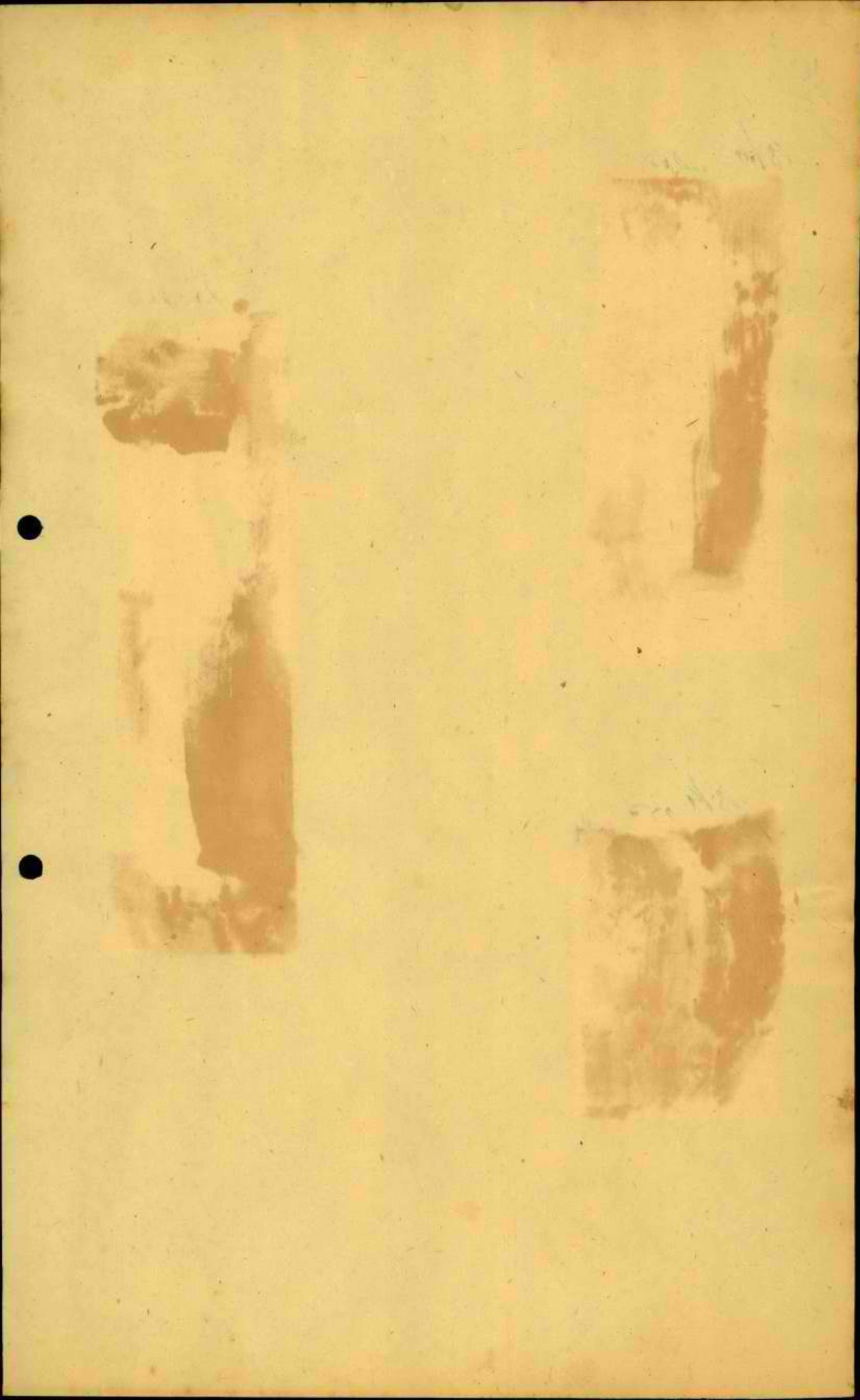
מסתננים רצחו ושדדו בנגב

1052

כנופית מסתננים מעבר לגבול עזה ביצעה ביום א' שוב מעשה רצח במרחבי הנגב ושדדה עדר צאן מקיבוץ תל־רעים.

שמעון בן גוסטף כהן, בן 19 וחצי, יצא ביום א' ב־3 אחה"צ לרעות את צאן הקיבוץ וכאשר בושש לשוב, יצאו לפנות ערב חברי הקיבוץ לחפשו. כל הלילה נמשכו החיפושים. לפי עקבות הצאן, שהוליכו לואדי שעריה, באדמת אברמולק ושם מצאו את גוייתו, בשלוש וחצי לפנות בוקר. הגופה הועברה למשק ולפי חוות דעתו של הרופא נרצח שמעון כהן ביריית מרובה ממרחק של 5 מטר. כן נדקר בסכין במצח. עדר הצאן, 74 ראשי כבשים, שערכו 1100 לירות, נשדד. הרובה שהיה ברשותו נשדד אף הוא. עקבות הרוצחים הוליכו לעבר גבול עזה.

18/4 דבר

1052

דבר 12.4.

ספינת-דיג חדשה הורדה באילת

בקרוב יושלם מפעל-המים

מאת סופרנו

ספינת־דייג חדשה של 10 טון מסוג „קטרפילר" הורדה לאילת. בקרוב תצא לדייג.

הצעה להקים בית-מלון באילת

תגישה לשלטונות חברת בעלת־הון.

תחנות תצפית חקלאיות

חדשות תוקמנה ברחבי הנגב הדרומי.

400 אלף לירות

הוצאו עד היום לפיתוח איזור אילת בחלק מהתקציב של למעלה מ־2½ מיליון ל"י, שהוגש לממשלה על ידי „רשות הנגב".

הקמת בית-הממשלה

על גבעה רמה מול מפרץ אילת נפ־ תיימה. מובא כבר גם הריהוט. הפתיחה החגיגית תהיה ב־24 באפריל. ביום זה תי־ פתח רשמית הדרך המתוקנת לאילת. במע־ לה־עקרבים יחתוך ראש הממשלה את הסרט שלרוחב הדרך. משם יצאו המש־ תתפים לעין־חוצב לארוחת־צהרים. אחרי הצהרים יחנוך ראש הממשלה את צנור־ המים לאילת ויקבל את המפתח לבית הממשלה.

מפעל-המים לאילת

יושלם בעוד כחדשיים. הצנורות הדרו־ שים להנחת הקו באורך של כ־16 קילו־ מטר מבאר־ההנדסה מובאים במכוניות כבדות למקום.

הבוקר 11.4.

היום קבורת קרבן ההתקפה בנגב

קבורתו של קרבן ההתקפה שבוצעה ערב החג בנגב, שעמדה להתקיים אתמול, אחרי שכל המאמצים לזהות ההרוג במשך 11 יום עלו בתוהו, נשתהתה שוב והיא תצא לפועל, כנראה, רק היום.

אתמ"ל הועברה הגופה על ידי ה„חברה קדישא" לבית הקברות בו עמדו לקבור את ההרוג באלמוני. אולם לפי בקשת המשטרה נדחתה ההלויה שוב מתוך תקוה שאולי עוד תזוהה.

1052

3.4. P.P.

Five Killed In Negev Attack

TEL AVIV, Sunday. — Five persons — three soldiers and two civilians — were killed in the northern Negev on Friday as a result of an Arab attack.

1052

A protest in the strongest possible terms was immediately filed with representatives of the U.N. Chief-of-Staff, and a special meeting of the Israel-Egyptian M.A.C. was called for 3 o'clock this afternoon.

An Army spokesman said today that a military vehicle carrying the five was on its way to Nirim when it struck a mine at 6.39 on Friday afternoon near Wadi Shallala, not far from the Egyptian border. The wreck was discovered about an hour later by one of the settlement vehicles which passed the spot. All the victims had been shot, and the boots of one removed.

After careful investigation, the spokesman said, "it became clear that the vehicle had been stopped by the mine and the occupants had been attacked by Arabs who had been lying in ambush nearby."

Next of kin of the victims have already been informed, the spokesman said. The soldiers were Segen Zeev Rudnicky, Private Naftali Cohen, and the driver, Zvi Avraham. The civilians were Dov Binyamin and Avraham Sabbahm.

Anti-Tank Mines

The Palestine Post's Rehovot correspondent reports that the vehicle — an Army command car — was driving towards Nirim when it was attacked eight kilometres from the border. The mine was an anti-tank one, and a second mine was later found nearby and detonated. Police and soldiers who searched the area found the tracks of five persons wearing boots. The attackers had come from the north-west had hidden in the Wadi and had then escaped across the border into Egyptian-held territory.

The bodies were taken to the Hadassah Hospital in Beersheba and then removed to the Tel Aviv Municipal Hospital.

4.4. P.P.

Egypt Will Search for Attackers

Egyptian authorities will take "the most energetic steps" to trace the persons responsible for the murder of five Israelis in the Negev on Friday, Egypt's delegate to the Mixed Armistice Commission, Captain Shoukry, said at a special meeting on Sunday.

The meeting took place at Kilo 95 on the Gaza-Bureir road.

1052

The three soldiers killed in the Nirim ambush on Friday were buried with military honours yesterday. Segen Zvi Rudnizky and Private Naphtali Cohen were buried in the military cemetery at Nahlat Itzhak, while Avraham Sabagh was buried in Haifa.

The bodies of the two civilians are still at the Municipal morgue here. One is Benyamin Dov, of the Youth Aliya group at Gan Shmuel, who spent a fortnight at Gvulot. The other man is believed to be Israel Bercovici, of Jaffa.

Report on Thursday

Another M.A.C. meeting has been called for Thursday at which the Egyptian delegate is to report.

Israel was represented by Sgan-Aloof Kalman Keet.

In a letter to the chairman of the Knesset Foreign Affairs and Security Committee yesterday, Mr. Menahem Begin, Knesset leader of the Herut Party, asked that the Committee be convened immediately, in view of the Negev incident. He requested that the Minister of Defence and the Chief-of-Staff be invited to attend the meeting and to report on the attack.

1052

3.4.

3 חיילים ו־2 אזרחים נרצחו ביריות בעלות מכוניתם על מוקש בנגב

ההתקפה מן המארב אירעה במרחק של 8 קילומטר מהגבול המצרי. – הוגשה מחאה חריפה לנציגי ראש מטה האו"ם

שלשה אנשי צבא ההגנה לישראל ושני אזרחים נרצחו בנגב ביום ו' בשעה 18.30, בהתקפה שנערכה ממארב על מכונית צבאית בה נסעו. הרצח בוצע אחרי שהמכונית, אשר היתה בדרכה לקיבוץ נירים, עלתה על מוקש אנטי־טנקי בקרבת ואדי־שאללה, לא רחוק מהגבול המצרי.

בהתפוצצות המוקש ניזוקה המכונית קשה ונעצרה. אותו רגע הומטרו יריות על הנוסעים וכולם נהרגו. המתנפלים חלצו מאחד ההרוגים את נעליו.

הרצח נתגלה שעה אחרי כן, כשנוסעי מכונית הקיבוץ שעברה באותו מקום, נתקלו במכונית הצבאית המרוסקת ובגופות ההרוגים.

בהתקבל הידיעה על ההתקפה יצאו מיד למקום המקרה שוטרים בראשות מר א. לרמן, מפקח משטרת נפת השפלה והמפקח י. זינגר. אתם יצא גם גשש.

במקום הרצח נתגלו עקבות חמשה אנשים, שנעלו נעלים ובאו מכיוון צפוני־מערבי. נתברר, כי אחרי הרצח נסוגו המתקיפים לעבר קוי המצרים, הנמצאים במרחק של 8 קילומטרים.

במקום נמצא גם מוקש שני שפורק על ידי כוחות הבטחון.

גויות החללים הועברו לחדר המתים של בית החולים „הדסה" בתל־אביב, במקום שזוהו כסגן זאב רודניצקי, צבי אברהם סאבאג (נהג המכונית), החייל נפתלי כהן, בנימין דב שמואל, חבר עין השופט. ההרוג החמישי, אזרח, טרם זוהה.

כפי שמסר אתמול דובר צבא ההגנה לישראל, הוגשה מיד מחאה חריפה לנציגיו של ראש מטה האו"ם, וישיבה מיוחדת של ועדת שביתת הנשק המעורבת הישראלית־המצרית נקבעה לאתמול אחה"צ.

4.4. דבר

לויית קרבנות הרצח בנגב

קהל חיילים וקצינים ליוה אתמול למנוחתם האחרונה בחלקה הצבאית בבית־הקברות בנחלת יצחק, את סרן רודניצקי והחייל כהן נפתלי שנרצחו בקרבת נירים ביום ו'. הארונות לוו מ„הדסה" בתל־אביב וכוסו בפרחים ובדגלי הלאום. ליד הקבר נורו 3 אלומות אש. שני הקרבנות האזרחיים, טרם הובאו לקבורה.

בטקס צבאי הובא אתמול אל בית הקברות בחיפה אברהם בן שלמה צבאח שנרצח בנגב ע"י אויבים. הוא היה חייל בצה"ל (ולא אזרח כפי שהודיעו בטעות). בן 18, ועמד להשתחרר בימים הקרובים. בלויה שיצאה אחה"צ מבית החולים רוטשילד בחיפה, השתתפו רבים מחברי המגוה, בני המשפחה וידידיה.

5.4.

מלון באילת לאנשי צבא

— מאת סופרנו בדרום —

על בית מלון לחיילי ישראל, שיוקם בחוף אילת מטעם הנהלת שק"ם, נמסר לנו ממקור מוסמך. עם הקמת מפעל חיוני זה, יורווח לחיילינו הנקלעים לפינת חמד זו, ומה עוד שדמי הלינה יהיו נמוכים ביותר, שימוש בכלי המיטה בלבד.

יתכן כי עוד בחודש זה יתחילו בבנין המלון.

7.4.

נפתחה האכסניה באילת

מאת סופרנו

בצריף הגדול, הסמוך לשדה־התעופה באילת, נפתחה האכסניה למטיילים. בצריף — שלושה חדרים ומרפסת ולרשות האורחים — 20 מיטות.

חדר־האוכל פתוח בפרוזה הנאה והמקורה שעל שפת המפרץ. המחירים לאנשי צבא ולעובדי המגנון — לינה 300 פרוטות; שלוש ארוחות משביעות — 450 פרוטות; לאורחים, אורחים ותיירים — לינה 800 פרוטות וג' ארוחות — 900 פרוטה.

חרות.

(...) בחם, לפגזים היקרים). אבל ברור, כי המטען הכולל היה בארוח יחסי כבד ביותר. היה במה להפגיז; והיה מה להפגיז. הברירה היתה בין הכנעת יפו לבין חורבן תל־אביב, ואנחנו גמרנו אומר למנוע את חורבנה של תל־אביב..

ההפגזה עשתה שמות ביפו. היא מנעה תנועה חפשית — אי כל תנועה — של כוחות האויב, ואילצה אותם לחפש מחסה מפוקפק בבתים. היא גרמה לניתוק קוי הטלפונים, להפסקת זרם החשמל, וניתוץ צנורות המים. בעיר המופגזת השתררה מבוכה ואימה. ושאון הקרב האדיר שהתחולל לא הרחק מן הרחובות המרכזיים, הוסיף על החרדה והאימה. כך נמס לב האויב ותחל המנוסה הגדולה, בים וביבשה ברכב וברגל. החלו בורחים אלפים; ברחו רבבות. ממקורות בריטיים נמסר על אבידות קשות, שנגרמו לערבים בכל אזורי העיר. באחת הפגיעות הישירות נפגע ריכוז של חיילים עיראקיים ולמעלה ממאה „מתנדבים" נהרגו או נפצעו. האויב לא ידע מנוחה. לא מצא מחסה.

כאן עלי להדגיש שנית, כי כל כובד ההפגזה הוטל על יפו גופא. יש צורך בהדגשה זו, באשר מישהו מן הנגועים קשה בצרות־עין ניסה, לטעון, בהעמידו פני „משקיף אובייקטיבי" כי „הפגזת מנשיה על ידי אצ"ל סייעה לנפילת יפו". לא מניה ולא מקצתיה, כפי שכבר הסברתי, לא הטלנו על איזור יפו המכונה מנשיה אפילו פגז אחד. את האיזור הזה היינו צריכים „לחתוך" בהתקדמותנו לעבר הים. את ההפגזה כיוונו ליפו עצמה ורק ליפו. וההפגזה הזאת, שהיתה הכוח הצבאי, אם רצינו למנוע החשת תגבורת לאויב, גרמה במישרין לבריחה המבוהלת של רבבות תושבי העיר, אשר התיימרו לערוך חגיגת „אטבח אל יהוד" בתוככי תל־אביב.

הבריטים ניסו להרגיע את תושבי יפו המבוהלים. וביפו בלבד ניסו הבריטים למנוע את בריחת הערבים. על כן הודיעו הבריטים פעם ופעמיים, כי הם יגנו על יפו בכל כוחם הצבאי, על כן הם שלחו „התראה" למר רוקח, כי גם אם נצליח לכבוש את יפו, הרי הם, הבריטים יוציאונו ממנה בכוח. אבל כל נסיונות הארגעה עלו בתוהו. בעיר יפו השתרר תוהו ובוהו. הרחובות היו שטופי מים, הבתים היו פרוצים, החלו מעשי שוד ורצח. הבריחה היתה לספיביה; לא היה עוד כוח שיכול היה למנוע את התרוקנותה המוחלטת של העיר הפורעת, תחת הלחץ של הנשק העברי.

גל הבריחה ההמונית, שפרץ ביום הראשון לקרב יפו והיה לזרם אדיר ביום השני וביום השלישי לקרב, ובימים הבאים, סחף לא רק את האוכלוסיה אלא גם „לוחמים" לא רק מיפו, אלא גם מן הסביבה. בעקבות התקפתנו על יפו נפל איזור אבו־כביר ללא ירייה נוספת בידי הכוחות העבריים. אנשי ה„הגנה" סיפרו לי, כי בהיכנסם לאיזור המבוצר ברכו על הבריחה הערבית: הביצורים היו בה משוכללים וחזקים עד שאפשר היה לעמוד בהם, מי יודע כמה זמן אפילו בפני ההתקפות האדירות ביותר...

בעוד קרב היום השני מתחולל בכל עצמתו, הלכתי עם אברהם להיפגש עם גלילי ועם יגאל ידין, כדי להבהיר את ה„פרטים המסויימים" שבהם היתה תלויה הפעלתו של ההסכם בין ה„הגנה" לבין הארגון הצבאי הלאומי. מאחר שהפגישה התקיימה באיחור רב וביטול השלטון הבריטי קרב והולך, לא נותר עוד הרבה „להבהיר". עמדנו על כך שהסעיף של פעולת־הרכישה לא ירוקן מתוכנו על ידי איסור מראש, אלא שהן תעשינה מתוך התיעצות והסכמה הדדית. דברנו גם על תכניות קרב נגד הערבים. הכרתי אז בפעם הראשונה את יגאל ידין. כעבור ימים מספר, אחרי נפילת יפו הפגשתיו עם גידי שלנו. שני קציני המבצעים הצעירים הרגישו מעין קירבה נפשית־מקצועית ביניהם. גידי שיבח בפני את יגאל. „איש צעיר הוא — אמר גידי — יודע מה שרוצה ושופע מרץ. כאילו היה אחד משלנו". יגאל ידין מצדו שיבח את גידי. (כך גם קרא לו) „אם גידי — אמר קצין המבצעים של ה„הגנה" וראש המטה של צבאנו — יתכנן תכנית התקפה, היא לא תיפול במאומה מן התכניות שאני בעצמי אתכנן. אני סומך על גידי במאה אחוז".

בפגישה הראשונה ההיא, שנתקיימה בביתו של מר פנקס, דנו גם על יפו. סיפרתי לנציגי ה„הגנה" על מהלך הקרבות ועל הבריחה ההמונית מן העיר, והם אישרו את הידיעות על מנוסת הערבים. הוסכם בינינו, כי אנו נמשיך בהתקפה על יפו ואם לא נצליח במשך היום להגיע לים ולכתר את מנשיה, נעשה בלילה, או ביום המחרת, נסיון נוסף לפרוץ את קוי האויב. ההסכמה הזאת היתה חשובה בשבילנו, כי בהיכנס ההסכם בין הארגונים לתקפו, קיבלנו על עצמנו את ההכרעה האופרטיבית של ה„הגנה". כך היתה ההתקפה על יפו, שהחלה תחת מטר של קללות, להתקפה „מאושרת".

עם שובי למטה התקרב קרב היום השני לסיומו. הוא לא היה לשוא. נכבשו „ראשי גשר" להתקדמות בעומק הקו המבוצר, של האויב. המפקדים והחיילים למדו את האויב ואת השטח. הם גם למדו להימנע מן המשגה שעשו ביום הראשון אבל ברור היה, כי המטרה עדיין לא הושגה. יפו עוד לא „נפתחה", לים לא הגענו. „צואר הבקבוק" לא נופץ.

קראתי להתיעצות מפקדים. מסרתי להם דין וחשבון על הפגישה עם ראשי ה„הגנה" ועל הסכמתם להמשכת הקרב. אם ישנם סיכויים לפרוץ במשך עשרים וארבע השעות הקרובות את קוי האויב.

— אבל — אמרתי — אינני חושב, שעלינו להמשיך לנפץ ראשינו על הביצורים האלה, שמאחוריהם עומדים טנקים בריטיים. עשינו במשך יומיים כמיטב יכולתנו. השגנו הישגים חשובים. ההפגזה על יפו עוד תתן אותותיה. האויב, שהתקיף את תל־אביב במשך חדשים, עבר להתגוננות. הקרבנו קרבנות יקרים כדם בחורינו. ברור לי, כי אלמלא תמיכת הטאנקים הבריטיים, היינו כובשים את כל השטח, אולם עובדה היא, שהטאנקים עומדים שם. בתנאים אלה אין זו בושה — גם לא בשביל המעמד — להפסיק את ההסתערות הישירה. נחזיק בקו שכבשנו ונשאיר בו יחידת חלוץ חזקה לימים הבאים. את שאר היחידות נוציא מכאן. אל נשים לב לכך, שמישהו יגיד, כי נכשלנו. המעמד אינו זקוק להכרה בכושר המלחמה, שלו. לא היה כאן כל כשלון. פשוט, כוחו המשולב של האויב גדול פי כמה וכמה מכוחנו. כל הבחורים נלחמו יפה, אך אינני רוצה שנכה בראש על הסלע.

אוירה, קשה השתררה בחדר המפות — האוירה הרגילה לפני קבלת החלטה גורלית. גידי שתק זמן רב. מפקדים אחרים הביעו דעות בעד ונגד הצעתי. ולבסוף ביקש גם גידי את רשות הדיבור הוא דיבר בשקט. מתוך התרגשות נסתרת. דעתו היתה, שאין להסיק מסקנה סופית משני ימי הקרב. במשך היומיים האלה למדנו הרבה. האויב לא יוכל אולי לעמוד עוד זמן רב בפני התקפותינו. היה כדאי להמשיך לפי השיטה של „מתפרצים" ומתוך „ריפוד דו צדדי" של קו ההתקדמות. אבל אם יוחלט להוציא את מרבית הכוחות, הוא היה מבקש להשאיר בחזית יחידה חזקה למען חדש את ההתקפה בשעת כושר.

בסוף ההתיעצות הממושכת הוחלט להוציא את רוב היחידות מקו החזית ולהשאיר „באלנס" כוח מצומצם. ההחלטה נפלה. משמעותה הממשית היתה — הפסקת ההתקפה הישירה.

ההחלטה נמסרה בצורת פקודה למפקדי היחידות ולחיילים. במשך הלילה עמדנו לבצע פינוי חלקי של כוחותינו. אמנם עדיין הקרב לא הופסק לחלוטין. יחידות הסיור המשיכו בגישושיהן. האש לא שקטה משני צדי החזית, אסור היה שהאויב ירגיש בתנועת יחידותינו. אולם אנחנו ידענו, כי עוד מעט ותחול הפוגה — אולי ממושכת — בהתקפת המצח על יפו.

אולם בלילה ההוא קרה דבר משונה. בפעם הראשונה התמרדו נגדי חיילי הארגון הצבאי הלאומי. הם פשוט מיאנו למלא את פקודת הנסיגה. בחדר המפות החלו מופיעים „משלחות". הן דיברו בסגנון שונה, אך בקול אחיד:

לא נעזוב את המערכה. תן לנו לעשות עוד נסיון אחד. אנחנו מבטיחים, שנכה אותם הפעם. כוחנו עמנו. נכה אותם, נכה אותם.

דבר כזה עוד לא היה בארגון הצבאי הלאומי. כלום היה דבר כזה בחזיתות המלחמה?

כולנו היינו עייפים מאוד. עברו עלינו לילות נדודים. עברו עלינו שני ימי קרבות קשים. שאון המלחמה. אש ודם. דם ואש. חללים פצועים — אלונקות מאדימות. עינים אדומות, גידופים מן העורף, מרירות בלב...

אבל הבחורים לא ידעו ליאות. מכל יחידה, שאליה הגיעה פקודת הנסיגה, נשמעת זעקה: לא, לא, לא לסגת. הבה נסתער פעם נוספת על האויב. אנחנו מוכנים. אנחנו נכה אותם. במשך שעות התנהל דו־שיח משונה בחדר המפות: בין מפקד המצווה לסגת לבין חיילים „מתמרדים" הדורשים להמשיך בקרב.

גידי חוזר מסיור ממושך בקוי החזית. גידי שלי, פניו הרזות נפלו מאוד. הוא עומד לפני כולו מכוסה אבק ולכלוך — את הסיור בסמטאות יפו אפשר לערוך רק בזחילה — אך עיניו השחורות בוערות באש אמונה מחודשת. הוא אומר:

— מצאתי בקו נקודות־תורפה חדשות. אני בטוח, אני בטוח שאפשר יהיה לפרוץ. לא נלך עוד בקו ישר. נתקדם במעין „זיגזג". נפלס את הדרך בחמרי נפץ, אבל נעבור בתוך הבתים. לא אנחנו נהיה עוד „מוקפים" משני הצדדים, אלא להיפך, נקח את האויב בצבת. נתקדם מבית לבית. „נגרסר" את הקו בשקי חול. נהיה זהירים. אוליך בעצמי את הבחורים. למרות את הדרך. אני מבטיח כי הפעם נפרוץ. אל נלך מכאן. זה יהיה הנסיון האחרון. הבה ונעשה את הנסיון. אני בטוח, שנצליח.

מאחורי גידי נשמעים עוד קולות:

נעשה את הנסיון. תן לנו לעשות עוד נסיון. נצליח. אנו מבטיחים ש נ צ ל י ח.

מעבר לקו הגיע הד היריות. לא, זה לא היה קרב, אף על פי שהמשקיף מבחוץ היה בודאי סובר, כי כאן מתחולל קרב עז. זה היה בבחינת „הים השקט", שהוא סוער מאוד בשביל הנוסע הבלתי מנוסה, והוא „רך" מאוד בשביל המלח בעל הנסיון. בחזית יפו לא היה רגע של שקט בכל חמשת ימי הקרבות. מדי פעם לפעם היה רק משתרר „שקט" — מלוה רעם פגזים ואש יריות — שקדם לסערה עצומה.

אבל בלילה ההוא לא שמעתי את היריות. ישבתי בחדר המפות האפל ולא פסקתי לשאול את עצמי:

...היתכן? היתכן? איזו זכות נתגלגלה לי להדריך את הנוער הזה, לפקד עליו, לשרתו?... לו זאב ז'בוטינסקי היה חי והיה רואה את „בני חלומו וסברו" במבחן האש והנפש והיה יודע, כי עמל חייו לא לשוא היה. הנה מתנהל עמם „דו שיח" שכזה. הם שוכבים פה שני לילות ושני ימים. הם שוכבים בבוץ ובלכלוך עברו עליהם טבילות אש, אשר חיילי חזית מעטים התנסו בכגון אלה. טובי חבריהם נהרגו ונפצעו. סיכויים להיהרג או להיפצע הם סיכויים ריאליים מאוד. לפניהם ביצורים הנחשבים לבלתי ניתנים לפריצה. הם ב„צואר הבקבוק", אש מלפנים, מימינם ומשמאלם. בידי האויב הבריטי־ערבי „שפנדאוס", טאנקים, מרגמות, „פיאטים". למה הם מתעקשים, הבחורים. מה יקבלו עבור קרבנם? מי יציין אותם? הן במדינה העומדת לקום... והם יודעים את זאת מראש. למה הם מסרבים לסגת? כלום לא מגיעה להם מנוחה? כלום לא נלחמו בגבורה, מבלי לשים לב לסכנה שארבה לחייהם? מהו הכוח הדוחף אותם קדימה, לקרב, לסכנת המות, למות?

...אמנם כן, אני יודע את סוד ה„כח הדוחף". אני יודע את התמכרותם ללא סיג לרעיון החרות הטהור, לאומה המתבוססת בדמיה, לאדמה הזאת הקמה לתחיה. אולם ל ה ת ג ל ו ת כ ז ו של אותו „כח דוחף" — מי פילל? מפקדם מצווה עליהם לסגת, כדי לא לשלחם לסכנת מות והם מצווים על מפקדם שלוח אותם לסכנת מות ולמות.

...אבות האומה, הקשיבו לדברים הלוחשים במבואות יפו, תחת אש האויב אימרו נא: כלום ביישנוכם? כלום יישו בני הדור הזה, את זכרכם, את זכרם של כובשי כנען, של מורדי יהודה, של בני מתתיהו, של כובשי יפו הקדמונים? כלום אין דמכם נוזל בעורקי הנוער המופלא הזה, המורד בגלוי בצו הנסיגה ודורש את צו האש?

הדו־שיח נסתיים.

„מרידת" החיילים ניצחה.

על דעת המפקדים והחיילים הוחלט לבטל את ההחלטה הקודמת, לא נפסיק בקרב. נחדשו. נחדשו ביתר שאת בפיקודו האישי של גידי. לפי תכניתו. מחר נסתער שוב על ביצורי האויב. מחר נסתער...

1052

חרות

10

מ. בגין

כבוש יפו

מתוך הפרק ה־13 של הספר „המרד"

ההפגנה הראשונה של רגשות העם התקיימה על יד אחד ממחסומי־החבלים, שהוקמו על ידי חיילינו ברחובות המובילים לקוי החזית. המחסומים בתור שכאלה היו הכרחיים, כדי למנוע אבידות בקרב האוכלוסיה העברית בזמן התלקחות הקרב וגם כדי להבטיח את המעבר החפשי והמהיר של שירותי האספקה שלנו: של השרות הרפואי, או של חיל המילואים. ייתכן מאוד, שהמפקדים אשר חלשו על הבטחת דרכי התחבורה בעורף הקרוב הפריזו במידה מסויימת „בהעמיקם" את המחסומים לרחובות העיר, אף על פי שאין אולי בכלל להפריז בנקיטת אמצעי בטחון בשעת קרב. אבל הפניית התנועה ברחובות תל־אביב, שבה עסקו חברים ותיקים של „הארגון" — אותו בוקר נדהמה תל־אביב לראות, כי על האצ"ל נמנים רופאים, עורכי דין, אנשים בעלי עמדה, ואנשים בעלי שם — העלתה את חמתם של נושאי „השנאה העצמית" ונתנה להם עילה לטעון, כי „האצ"ל רוצה להשתלט על תל־אביב".

ההסתה דאיוולת נשאה פרי. האיום, שהוכלל בהודעת ה„הגנה" עמד להתגשם. על יד אחד המחסומים הופיעה פתאום פלוגת „משטרה צבאית" מטעם ה„הגנה" ודרשה מבחורינו באיומי נשק לפנות את המקום. חברינו השיבו את פני המאיימים ריקם. חיילים הם. הוטל עליהם תפקיד והם ימלאוהו. כל עוד מפקדם הישיר לא ציוה עליהם לעזוב את משמרתם. יחידת ה„הגנה" עמדה בתוקף על דרישתה. קהל רב החל מתקרב סביב שתי הקבוצות המזויינות. המתיחות עלתה מרגע לרגע. אנשי ה„הגנה" טענו שהם קיבלו פקודה „לטהר את תל־אביב" ממשמרות אצ"ל. לא פחות ולא יותר. בעטייה של „הפקודה" הזאת עלולות היו להשתבש דרכי התחבורה בין העיר לבין החזית. עלול היה להיפסק, או להתאחר זרם האספקה ההכרחי. במלים אחרות, הפרעות חמורות ביותר עמדו לבוא עלינו מן העורף, בעוד אנו עומדים בעיצומו של הקרב.

פקודה מול פקודה. אלה קיבלו פקודה להפריע ואלה קיבלו פקודה למנוע את ההפרעה ולהבטיח תנועה חפשית בין העיר לבין החזית. מה עלולה היתה להיות התוצאה, אם מאחורי שתי הפקודות גם יחד עמדו אנשים מזויינים? בחורינו גמרו אומר לא לסגת. כלום לא רב למסיתים בכתבי הפלסתר שלהם? כלום יפריעו גם בפועל לאחינו העומדים שם, בתוככי יפו? כלום נתיר להם לנתק את „קו החיים" של כל החזית, הוא קו האספקה המובטח? המתיחות עלתה מרגע לרגע והסכנה חמורה היתה, שבתוככי תל־אביב נותקף בנשק עברי, בעוד אנו עומדים להציל את תל־אביב מאימת הנשק הערבי... אך הפעם סיכל הקהל עצמו את סכנת ההתקפה בעורף הלוחמים ומנע מלחמת אחים בין המחנות המזויינים. הקהל הוא שנכנס לאלפיו בין שתי הקבוצות, שנצבו על נשקן על יד המחסום, ודרש מאת „המשטרה הצבאית" להסתלק מן המקום. האנשים, שהתייצבו כחומה חיה בין שליחי ה„הגנה" לבין משמרות האצ"ל צעקו במרירות:

לא הפעילו נשקכם. לא נרשה מלחמת־אחים. שם נלחמים ילדינו.

התערבות העם הנרגשת הצילה את המצב.

רגשות העם באו לידי ביטוי בהפגנת זעם, שהיתה למעשה מיותרת לחלוטין. אלפי התושבים, שהתרכזו, מתוך מתיחות נפשית מובנת, לאורך הרחובות המובילים לחזית, שמו לב לכך, כי חיילינו הפצועים מועברים לבית החולים על מכוניות משא, שהפכו „אמבולנסים" ארעיים. אלה היו המכוניות שהותקנו במיוחד על ידי השרות הרפואי שלנו. אמבולנסים מושלמים לא היו לנו. אבל בחורינו אינם מפונקים הם יודעים לסבול. הפצועים לא זעקו ולא התאוננו. והשרות הרפואי שלנו, שאף הוא יצא בפעם הראשונה מן המחתרת, עשה כלאכה, אשר שום דברי שבח לא יוכלו להעריכה במלואה. בכלל, הריני סובר, כי עמנו לא העריך עדיין כדבעי את התפקיד, אשר ציבור הרופאים — מלבד יוצאים מן הכלל מעטים — מילא במלחמת השחרור נגד הבריטים ובמלחמת המגן נגד הערבים.

בראש השרות הרפואי שלנו עמד ד"ר „יואב" הצעיר. הוא בא אלינו מן ה„הגנה". מתי ולמה בא אלינו? בתקופת הרדיפות תש"ד—תש"ה ובהתאם ל„נקודה השניה" בתכנית החיסול של מר בן־גוריון („לא לתת מחסה") נצטוו הרופאים בישראל לא להגיש עזרה רפואית ל„פורשים" פצועים. אלא... ונמצאו רופאים — אמנם ספורים ואני בטוח, כי ציבור הרופאים מתבייש בהם — שהיו מודיעים למשטרה, כי „אדם חשוד" ביקש מהם טיפול...

אבל היו גם רופאים אחרים. ד"ר „יואב" היה אחד מהם. ההוראה המחרידה לא לטפל בפצועים המרידה את נפשו וקוממה את מצפונו הן כאדם והן כרופא. הוא מיחה בפני מפקדיו ב„הגנה" על הפקודה הלא־אנושית והאנטי־אנושית, שעמדה גם בסתירה בלתי מבוססת לאתיקה הרפואית. אך כאשר לפה, כי למחאותיו אין אוזן קשבת וראה את ההלשנות וההסגרות, התמרד פרש מן הרודפים, והצטרף לנרדפים, והיה, בבחירתו החפשית, לאחד הנרדפים... ד"ר „יואב" ליווה את יחידת החי"ק להתקפת קסטינה ומאז רכשו בחורינו את לבו. כך היה ד"ר „יואב" — רופא ה„הגנה" — לראש השרות הרפואי של הארגון הצבאי הלאומי.

יואב, יחד עם מספר רופאים אחרים, מאוהדי המחתרת, הקימו בימי ההתקפה על יפו, בית־חולים־שדה למופת וטיפלו, יחד עם רופאי „הדסה", בנאמנות שאין למעלה הימנה בחיילינו הפצועים. רבים מבחורינו חייבים את חייהם, או בריאותם לרופאי ישראל הטובים, המסורים. לבחורינו מעולם לא היתה הסיבה להתאונן על הרופאים; אך לרופאים היתה סיבה אחת, להתאונן על בחורינו: בעודם פצועים דרשו להחזירם לחזית. היו גם מקרי בריחה ממיטת־הדוי... בשעת ביקורי בבתי החולים בקשוני הרופאים לא פעם, כי אשפיע על הפצועים שלנו שיקבלו בסבלנות את הרפוי ולא ירבו בדרישות להחזירם לקרב. הרופאים „התלוננו" והתפלאו כאחת, ובצדק. לא קל לטפל ב„פציינטים" אלה; ואין זה מקרה שכיח, ששאלתו הראשונה של חייל פצוע תהיה: „מתי אוכל לשוב לחזית?" „כל ששרת בצבא סדיר יודע, כי חייל אשר נפצע בחזית, מבקש בדרך כלל לא לקצר את זמן רפויו, אולי להיפך... אבל ביפו עמד צבא מורדים מתנדב.

החיילים־המתנדבים גם לא ביקשו שום נוחיות בהעברתם לבית החולים. השרות הרפואי שלהם לא יכול היה לספק להם אלא מכוניות משא עם „סידורים" מיוחדים להובלת פצועים. ניחא. הן העיקר היא לא הנסיעה לבית החולים; אלא הדרך חזרה — לחזית. אולם הציבור בתל־אביב, שאהב את לוחמיו, ראה את מכוניות־המשא־„האמבולנסים" ורגז על הפליה... שלא היתה. בעיר נפוצה שמועה — אחרי כן טענו מסיתים מקצועיים, שאנחנו הפצנוה — כי „מגן דוד אדום" איננו מטפל בחיילי האצ"ל הפצועים, ואיננו שולח את האמבולנסים שלו להובלתם לבית־החולים. מיד התרכזו אלפי אנשים בפני בנין „מגן דוד אדום" וערכו הפגנה סוערת נגד ה„הפליה". נסיונות הארגעה מצד מנהלי המוסד לא הועילו. יחידה של „משטרה צבאית" מזויינת לא יכלה להשתלט על ההמון הנסער. רק „יואב", שהוזעק על ידי אנשי ה„הגנה" למקום ההפגנה, הצליח להרגיע את הקהל, בהודיעו בשם השרות הרפואי של אצ"ל, שבעצם אין אנו מזדקקים לעזרת „מגן דוד אדום", אבל אין כל הפליה מצד המוסד הזה כלפי פצועינו.

בערב של אותו יום סוער הוזמנו לפגישה עם נציגי ה„הגנה", לפגישה שנדחתה במשך שבועות רבים ונועדה להפעיל את ההסכם האופרטיבי בין שני הארגונים, לפי החלטת הועד הפועל הציוני...

בעוד אשר בתל־אביב מתרחשים מאורעות אלה, עובר גידי, בבוקר של יום הקרב השני, להתקפה מחודשת על יפו. המרגמות „המתוקנות" פולטות פגזים למאות לפי „אזורי ההפגזה" ולפי הודעות בתצפית. לפי הוראה מפורשת נמנעים הרגמים מלפגוע בבתי חולים, בתי תפילה ובתים המסומנים בדגלי מדינות זרות. יום לפני כן ביקר במטה שלנו הקונסול הצרפתי וביקש לא לפגוע במוסדות הצדקה השונים ביפו המוחזקים על ידי צרפת. ביקשנו שעל הבנינים האלה יונף הדגל הצרפתי והבטחנו כמובן, לכבדו. בעקבות המוסדות הצרפתיים הלכו מוסדות אחרים. לא פגענו בהם.

...הפגזת יפו כבדה והלכה ותוצאותיה החמירו והלכו. באותו זמן הסתערו יחידותינו על עמדות האויב ב„צואר הבקבוק". הקרב נמשך שעות רבות, כמעט עד ערוב היום, והיה קשה יותר מהקרבות שהתנהלו ביום א' לשבוע של חול המועד, הוא היום הראשון להתקפה על יפו. בעמדות מספר נסוג האויב תחת המחץ של יחידותינו המסתערות, ונס בבהלה. אולם, לעזרת הערבים באו שוב — הבריטים. אמנם ביום הראשון פנה קצין בריטי לחוגים יהודיים בתל־אביב וביקשם להשפיע עלינו, כי נימנע מלהתקיף את הכוחות האנגליים, שנותרו ביפו, בתחנת הרכבת, וב„באיזור המוגן". הקצין הבטיח, כי אם אנחנו לא נתקיף את הבריטים, הרי הם ישמרו על „עמדה ניטראלית" בשעת הקרבות. אך ההבטחה הזו לא קוימה(כבר ביום הראשון. ה„ניטראליות" היתה בריטית מובהקת: היא התניעה את גלגלי הטנקים הבריטיים והפעילה את מכונות היריה, שזרעו מות „בניטראליות" בקרב הכוחות העבריים. אך ביום השני לקרב עלתה הניטראליות המיוחדת במינה לשלב גבוה יותר. המושל הבריטי של „מחוז לוד" פולאר הודיע לראש עירית תל־אביב, שהצבא הבריטי ימנע בכוח את כיבוש יפו. ואם המוסדות היהודיים לא יפסיקו את התקפת אצ"ל, יכנס הצבא ל„פעולה".

האיום היה רציני, אך הוא לא היה נכון. הצבא הבריטי לא צריך היה „להיכנס" למערכה; הוא מעולם לא יצא ממנה. ביום השני לקרב רק הגביר חיל המצב האנגלי את פעולתו נגדנו, כדי להציל את החזית הערבית ממשבר בלתי נמנע, כדי להחזיק ביפו למען התכניות „ההן" של בוין שעמדו להתגשם ביום ה־15 במאי, יום ביטול השלטון הבריטי, יום הפלישה של צבאות ערב...

משום כך היה הקרב קשה שבעתיים. אבל מחץ הנשק העברי, המופעל בידי חיילים שגמרו אומר לנצח, היה עצום. האויב נסוג. עמדותיו נכבשו בסערה. אולם לפני שהבחורים הספיקו להתחפר ולהתבצר, ערכו כוחות האויב המעורבים, הבריטים—ערבים, התקפת נגד בסוגי נשק כבדים ואילצו את בחורינו לסגת. כך עברו עמדות מיד ליד פעמים מספר, והקרב נטוש במלוא עוזו.

שוב נשפך דמנו. חללים, פצועים רבים. במקום הנופלים באים אחרים. אין הפוגה בקרב. גם „גיצה", בראותה את אחד הברניסטים שלנו נופל שדוד, תופסת את מכונת היריה וממטירה אש עד אשר בא ברניסט אחר. שאון הקרב גובר והולך. כבשנו עמדות אויב. התקדמנו. אבל עדיין לא פרצנו.

לפתע נתגלה לנגד עינינו מחזה מיוחד: התחילה הבריחה ההמונית מיפו. התחילה מנוסת הבהלה של התושבים ושל „הלוחמים" למיניהם מן העיר המופגזת ללא הפוגה ומותקפת בזעם בכיוון למרכזה. שני גורמים הביאו לידי הבריחה הגורפת כל אחד — שם המתקיפים ושמעם. „יונייטד פרס" הודיע מבירות, כי עם הגיע אנית הבורחים הראשונה מיפו לבירת הלבנון, סיפרו הבורחים, כי נוכח התקפת האצ"ל אחזה האוכלוסיה ביפו חרדה רבה. הגורם השני — זו ההפגזה האדירה. אין ספק, כי הפגזה ממרגמות היא מן הקשות בהפגזות. מפי חיילי חזית אפשר היה לשמוע, כי מפני שני סוגי נשק חרדים בעיקר צבאות הלוחמים: מהפגזה מן האויר והפגזת מרגמות. יש דמיון בין התקפת אוירונים לבין פעולת מרגמות. פגז כרנמה, המתפוצץ בנגעו „בראשו" בעצם קשה, מתרומם בצאתו מן הלוע, לגובה של מאות מטרים והוא דומה לפצצה הנופלת מן האויר. אינני יודע בדיוק כמה פגזים הטלנו על יפו, לא ספרנו. (יגאל ידין, קצין המבצעים של ה„הגנה", אמר לי, כי לא היינו חסכנים במידה מספקת

A-1.

1052.

כרוז יפו. 31.3 חרות

יזכור עם ישראל את גבוריו חללי הקרב על שחרור יפו והצלת תל-אביב

בתמונה משמאל לימין:

לוי יוסף — גונדר עוזי
טמלר (סגן) אליהו — גונדר יהושע
צוקרמן אהרון — גונדר אהוד
צווייג זאב — סמל א' צדוק
מונצ' צבי — סמל יצחק
לייזרוביץ שמעון — סמל א' גד
גריזק נח — סמל מנחם
קרמרמן שלמה — סמל דוב
רויטמן מאיר — סמל עמיעז

בן־זאב יואל — רא"ק עוזי
הירש אפרים — רא"ק בניהו
הנדלר יחיאל — רא"ק אהרון
כנעני אברהם — רא"ק זרובבל
ימיני אריה — רא"ק אבינדב
מטרסו אברהם — רא"ק חננאל
שלום נחום — רא"ק אבינרי
בן יוסף (פינצ'בסקי) שלמה סגן הררי
המרמן משה — סגן אלדד

יעקב נחמיה (נעדר)
וכטפוגל שמואל (נעדר)
ווייזנר ישעיהו — סמל עמיקם

בתמונה משמאל לימין:

לסקה מיכאל — סגן גלעדי
פרידמן עמוס — סגן יהודע
מטוס שולמית — החיילת שולמית
אש שמואל — החייל שמואל
בטרן עמנואל — החייל עמנואל
כבר אריה — החייל אריה
גבאי דוד — החייל דוד
גולדשטיין יעקב — החייל יעקב
גיל חיים — החייל חיים

וורנר אברהם — החייל אברהם
לוי יוסף — החייל יוסף
יפת ציונה — החיילת ציונה
מוריס אברהם — החייל אברהם
מזרחי אברהם — החייל אברהם
פניץ נתן — החייל נתן
קופ אפרים — החייל אפרים
רבינוביץ אריאל — החייל אריאל
ריינברג יצחק — החייל יצחק

31-3.

לא ראיתי עבודה כה מאומצת וכה מרויקת. הם שכבו בעמדה שהיתה חשופה כליל לקרני השמש וכמעט חשופה לפני האויב. לפניהם מפות האזורים. מצדם טלפון שדה מן התצפית. עליה ניצב סמל צדוק הוותיק במגיני תל־אביב מעל העמדות הקדמיות של אצ"ל. פגז אחרי פגז נפלט מלוע המרגמה — וכמעט כל פגז קולע, ש[?] אחרי שעה, יום אחר יום, המטירו פגזים, וידיהם המאומנות להפליא לא ידעו ליאות, כשם שגבם הישר ללא חת לא ידע רתיעה. לא יפלא, כי גם ה"הגנה" רצתה להיעזר על ידי רגמים כ א ל ה. ביום השלישי לקרב נתבקשנו על ידי מפקדת ה"הגנה" להפנות מרגמותינו לאיזור תל עריש, כדי לאפשר את הנסיגה ליחידת ה"הגנה" שנתקלה באש חזקה של האויב וסבלה אבדות קשות מאוד. ועם תום הקרב על יפו השאלנו את המרגמות יחד עם הרגמים ל"הגנה", כדי לטהר את הכפר סלמה הנדע, שנפל ללא יריה נוספת וללא קרבן חדש בידי ה"הגנה". והרגמים עוד הוסיפו ימים רבים לעשות מלאכתם. ביהודיה וברמלה, בהרי אפרים ובירושלים, שבה נפצע "צ'נק—קי—שיק" מצנים אנשיים ביום העליה על העיר העתיקה...

ביום העליה על יפו לא נפצע אף אחד מן הרגמים, אבל הצבת המרגמות דרשה זמן מסויים. משום כך, ובגלל סיבות ארגוניות אחרות, לא היינו מוכנים להתחלת הקרב, אלא עם זריחת השמש. התקיימה התיעצות קצרה של המפקדים. עמדה בפנינו השאלה, האם להתחיל בהתקפה לאור היום, או להמתין לרדת הלילה ולהתקיף בחושך, כפי שתוכנן מראש. היו שיקולים לכאן ולכאן. הכריע השיקול, שהאויב, אשר הרגיש בתכונה מסביב לעמדותיו הקיצוניות, ינצל את היום להבאת תגבורת ולביצור נוסף של עמדותיו הוחלט להתחיל בקרב.

מבעד חלון המטה הקרבי ראיתי את בחורינו יוצאים לקרב. הנה צועד הטור בפיקודו של יהושע, והנה הטור בפיקודו של אלי, והנה רצה מחלקתו של "קבצן", יחידה אחרי יחידה, טור אחרי טור — לעבר יפו, אל האויב, לחזית. ליל הנדודים לא ניכר כלל בלוחמים. רעננים הם מרננים. שמחים בצאתם. "אבי געוונד". שירת הקרב בפיהם, שירה — מול פני המוות... ובראותך את הנוער המופלא הזה ובהקשיבך לשירתו, נישאת מלבך הרווי חרדת אהבה תפילה ללא מלים למרום:

אלהים, אל תעזבם. למענך ולמען שמך הגדול הם יוצאים לקראת האויב. ראה את בניך. ראה שמחתם. עמוד לימינם. תן להם נצחון. עד מתי יגר דמנו כמים, עד מתי? אלהים, אל תעזבינו, השיבה לנו את בנינו, ה ש י ב ה.

הקרב על יפו החל.

המרגמות המופנות ל ע ו ר ף קו החזית הראשון, מתחילות לזרוע את הרס הדימורליזציה בקרב האויב. בתוך "צואר הבקבוק" מתנהל בעיקר דו־קרב בין מכונות יריה. הברנים שלנו (כלומר הברנים של חיל התותחנים הבריטי שהיו לשלנו) מנגנים היטב. אולם מנגינתם אינה היחידה בסימפונית־הקרב. מה זה? מה זה? גידי מבחין מיד: בידי האויב מכונות יריה, מסוג "שפנדאו", כוח אשו של השפנדאו עולה בהרבה על כוח האש של הברן. ולאויב, כנראה, לא חסרה תחמושת. צרור רודף צרור, וניתך על בחורינו, צרור אחרי צרור, כמעט בלי הפסקה. הלב נחרד. מי יודע, כמה בחורים כבר נפגעו באש התופת הזאת.

לאויב גם יתרונות אחרים. ב"צואר הבקבוק" של מנשיה למדנו מה שלמדו כל הצבאות במלחמת העולם השניה: אין עמדת מגן יותר מבוצרת מ ש ו ר ת ב ת י ם ח ר ב י ם. הבתים סביב קו החזית, שהיה במשך חדשי "המאורעות" "שטח הפקר", הם חרבים כולם. בתוכם ומעליהם נצב האויב, בידיו מכונות יריה כבדות ולרשותו תחמושת — כנראה — "ללא הגבלה". וקו ההגנה של יפו, בערפה של מנשיה, אינו "דק"; להיפך, הוא "עבה" מאד, הוא עמוק מאוד. לערבים היו, כנראה, "יועצים" טובים, וגם ביצרו היטב את עמדותיהם, וגם הקימו עמדות "קיפוד" ב ע ו מ ק. כבשת את שורת העמדות הראשונות — ולא כבשת. "הקיפודים" בעומק מוסיפים להמטיר עליך אש וגפרית.

ומאחורי הקו הראשון, שהוא משולש או מחומש, עומדים לא רק חיילי עיראק ולוחמי ערב; אחוריו עומדים גם חיילי אלביון ולרשותם טנקים ותותחים, החוסכים בחומת פלדה ואש את הדרך בפני המתפרצים לעבר הים...

נשפך הדם הראשון: לוחמים נופלים. ביניהם צדוק, שראשו נמחץ בעמדת התצפית מכדור האויב — כנראה מכדור בריטי. רב מספר הפצועים. השרות הרפואי — אולי הקשה בשירותי המלחמה — ידיו מלאות עבודה — ודם. הנה — רק משה, בנו של ראש שכונה ירושלמית, מאמין בן מאמין, ו"מצוייד" בפיאות ארוכות ומזויין באקדח; על ידו "טופסי" התימניה השחומה שליוותה את הבחורים עוד בימי לוד; על ידה "ניצה" ממשפחת קדושי חברון, הם וחבריהם למקצוע ההצלה נכנסים לקו האש, הלוך ונכנס, הלוך וחזור והאלונקות אשר בידיהם הבטוחות מתמלאות גופים שסועים, מצועים, שותתי דם...

נשפך דם, דם נשפך מעורקיהם, וגם נשפך מן הלב...

אבל הבחורים לא עברו. ההתנגשות החזית הראשונה נהדפה, אמנם כבשנו עמדות חשובות, אבל לא פרצנו את קו האויב, לא התקדמנו. לא ניפצנו את "צואר הבקבוק" איסטרטגי — הסהר, עושי חשבון ה מ מ ו צ ע יגידו בראשיהם, ודאי, למה נכנסתם ל"צואר הבקבוק" ותהיה לכם אש מדרום וגפרית מצפון. כל צבא מנסה תמיד ל ה י ח ל ץ מ"צואר הבקבוק", אם לרוע מזלו מוכנס לתוכו, ואילו אתם, פרטיזנים שכמותכם, נכנסתם מבחירתכם החפשית ל"צואר הבקבוק". כיצד תתקדמו? כיצד תכבשו?

אל נא בחפזכם, איסטרטגים.

הספרים — כפרים.

אך את נפשם של חיילי אצ"ל עוד לא ידעתם.

(המשך בשבוע הבא)

ארבע שעות רצופות עבדו חיילי בריטניה בפיקודו של רב הסמל שלהם בהטענת הנשק הגואל על מכוניות המשא של הארגון הצבאי הלאומי. יחד עמם עמלו חיילי הארגון הצבאי הלאומי. זה היה „שיתוף פעולה" לבבי — ויחידי — בין הבריטים לבין המורדים. העבודה היתה מפרכת. פורקו הוטענו קרוב לעשרים טונות של פגזי מרגמות. אחרי כל שעה היה מתיר גידי הפסקת נופש לחמש דקות והיה מחלק לחיילים הבריטיים תפוזים. יש להודות, כי ה„טרמים" הרוויחו בעבודתם הרבה יותר מתפוזים; הם עבדו במרץ ובנאמנות. סבורני, כי מזמן קומה של האימפריה עוד לא עבדו הבריטים באחת מארצות חסותם, כפי שעבדו חייליהם ב־17 באפריל 1948 בק"מ 41 בין חדרה לבנימינה. ארגז אחרי ארגז הוציאו. מכונית אחרי מכונית מלאו — עד תום המלאכה.

המכוניות הטעונות נעלמו בסביבה. אם הנשק של מחנה 89 מצא „מקלט בטוח" מתחת לחצץ של מחצבת „סולל־בונה" בבנימינה, הרי הפגזים מרכבת התחמושת מצאו „אויל לילה" במרתפי היקב של זכרון יעקב. החלם הברון רוטשילד כי יבוא היום ו„נמזוג" לתוך היקב שלו פגזים במקום יין? הוא בוודאי לא היה רוגז עלינו על ה„שעטנז". אולי דרוש היין לשמחות החיים; פגזים הכרחיים למען החיים עצמם.

עם תום המלאכה שוחררו השבויים הבריטיים והסביבה הוקפה יחידות צבא משוריינות שערכו חיפושים אחרי נשק ומחרימיו. החיפושים, כרגיל, העלו חרס. הבריטים אוהבים לשתות, אבל ליקב לא הגיעו. האוכלוסיה העברית בבנימינה, זכרון יעקב ופרדס חנה היתה מודאגת במקצת? היוכרז עוצר? היוטלו ענשים קיבוציים?

שאלות אלו הציגו למפקדן של יחידות הצבא הבריטיות שיצאו לרדוף אחרי מחרימי הנשק. תשובת הבריטי היתה אפיינית:

— לא יהיו שום ענשים.

IT WAS A FAIR BATTLE.

זה היה קרב הוגן.

וודאי.

ב.

מחנה 80, רכבת התחמושת וייצור נשק עצמי נתנו לנו את האפשרות להתקפת־הכיבוש על יפו. במשך חודש אפריל הושלמה התכנית, נבחרו היחידות, נקבעו השירותים, ובחול המועד פסח תש"ח, — שלושה שבועות לפני קום המדינה, יצאנו לגאול את תל־אביב מסכנת חורבן ויותר מזה...

לפי תכניתנו עמדנו להתקיף את יפו מן „הלשון" הצרה, שהפרידה בין גוף העיר לבין פרברה מנשיה, או חיברה אותם. המטרה הטקטית היתה לנפץ את „צוואר הבקבוק" ולהגיע לים, כדי „לחתוך" את מנשיה מגופה של יפו. המטרה ה„איסטרטגית" היתה — להכריע את יפו ולשחרר את תל־אביב לתמיד מן האקדח הטעון שהופנה ללבה.

עד להתקפתנו סבלה תל־אביב סבל בל יתואר מיפו התקפנית וממנשיה הפורעת. קרוב לאלף אזרחים, אנשים, נשים וילדים נהרגו ונפצעו במשך חדשי המאורעות בהתקפות שנערכו ממסגד חסן־בק ומבתים קרובים אחרים במנשיה, שנתקעה כסרטן בתוך גופו של הכרך העברי. למעשה הצליחו ה„צלפים" הערביים לשלוח את כדורי המות שלהם כמעט לכל מקום בתל־אביב ושום עמדות־מגן ושום שיטות גיזוזות לא יכלו למנוע מהם לקלוע לעוברי אורח בשוק הכרמל או ברחוב אלנבי המרכזי או אפילו לתוך החלונות של עירית תל־אביב... חוצפתם של ערביי יפו גדלה והלכה. הם החלו לבסוף משתמשים במרגמות כבדות, אשר פגזיהן החריבו שכונות שלמות באיזור הגבול תל־אביב—יפו. אמנם, המרגמות היו פרימיטיביות; והפגזים, אשר חלק מהם נפל בידינו, נעשו מצנורות המיועדים לכבוי אש. אבל הפגזים הכילו בין חמשה עשר לעשרים קילוגרם חמרי נפץ. כוח ההרס שלהם היה רב מאוד. הם היו מתפוצצים בלילות בקול רעש אדיר והיו מפילים אימה על האוכלוסיה האורחית. בעיטים פונתה שכונה אחרי שכונה באי־זור הספר של תל־אביב. אלפי משפחות נשארו חסרי קורת גג. תל־אביב המתה פליטי מלחמה. העתונות הנכרית כתבה על „קרבות בשדרות רוטשילד". יפו התגרתה בתל־אביב ותל־אביב התגוננה. אלפי בניה היו צמודים לחזית הסטטית של הגנת העיר.

בליל ה־25 באפריל יצאנו לשים קץ לחרפה הזאת ולסכנה הזאת. במחנה על שם דב גרונר — „מחנה דב" אשר ברמת גן — נתפקדו יחידות הקרב על נשקן ושירותי העזר. במשך היום גויסו במאה כלי־רכב, בדרך היחידה שעמדה לרשות המחתרת מאז התחלת המרד: בדרך ההחרמה הזמנית. לא היתה זו דרך נעימה, אבל נפגעי המכוניות ידעו מנסיון חברים, שאנו עושים כמיטב יכלתנו כדי להחזיר להם, עם תום המבצע, את מכוניותיהם, או — במקרה של פגיעה בהן — כדי לשלם פיצויים לנפגעים. בעיקר ידעו הנהגים, כי מכוניותיהם נלקחות למלחמת מצוה ורבים מהם היו מוסרים את כלי־הרכב מתוך התנדבות נסתרת בבחינת אנוסים מרצון... בשבילנו לא היתה דרך אחרת. מחתרת אינה יכולה, ואף אסור לה, להשתמש באורח מתמיד באותם כלי־רכב, גלגלים משאירים עקבות וכסף לכלי רכב מנין נקח?

בליל ה־25 באפריל הסתדרה בכביש רמת גן—תל־אביב שורה ארוכה של מכוניות משא, מהן שהוחרמו, על מנת לא להשיב, מידי הצבא הבריטי, מהן שהוחרמו זמנית מבעליהן היהודים, מהן שהושאלו על ידי ידידים. ובקרבת הכביש הראשי ב„מחנה דב" ציפו מאות חיילי הארגון הצבאי הלאומי לאות, לצאת לקרב.

אולם האות בושש לבוא.

על גג הבית הקטן, שבו השתכן מטה המחנה, התקיימה התיעצות. רצים הביאו ידיעות מדאיגות מן העיר. סופר, כי ה„הגנה" הכריזה „מצב הכן" ומתעתדת להפריע לנו בביצוע ההתקפה. נופלת הצעה לדחות את התחלת ההתקפה ליום או יומיים. בדעות שקולות צריך לקבל החלטה, או אחת ההחלטות הגורליות. בה הרבה הוטל הפעם על כף המאזנים. השיקול אומר, כי „בעד" עדיף על „בנגד". ההחלטה נופלת. הלילה נצא לקרב.

למטה בחצר מחכה המפקד, המפקד הראשון שבו משתתפים למעלה משש מאות מפקדים וחיילים של הארגון הצבאי הלאומי. אות הזמן הוא. תמו הפשיטות הפרטיזניות; החלו קרבות הכיבוש. תמה מלחמת המחתרת; החלה מלחמה בשדה. זה היום קיווינו לו; זה היום יחלנו לו. הוא הגיע. אף יותר מהר, מאשר פיללו רבים.

הנה הם עומדים לוחמי המחתרת; הנה ניצבים המורדים. „חיים טויט" ואריה עוזרים לגידי; עתה הם מחלקים את הנשק ליחידות. הנה עומד יהושע, השתקן הגדול, המפקד האמיץ, האח המסור, הידיד האהוב; הנה עומד בראש יחידתו אלי, המדריך והמפקד המנוסה; הנה עומד „קבצן" המפורסם, אשר כשמו כן הוא מבחינה כספית, אך עשיר הוא באומץ לב מאין כמוהו ולא פחות עשיר באוצר האהבה והמסירות של חייליו האמיצים. הנה עומד „מייק" וירחמיאל ו„קונוס" וה„ג'ינג'י" ועוד ועוד. כולם מנוסים בקרבות, לכולם הסכנה אחות.

— כלום לא רב לכם בחורים בקרבות, בבתי כלא, ברדיפות, בעינויים, בסכנות מות? כלום לא די שרתתם את עמכם והבאתם אותו עד הלום, עד לסף ה־15 במאי?

— לא, לא די, המולדת בסכנה, העם מצפה. השרות לא נסתיים. אנו מחכים לאות. המיפקד מתחיל. טורים טורים עומדים המורדים, היוצאים לקרב עם כלי־רכב „משלהם", עם שרות רפואי משלהם, עם שרות קשר משלום, עם שרות אספקה משלהם — ועם האמונה שלהם, גדולה השעה. לפני ארבע שנים ומעלה התחלנו חופרים מנהרה שארכה לא נודע, בשינים חפרנו בעמק; בדם עקרנו „סלעים". היינו מוכנים, לו היה הכרח בכך, לחפור שנות דור; מעטים, אפילו מקרבנו, האמינו כי נחפור בעשר שנים. והנה הגענו לקצה השני של המנהרה. כבר בוקע האור. מן המנהרה —— למרחב; ממחתרת לכיבוש. ישבח והודיה לאלהי ישראל על החסד שגמל עמנו, על הימים הטובים וגם על הימים הרעים שהיו מנת חלקנו. בזאי היה, הכל היה כדאי. הן „המעמד" הזה [illegible] — ביסקי של מורדים ויוצאים לקרב כיבוש גלוי — הוא סמל נצחון, סמל לנצחון המרד. אולי נכון יהיה לומר, כי לעיתים רחוקות עברו כה מעטים כברת דרך כה ארוכה בזמן כה קצר?

מתוך הרהורים אלה הריני נכנס יחד עם גידי לתוך „המרובע", שהוקם על ידי טורי הלוחמים. עלי לומר מלים מספר לבחורים לפני צאתם לקרב. זה שמונה שנים שלא „נאמתי". אולי בפעם הראשונה בחיי יש לי „אימתה רציבורא". השעה אינה רגילה; „הקהל" אינו פשוט; ה„מיסדר" אינו שכיח. לפני אגודת מורדים, שיצאה מן המחתרת. הם אינם מכירים אותי, זולת מעטים המוסיפים לשתוק. אף אני אינני מכיר אותם מלבד ספורים, שזכיתי לעבוד במחיצתם. אך אני י ו ד ע את כולם. אגודת אחים יקרים, אגודת בנים אהובים, אשר התנדבות טהורה הביאתם אל הדגל המקודש בדם — אהבת החרות. אהבה שלא היתה עמוקה ממנה מיום קום האדם על רגליו להיות חפשי, להתנסות בעבדות ולמרוד בה. כלום אמצא את המלים המתאימות לשעה זו, ל„קהל" זה? ל„מיסדר" זה? הן הייתי רוצה לגשת לכל בחור ובחור הניצב על נשקו בשורות הישרות ולאמצו אל לבי ולחבקו חיבוק רעות ראשונית, כה הרבה יש לי לספר לו, ודווקה לו ללוחם היחיד, אחרי השנים האלה, בהן שלחתיו לאן ששלחתיו והוא הלך לאן שנשלח באהבה, באמונה, בנאמנות; ובוודאי גם לו יש לספר לי הרבה, הרבה... אבל אסור. ואסור לשקוע בהרהורים, לפנינו קרב. בקרב צריך להלחם, לא להרהר.

— חיילי המעמד!

אנו יוצאים לכבוש את יפו אנו יוצאים לאחד הקרבות המכריעים במערכה על עצמאות ישראל. דעו מי עומד לפניכם, וזכרו את מי השארתם מאחוריכם. לפניכם אויב אכזרי שקם לכלותנו. מאחוריכם הורינו, אחינו, ילדינו. הכו באויב. לקלוע היטב. לחסוך תחמושת, בקרב אל תדעו רחמים לאויב, כשם שהוא אינו יודע רחמים כלפי בני עמנו. על נשים וילדים לחמול. מי שמרים ידיו לאות כניעה, הציל את נפשו. שבוי הוא בידיכם, לא תפגעו בו. להתקפה יוביל אתכם גונדר גרעין המנוסה בקרבות. וזכרו את דגל המעמד. כיוון אחד לפניכם — ק ד י מ ה.

גידי משלים את דברי בהוראותיו. הוא עומד ביחוד על ההכרח לחסוך בתחמושת, שגם אם היא מרובה היא מועטת, ואצלנו אין היא מרובה כלל ועיקר... המיסדר מסתיים אחרי הפסקה קצרה שנגרמה על ידי עשן חשוד המתאבק מאחד מפחי חמרי הנפץ. ה„אזעקה" היתה הכרחית, אבל לשוא חשדנו בחמרי הנפץ. הם לא התפוצצו ב„מחנה דב"; הם פוצצו בחזית יפו ו ה ב ק י ע ו את החזית.

טורים טורים יוצאים הלוחמים לכביש הראשי, יחידה אחרי יחידה עולה על המכונית המיועדת לה. שיירה צבאית. צבא עולה מן המחתרת. הוא ע ו ל ה.

תור ארוך של מכוניות זו לעבר תל־אביב ומתפתל לעבר יפו. נכנסנו לתל־אביב באשמורת השלישית של הלילה. העיר רדומה. תל־אביב הפצועה, המופגזת, המותקפת ישנה שנת נפש. היי ברוכה, תל־אביב שלנו, ושלחי גם לבניך ברכה. הם זקוקים לה. הם זקוקים לסייעתה דשמיא. הם יוצאים לקרב מכריע, לגאול אותך מנגע הצליפות, משכנות רצחניות, מסכנה נוראה. הם יורדים ליפו, המורדים, ומי שנתן כוח למורדים ה ה ם לרדת ליפו ולכבשה, הוא שיתן אזן למורדים האלה לשחרר את נחלת האבות ולהציב גבול אל מי הים הגדול.

השיירה המשחררת מתפתלת בסימטאות הצרות, שאין בהן נפש חיה, המובילות לעבר יפו. בבנין החרב של בית הספר „אליאנס" נקבע מקום מושבו של המטה; בבנין העזוב של בית החולים „פרויד" הוקם בית חולים שדה, בבנינים בסביבה שוכנו היחידות, קו החזית נמתח. אך החזית עדיין שקטה.

לפי התכנית הראשונה היינו צריכים להתחיל בהתקפה בשעות הלילה. אולם ההתיעצויות ב„מחנה דב", שהיו הכרחיות, גזלו זמן. ואיחור ביציאה גרם לאיחורים נוספים. אם הגיע החיל למטה הקדמי, אי אפשר, בתנאים המיוחדים, להתחיל מיד בהסתערות. יש לסדר את היחידות, צריך לתת הסברה סופית למפקדיהן, צריך למתוח את קוי טלפון השדה ובעיקר צריך להציב את המרגמות.

שתי מרגמות של שלושה אינטש היו לנו. קרי וכתיב: שתי מרגמות. הן היו מתוצרת בריטית. גם בעליהן היו — בריטים. אנחנו רק „שאלנון" מבעליהן. היה היתה „פעולת רכישה" ובין שאר כלי המלחמה לקחו הבחורים שתי מרגמות גדולות. במשך למעלה משנתיים לא השתמשנו בהן. רצינו להפעילן; לא יכולנו; לא היו לנו פגזים. ומה הן מרגמות בלי פגזים? כלום אפשר לכתוב בעט בלי דיו? כלום אפשר להיות חתן בלי כלה? מרגמות בלי פגזים הן כאבן שאין לה הופכין. מרגמות עם פגזים — זה זוג מן הטבע, ובשעת מלחמת־קיום — זוג מן השמים.

במשך שנתים היו שתי המרגמות בבחינת „חפצים ישנים" — במחסן. אך היום הוא ה־25 באפריל 1948. שבוע ימים לפני זה עצרנו רכבת צבאית — „ואכזבנו". פגזים, פגזים, רק פגזים. אולם ביום ה־25 באפריל אין אנו עוד מאוכזבים. ביום זה „קדשנו" את המרגמות כדת וכדין — עם פגזיהן. אמנם רק שתי מרגמות, אבל הפגזים לאלפים. „סקולקו אוגודנו".

זאת היא „הארטילריה" שלנו. „סוללה" של שתי מרגמות — מעין „קוורטט" של שני אנשים — ואלפי פגזים. ומה יהיה אם מרגמה אחת תתקלקל ותוצא מכלל שימוש? יהיה מאוד לא טוב. בשדה תשאר רק מרגמה אחת ויחידה ועליה יהיה לכסות את כל אזורי יפו המסומנים כה יפה על המפות המיוחדות שצוירו על ידי מחלקת ההנדסה של החי"ת בראשותו של אביאל. ומה יהיה אם גם השניה... אל תפתחו פה לשטן. המרגמות לא תבגודנה. שנתיים ימים שמרנו עליהן במחסן הנסתר, כלום הן תהיינה כל כך כפויות תודה?

המרגמות לא בגדו. אמנם אחת מהן נתקלקלה כבר ביום הראשון לקרב ולרעשה. הקלקול היה רציני מאוד, הפגז נתקע במרגמה כעצם בגרון. אבל עצם אינה מתפוצצת; פגז — כן. מכה קלה והכל עלול לעוף, יחד עם המרגמה השניה ובעיקר — יחד עם הרגמים והטכנאים. אבל הידים — ידי הרגמים והטכנאים — למודות מלחמה ומלאכה באחת. הניתוח הצליח. העצם הוצאה מן הגרון, כלומר הפגז הוצא „חלק" מלוע המרגמה. עתה עוברת המרגמה השבורה לבית המלאכה שלנו. „חיים טויט" מטפל בכך. התיקון הוא מצויין. הבחורים אומרים, כי המרגמה שתוקנה תהיה טובה יותר מן המרגמה הבריטית, שלא תוקנה, כך היה באמת. בהמשך הקרב יוצאת שוב אחת המרגמות מכלל שימוש, מסתבר כי המרגמה השלמה הביבה ואילו המתוקנת ממשיכה להרביץ. גם זו לטובה. המרגמות לא בגדו. גם השניה (או הראשונה) תוקנה, ושתיהן הטילו אש וגפרית על יפו הפורעת. שתיהן עוד הרעימו ימים רבים ושבועות רבות, לא רק בחזית יפו, אלא גם בחזיתות אחרות עד שנלוו עליהן אחיותיהן, מרגמות מתוצרת אצ"ל — וידוסן תוסל.

אכן, מרגמות ופגזים הן זוג מהשמים, אבל גם להן דרוש „כהן" — רגם להכניסם מתחת לחופה. ולנו עמדו בחזית יפו שלושה רגמים. אחד שירת בצבא האוסטרלי; השני היה בצבא הפולני; השלישי — איני יודע איפה שרת — אני יודע את שמו „הסיני": הבחורים קראו לו משום מה „צ'ינק —קיי—שק". כל שלושת הרגמים התקשו בדבור העברי. כנראה שלא הספיקו ללמוד בעל פה את מלונו של בן יהודה, אבל את שפת המרגמה למדו כך שידעו לא פחות מכפי שבן יהודה ידע את שפת עבר. ראיתים בעבודתם. מעולם

1052 חרות 31.3.

מ. בגין

/ כבוש יפו /

מתוך הפרק ה־13 של הספר „המרד"

בחדשים שקדמו לפלישה הערבית הגדולה הוספנו לערוך פשיטות לשטח ערבי — אולם בפרוס השנה 1948 הבהרנו למפקדינו ולחיילינו, כי בפעולות־התקפה לא סגי. אמנם היה לפשיטות האלו של כל הכוחות העבריים ערך פסיכולוגי רב; וגם ערכן הצבאי במידה שהן הרחיבו את החזית הערבית ואילצו את התוקפים להתגונן, לא היה מבוטל. אולם היה ברור לנו, כי לא הרי המלחמה נגד התקפנים הערביים כהרי המלחמה נגד המשעבדים הבריטיים ולא הרי ה־מלחמה בשנת תש"ח כהרי „המאורעות" בשנת תרצ"ח. אמרנו וחזרנו, כי שיטות פרטיזניות ולא אף הנועזות ביותר לא עוד תחרוצנה את גורל המערכה; דרושות והכרחיות פ ע ו ל ו ת כ י ב ו ש ובה כל תוחלתנו, גם לפני שתתחיל ההתמודדות בין צבאות הפלישה לבין כוחות העברים וגם לאחר שתתחיל ה־התמודדות המכרעת בשדה הקרב.

בסוף חודש ינואר 1948 ,בישיבה המשותפת של מפקדת הארגון הלאומי והסיבת התכנון (הת"ת) קבענו ארבע תכניות איסטרטגיות:

א. ירושלים

ב. יפו

ג. המישור לוד—רמלה

ד. „המשולש".

בהעמידנו בפני עצמנו את המטרות האלו, ידענו, כי השגתן תהיה תלויה בגורמים רבים וביחוד בכוח — בחיילים ובנשק — שיעמוד לרשותנו. לפיכך קבענו בהחלטה הפנימית כי התכניות הן „אלטרנטיביות": נגשים את אלו שיהיו לאל ידינו להגשימן וזהו הריאליזם האמיתי: לשאוף לגדולות, לא לבוז לקטנות. ואכן מתכניתנו האיסטרטגית הכוללת הגשמנו במלואו רק את הסעיף השני! בסעיפים א׳ וג׳ השגנו הישגים רבים בשדה הקרב, אך להכרעת נצחון לא הגענו; להגשמת סעיף ד׳ לא זכינו להגיע כלל. אולם כיבוש יפו עומד כמאורע מיוחד במערכה הצבאית — על קיום העצמאות העברית. כראי איפוא לזכור; כי בניגוד לכל מה שסופר בהולהמועד פסח תש"ח, החלטנו „לקחת את יפו" לא עם כיבוש חיפה, אלא ח ד ש י ם ר ב י ם לפני שיצאנו לקרב המבריע.

בשעה שקיבלנו את החלטתנו על ה־איסטרטגיה של כיבוש, לא היה לנו עדיין נשק לביצוע של פעולת־כיבוש כלשהי. אבל אם יאמרו לך, כי ההכרח הוא אבי היכולת והרצון אבי האפשרות — תאמין. בחדשים פברואר ומרץ עמדנו „ללא פיפה" של חמרי נפץ; בחודש אפריל הצלחנו לייצר מספר טונות של חומר בעל כוח נפץ אדיר. עוד בחודש מרץ לא היתה לנו אלא כמות של מכונות ירייה מבוטלת, כמו כן רובים ותחמושת; בחודש אפריל ביצענו שתי „פעולות רכישה" אשר שינו את מצב הציוד של יחידותינו. התעשרנו בכוח־אש ההרעשה שעלה בימים ההם על כוח ההרעשה של ה„הגנה".

ביום כ"ו באדר ב׳ תש"ח, ברביעי באפריל 1948, בשעה 6.45 הוביל גידי יחידת קרב שלנו למחנה הצבא הבריטי מספר 80, בקרבת פרדס־חנה, בו חנה גדוד חיל תותחנים אנטי־טנקי. זו היתה התקפת מצח על גדוד נבחר של תותחנים בריטיים. עשרות עמדו נגד מאות והמעטים ניצחו את הרבים.

יחידת החלוץ שלנו השתלטה על ה־משמר המזויין שניצב בשער המחנה ופלס את הדרך בפני שאר היחידות, שנסתייעו בשתי מכוניות משוריינות, אחת של הצבא הבריטי ש„הוחרמה" והשניה של המשטרה הבריטית, שאף היא (המכונית ולא המשטרה) „הוחרמה". היחידה שהשתמשה במשוריין הצבאי, השתלטה על האגף השמאלי של המחנה; היחידה שנעזרה על ידי מה שהיה פעם רכושה של המשטרה הבריטית, השתלטה על אגפו הימני. כהרף עין נכבש המחנה תוך הסתערות והגדוד האנטי־טנקי של הצבא הבריטי נמצא למעשה בשבי חיילינו.

מיד נפרץ מחסן הנשק והחלה הטענת הרובים, התת־מקלעים, הברנים, ה־מכונות האנטי־שריוניות, והתחמושת.

אבל בינתיים התאושש האויב בקצות המחנה. ממול העמדה המרכזית שלנו הגיח פתאום זחל משוריין ואיים להשמידה. הרגע היה מסוכן מאוד. הפירצה בעמדות המגן עלולה היתה להכשיל את כל הפעולה ולהמיט אסון על מבצעיה. ג׳קסון האמיץ — בעל הניב ה„סקוטי" הציל את המצב. הוא פרץ את דלת הזחל, חיסל את יושביו המזויינים וכבש כלי משוריין נוסף בשביל הארגון הצבאי הלאומי. הבריטים הכניסו לפעולה את תותחיהם וטנקים כבדים. בחורינו הוציאו מכלל פעולה טנק מסיפוס „שרמן" ועל אש האויב שלא דייקה כלל ועיקר השיבו במטר אש. קולונל בריטי ושבעה סמלים וטוראים נהרגו בשעת הקרב; רבים נפצעו. אחד מחיילינו נפל חלל; אחרים נפצעו, אך תוך הקרב הבלתי פוסק נמשכה הטענת הנשק. המלקוח היה רציני; בעיקר רובים, במכונות ירייה „ברן" והתחמושת גם מספר מצומצם של פגזי „פיאט" — פגזים נגד שריון — לקחנו מן הגדוד 12 המהולל ובעזרתם הוצאנו מכלל שימוש מספר טנקים בריטיים בחזית יפו. לו היו לנו יותר פגזי „פיאט"...

כעבור שבועיים פקדנו שוב את סביבת פרדס חנה. הפעם הסתער גידי על רכבת צבאית. הרכבת יצאה מחיפה לבית „המשולש". היא עמדה להביא עשרות טונות של תחמושת יקרה לחיל־קאוקג׳י. אך לא הגיעה לתעודתה. עצרנוה בקילומטר 41 בין חדרה לבנימינה ולקחנו ממנה נשק ותחמושת, שהכריעו את גורל יפו ויותר מזה...

מוקש קל שמטרתו לעצור אך לא להרוס, הופעל בהתקרב הרכבת הארוכה למקום בו ציפתה לה יחידת הקרב שלנו. החישוב לא היה מוטעה. הרכבת נזדעזעה, אבל לא נחרבה; היא נעצרה בשדה פתוח. הבחורים זנקו.

אך יותר קל לעצור רכבת, מאשר להשתלט עליה. הבריטים נקטו אמצעי זהירות מיוחדים. בין הקרונות הרבים, מלאי התחמושת, היו שני קרונות משוריינים, ובהם למעשה כארבעים חיילים בריטיים מצויידים בשמונה מרגמות בקוטר של שני אינטש, בעשרה מקלעי „ברן", ברובים ותת־מקלעים. תחמושת, כמובן, לא חסרה ליחידת המשמר ה־בריטי. האש שהומטרה על חיילינו היתה קטלנית. בראשית הקרב פגע פגז של מרגמה במכונית השידור שלנו. מספר לוחמים נפגעו; שובש הקשר בין היחידות שהיו מפוזרות בשטח הרחב. בחורינו המטירו אש על האויב, אבל

השריון „הדף" את הבחורים. כל היתרונות היו בידי האויב, הוא עמד מאחורי עמדה מבוצרת וגבוהה, בצוד הבחורים עמדו או שכבו חשופים במישור החול. נסיונות ההסתערות חזרו ונשנו, אבל כולם התנפצו על אש האויב ושריונו. ובינתיים הולך לאיבוד היקר בדברים: זמן. בסביבה ישנם מחנות צבא בריטיים, עוד מעט והאויב יקבל תגבורת וליחידתנו תהיה מלחמה בכרזות לא שוים מלפנים ומאחור. כלום אבוד הקרב?

לרבים מבחורינו נדמה, כי הפעם לא נזכה בנשק הבריטי. באחת העמדות מצווה המפקד להחזיר את מכוניות המשא, שהגיעו כדי לקחת את שלל הברזל. גידי יתן בוודאי מיד את אות הנסיגה הכללית. מה לעשות? ההצלחה לא האירה לנו פנים. לא נוכל לנשוך בשינינו את שריון הקרונות. בני מזל הם הבריטים האלה. מלבד מספר פצועים מפעולת המוקש, לא סבלו הפעם אבידות. הם יצאו בשלום ואנחנו — ריקם.

אבל גידי לא בנקל ויתר על רכבת של נשק ותחמושת. הזדמנות כזו — כלום תוחמץ? גידי עובר בזחילה לאחת היחידות ומוצא לתמהונו, כי חייל בריטי נמצא שבוי בידיה. כפי הנראה, קפץ החייל הזה מן הרכבת בשעת עליתה על המוקש ונפל ישר בידי בחורינו. כחץ מקשת עוברת המחשבה בראשו של גידי; „הטומי" הלזה יפתח פתח לכיבוש הרכבת.

גידי קורא לחייל השבוי ואומר לו בערך כך:

— אנו נשחרר אותך מן השבי. לך אל מפקדך ואמור לו, כי יחידת קרב של הארגון הצבאי הלאומי הקיפה את הרכבת מכל צד. אני נותן למפקדך חמש דקות למסירת הנשק. אם יכנע לא יאונה כל רע לו ולחייליו. אך אם ימאן להכנע — נפוצץ את הרכבת על יושביה. בידינו נשק אנטי שריוני.

ה„טומי" האומלל מעולם לא חלם על כך, שיפול בחלקו להיות „מלאך שלום" בין יחידת קרב עברית לבין המיג׳ור שלו, אבל הוא קיבל על עצמו את השליחות ושם פעמיו לעבר הרכבת המשותקת.

דקה אחרי דקה עוברת. גידי מצפה לתשובה, אך תשובה אין. ההגיע השבוי המשוחרר למפקדו? כלום הם מסרבים להכנע? ואולי המפקדים מתייעצים עדיין? ואולי אין הם מאמינים להבטחה, כי נפשם תהיה להם לשלל? גידי מצפה. הגרוע מכל, שאין לו תשובה על חוסר התשובה של המיג׳ור הבריטי; אין לו נשק אנטי־שריוני ואין לו עוד משען של חמרי נפץ!

גידי אינו מחכה לסוף האולטימטום שלו. הוא חושף את עצמו ומתקרב לעבר הקרונות המשוריינים. פתאום... גידי נאלץ להשתטח לכל ארכו על החול והתצץ. חייל בריטי הפנה רובהו ישר לראשו. הכדור מוזמז מעל האזנים. היה זה שבר של שניה — שניה גורלית.

מיד תופס גידי עמדה „איסטרטגית" נוחה יותר ורועם בכל תוקף גרונו:

— הקשיבו, הקשיבו!

מדבר אליכם מפקד היחידה של הארגון הצבאי הלאומי. אתם מוקפים על־ידי חיילי מכל עבר. מטרתנו להחרים את הנשק ברכבת, אך אין בדעתנו לפגוע בכם. צאו מן הקרונות והרימו ידיכם. אם תכנעו תיחשבו לשבויי מלחמה. הארגון הצבאי הלאומי אינו פוגע בשבויים. לא יאונה לכם כל רע ותשובו ליחידותיכם. אך אם תוסיפו להתנגד, לא יצא איש מכם חי. אתן פקודה לפוצץ את הרכבת כולה.

הקשיבו, הקשיבו! נפוצץ את הרכבת כולה, אם לא תכנעו אך אם תכנעו תצילו נפשותיכם. צאו מן הקרונות. הרימו ידים, זאת אזהרתי האחרונה!

הנשק הפסיכולוגי הועיל. דבר הארגון הצבאי הלאומי השפיע. הבריטים גילו „תבונה". לאט לאט החלו המפקדים והחיילים הבריטיים עוזבים את הרכבת וידיהם מורמות לאות כניעה. גידי נשם לרווחה. בקרון השני מנסה עוד מישהו מן הבריטים לגלות התנגדות. אבל ה־מיג׳ור מצווה על ידי רץ:

GIVE UP. THE BATTLE IS LOST.

היכנע, הקרב אבוד.

הרכבת נכבשה על אף הכל.

אבל שלושה חללים מוטלים על החול. שוב: דם בברזל. כך נגזר עלינו לשרת את עמנו. ובין החללים — אבטליון, מטובי לוחמינו, שנתפס עוד בראשית 1944 בפעולה פרטיזנית, עונה עינויי תופת על ידי הסדיסטים של הבולשת הבריטית, ושוחרר על ידינו מקץ שנים מכלא. גורלו של לוחם מחתרת...

גידי כובש כאבו — אבטליון היה חברו — וחולש עתה על הפריקה ועל הטעינה. ראשית, בעד הנשק של המשטר הבריטי. הוא (הנשק ולא המשטר) יביא תועלת בחזית יפו. אחר עוברים על פני הקרונות. קרון נפרץ אחרי קרון, אבל בכולם מטען אחיד: תחמושת למרגמות בקוטר שלושה אינטש תותחים. הבחורים מאוכזבים במקצת. לא למטען זה חיכו. לפי האינפורמציה הסודית היתה צריכה אותו יום לעבור רכבת עם מכונות ירייה, רובים ותחמושת. נשק זה דרוש לנו כדי לצייד את אלפי חיילינו, כדי לתת לכל אחד מהם את כלי המלחמה שלו. אבל קרה מה שקרה. הרכבת היא רכבת של תחמושת. חבל.

חבל?...

את דרכי ההשגחה מי יודע? שבוי בריטי אחד נותן לגידי את הדחיפה ל־ה כ נ י ע את משמר הרכבת, ופגזי מרגמות — הרי הם הם שנתנו לנו את יפו ויותר מזה...

מתחילה הטענת התחמושת על המכוניות, שהוזעקו בינתיים חזרה לקילומטר 41. המלאכה רבה מאוד והיום קצר. כל שעה עלולה להגיע תגבורת האויב. אמנם חיילינו עומדים על המשמר ומונעים מיחידה בריטית בכוח של בטליון להגיע למקום, אבל יש למהר, פן בכל זאת יתגברו הרבים על המעטים.

הבחורים עובדים, כרגיל במקרים כאלה, בכוחות מוכפלים ומשולשים. אבל כוחותיהם אינם מספיקים להטעין במהירות הדרושה את הטונות הרבות של תחמושת היקרה. גידי מחליט להיעזר על ידי השבויים הבריטיים. אמנם יש בהחלטתו סטיה קלה מהוראותיה של אמנת ג׳נבה. אבל אין ספק שאפילו מחברי האמנה על מעמדם של שבויי מלחמה היו מתחשבים בתנאים המיוחדים, בהם הארגון הצבאי הלאומי היה נאלץ למלא משימתו. גידי קורא למפל הדרויי""""

1052

14.3. דבר

הבריטים ירחיבו את נמל עקבה

1052 מאת סופרנו בלונדון ש. לוונברג

לונדון, 13. שיחות חשובות בשאלת האסטרטגיה הצבאית נערכו בעקבה בעת שהותו של עבדאללה במפרץ. המלך לווה על־ידי צירי בריטניה ואמריקה ברבת־עמון. השאלה העיקרית שנדונה היתה בעית הרחבת נמל עקבה. המשקיפים הצבאיים מדגישים, כי עקבה עשויה למלא תפקיד חשוב במקרה של מלחמה בין מזרח ומערב. בשיחות סקרו גם את שאלת מצבה של עקבה במקרה של הסכם בין ישראל ועבר־הירדן.

„פגישה מדינית חשובה בעקבה"

לפי ידיעות ממקורות ערביים היתה „פגישה ושיחה חשובה" בעקבה, שהמלך עבדאללה שוהה בה זה היום השלישי. ביום א׳ (שלשום) הגיע לעקבה סמיר ריפאעי פחה שר החצר, ואתו הציר האמריקאי ברבת־עמון. כפי שמוסרים נתקיימה שיחה שבה השתתפו הציר האמריקאי, הציר הבריטי וסמיר ריפאעי ואישים עבר־ירדניים אחרים (הציר הבריטי ליוה את עבדאללה לעקבה).

רדיו רמאללה הודיע אמש, **כי עבדאללה חזר בלוית קרקבריד, הציר הבריטי, בנו נאיף ויתר אנשי פמליתו.**

בעיות בטחון ופיתוח הנגב הועלו בפגישת נציגיו עם הרמטכ״ל

1052

בעיות ישובי הדרום הרחוק והנגב, הן בשטח הבטחון, מצבם המשקי והחברתי, מחסור ניכר בשרותים מתאימים, כבישים וקשר טלפוני — הועלו בפגישה חשובה שקיימו נציגי ישובי הנגב השבוע בבאר־שבע עם הרמטכ״ל רב־אלוף יגאל ידין, בנוכחות ראשי הצבא והפיקוד, מפקדי הנח״ל, ראש העיר באר־שבע, ומושלה הצבאי. כן הועלתה בפגישה התביעה להקמת גרעיני נח״ל להכשרה, לתקופת הכשרתם החקלאית, הן מבחינה בטחונית ומשקית, מכאן, שיש לדאוג ליצירת התנאים לקבלתם ע״י עזרה לשיפור הדרכים בין הישובים, ומוסדות הצבא נתבעים לכך.

את השיחה פתח האלוף משה דיין בסקירה על המצב ובעיות הישובים. מרכז ועד הגוש, ה. מנדלמן, סקר באריכות את מצב הישובים והרחיב את הדיבור בשאלות השונות.

נציגי הישובים התאוננו על חוסר כלי־רכב מתאימים לרופאים בישובים, והליקויים הרבים בעבודה כתוצאה מכך. עד עתה, במשך למעלה מחצי שנה, נמשך הטיפול והלחץ במשרד התחבורה להשגת ג׳יפים חדשים ואף קופת־חולים אובדת עצות. גם הצבא מסרב למכור למטרה זו 3 ג׳יפים...

רב אלוף יגאל ידין, לאחר שסקר את המצב בכללו, השיב לטענות שהושמעו ולבקשת נציגי הישובים לעזרה ולשיפור המצב בשטחים השונים והבטיח דאגה ופעולה ותשומת לב לבעיות המיוחדות. אחר ארוחת־צהרים משותפת הוקדשה ישיבה קצרה לבעיות העיר, שהועלו על־ידי ראש־העיר, מר טוביהו.

24.3. משמר

מים מתוקים באילת

1052

בשני מקומות בסביבות אילת נעשו שאיבות ונתגלו מים מתוקים בכמויות של למעלה מ־20 ממ״ע בשעה. נעשו בדיקות שונות של המים מקדוחים אלה כדי לקבוע אם אפשר להמתיק את המים בדרך כימית. עד עכשיו הוצאו לפועל 6 מחזורים שלמים: נקוי המים דגנרציה ושטיפת השרפים. לצורך זה השתמשו בשרפים, חומצה גפריתנית, חומצת־מלח, סודה, נתר מאכל ומלח. התברר שהדרך הטובה ביותר היא שמוש בחומצת מלח ונתר מאכל. אבל היות וישנם קשיים בהובלת חומצת המלח לאילת משתמשים בחומצה גפריתנית ובמלח. הנסיונות עדיין נמשכים.

20.3. דבר

קולנוע באילת

1052

הצגות הקולנוע הראשונות באילת נתקבלו בהתלהבות על ידי החיילים, הפועלים

מעתה תהיינה שלוש הצגות בכל שבוע.

עם הנהגת השירות האוירי לאילת נמצא פתרון חלקי לבעיה מטרידה — מתן אפשרות של בידור לחיילי המצרדה והערבה.

26.3. Pal.

Furrowed Border

BEERSHEBA, Saturday. — The new border line between Israel and Egyptian-held territory is marked by a 30-kilometre-long ploughed strip, four kilometres wide.

1052

The furrows were ploughed by five tractors last Thursday. The ploughing, which took five hours, was carried out in the presence of Israel and Egyptian officers and U.N. Observers.

חרות 24.3.

י. מרידור

אילת - טירן - ים־סוף

לפני כשנה בערך שחררנו את אילת. כוחותינו הגיעו לנקודה הקיצונית ביותר של הנגב ושחררו את חוף ימה הדרומי של ארצנו. מדינתנו התפארה בהישג זה של צבאנו, ובמידת מה בצדק. ראש הממשלה זרק לאויר את המשפט שתוכנו זכור לי בדלקמן: „מעטות הן המדינות שיש להם חוף בשני הימים ושיכולות לדיות בלתי תלויות בתעלת סואץ; ואכן אז נראתה המציאות ורודה עבור האדם הפשוט שאינו מתמצא בבעיות. למעשה ע״י גישתנו לחוף אילת נפתחה בפנינו הגישה החפשית לאגן הים האדום ומכנו להופי הודו, ארצות אסיה, האיים באוקינוס ההודי והפציפי, אוסטרליה ואפריקה הדרומית, ואין לזלזל בארצות האלה. אלה מיצרות חלק ניכר מחומרי המזון של כל כדור הארץ. הן עשירות גלמים שונים ומחצבים. והנה נדמה היה לנו כי הננו כשוחררים מהתלות במעבר דרך תעלת סואץ שבידי המצרים, וברגע שנסלול כביש לאילת ונתקין את אמצעי הפריקה נוכל להשתמש בחוף אילת ליצוא סחורותינו וליבוא גלמינו ומזונותינו.

אולם כביש איננו נסלל „בהבל פה״, גם סידורי פריקה אינם נוצרים לפי „הבל הפה״ של האופוזיציה. את כל אלה צריך לתכנן ובצדק. אלא דא עקא שהתכנון וביצועו בשטח זה צולע בהרבה אחרי התכנון הכלכלי של ד״ר יוסף, או תכנון המסים של שר הכספים, למשל. התכנון לא יצא מהשלב של מחשבות ונסיונות סדירים ואטיים מדי, ובמשך השנה זכינו באופן יחסי למעט מאד הישגם בתופה של אילת. גם הדייג הוא בשלב של נסיונות ובסיבות ידועות הרי קודם כל על „המשביר המרכזי״ לבוא למקום ולקבל את הזכיון ליצור קמח דגים לפני שהיוזמה הפרטית תצליח להרעיש עולמות על דחיקתה מהשטח הזה. בכנסת התרעם שר האספקה והקיצוב כי התרנגולות שלנו „אוכלות דולרים״, על כן הגבילו את בספרן וכל משק חדש איננו מקבל יותר מאשר 60 פרגיות. ואין זה סוד בפני כל אדם המתמצא בעניני דייג, שלא היה דבר יותר פשוט מאשר בצד הנסיונות להתחיל בדייג בסירות קטנות ורבות בחופי אילת, דייג דגים ממינים שונים ואף ציד קרישים, יבושם והעברתם לבאר שבע למען מחינתם לקמח דגים. בשטח זה התכנון שלנו היה אטי מדי.

חיילים משוחררים שהם דייגים מקצועיים, לאחר שרתו באילת והתאהבו במקום, הביעו את רצונם ללכת לאילת לשם דייג, אולם פניהם הושבו ריקם מתוך הנימוק של חוסר מי־שתיה, דבר הידוע היטב לחיילים, כאחר שהתכנון עוד לא היה מוכן, ויש לציין שגם היום איננו מוכן עדיין, עוד רבה הדרך לדייג עברי שבחוף אילת או ליצור קמח דגים. אולם כל זה רק דרך אגב, מטרת דברי אחרת לגמרי.

לשון מפרץ אילת (עקבה) הוא „לשון״ ארוכה כ־170 קילומטר ורוחבה כ־15 — 20 קילומטר. במקום שהלשון מתחברת עם ים סוף נמצאים שני איים, שהחשוב בהם הוא האי טירן. למעשה חוסם האי טירן את הכניסה והיציאה למפרץ אילת, בהשאירו מרחק של כ־5 ק״מ בין חופיו ובין חוף חצי האי סיני, ומרחק של כ־4 ק״מ בין חופיו ובין חוף ערב הסעודית. האי טירן הוא אי שומם, מהגדולים שבמאות האיים השוממים והוולקניים המפוזרים בים סוף. אין בו מים ואין חי עליו אדם, לא הוגדרה עליו כל בעלות חוקית של מדינה כלשהיא, בדיוק כפי שלא הוגדרה הבעלות הבינלאומית כלפי מאות האיים מהסוג הזה המפוזרים בים סוף.

לאחר שחרורה של אילת ברור היה לי לפחות, שהישגנו לא יהיה לו כל ערך באם לא ישאר הסטטוס־קוו, כלומר האי טירן ישאר הלאה שומם ולא ישב עליו כח זר, שינסה לחסום בפנינו את הכניסה והיציאה למפרץ אילת. מאידך היה ברור לי שזה לא ייתכן כי מצרים לא תנצל את קרבתה לאי טירן ולא תעלה עליו כוח צבאי ועי״כ תסגור עלינו בהסגר מהדרום. אמנם גם מחופי סיני יכלו המצרים להפריע לספנותנו, אבל ללא יעילות מוחלטת. עתה בא אישור ממקורות אמריקאים כי המצרים העלו כוח צבאי על האי טירן ששטחו כ־100 ק״מ מרובעים. איני מניח שהכוח הוא גדול מפלוגת רגלים ועוד כמה כלי יריה כבדים. הוא סמלי בלבד, בגלל התנאים שבאי, שאינם מאפשרים החזקת כוח גדול. אולם המצרים קבעו עובדה איסטרטגית ראשונה במעלה ע״י צעדם זה והישגם יתכן שהוא שוה להישגים רבים בשדה הקרב. הם נתקו אותנו מימי הדרום. ע״י כבוש טירן השיגה מצרים יתרון צבאי המשנה את שווי המשקל רצבאי כיום הזה, וע״י כך הפרה מצרים את חוזה שביתת הנשק שברוחו קבע איסור מוחלט על השגת יתרונות מהסוג האמור ע״י אחד הצדדים. אולם הרע הוא שישראל לא הגיבה אפילו במחאה כלפי מוסדות או״מ שידם היתה בהשגת שביתת הנשק ולא בפני המעצמות הגדולות שידם אינה נקיה בשינוי לרעה שחל במצבה האיסטרטגי של ישראל. אנו מתנהגים כאילו היינו היום לפני הקמת המדינה וכאילו כבוש טירן ע״י מצרים איננו נוגע לנו: „איזה שהוא אי ששמו טירן מרוחק ב־170 ק״מ — מהו נוגע לנו?״ אבל נוגע הדבר לנו מאד מאד. מיצרי בב־אל־מנדב במוצאו של ים סוף לאוקינוס ההודי — גם כן נוגעים לנו. אנו מדינה, אנו בונים צי מסחרי ימי. חופש הספנות והמיצרים שלנו הוא שאלת חיים ומות לנו. אנו מדינה שחיה על יבוא ובעתיד על יצוא. העורף שלנו הוא הים. את רוב מזונותינו אנו חייבים להביא דרך הים. את רוב הגלמים אנו חייבים להביא דרך הים. ובאם יסגור עלינו מישהו את הגישה לים, לא יעזור לנו דבר, לא שר הבטחון שחייב לחלק את זמנו בין בטחון המדינה ובין בטחון הקואליציה, וברור בחלוקה לא שוה ולרעת הבטחון. לא מנקים ולא אוירונים יושיעוני אז. אם כן מה השאננות הזאת? מה השתיקה הזאת? סגרו עלינו המצרים מדרום ואנו כאילו לא קרה דבר. נכון, לא כולם שותקים, יש כמה עתונים הכנסים להטיל את האשמה לכיבוש על שאילתה אחת שלי. הם לא מרגישים כי על ידי כך הם מטילים כתם על מי שהשיב על השאילתא שלי מעל במת הכנסת. אבל הנחה זאת היא ילדותית ומעידה רק כמה הננו רחוקים עוד מהרגשה ממלכתית בריאה וממחשבה פוליטית ואיסטרטגית יסודית.

לגבי ימי המלחמה עם מצרים לא חל שינוי כל כך בולט לרעה כפי שהוא מתבלט כרגע. בין כה וכה יכלו לחסום לנו את המיצר הזה והתכנון המלחמתי שלנו צריך לקחת את האפשרויות האלה בחשבון. אולם בכה שנקרא „ימי שלום״ המצב הוא אחר לגמרי. מצרים מרשה לעצמה לעצור בתעלת סואץ כל אנית סוחר תחת כל דגל ולבדוק את מטענה, אם איננו מיועד לישראל. ישנן שמועות כי תחליט לעצור כל מטען שעלול להוות חומר בעל ערך מלחמתי עבור ישראל. אבל עובדה היא, כי מצרים מקיימת הסגר בתעלת סואץ, והיות ומצרים לא הכריזה מלחמה על ישראל היא גם איננה ממהרת לחתום על „שלום״ עם ישראל. כשאין מלחמה אין צורך בשלום. אבל ההסגר בסואץ לדעת המצרים הוא „מוצדק״.

איך ינהגו המצרים כלפי מטען המיועד לישראל שיעבור דרך מיצר טירן, זהו הדבר שיש לברור ובהקדם האפשרי. ממשלתנו חטאה חטא כבד מאד שהזניחה את בעית אילת וים סוף תוך השנה שאילת בידנו. לא היה אף נסיון אחד להעביר כלי שיט ישראלי כלשהו מהדרום לאילת. והלא יכולנו להשיג כלי שיט כאלה גם בים האדום (אריטריאה) וגם בדרום אפריקה. יתר על כן, לא נעשה נסיון לשבור כלי שיט תחת דגל זר ולהעביר בו מטען ראשון המיועד לישראל. ואם כי חסרו אמצעי פריקה, חייבים היינו לעשות נסיון כזה, כדי לבחון את עמדת המצרים. לא עשינו את הדבר וחובתנו לעשות זאת ללא כל דיחוי. באם המצרים ינסו להפריע לתחבורה זאת, עלינו לנקוט בכל הצעדים הבינלאומיים, לא לנוח ולא לשקוט עד שהמצרים יכבדו את חופש המיצרים הנהוג בכל העולם. ואם בכל זאת יתברר שמצרים מפרה את החוק הבינלאומי, הרי שנצטרך להסיק מסקנות. ואם כי אינני סבור שישראל תוכל לכבוש ולהחזיק גם את האי טיראן, הרי לפחות אפשר ללא מאמצים יתרים להטריד את המצרים שם. כי ברור דבר אחד: המצרים לא יוכלו להפוך את האי טיראן למבצר שלהם. בשביל מטרה זאת הם היו צריכים קודם ליישב את האי השומם המשתרע על כ־100 אלף דונמים. הם יכולים להחזיק במקום כוחות מועטים בלבד, וכוחות מועטים אלה לא תמיד יהיו מחוסנים בפני הופעת „שדים״ בלילות. ואין להכחיש כי כוחות הקומנדו הימי של ישראל אף הם זקוקים לאמונים מעשיים. והטרדה מסוג כזה תכריח את המצרים להגיע לידי אבסורד צבאי וע״י כך גם להכרה שאין עוד לעכב את הגישה החפשית לחוף אילת ויש לכבד את החוק הבינלאומי, לפחות בימי שלום. בימי מלחמה יהי „דבור״ אחר לגמרי.

יתר על כן הנני משוכנע כי רק גישה כזאת תשכנע את המצרים לכרות ברית שלום עם ישראל, והמכה האיסטרטגית שקבלנו ממצרים, באם נתעלם מחסימת הגישה לחופנו הדרומי, הרי ברור כי זה לא יקרב את השלום. זה יגרה את התיאבון לצעדים נוספים מסוג זה, ומצב של חוסר שלום והתכוננות רצינית למלחמה מצד המצרים תימשך עד לסיבוב השני. אין גם להתעלם מהאפשרות שמעצמה מסויימת עומדת מאחורי צעד מצרי זה ושיש כאן נסיון חדש ל„שכנענו״, כי עלינו לותר על דרום הנגב. אבל על כך בשבוע הבא.

1052

חרות

נראה התחשבה מאד „בהדרכתה" של מפקדת „ההגנה".

גם מפקדת ה„הגנה" עצמה מפרסמת הודעה על „התקפת נפל—סרק—ראווה" אלמלא ידענו את פרשת מלון המלך דוד, היתה ההודעה מעוררת בנו יותר תמהון, מאשר רוגז. אכן, משונה הדבר. מפקדת „ההגנה" מודיעה לכל העתונים ולכל העתונאים — גם לעתונאי חוץ — כי האצ"ל ריכז כוחות מכל הארץ ויצא להתקפה על יפו. והרי זוהי מסירת אינפורמציה לאויב. למה צריך האויב לדעת, אילו כוחות ריכזנו לקרב על יפו? למה הוא בכלל צריך לדעת, כי „רכזנו כוחות"? הן אינפורמציה כזו תגביר את ערנותו ותניעו לרכז כוחות נוספים, כדי לעצור בעד „הכוחות הרבים שרוכזו מכל הארץ".

אך אין זה עדיין סוף פסוק של צרות העין. מנסחי הודעה הרשמיים מספרים ברמז, כי האצ"ל יתר משהתכוון לרחוב בוסטרוס ביפו התכוון לרחוב אלנבי בתל אביב. „החכמה" היתה ילדותית. לו היה אז לבנו לתשובות „מחוכמות", היינו משיבים: טעות בידיכם. אנו מתכוונים ר ק לרחוב אלנבי, או רק לשכונת התקוה, או רק לשכונת מונטיפיורי, או רק לרחוב יהודה הלוי; אנו רוצים את כ ו ל ם לשחרר מאימת רחוב בוסטרוס...

אבל לבנו לא היה „לחכמות" טפלות. קראנו שנית את ההודעה המחוכמת של „ההגנה" וגילינו בסופה איום שקוף בנוסח: „ההגנה לא תסבול" וגומר. קראנו את המאמרים בעתונים שבאו להצדיק ולפרש את כותרות — הסרק — והנפל שלהם ולבנו השתררה הרגשת — מגור: ה ם ר ו צ י ם ב מ פ ל ת נ ו. שם, בעורף, בתל אביב יושבים עתונאים „ומפקדים" ומצפים לתבוסת בנים בישראל, שיצאו ללחום את מלחמת העם נגד אויב אכזרי, אחרי ששת חדשי צליפה, הפגזה, רצח והתעללות בכרך העברי הגדול. פה, בקוו החזית, נשפך דמנו, למען העם, למען הצלתו, למען עתידו; פה, בקוו החזית, אנו נלחמים, כדי שכל אחינו וגם משטינינו יוכלו לחיות, יוכלו לעבוד בימים ולישון בלילות; פה בקוו החזית, אנו מוכנים כולנו לתת את נפשנו, כדי לעקור מגופה של תל־אביב את הסרטן, המתיש את כוחו ומאיים להמיתו; פה, בקוו החזית אנו מכים באויב, כדי לפורר את בסיסו העיקרי להתקפת נגד ל ב ה י ש ו ב, כדי להשמיט מתחת לרגליו את קרש ה' קפיצה להסתערות על מרכז העצבים שלנו; פה, בקוו החזית אנו מנסים להשמיד את ראש הגשר הערבי לפלישה מצד הים, העומדת להיפתח, כפי שאנו ידענו והוזהרנו, בעוד שלשה שבועות — ואילו שם, בעורף, יושבים בני עמנו ומריעים אחר היום הראשון לקרב תרועת נצחון. „האצ"ל לא הצליח" ומייחלים לכך, שאנחנו ב־אמת לא נצליח, שנוכה על ידי האויב, שלא נתקדם ונשאיר חללינו בשדה הקטל, שדמנו השפוך יהיה לשוא. כלום תיתכן הרגשה נוראה מהרגשה זו? כלום אין זו „השנאה העצמית" המאפילה על חיינו מיום גלותנו מארצנו?

הסתכלתי בבחורים שלנו, שהחלו, עם עלות השחר, להתבונן לחידוש הקרב. גם שוחחתי עם כמה מהם. הודעת ה„הגנה" ודברי העתונים הגיעו לידיעתם אך משונה הדבר: לא הבחנתי בין הבחורים שום סימני רוגז. הם, הניצבים בקוו האש הראשון, קבלו את הקללות והחרופים שהגיעו אליהם מן החוץ, כאילו היו „איחולים טובים" להצלחה. אמנם, מפקידה לפקידה נשמעו מפי מישהו מספר מלים „מלוחות" על חשבון „הש"ד", אבל בדרך כלל הגיב המחנה על גידופי העורף בהומור טוב אמרו הבחורים: ה„מנצחים" בעורף עוד לא ניצחו. אנחנו רק התחלנו, אך עוד לא סיימנו. נראה, מי שיצחק האחרון.

רצון הנצחון לא הוחלש, על אף קללותיה של תל אביב הרשמית; להיפך, הוא גבר שבעתיים, הודות לקללות אלו...

השתחויתי בנפשי בפני גדולתם של בני המשפחה הלוחמת. בפני עמד גדוד צבא מיוחד במינו. הוא נכנס, מרצונו החפשי, „לצואר הבקבוק" לא רק מבחינה טקטית, אלא גם מבחינה מוסרית. ממולו כדורי המות של האויב; מאחורי גבו קללותיהם של בני עמו. אי הצבא שנלחם בתנאים כאלה והחזיק מעמד? כל צבא יודע את שמחת הנצחונות ואת צער התבוסות, אבל כל צבא יודע, כי כל עוד הוא עומד מול פני האויב, כל עוד הקרב נמשך, נישא אליו לב העם, שלוחות אליו ברכות להגברת חיל, לנצחון. ואילו חיילינו בחזית יפו..

אמנם אפשר היה לטעון, כי היינו רגילים במטר הכפול: של כדורים מזו וקללות מזו, הן „פורשים" היינו, בכל שנות המרד — ולא רק בימי מלון המלך דוד — זכינו רק לגינויים, לעלבונות ולרדיפות, ואף על פי כן הוספנו להילחם, הוספנו לסכן את נפשנו, הוספנו לתת מדמנו. אולם יש הבדל בין פעולות מרד לבין קרב מתמיד. במלחמה נגד הבריטים היו המורדים יוצאים להתקפת פתע, היו מבצעים אותה כהרף עין והיו מיד חוזרים לבתיהם — עד להתקפה חדשה. אמנם, גם אז ליוום דברי הגנות והשיסוי, אולם היתה להם שהות לקרוא את דברי ההסברה שלנו ובעיקר — היה להם זמן לעשות את חשבון מצפונם ולהגיע לידי מסקנה, שחודשה כהתחדש מעשי בראשית עם זריחת השמש, כי דרכם נכונה, כי אין דרך אחרת לשחרור העם

פה, מקוו החזית של יפו, הם לא הלכו לבתיהם ולהוריהם. הם עמדו פה בקרב דמים עשרים וארבע שעות ולא ידעו עדיין, כמה יממות נוספות יעמדו מול „השפנדאוס" של הערבים, מול הטנקים של הבריטים. הם לא ידעו מי מהם יחיה ומי ימות. מי יצא בירייה ומי ישאר נכה הם גם לא ידעו, אם ינצחו. אף על פי שרצו לנצח בכל מחיר והאמינו בנצחונם בכל לב. אבל משם, מתל אביב שלהם שולחים להם „הערכה" לסבל הדגיב שלהם.

נוכח מסע הסתה הזה, כלום לא היה טבעי, לו הבחורים היו באים אלי ושואלים: למה שלחתנו בזה? למי אנחנו עמלים? בשביל מי אנו מקריבים את חיינו? כלום לא היתה זכותם לומר: העם הזה אינו ראוי לקרבן־הדמים שלנו. יבואו גבורי הקללה ויחשפו חזיהם לכדורי האויב. משום מה עלינו לקבל כדורים ערביים ובריטיים מלחוד קללות יהודיות?

אף אחד מן הלוחמים לא שאל את אחת השאלות הללו. שוב גברה נבונות ההקרבה הבלתי מצויה על רגש אנושי טבעי. שום הסברה לא ניתנה לגדוד כובשי יפו, לאחר שהוכנס פתאום „לצואר בקבוק" מוסרי. ההסברה היתה מיותרת. הבחורים קראו את עתוני תל־אביב וחייכו, או נשכו שפתים. אחת היתה תגובתם: נמשיך וננצח. ננצח על אפו ועל חמתו של האויב, ננצח על אפם ועל חמתם של המייחלים למפלתנו.

אי הצבא שעמד במבחן כזה — ועמד בו, וניצח? כלום נתנסתה בכך ה„הגנה" שהושביה פוארו ותבוסותיה הושתקו, כלום התנסה בכך צבא כלשהו בתולדות המלחמות? יודה נא כל איש ישר בלבו, כי אותו בוקר י"ז ניסן תש"ח, ה־26 לאפריל 1948 גילתה אגודת לוחמים, שניצבה בחזית יפו, גדולה נפשית, אשר קשה למצוא כדוגמתה בהיסטוריה.

אך אסור להבהיש, כי במשך היום קבלה אגודת הלוחמים פצוי לצערה הרישי מתל אביב הלא־רשמית, מהמוני תושבי העיר. במשך היום — ובימים הבאים — הסתבר, כי הרבות שנכתבו על ידי חולי צרותהעין היו כה רחוקים מרגש העם, כפי שרחוקים היו מן האמת. כפי הנראה היה הצדק עם אלה, אשר בהביאם ראיה מארצות הברית טענו, כי קיימת הפרזה רבה ביחס לכוח ההשפעה הישירה של העתונות על דעת הקהל. באמריקה, נבחר רוזבלט פעמיים לנשיא ארצו, בעמדו מול חזית כמעט אחידה של העתונות הגדולה, ללמדך, כי לא תמיד מייצגת דעת העתון את דעתם האמיתית של קוראיו ביחס לשאלת חיים זו, או אחרת.

בזעיר אנפין למדנו גם בימי יפו, כי ישנה אמת מסוימת בהשערה זו. העתונים התקיפו את מתקיפי יפו — ההתקפה היתה למעשה ה ת ק פ ת ־ נ ג ד — ואילו הציבור הרחב בתל אביב שסבל קשות מן השכנה הפורעת, התייצב מאחורי לוחמי החזית.

(המשך יבוא)

Ar la

1052

חרות.

מ. בגין / כבוש יפו /

מתוך הפרק ה־13 של הספר „המרד"

בהתייעצות המפקדים נעשה הסיכום הראשון. לא הצלחנו. לא הערכנו במדה מספקת את יתרונות האוייב ואת כח האש שלו. השטח הוא צר. אפשרויות התנועה הן מוגבלות ביותר. המשוריינים שלנו (כלומר, המשוריינים של הצבא והמשטרה הבריטיים, שהיו לשלנו) אינם יכולים לעקוף את קוו האוייב ולהתקיפו מן העורף. בהסתערות מצח של כוחות רבים לא נוכל כנראה להבקיע את קוו ההגנה של האוייב. יהיה צורך להוציא את רוב הכוחות, להשאיר את הכוחות הדרושים מאחורי העמדות שנכבשו ולבחור בשיטת התקפה אחרת. השיטה האחרת איננה חדשה, זוהי שיטת אצ״ל המובהקת: „מתפרצים" „ומחפים"; התקדמות ביק של יחידה קטנה עם חמרי נפץ; נסיגה מהירה; פיצוץ עמדות האוייב; כבוש העמדה המפוצצת והתקדמות נוספת. פיצוץ חדש. נסיגה. התקדמות.

השיטה תהיה איטית. היא היתה מצויינת במלחמה הפרטיזנית נגד הבריטים. במלחמה ההיא היה מספיק כבוש לרגע, כדי להרוס את האוביקט, שהריסתו היתה מטרת ההתקפה. כאן בחזית המצב הוא אחר, המטרה שונה. אין זו התקפה חד פעמית. אין בפנינו עמדה אחת, שהריסתה משלימה את המלאכה. כאן שורת עמדות. כאן עלינו לא רק לתקוף, או להרוס, אלא לכבוש ולהחזיק מה שנכבש. כלום תצליח השיטה בתנאים החדשים?

אבל אין ברירה. גידי עורך מחדש את הכוחות. אחרי הפסקת-נופש נחדש את ההתקפה. בינתיים יוסיפו הרגמים להפגיז את יפו גופא. תודה לאל, יש במה להפגיז. רכבת התחמושת הבריטית ארוכה היתה. במשך חצי יום החזרנו ליפו הפורעת את מה שהיא נתנה לתל אביב, במשך חדשים — ואפילו עם רבית. ההפגזה גם תקעקע את דרכי התחבורה של האוייב ותמנע ממנו את הגישה לקוו החזית הראשון. אין דבר עוד נפרוץ.

אחרי הצהרים מתחיל הקרב ביתר שאת. הפעם יוצאים החבלנים ובידיהם הפחים המבריקים עם חמרי נפץ. ישנם שם, „בצואר הבקבוק" מספר בלוטות מספר עמדות מבוצרות, החוסמות במיוחד את דרך ההתקדמות. אם „החבלנים" יצליחו לפוצצן ולהשמידן, תיפתח פירצה צרה ודרכה נוסיף לפרוץ. צריך להצליח, בכל מחיר להצליח.

אך האוייב ער. הטנקים הבריטיים, ו„השפנדאוס" הערביים מכסים את כל השטח באש גיהנום. הבריטים מטילים למערכה גם נשק אנטי טנקי, שהוא כה חסר לנו. גורם האפתעה איננו עומד לצדנו. כל שעל אדמה עולה לנו בדם. פשוטו כמשמעו. כיצד להתקדם באש שכזו? כיצד יגיעו החבלנים עד לאוביקטים המבוצרים? על החבלנים-המתפרצים הוטל התפקיד, אשר בכל צבא סדיר ממלא אותו, ממרחק רב חיל התותחנים. לנו אין תותחים. את המרגמות אי אפשר להטיל לתוך הקרב. המרחק הוא קטן מדי, ובלאו הכי עלולים היו הפגזים לפגוע גם בבחורינו. על כן פני המרגמות ליפו רבתי, זולת קוו החזית של מנשיה. בקוו החזית צריך להלחם בידים. אדם במקום תותח. אומץ והקרבה — במקום הרעשה „מרככת". חמרי נפץ מקרוב, במקום פגזים אדירים מרחוק. וכל זה מסתכם במלה אחת: דם. כל דבר עולה לנו בדם. כבוש הנשק לקרב עולה בדם; הקרב עולה בדם; הפירצה הראשונה עולה בדם; וגם „ההרעשה", העולה לכל צבא בזיעה, לנו היא עולה בדם. מזבח האלהים דורש קרבנות לאין ספור: הפעם אנו מעלים את טובי בנינו כקרבן פסח — למען — חידוש ימינו כקדם.

אל רעם המרגמות ושרטור מכונית הירייה נלוות עתה קולות נפץ אדירים. העשו החבלנים מלאכתם? התושמדו עמדות האוייב העיקריות? נפץ בא אחרי נפץ. כלום נעשתה כבר הפירצה? כלום פנוייה הדרך להסתערות הכוחות העיקריים? כעבור זמן מה מסתבר, כי רק עמדת אוייב אחת נהרסה, אולם העמדה העיקרית שחלשה על כל השטח, לא נפגעה. חמרי הנפץ התפוצצו רחוק מדי. כדי לפגוע בבית הגדול, המבוצר, החבלנים עשו בתוך האש הנוראה כמיטב יכולתם. אך הגיעו לנקודה שממנה יכלו המיטענים רק „ללקק" את חומות העמדה; הם לא יכלו למוטטן. לא עברנו. שוב נהדפנו.

התיעצות מפקדים אנו יושבים על ספסלי התלמידים של אחת הכתות של בית הספר „אליאנס" החרב ועושים את סכום היום. ההפגזה על יפו גופא היתה יעילה. בכך אין ספק. כבר הטלנו על העיר הפורעת מאות פגזים והתצפיות מודיעות על פגיעות ישירות, על שבוש דרכי התחבורה של האוייב, על שיתוק אמצעי הקשר שלו ועל התרוצצות מבוהלת בקרב כוחותיו. אבל, מצד שני, לא נתנה ההתנגשות החזיתית תוצאות ממשיות. בקוו החזית הראשון לא השגנו עדיין כל מטרה טקטית חשובה. ודם כבר נשפך... עצב רב שרוי „בכתה" שהפכה לחדר המפות של המטה הקרבי. לא התקדמנו. לא התקדמנו. ודם כבר נשפך. כלום לשווא יהיה הדם?

גם לקרב „טבע" משלו. כפי שהטבע מעצמו מחזק את האדם — או כל חי — כדי שיוכל לעמוד בתנאים קשים, כן מחזק „טבע הקרב" את לב המפקד והחייל. אלמלא תוספת הכוח הסמירה הזאת, היה נשבר לב המפקד בראותו את חייליו יוצאים מרננים לקרב וחוזרים דוממים על אלונקות דווי, והיתה נופלת רוחו של החייל בראותו את חבריו נופלים מימינו ומשמאלו והוא מול האויב. הקרב משריין את הלבבות — למען הקרב. זה טבעו, האכזר והמבורך.

באפלת חדר המפות של המטה הקרבי נישאה תוגה רבה. אבל „טבע הקרב" ורצון הנצחון גברו על כאב הפצעים הפתוחים. צריך להמשיך. אין לומר נואש. הקרב אך החל. לא הצלחנו בהתקפת היום הראשון; נצליח בהסתערויות הבאות. נערוך מחדש את כוחותינו. נתן מנוחת לילה לבחורים היגעים מליל נדודים — לרבים מהם היו לילות-נדודים — וביום קרבות קשים. הם יחליפו כוח. מחר נחדש את הקרב. עוד נקח את עמדות האויב. עוד נפרוץ, עוד נגיע.

זהו תוכן ה„פרוטוקול" הבלתי כתוב של התיעצות הלילה במטה הקרבי. גידי מסביר שיהיה צורך „לרפד" את עמדותינו הקדמיות, כלומר לבצרן בשקי חול ולהתקדם תוך „רפוד" מתמיד של כל עמדה חדשה, אשר תיכבש. „הרפוד" יתן לבחורים את המחסה המינימלי בפני אש האוייב והוא גם יאפשר להתקרב במידה מספקת לעמדה הארורה ההיא. כך נתקדם. אין דבר, עוד נכה את האוייב שוק על ירך.

ההתיעצות נסתימה. ההחלטה נתקבלה. ענן התוגה פוזר, אם כי לא נעלם. בלב משתרר בטחון מחודש, כרגיל א ח ר י קבלת החלטה.

המחנה נרדם. החיילים היגעים נחים. מי בחצר תחת אילן ומי בבנינים ההרוסים למחצה, כמובן, „המלחמה כמו המלחמה". האדמה והרצפה הן היצוע. אך זה טבעי. בחורינו אינם מפונקים על אילו רצפות של בתי כלא ישנו, עד שזכו לשכב על רצפת „קסרקטין קדמי" ו נ ש ק ם ע ל י ד ם ! בעצם הם מאושרים מאוד, בחורי המעמר. הן ל כ ך זכו: הם בקרב ונשקם על ידם... ובאשר לקרב עצמו, אין בלבם כל פקפוקים לא לקחנו היום, נקח מחר. אלא מה? ניסוג? נקח. בוודאי נקח. „אבי געזונד".

שנת הבחורים עמוקה. רק עפעפי המפקדים אינם יודעים תרדמה. כי ידיהם מלאות עבודה, למחר, לעריכת התכנית, לחלוקת תפקידים, לחידוש הקרב.

הבקר אור ולמטה הקרבי מגיעים העתונים. אנו רואים בהם והעינים סחות מלקרוא. עתון אחד מבשר על „התקפת נפל" של האצ״ל ביפו; עתון שני מתריע על „התקפת הראוה" של אצ״ל ביפו; עתון שלישי מודיע על „התקפת סרק" של אצ״ל ביפו. „ראוה" „נפל" „סרק"... המושגים הם דומים להפליא. ההבדל ביניהם הוא כהבדל בין ירוק לבין ירקרק, בין אדום לאדמדם. אין ספק: מישהו „הדריך" את העתונות. והתקפה על יפו איננה כהתקפה על מלון המלך דוד. אז, בימי ההתקפה על ה„צוק", „לא התחשבה העתונות בהדרכתנו. כתב אלי גלילי; הפעם תיקנה העתונות את המעוות. היא

Note

1052.

6.1.49.

EGYPTIAN DEAD DISINTERRED

REHOVOT, Thursday.—Egyptian soldiers have so far exhumed from Israel soil the bodies of about 100 Egyptians killed during the fighting around Yad Mordechai.

Among the bodies transferred to Egypt were those of two Germans and two Poles who fought with the Arabs.

Parties of Egyptian troops have been brought in their own vehicles across the lines under arrangements made by the Israel-Egyptian Armistice Commission.

In private conversations with members of Yad Mordechai, Egyptian officers praised the stand of the settlers in the battle for the Kibbutz. They said that according to the Egyptian Army plan, Yad Mordechai should have been captured in one day's fighting. Instead, they admitted, the Egyptian Army suffered severe setbacks.

1052

20.3.51.

Committee Warns Hikers of Mines

TEL AVIV, Sunday. — More than 100,000 people have in the past year enjoyed organized hikes through various parts of the country without a single accident from exploding mines. These trips passed without incident because the organizers and the members of the various parties had followed the instructions laid down by the Special Purposes Committee of the Ministry of Defence, it was officially stated tonight.

Many parts of the country were strewn with mines during the fighting, it was pointed out, but the majority of the dangerous areas have already been specially marked. Before organized groups arrange cross-country trips special permission must be obtained, and exact maps of the routes to be followed must be submitted to Mr. H. Chizik, Prime Minister's Office, Ha'Kirya, for the southern area, and Mr. Y. Patt, Ministry of Defence, for other parts of the country.

1052

In a statement tonight the Committee for the Prevention of Mine Accidents stressed the danger which still exists through ammunition and explosives left over from the days of the underground struggle and the war, when such objects were hidden in empty lots, damaged houses, and other such places. Any suspicious article found in such surroundings should not be handled, but reported immediately to the nearest police station.

20.3. הבוקר

הלוית קרבנות הרצח בהרי יהודה

הלוייתם של אברהם יוסף עזרה, תושב מוצא, ויונתן נהרי, חבר משק צרעה, שנרצ־חו ביום ו' על־ידי מסתננים ערבים, יצאה אתמול אחה"צ מבית־החולים "ביקור חו־לים" בירושלים. הנרצחים הובאו לקבורות בישוביהם. משמר כבוד של חברי "צרעה" ניצב בשבת ואתמול ליד גופת חברם נהרי. כלכלה

דבר 20.4

נציגי ישראל ועבה"י ידונו במקרי־הרצח

1052

מאת סופרנו בירושלים

מחאה חריפה על מעשי־הרצח שבוצעו בסוף השבוע שעבר ע"י מסתננים ערבים, באזור הפרוזדור הירושלמי — נמסרה אתמול לשלטונות עבר־הירדן באמצעות משקיפי האו"ם.

בכתב האשמה, שהוגש לממשלת עבר־הירדן, הודיעו נציגי ישראל כי לא ישתתפו בועדת שביתת הנשק הישראלית־הירדנית, שצריכה להערך היום בשעה 11, אלא אם כן תתקבל קודם לכן תשובה משביעה רצון בענין מעשי הרצח ופעולות המסתננים המסתתרים בכפרים שבחסות הלגיון.

אתמול בשעות הצהרים נתקבלה תשובה מממשלת עבר־הירדן, כי היא מוכנה לקיים ישיבה מוקדמת היום בשעה 10 בבוקר — לפני ישיבתה הרגילה של ועדת שביתת הנשק — כדי לדון בפעולות המסתננים.

מחוגים יודעי דבר נודע, כי נציגי ישראל ידרשו בירור יסודי של מקרי הרצח בקולוניה ובצרעה. במקרה של סירוב מצד עבה"י, מנוי וגמור עם שלטונות ישראל להחרים את ישיבתה של ועדת שביתת הנשק הרגילה.

בזכור היה מרים בועדת המשנה של ועדת שביתת הנשק בענין המסתננים באזור השרון. החלטותיה של ועדת המשנה לא הוגשמו עדיין.

בקשר לידיעות שהתפרסמו בעתונות כאילו מסתובבת בהרי ירושלים כנופיה מזויינת מוסר סופרנו, כי למשטרת ירושלים לא ידוע דבר על קיומה של כנופיה כזאת.

רצח היהודים מחייב מעשים לאלתר!

מאת סופרנו בירושלים

רצח שני היהודים בפרוזדור ירושלים והתנקשות בחייו של עוד יהודי במשך יום אחד — מן הראוי שיוציאונו משאננות. התפרעות זו של המסתננים לא באה במפתיע לשלטונות הבטחון שלנו. כבר לפני חדשים רבים הביע ראש המשטרה בירושלים את דאגתו הגדולה למצב הבטחון בפרוזדור ובגבולות ועד כה לא נעשה כמעט דבר. חוץ מהחיפושים באבו־גוש. בשבוע שעבר הוקמה תחנת משטרה בשער הגיא. היכן עוד תחנות? היכן חיל הפרשים המשטרתי?

קיימות תכניות נרחבות שבכוחן לבלום התפרצויות מעין אלו. ומדוע אין ממהרים להפעילם? — שואלים רבים. על משטרת ירושלים האחריות למשרדי הממשלה ולעובדיה, עליה האחריות גם לגבולות הסמוכים, מלבד פעולות השיגרה של כל משטרה. קציניה ושוטריה עושים את מלאכתם באמונה, אך חסרים כוחות אדם למילוי התפקידים המתרחבים והולכים. שני הקרבנות הם פרי שאננות בלתי־מוצדקת. ויושם נא קץ להשתוללות המרצחים!

לוית יוחנן נהרו שנרצח ע"י המסתננים

לויית יוחנן נהרו, חבר קיבוץ צרעה, שנרצח ביום ו' ע"י מסתננים בעת שרעה את עדרו, נערכה אתמול ב־2.30 אחה"צ בקיבוץ. השתתפו בני המשפחה השכולה, חברי הקיבוץ, ושליחים מהישובים הסמוכים, הממונה על המחוז ד"ר א. בירן, מזכיר מועצת פועלי ירושלים מ. ברעם וחברים רבים.

י. בן אברהם מקרית ענבים, צ. ברהל, חבר המשק, וכן האחים יעקב וצבי מימון, אמרו דברי הספד. אביו של יוחנן אמר „קדיש". הקבר נכרה במערב הנקודה.

הלוייה נערכה אתמול בצהרים בשייך באדר.

מצרים מנסה להסיח את דעת הקהל מהכנותיה הצבאיות

בתשובה לשאלה בדבר הודעת רדיו בירות שציטט את עתוני קאהיר, שהאשימו את ישראל בהכנות להתקפה על עזה, — הכחיש נמרצות דובר צבא ההגנה לישראל את ההאשמות הללו. ישראל נמצאת במצב של שביתת־נשק עם מצרים, היא מכבדת את הסכמה ואין בדעתה להפר את המצב הקיים.

ייתכן, הוסיף הדובר, ומצרים מתכוונת בהודעות אלו להסיח את דעת הקהל מבעיות פנימיות כאובות, ואפשר והיא מנסה להצדיק את הכנותיה הצבאיות הקדחתניות לקראת סיבוב שני.

קאהיר. 19 (ס.י.צ.). „אני רואה חובה לעצמי להצה"ר, כי מצרים אינה מכינה כל מעשי תוקפנות בארץ־ישראל ואינה אלא מארגנת את ההגנה שלה" — הצהיר מיניסטר המלחמה המצרי, מוסטאפה נוסראת, בראיון עם סופרו של „אהראם".

„אל־מצרי" דורש להוציא את עבה"י מהליגה

קהיר 19 (יו. פי.) בהגיבו על הידיעה שנתפרסמה בדבר חליפת המכתבים הידידותית בין עבדאללה ובין משה שרת בעד מלחמת מצרים בישראל, תובע העתון „אלמצרי", בגליון יום א', להוציא את עבר הירדן מן הליגה הערבית ולנתק את היחסים עם עבר הירדן — „מדינה שבגדה באחדות הערבית־המוסלמית.

קאהיר. 19 (ס.י.צ.). „אכבר אל־יום" כותב היום, כי המלך אבדאללה לא הפסיק מעולם את המגע עם ישראל בימי המלחמה בארץ־ישראל. כעדות מסייעת מדפיס העתון נוסח של חמשה מסמכים הנוגעים למשא ומתן בין עבר־הירדן וישראל. המסמך הראשון נ"א מ־10 בדצמבר 1948, הוא שבו עמד הצבא המצרי לבדו תחת לחץ הצבא הישראלי, והוא חתום על־ידי אליהו ששון, ששימש אותה שעה יועץ משרד באנקארה. המסמכים האחרים דנים על החוץ לענינו המזרח, וכיום ציר ישראל המשא ומתן שהתחיל בפאריס בין עבר־הירדן וישראל, שבו היתה עבר־הירדן מיוצגת על־ידי צירה בלונדון, אמיר אבד־אל מג'יד חיידר

10(2)

17.3.48.

Memorial for Six Killed by Mine

NEW YORK Thursday (PTA) — A memorial to the six youths killed last Monday in a mine explosion in Jerusalem is to be established by the Pioneer Women's Organization of America, Mrs. Israel Goldstein, National President, announced yesterday.

1052

זאב גנון

אילת - עדן

יהודי עדן יסייעו לפיתוח מסחרנו עם המזרח הרחוק

א

רבות נכתב ודובר על חשיבותה של אילת למדינת ישראל. בן גוריון תאר אותה בתור „נזר תפארתו של הנגב ואולי של מדינת ישראל כולה". יתכן שבעוד שנים מספר נכיר שחשיבותה של אילת עולה על כל המשוער עד כה. כי אולי כל קיומנו, כעם המסחר והתעשיה, יהיה תלוי בנמל זה, הואיל שעיקרו של המיקח והממכר שלנו יהיה בעתיד עם ארצות הקדם.

אירופה, וביחוד אחרי שנתרוקנה כמעט מהמוני יהודיה, לא תקנה את תוצרתנו התעשיתית, ואנו לא נוכל ולא נרצה לקנות ממנה. לעומת זאת יהיו פתוחים לפנינו שערי אסיה הדרומית, רובה של אפריקה ואיי הימים הדרומיים. הללו, יקנו את סחורותינו מרצון, אם אך נדע לכלכל את מעשינו בתבונה. תמורת סחורותינו ימלאו „עמי הקדם" את מחסורנו אנו. כאן תתפתח פעולת גומלין כנה וישרה שתביא ברכה לכל הנוגעים בדבר. והדרך — הדרך החפשית היחידה — מישראל אל הארצות האלה היא דרך אילת—ים סוף. כי בדרך תעלת סואץ נהיה נתונים לחסדה של מצרים, ואם גם תטה לנו חסד — יצא שכרו בהפסדו. הוא הדין בדרך הארוכה, סחור־סחור, של ים התיכון ומיצר גיברלטר. באילת וים־סוף יהיה איפוא תלוי עיקר קיומנו כעם עצמאי, כעם החי על יגיע כפיו (כי לא לעולם נוכל להתקיים רק על נדבותיהם של אחים רחוקים).

ב

והנה בין אילת ומרחבי ימי הדרום נמצא אותו משגב־מעוז הנקרא בשם „עדן". מעוז זה יכול ליהפך ולהיות לרועץ לימאות שלנו, או הוא יכול להיות לה מחסה ומשען כביר לאין ערוך. כי עדן שולטת על המבוא לימי הדרום והמזרח. השולט בעדן יכול לסגור מבוא זה ולחסום את המעבר בפני כל ספינה למרחבי הימים.

ולא רק כקרש־קפיצה נוח ויעיל לספנותנו יכולה עדן לשמש, אלא גם היא עצמה תועלתה רבה מאד לנו. עדן שמשה מדורי־דורות כתחנת־בינים לאניות ולעובדיהן ונוסעיהן, אחרי המסע הארוך והמייגע מצפון ים־סוף עד לקצהו הדרומי, וכן מהודו עד ים סוף. כמעט כל האניות נאלצו להטיל עוגן ולחנות בעדן כדי לחדש את ציודן, בדלק ובמזון. עדן שמשה גם כתחנה מרכזית לסחר מסועף מאד של תוצרת ערב, חבש, אריטריאה, סומאלי וארצות אחרות קרובות ורחוקות. ועוד כמה מעלות טובות לעדן בשביל עתידנו.

מן ההכרח, איפוא, כי שערי עדן יהיו פתוחים לרוחה למען ספנותנו. ועלינו לדאוג לכך שתהיה לנו בעדן דריסת רגל אמיצה ואיתנה.

אילו לא היו שם יהודים, היה מוטל עלינו להביא שמה יהודים להשתקע שם ולהתבסס כראוי לכך. אלא שלאשרנו קיימת שם קהלה יהודית עתיקת־ימים. וכל מה שדרוש עוד הוא להזריק לעורקיה דם מרענן, כי בשנים האחרונות נחלשה קהלה זאת והיתה כעדר כבשות נפחדות בלי רועה.

יש לשגר שמה נציג קונסולרי של מדינת ישראל עם חבר עובדים פעיל ויעיל אשר, בעקיפין או במישרין, יורו דרך ליהודי עדן כיצד להגן על זכויותיהם ועל כבודם. תחול ברכה על ראש העושים והמעשים של מבצע „מרבד הקסמים", ולואי ויכולנו לעשות כמעשה זה לכל אחינו המתגוררים בגלויות האשלם. אבל יש מקומות אסטרטגיים, — ובראש וראשונה, הוא מקום כזה, — שאסור לנו לרוקן אותם לגמרי מיהודיה. בעדן יש להשאיר גרעין בריא ופוריה שיהיה לסעד ביחסינו המסחריים עם המזרח.

לפני ימים אחדים נזדעזעה דעת הקהל עקב ידיעה בעתונות, כי מר נורמן בנטוויץ, בהיותו בעדן יעץ ליהודי עדן להישאר במקום מושבם, תוך הוצאת לעז על תנאי הקליטה בארץ. תיתי למר בנטוויץ׳ שסיפר במכתבו למערכת „הבוקר" את הדברים כהוייתם: הוא לא דיבר בגנותה של העליה, הוא לא דבר על לב יהודי עדן להשאר בגולה מפני שבארץ יהיה רע להם, אלא מפני שטוב יהיה לכל המעוניינים בדבר, אם ישאר בעדן מספר ניכר של יהודים.

אמנם, כמה מרעיונותיו של מר נורמן בנטוויץ׳ שהביע בשעת מאבקנו לחירות בארצנו היו מוזרים. אמונתו הרבה באנגליה מכורתו, והשפתו לשלום בכל מחיר, לא היה בהן כדי לעורר בקרבנו אהדה, אז, כשהחרב הוטלה על צוארנו. ואולם עתה, אחרי אשר ניתקנו את כבלי השעבוד והיינו לבני חורין, לא יבולע לנו אם נטה אוזן קשבת לרעיון אשר לכאורה מוזר הוא במקצת, ושהובע ע"י אדם בעל שיעור קומה כמר בנטוויץ׳. אין להטיל ספק באהדתו לבני עמו, אין להטיל ספק בישרו, ואין רבים כמוהו בידיעת עמים וארצות, הליכותיהם וחוקיהם, ומכל שכן בידיעותיו את האנגלים. על כן ראויים הם דבריו שאמר בעדן להישמע.

ג

לאור הנסיונות המרים שנתנסינו במגענו עם האנגלים אין אנו יכולים להיות שותפים לאמונתו הנלבבת של מר בנטוויץ׳ בצדקניותה של בריטניה. אין אנו יכולים לקבל בלי הסתייגות את דבריו שיהודי עדן יכולים לשבת לבטח בחסותה של אנגליה. אמת היא — שאנגליה יכולה להגן על החוסים בה אבל הנסיון הראה שלא תמיד היא רוצה להגן.

כותב הטורים האלה היה עד ראיה לפוגרום שפרץ בעדן לפני כחמש־עשרה שנה. במשך יומיים השתוללו רוצחים, שודדים ואנסים בגיטו שבעדן, ורק ביום השלישי לזוועות, לאחר שכל העולם התרבותי (אז היה עוד עולם כזה) נתחלחל לשמע המתרחש שם, רק אז החלה החסות האנגלית לפעול. ובשנת 1947 (ואז היתה עדן כבר „מושבת כתר") שוב נערך פוגרום ביהודי עדן, וביתר שאת. פוגרום ממש, כגרועים ביותר שאירעו אי־פעם ברוסיה הצארית. שמונים ושנים יהודים (בלי הבדל גיל או מין) נטבחו באכזריות, נשדד ונחרב הון הנאמד במיליונים לירות. וגם במקרה זה החלה החסות הרשמית להראות את כוחה רק אחרי שהעולם נזדעזע לשמע התועבות והזוועות שבוצעו. שם, אז ניגשו הבריטים להציל את שארית הפליטה.

מופרזת היא איפוא, אמונתו של מר בנטוויץ באנגליה. היא מופרזת אבל היא איננה בלי יסוד. אנו כאן נלחמנו באנגליה, אבל והו אויב שאפשר להידבר אתו, שאפשר לערוך עמו הסכמים, שאפשר להוציא את נשקו מידו ולהפכו לבעל־ברית. אילו היו בעדן, או בימי הפרעות, שנים־שלשה יהודים יודעים איך לדבר עם שליט בריטי, היו יכולים למנוע את המאורעות, [illegible] להמעיט את מספר הקרבנות ולהקטין את מדת הנזקים.

ברור הדבר, שלהבא, אם ישב שם נציג ישראל הראוי לתפקידו ומכיר את תנאי המקום, לא יתפרעו הפורעים.

אל נא נטעה לאמור שעדן היא ערב, אם כי רוב האוכלוסיה היא ערבית. עדן היא מושבת־כתר בריטית, וחותמה של אנגליה טבועה עליה. מתגוררים שם עדות חזקות, לא ערביות, כגון הודים, פארסים (עובדי האש) אף הם מהודו באו, אפריקנים בני גזעים שונים, אירופאים (בעיקר יוונים) ועוד ועוד. השפעתם של הערביים היא קטנה ודלה, ביחס להשפעתם של שאר העדות, במסחר, במלאכה ובפקידות. ועד לפני שנים אחדות היתה השפעת הערבים כמעט אפסית לעומת השפעת היהודים. ואין כל סיבה שתמנע את עליתם שוב של היהודים כגורם מכריע בחיי העיר.

כמה סיבות היו לפרעות בעדן: הסתה הנובעת ממאורעות בישראל, קנאה מצד דלת העם בעשירי היהודים, יצר התחרות מצד החברות המסחריות הזרות ששאפו להוציא מיהודי העיר את המסחר שהיה מרוכז בידיהם, ועוד גורמים אחרים, שאחד מהם היא, למשל, הפילוג והפיצול בקהלה עצמה, ושוב, וזהו העיקר הרשלנות של השלטון הבריטי. האנגלים בעדן, מקטן ועד גדול, עז רצונם הוא, מעל לכל, לשקוט על שמריהם, ולהימנע מכל פעלתנות הדורשת מאמץ של שרירים או עצבים. אקלימה של עדן מרפה את אונם ועזוזם.

אין להם כמעט שום שיח ושיג עם ה„נייטיבס" למיניהם. וחוץ מהאירופאים המעטים (נציגים מסחריים וקונסולריים) כל השאר בחזקת „נייטיבס" הם, ביניהם, כמובן, גם היהודים.

ה„נייטיבים" האלה נתונים למשמעתה של המשטרה המקומית המורכבת מנייטיבים, והבריטים נמנעים מהתערב בעסקיהם.

המושבה הבריטית שוכנת בין הגבעות הרחק ממעונות הילידים ואין להם כל רצון להשפיל ולרדת אליהם ממרומיהם. מקובל בטיהם שכך דרכן של העדות השונות במזרח להתכתש, להסתכסך, להקיז דם זו מזו. המשטרה הנמצאת במקום, המעשה כדבעי או כל מהומה רצינית לפי טעמה ורוחה, ואם לאו אין האסון גדול. יוצים הם דם — יבוסם להם. רק כאשר יש חשש רציני לסיבוכים בינלאומיים, לאבדן רכוש רב, או כאשר נציגים של ממשלות זרות דורשים את התערבות השלטונות הבריטיים, אז הם באים ובמאמץ קל מחזירים את הסדר על כנו.

נציג מדינה זרה נעזר תמיד ע"י הנציגים הזרים האחרים (מטעמי סולידריות: „שמור לי ואשמור לך") להזעיק את עזרת השלטונות בשעת הדחק. ונציג ישראלי גם הוא יוכל להראות את תקפו בנידון זה, ולא עוד אלא נציג ישראלי היה יודע לקשור קשרי ידידות וגומלין עם „החברה" האירופאית במקום ולרכך בהרבה את יצר התחרות עם הסוחרים היהודים: על כל פנים להוציא מתחרות זו את השנאה.

אפשר יהיה ע"י כך למנוע פרעות ביהודי עדן ולפיכך אין כל סיבה לבריחה המונית משם, ובפרט שמן ההכ"ח שתהיה שם קהלה יהודית חזקה שתעמוד לימין הימית שלנו בים־סוף ומעבר לים זה.

על מדינת ישראל מוטלת החובה להפיח רוח חיים בעצמות היבשות של קהלה זו, לאוששה ולעודדה, ואז לא זו בלבד שהיא תשוב לאיתנה ותרכז בידה את המסחר במקום, אלא היא גם תמצא שווקים מתאימים לסחורותינו בערב, אפריקה, הודו, ועוד, והיא תמציא לנו תמורת סחורותינו מטוב הארצות ההן. כי סוחרים מנוסים הם יהודי עדן, יודעים היטב את נפש העממים השונים שעל יד ים־סוף וימי הדרום. לאחדים מהם (כגון משפחת בנין, ואהרוני) יצאו מוניטין בעולם. לכמה מהם רכוש הנאמד במיליונים כאן בארצנו, במצרים, באריטריאה, חבש, הודו וכו׳, כמה מהם היו אנשי סודם של מלכים, שרים ומפקדי צבא, ובאי־כוח חברות מסחריות אדירות באמריקה, אירופה ואסיה.

ודרך נמל עדן עוברים, מהמזרח למערב, מטעני תבואות, אורז, פולים, קקאו, קפה ותה, קופרה, בטנים, סוכר שימורי דגים, בקר חי ומספוא, כותנה, צמר, עורות, גומי, טבק, גם מתכות שונות ונפט. יש בכוחם של יהודי עדן לדאוג לכך, שחלק ניכר של מוצרים אלה יגיעו לצרכינו אנו ולסחר־חליפים עם אחרים, ואז יהיה לנו גם מה להציע לאירופה.

ב

יש מסורת עתיקה שקהלת עדן קיימת זה אלפי שנים. יש דעה ששלמה המלך יסד שם מושבה עברית בדוגמת המושבות המסחריות של הצורים, ואולי נבנתה עיר זו במשותף על ידי העברים והצורים כדי לשמש, לאניות שלמה וחירם מלך צור, כנמל מבטחים ומבצר עוז במהלכן בימי הדרום. עדן שמשה כמקום נוח לבדק האניות, לאחסנת סחורות, למיון, לציוד וכו׳. אחת לשלש שנים יצאו אניות תרשיש של שלמה לאופיר להביא משם כסף וזהב ושנהבים וקופים ותוכים, כמסופר בתנ"ך. ועדן ודאי שהיתה למקום המפגש שבין האניות והמלחים והסוחרים השונים.

אין אנו יודעים מה השם שקראו אז למקום זה, כשם שאין אנו יודעים לנכון מה היא תרשיש, ואניות תרשיש ואיה מקום מושבה של אופיר. יהודי עדן היו נוהגים לקרוא לעדן בשם „עציון גבר" עד כמה יוזר השם הזה לעדן, (כי מהתנ"ך הרי אנו למדים שעציון־גבר היא ליד אילת בצפון ים סוף) היו חוקרים שאמרו שאין זה בלתי מתקבל על הדעת. אם עציון גבר היתה בדרומו של ים־סוף, אזי נבין יפה מפני מה נשברו אניות תרשיש שבנה יהושפט, כי שם, במיצר באב־אל־מנדב, שלפני עדן, מקום מוכן לפורענות. אלפי יורדי ים מצאו שם את מותם.

אפשר וקראו למקום זה בשם „עציון גבר" על שם הנמל הצפוני שמשם יצאו האניות. „אבן ספיר" סבור ש„עדן" ו„עציון" היינו הך. בתורה כתוב עציון בלי ר „עצין", והצד"י נקראה ברלי"ת (כצד"י הערבית) „עציון גבר" פירושה „עציון הגדולה" (אל כביר) בניגוד לעצין, או עדן, הקטנה.

יהודי עדן שקראו לעירם רשמית בשם „עציון גבר", בשטרות, כתובות וגטין ודאי לא מן האויר לקחו להם שם זה. י. שורץ בספרו „תבואת הארץ" כותב: ששתי שעות מעדן, על הר גבוה נמצא אבן גדולה וכתוב עליה: „אני שלמה בן דוד מלך ישראל באתי עד הנה". האבן הזאת אין מקומה ידוע היום, אבל האגדה על מציאותה מעידה, שבמשך הדורות חשבו שעדן קשורה בקורות עמנו עוד מימי שלמה.

השם עדן נזכר בתנ"ך (ישעיהו לז: י"ב, ויחזקאל כ"ז: כ"ג) וכנראה, שתמיד היה שם ישוב עברי, אם כי מנותק ממולדתו ומהתרבות העברית. ר׳ עובדיה מברטנורא כותב מסוריה לאחיו בשנת 1489 ששמע מפי יהודים שבאו מעדן לסוריה, שהיא, עדן, „היא הארץ אשר בה הגן המפורסם הידוע גן־עדן. אך מקום הגן לא נודע אצלם כלל. שם קהלות גדולות ורבות מישראל". על עתיקותם של יהודים אלה אפשר ללמוד מהעובדה שהוא מספר, שאין להם ספרי התלמוד. אחרי כן הגיע אליהם ספר הרמב"ם והם בקיאים בו. (כנראה שספרי הרמב"ם נתגלגלו אליהם מתימן או ממצרים). ב„מסעות ר׳ בנימין" (בערך לפני 775 שנים) אנו קוראים: „ובה (בעדן) הרים גדולים ושם הרבה מישראל ואין עליהם עול גויים. ולהם ערים ומגדלים בראשי ההרים". להלן הוא מספר שיהודי עדן נלחמים עם העמים שכניהם ולוקחים מהם שלל ובז, ואין אדם יכול להם. ויהודים רבים אשר בארץ עדן באים לארץ פרס וארץ מצרים".

על כל פנים עדן היא במובן מסוים עיר עברית קדומה. יש הוכחות שהעברים ישבו שם עוד בימי הבית הראשון, וכן יש הוכחות שישבו שם יהודים בימי הבית השני וכנראה במשך כל הדורות עד היום הזה. שם העיר מעיד עליה שהיא עברית. אפשר שהימאים העברים הקדומים קראו את המקום בלגלוג — או בלשון סגי נהור „עדן", כי המקום דומה יותר לגהינום. ואפשר שבמשך זמן מה הם הפכו את המקום לגן־עדן, ויש גם ראיות לכך. מיכלי המים שנחצבו בסלעי ההרים לשם צבירת מי הגשם הנדירים, מעידים שאי־פעם היו כאן מהנדסים מצויינים ולרשותם כסף תועפות והמוני עבדים. מיכלים שגיבים אלה בתוך הישימון לא נבנו אלא ע"י אומה שעדן היתה דרושה לה, כאויר לנשימה, ויתכן שהפיקו מהם מים כדי השקאת גנים ופרדסים. מסתבר שהבונים היו עברים (מומחים לניקבות ולמיצברי מים) ומסתבר שעשו זאת ביחד עם הצורים. הרומאים כבשו את העיר בשנת 24 לפני ספה"נ. הם קראו למקום „עטאנאי", והסביבה בשם „ערב המאושרת". בשנת 1513 היא נכבשה ע"י הפורטוגיזים. בשנת 1538 נפלה העיר לידי הטורקים, אחרי כן עברה לרשותה של תימן, ואח"כ לידי שיך מלאחג׳. בשנת 1839 נכבשה העיר ע"י אנגליה והיא המושלת בה עכשיו.

עדן ואילת קשורות זו בזו. אם עדן תפול בידי אויבים, אזי אילת לא תצלח לנו ולא כלום. מוקדם עתה לתיכון תכניות לעתיד הרחוק, אך עלינו לראות את הנולד. נוכחותנו בעדן ודאי שלא תזיק לשום אומה ולשון, היא תביא ברכה לעולם. וזכויות היסטוריות יש לנו יותר מאשר לשאר תושביה. עברים ישבו בעדן (ויתכן שבנו אותה) לפני בואם של האנגלים שמה ואפילו לפני בואם של האנגלים לאנגליה. עדן יכולה וצריכה להיות לאילת עזר כנגדה. ויהודי עדן יהיו לנו לעזר בהידוק הקשרים שבין שתי אלה.

יאל־דמוקרטים, קאתולים, קומוניסטים ו
נארכיסטים. עמדתם בכלל, וביחוד בבע
האוסטריות שונה לפי תפיסתם, אבל כ
מאוחדים בניגוד לנאציזם ודורשים ש
לחזור בעתיד על שגיאות עקרוניות
העבר.

אחת השגיאות הללו היתה לראות
אוסטריה בשארית ולא כמשהו עצ
יחדש. במצב, שבו נמצאה אוסטריה א
מלחמת העולם הראשונה, היה מובן שה
הסתכך על העבר. אבל בשנת 1919
לא היה ספק (ואחרי כן אושר הד
שמלכות האבסבורג שייכת לעבר שלא י
לתחיה. ראית אוסטריה כשריד מלכות
בסבורג גדולה הביאה לידי תסביך נחי
במקום לפתח הרגשה אוסטרית ממלכ
אוסטריה נראתה רק ביחסה לגרמ
ומכיון שגרמניה היתה הרבה יותר ג
ראתה אוסטריה עצמה עלובה. כך נס
הדרך לסיפוח.

התפתחות היחסים בין גרמניה ואוסט
הוכיחה כמה קשה לתחום תחומים ות
דים בין שתי מדינות בעלות אותה ל
הקשורות קשרים רוחניים. בין צרפת ו
גיה וכן בין גרמניה ושוייצריה נפת
בעיה זאת. אם לא נפתרה בין גרמ
ואוסטריה, הרי נגרם הדבר חוץ מן ה
מולה לגרמניה רבתי משני עברי הג

יעזבו את אוסטריה, ישאר לה רק ח
קטן מן הסיוע הכספי של עכשיו. וס
גדול הוא אם חלק זה יספיק לאוסטר
שתוכל לעמוד בפני לחץ מהמזרח.

חוץ מזה יעלם על ידי יציאת צבא הכ
בוש המערבי המשקל שכנגד שאיפת הה
פשטות המזרחית, ואוסטריה תצטרך לעמ
לבדה בפני ההשפעה הרוסית וספק ג
הוא אם יספיקו לאוסטריה הכח והרצ
לעמוד בפני השפעה זאת. אוסטריה מע
ינת איפוא, שצבא הכיבוש המערבי יש
בה, אם כי על ידי כך נשאר גם הצ
הרוסי. חוזה יכול רק לשנות לרעה א
המצב המדיני, הכלכלי והאסטרטגי ש
אוסטריה.

כל זמן שנמשכת המלחמה הקרה ב
המזרח והמערב אי אפשר שיחתם חוזה.
כל שלשת הצדדים אינם מעונינים בו.

לפי המצב הנוכחי כמעט שאין לרא
פתרון בעית אוסטריה, שיספק את
הצדדים. יש סיכויים לפתרון דומה לפ
רון הבעיה הגרמנית: חלוקת אוסטרי
באופן שאוסטריה המערבית תהיה רפו
ליקה דמוקרטית הפונה כלפי מערב ואוס
ריה המזרחית תהיה רפובליקה עממ
הפונה כלפי מזרח.

כלל גדול הוא, שאין מותרים מר
על יתרונות אסטרטגיים.

1052

1.3.48

Elath Soldiers Greet Visitors On El Al's Inaugural Flight

By ALEC AYLAT

1052

ELATH, Tuesday. — The first anniversary of the occupation of Elath by Israel forces and the inaugural flight of the new El Al service from Lydda to Elath were celebrated here today. It was also the 30th anniversary of the defence of Tel Hai in Galilee by Joseph Trumpeldor and his small group of comrades.

Men of the Army and Navy stood smartly to attention in the broiling sun as the flag was raised a few metres from the shore of the Red Sea. An Order of the Day from the Chief of Staff, Rav-Aloof Yigael Yadin, declared that the stubborn courage of the defenders of Elath last year was born of the faith which had been shown on this day by the defenders of Tel Hai.

Two Dakotas, Elatha and Galilee, carried a party of journalists on the 280-kilometre trip from Lydda. As the coastal plain was left behind, we passed over Beersheba, unrecognizable 1,600 metres up, and on across the dull, unchanging sands of the Negev interlaced with dried up wadis.

I sat in the nose of the Elatha chatting with the two captains, one Israeli, the other Swedish; the radio-operator, also from Sweden; and the flight-engineer, a tall bronzed American only six months out of New York.

As we neared our destination, the pretty auburn-haired hostess, born in Jerusalem, ordered me back to my seat where she strapped me in. She spent ten minutes desperately trying to strap in one of the party whose girth was not made for such tight belts.

At Elath — the whole flight took only an hour — we flew above the purple coloured mountains, circled once over the Gulf of Akaba, the bottom could be seen clearly, and came down on the recently completed air strip at the beach. The "Galilee" landed a few minutes later.

The men were already standing to attention on the parade ground. Mr. I. Chizik, Chairman of the Negev Development Committee which is attached to the Prime Minister's office, brought greetings from Mr. David Ben Gurion who regretted that he and other Government Ministers were unable to come.

"A year ago," Mr. Chizik said, "this new, practically unknown, area was opened to us." He pointed out how valuable Elath would one day be as a port of trade with the East. He was certain that in any eventuality the Army would know what answer to give. But this was not enough. "We must turn these arid wastes into fertile soil," he said.

Mr. Nahum Ziv-Av, Secretary of the Haganah Veterans' Organization, declared that Tel Hai and Elath stood for the same thing in the annals of Jewish history.

We ate sandwiches and cakes, and drank beer with the water lapping at our feet. Then we were hurried off to see a little of what was happening in Elath. A number of small fishing vessels were beached beside the jetty built only a couple of months ago. Few of the fish caught so far have proved edible but the work is going on nevertheless.

The famous house built by an Englishman, Mr. Williams, who lived there for some 20 years exploring the surroundings and trading with the Arabs, is still in good condition though unoccupied.

1.3

Sand for Sale

A basic industry in Elath is sand. You can buy a bottle from a soldier for IL.1! Empty beer bottles are filled with 32 different colours of sand found in the district, so that many attractive designs are formed from diamond shapes to vertical lines.

Small funnels and long sticks are used to place the colours in their various places, the sand is jammed in tight and the bottles sealed with paraffin candles. There are three different shades of green alone and half a dozen reds.

1.3

Gardener of Elath

A short distance from the parade ground we found the Elath Experimental Station where Mr. Ephraim Livni is growing tamarisk tree-shrubs successfully. Tall palm trees could be seen nearby in the middle of Wadi Araba and he said that these two types would grow best in this district. He was also cultivating the *Yoka Fillimentoso* from which strong ropes can be made, and the *Yunkus Arabicus* which he declared could be the source of an excellent basic industry. Its straw-like growth will make paper and cellulose, he said.

מטוסי «אילתה» נוחתים בחוף ים-סוף

בקיץ יופעל גם קו־אוירי לגליל העליון המזרחי

מאת שליח „הארץ" נתן דונביץ

מטוס „קומאנדר" של שרות־האויר „אילתה" חנך אתמול, ביום השנה הראשון לכיבוש הנגב הדרומי על ידי צבא ישראל, את עורק־החיים האוירי שבין מרכזה של המדינה לבין אילת, הנקודה הדרומית ביותר בה.

לאחר טיסה של שעה ו־5 דקות יצאו אתמול ב־8.30 בבוקר ראשוני הנוסעים מהמטוס שחנה חניה טובה בשדה שעל חוף ים סוף.

הקו לאילת הוא ראשון לקוים פנימיים, שיקשרו את הארץ מהצפון עד הדרום. נודע לי, **כי בעוד חדשים מספר, בקיץ, יופעל קו נוסעים מתל־אביב לשדה־התעופה מחניים, שבגליל העליון המזרחי.** הקו יופעל על ידי חברה חדשה, שתהוה מעין המשך לחברת „אוירון".

המטוסים יוצאים

תכונה יוצאת מגדר הרגיל הורגשה אתמול בשדה־התעופה בלוד, עוד משעות הבוקר המוקדמות. עובדי־הקרקע והצוותות של מטוסי „אל על" השלימו את הכנותיהם וב־7.30 טרטרו מנועיו של המטוס הראשון — מטוס „קומאנדר" דו־מנועי, שדגל ישראל מצויר על דפנותיו המכסיפות. למטוס עלו ראשוני הנוסעים ה„רשמיים". היו אלה אורחיה של „רשות הנגב", פקידי ממשלה גבוהים, עסקני צבור, אנשי צבא ועתונאים.

עם המראת המטוס הראשון החלה ההמראה של שאר המטוסים — מטיפוס „קומאנדר" ו„דאקוטה". האחרון היה נהוג בידי צוות דרום־אפריקאי, הואיל ונשכר מאת חברת התעופה „יוניברסאל". באולם־המסעדה הגדול של שדה־התעופה נראו פניהם של מבקר המדינה, ד"ר ז. מוזס, מנהל משרד המסחר והתעשיה, ד"ר ג. מירון, המנהל הכללי של משרד הפנים מר א. רוזנבלום, קציני מטכ"ל גבוהים ופקידים גבוהים במשרד הבטחון וכן מנהלי „אל על" היה א. פינקוס וד"ר א. ריבקינד. בשל הישיבה היוצאת מן הכלל של הממשלה, שנקראה לאתמול לא נתפנה שום שר לבוא ולהשתתף בחגיגה.

„הגליל" יורד לאילת

יצאנו לאילת במטוס „דאקוטה", שהמריא בלוד ב־9.30. היה בזה משום סמל ששמו של המטוס היה „הגלילי". על גמל מעופף של הנגב אנו עושים את דרכנו בגובה של 5000 רגל. מזג האויר מצוין ואין מרגישים כל זעזוע. כל הארץ פרושה לפנינו במפה בולטת וצבעונית. כפריה האחרונים של השפלה נעלמים, מופיעה השממה. באר־שבע מהוה את נקודת הישוב האחרונה. מכאן ואילך וואדיות רחבים, שברי־הרים, ערבות וחול. מחוגי השעון מתקרבים לשעה 11.30. בספטמבר מופיע ים סוף הכחול־כהה. מלמעלה רואים את שדה־התעופה על מטוסיו המבריקים. המטוס חג סביב ומצד הים הוא נוחת על מסלול הקרקע. עוד רגע ואנו על אדמת א י ל ת.

מסדר י"א באדר

על רחבה קטנה, סמוך לבקתות אומרשרש ניצבות שורות מתוחות של משמר כבוד — חיילים בחגור מלא, אנשי חילים בתלבשתם הכחולה, במקום זה עומד להערך בעוד דקות מספר מסדר לכבוד יום השנה הראשון להשתלטות צבאנו על הנגב הדרומי, החל בי"א באדר. דגל מקופל צמוד אל התורן שבמרכז הרחבה.

משמר הכבוד מדגל נשקו, כשקצינים גבוהים נכנסים לרחבה. הרמטכ"ל מיוצג כאן על ידי אלוף־משנה נחום שדמי, ראש הסגל הפיקודי. את הממשלה מייצג מר י. צ'יזיק, יו"ר רשות הנגב. בפמליה בולט העדרו של האלוף יגאל אלון, אולם מפקדי הטורים שעלו על אילת נמצאים כאן. האחד עדיין במדי צבא, השני חזר כבר לחיין האזרחיים. דגל המדינה מונף על התורן ואלוף־משנה שדמי קורא את פקודת־היום של הרמטכ"ל ליום י"א באדר. מר צ'יזיק הביא את ברכת ראש הממשלה ושריה ועומד על חשיבותו של חבל ארץ הנגב לגבי התפתחותה של המדינה. „יש מי ששם עינו על אזור זה. צבא ההגנה לישראל ידע לתת את התשובה, אם יהא צורך בכך. אולם תפקידנו הוא להפרות אזור זה", מציין יו"ר רשות הנגב. את ברכת ארגון חברי ההגנה מביא נחום דיראב, העומד על הקשר ההיסטורי שבין יוסף טרומפלדור ומגיני הישוב לבין העומדים ביום על משמר העם.

10 דקות בלבד נמשך הטכס, שנסתיים בשירת „התקוה", מפי קהל האורחים והמארחים שהתאסף סביב.

שנים שבאו ב„פרימוס"

אותה שעה נראה מטוס קטן, כשהוא נוחת בשדה התעופה. ב„פרימוס" ישבו שנים מאבות התעופה העברית, הטייס — מר עמנואל צור (המשמש כיום מנהל שדה התעופה לוד) ומר אורי מיכאלי (מנהל המחלקה לתעופה אזרחית במשרד התחבורה), אשר החליטו לעשות את הדרך „באופן

(המשך בעמוד 2, טור 5)

ראש הממשלה יוצא לחופשה של שבועיים

ראש הממשלה מר ד. בן־גוריון עומד לצאת היום לחופשה של שבועיים.

מטוסי „אילתה"

(סוף מעמ' 1)

שיוכיר את הרומאנטיקה של הימים הראשונים ואף יאפשר לבחון כמה בעיות באופן מעשי", כפי שהגדיר בפני מר מיכאלי. את הדרך מלוד עשו במטוס ב־100 דקה.

ההתישבות באילת בשלב נסיוני

לאחר סעודה קלה בעמידה, תחת הסככה של שקים, יצאו האורחים הרבים לסיורים בסביבה. גם למי שביקר כבר באילת היו כמה חידושים במקום. ממול שדה התעופה נבנה עתה מיבנת עץ־גדול, שיאכסן את המשרדים הממשלתיים. על תל רם הצופה על פני אילת נשלמת עתה מלאכת הבניה של בית ראש הממשלה, ביתו־עץ שמר בן־גוריון יתאכסן בו בעת ביקוריו במקום. **מכינים עתה את בניתה של אכסניה ל־50 איש, בשביל תיירים שירצו ללון במקום ולהנפש מעמל הדרך.**

דייג וחקלאות מהוים עתה את שני הנושאים העיקריים לנסיונות השונים הנעשים עתה בחוף אילת, ואשר מטרתם היא קידום ההתישבות האזרחית במקום. נודע, **כי מבין 40 סוגי דגים, שנמצאו במימי אילת ראויים 39 למאכל. דנים עתה בהצעה של בעלי־הון להקמת בית־חרושת לקמח דגים, שתודות לתוצרתו אפשר יהיה לחסוך דוויזים.**

שתי משתלות נסיוניות קיימות במקום, האחת של משרד החקלאות והשניה של מחלקת הצמחיה בחיל ההנדסה של הצבא. שתיהן מחפשות — בדרכים שונות — את הצמחיה האידיאלית בשביל הסביבה, במקרה שיהיה צורך להשקותה במים מלוחים בלבד ולמקרה שאפשר יהיה להפעיל השקאה של מים מתוקים (אגב, דבר שיש סיכויים להגשמתו).

הקו לאילת יורחב לחיפה ות"א

כפי שנודע לי, עומדים להרחיב את קו התעופה „אילתה" ולהעביר משוה התעופה של לוד לשדה התעופה בתל־אביב, ובעוד זמן מה להמשיכו לחיפה. **לצורך זה ייפתח, כנראה מחדש שדה התעופה של חיפה.** בינתיים דנים במשרד התחבורה בביצוע תכנית להקמת חברת תעופה חדשה, שתהוה המשך לחברת „אוירון" בשיתוף עם הון אחר, ואשר תפתח קו אוירי ממרכז הארץ לגליל העליון, לשדה התעופה מחניים.

מסיבה אמנותית באילת

אמש נערכה לחיל המצב הישראלי מסיבה חגיגית לכבוד י"א באדר, בתכנית האמנותית השתתפו הזמרים חנה זמיר וא. וילקומירסקי, ע. רפפורט („הבימה") והפסנתרן־האקורדיוניסט א. ספרסבורסקי. האמנים הגיעו אתמול לאילת במטוס „אילתה".

1052

הבקר 11.3.

חגה של אילת בסימן גבורת תל־חי

1052

— מאת סופרנו המיוחד —

אילת העברית זכתה אתמול לחג מיוחד במינו. החג בא אמנם להזכיר את יום השנה הראשון לחידוש הקשר ההיסטורי, בין עם ישראל לעיר החוף העתיקה של ממלכת ישראל. אולם כחוט השני עבר בכל הנאומים והזכרונות, הקשר האורגני בין גבורת תל־חי שבצפון, לאחותה שבקצה הנגב. הקו המאחד את השתים אינו רק קו אופקי גיאוגרפי, המהווה מעין חוט השדרה של ישראל המחודשת, אלא סמל לשלשלת ארוכה של מאויים וכיסופים, מאבקים וקרבנות, כיבושים והשתלטות על השממה.

במרכז החג עמד מסדר צבאי של החט־
נה במקום. האורחים אשר הוטסו באוירוני
השרות החדש של „אל־על" : „אילתה", הגיעו
אל הרחבה הצופה פני ים סוף, שמול בניני
בית הממשלה ההולכים ומוקמים, עם התחלת
המסדר. לאחר טקסי ההצדעה והנפת הדג׳
הלאומי, קרא מפקד המקום את פקודת
היום של הרמטכ"ל, אשר סכמה את מבצ
הגבורה של הצה"ל ותבעה כוננות לנוכח
הסכנות החדשות האופפות את מדינתנו.

את דבר הממשלה הביא יו"ר ועדת
הנגב, מר יצחק צ׳יזיק. גם הוא הרים
על נס את מבצעי הצבא והטעים את אופיו
החלוצי של צבאנו, שאינו כובש בלבד, אלא
בונה, סולל ומחיה את השממות. הוא מנה
את התפקידים הגדולים המוטלים על כובשי
אילת בשטח הפיתוח ובדיג, בשם ההגנה בדרך
אל המרחב הימי ובדיג.

ועדת הנגב, אשר רק לפני זמן קצר החלה
בפעולתה, כבר צעדה צעדים בטוחים אחדים
לפיתוח מידי, חוף צופה למרחוק של השטח.
משרדי הממשלה מוקמים עתה על גבעה
מרכזית השולטת על כל סביבת החוף. הבנ־
ינים מוקמים מחומרי־בידוד ההולמים את
תנאי המקום. ביחד עם הקמת בנינים אל
תעשה אף פעולת סלילה מרחית, ונטיעת
שדרות. משתלה שמתפקידה לבחון את אפ־
שרויות הנטיעה וסוגי העצים הבאים בחשבון
לפעולות יעור כבר פועלת במקום. השותלים
כבר הגיעו לידי מסקנות מסוימות לגבי
נטיעות ונתגלו כמה סכויים מעניינים.

14.3.49

Civilians to Move Into Border Area

BEERSHEBA, Monday.— Civilians will be permitted to settle in the no-man's-land area near Gaza which was divided between Israel and Egypt last week. The border has been pushed one kilometre west of Nir Am and Mekorot, putting the villages of Dimra and Dir Sne† in Israel.

1052

Army patrols will guard the border. It is expected that there will be less trouble from the marauders, since this area was their base of operations.

1052

26.2. P.P.

STATE OF ISRAEL

26.2

Notices to the Public

1052

BEWARE OF MINES

Every group of excursionists must apply early for a permit — at least four weeks before the excursion date — owing to the fact that there are many areas in the country still abounding in mines layed during the period of hostilities, which are unmarked. Those intended to go to the Southern Command Area should apply to Mr. Chizik; to other parts of the country, to Mr. Yaacov Patt, Ministry of Defence, 4 Esther Hamalka Street, Tel Aviv.

26.2 הבוקר

חולק איזור בית־חנון

1052 גליון

שטח ההפקר חולק בין ישראל ומצרים

ביום ו' פורסם נוסח ההסכם, אשר נחתם בעוג'ה אל־חפיר בין נציגי ישראל ומצרים, בוועדת שביתת־הנשק המעורבת.

בתוצאה מהסכם זה יחולק האיזור המפורז בין בית־חנון ודיר סונייד בין ישראל ומצרים ויסומן קוו־גבול חדש בין שתי הארצות.

כזכור נקבע לפני תנאי הסכם שביתת־נשק, שנחתם ברודוס ביום 26 בפברואר 1949, כי האיזור בין בית־חנון לבין דיר סונייד, המקיף שטח של ארבעים ק"מ מרובעים, ישאר איזור מפורז ושטח הפקר; איזור זה אסור היה בכניסה לצבא ולאזרחים.

לפי ההסכם החדש נמסרו פ־עשרים ק"מ מרובעים משטח זה למדינת ישראל ושטח באותו גודל למצרים.

זהו ההסכם הראשון הנוסף להסכם המקורי אשר נחתם על ידי ישראל ומצרים. מגמתו של ההסכם החדש הזה הוא שיפור מצב הבטחון באיזור הזה.

5.3. P.P.

Mukhtars Primed On Border Duties

BEERSHEBA, Saturday. — Israel and Jordan liaison officers travelled the length of the demarcation line from Beersheba to Ein Gedi, on the Dead Sea, last week and spoke to the mukhtars of the border villages on both sides. The mukhtars were made responsible for all future border violations. 1052

דבר 28/2

1052

כך נקבעה העובדה

(ליום אילת — שנה להיאחזות ישראל)

ב־4 אחה״צ של יום ה׳, ט׳ באדר תש״ט, 10 במארס 1949, הניף קצין ישראלי את דגל ישראל על התורן הריק של תחנת המשטרה באום־רשרש, ובכך נכלל רשמית חבל־ארץ זה, דרום הנגב, עמק הערבה לריבות מפרץ אילת, במדינת ישראל. היתה זו גולת הכותרת של מיבצע בצאנו, אות ומופת להעזה, ויזמה, לכוח־הניידות, לכו־שר המינהלתי, ולידיעת מלחמת־המדבר. היתה זו פעולה ארוכת־הטווח ביותר של המלחמה. כ־160 קילומטר באורך בקפיצת דרך ממש, בהפתעה ובמהירות. ללא אבידות בנפש וללא מגע־קרב עם האויב, הגיע צבאנו אל חוף ימה השני של המולדת, הוא ים־סוף. מיבצע זה, המכונה „עובדה״, סיום להופנסיבה הגדולה של צבא הדרום והנגב אשר החלה במחצית אוקטובר, מהווה הש־למה נאה לפעולות קודמות ובתוצאותיו מתנופף דגל ישראל במפרץ אילה, על צוקי עין־הגדי, מצדה ורוכסי הרי חברון.

עם מיבצע „יואב״ או „עשר מכות״ נפ־רצה הדרך לנגב הנצור. חלק גדול של הנגב שוחרר. אך לא הובטחה השליטה על כל חלקיו. מיבצע „חורב״ או כפי שהוא ידוע בשם „עין״ השלים את ההשתלטות על האגפים המבטיחים את הנגב הדרומי. עם מיבצע „עובדה״ הובטחה ההיאחזות וההתבססות של ישראל בכל הערבה בואך מפרץ עקבה.

בשים לב למימדי המבצע, לדרכים האר־כות והמשובשות, לתנאי המדבר הקשים — ללא מקורות מים — למכשולי־תצוקים שאין לתארם כמו, ובהתחשב בסיגים מדי־נים חמורים שהגבילו במידה רבה את אפשרות התימרון, יש לראות במיבצע, לא רק על פי תוצאותיו, כי אם גם עפ״י ממדיו ותנאיו המיוחדים, אחד המיבצעים הגדולים והמוצלחים של צבא ישראל. אם כי לא נערכו בו קרבות גדולים.

על ההכנות שקדמו למיבצע ועל הכי־בוש עצמו סיפר לי קצין־סיורים מובהק בנגב וטייס במטוס־סיור, שליוות את המיב־צע מראשיתו בסיור ובתיכנון ועד להת־בססות בחוף אילת:

הסיורים המוקדמים

עם סיום מיבצע „חורב״ („עין״) ועם שחרור דרכי הנגב הפנימיות החלטנו, סיירי הנגב, לסייר את כל חבל הארץ דרומה עד אילת. התקשרנו עם המוסדות המתאימים וביקשנו סיוע לתכניתנו, חששנו ולא ידענו מתי תינתן לנו עוד אפ־שרות לסייר בשטח זה.

הוסכם לצאת בראשית פברואר 1949 לסיור מכין כדי לבחון את אפשרויות־המעבר השונות בואדי רמאן, הנמצא כ־80 ק״מ דרומית לכביש עסלוג׳־עוג׳ה אל־חפיר, לבדוק את מקורות המים ולהפש מקום לחניית מטוסי־הסיור.

בשלושה ג׳יפים וקומאנדקאר אחד יצאנו לדרך ב־9 בפברואר. בצוות — מיטב סיירי הנגב, ותיקי הגנה ואנשי חיל האויר.

עברנו בדרך הראשית המובילה לואדי רמאן אל נקב־אל־עדוד, המעבר היחיד בסביבה זו. ירדנו לואדי עידייד ולביר עי־דייד, דרומה עד לסביבת קעת־אל־קורייק. חזרנו ומסקנותינו היו: הדרך ניתנת בדרך כלל למעבר, פרט לואדי עידייד. אך קיימת בעית המים. כמעט כל הבורות שמצאנו היו חרבים. ביחס למקומות־חנייה נוכחנו, כי אפשר להתקינם פה ושם.

פתחנו בהכנות לסיור גדול ומקיף יותר. הוכנו מפות מתאימות, כלי רכב עם סדנה ניידת, טאנקי־מים, ציוד וצידה, סדרי־קשר וכו׳. התגברנו על הקשיים הרבים ובמחצית פברואר יצאנו לדרך. שלושה קומאנדקארים, חמשה ג׳יפים ושני מטוסי־סיור קטנים. התקדמנו מהר בשט־חים שכבר בדקנו בסיור הקודם. אך ככל שהדרמנו הלכו ורבו הקשיים. מזון וצידה הוכנו לעשרה ימים, אך הסיור נמשך שבו־עיים. מטוסים הורידו לנו אספקה בימים האחרונים לסיור עד שהגענו תשושים ורג־עים לראס־א־נאקב שמעל למפרץ אילת — —

בדרך פגשנו כמה בידואים ועצרנו אותם כדי שלא יגלו את עקבותינו, עד תום המ־שימה.

ביום ה׳, שלושה במארס, חזרנו לבסי־סנו. בישיבת מטה החטיבה נמסר דו״ח מהסיורים ונקבעה דרך ההתקדמות של החטיבה. פקודת־המיבצע היתה מוכנה מקודם: ל א י ל ת!

בשתיים אחר חצות ליל־שבת, 5 במארס, יצאה הזרוע הראשונה של כוחותינו ופלסה לה דרך במדבר־הנגב בין צוקים וערוצים, בתנועה מצפון לדרום ובמרחק ניכר מהג־בולות. כוח זה הגיע סמוך לקצהו של הנגב והשתלט על שטח מתאים שהוכשר כשדה־תעופה ובעקבותיו הוטס במטוסי־הובלה חיל־רגלים נוסף, אספקה וכל הדרוש להמשך־המערכה. תפקידה של הזרוע הזאת היה — לפלס לה מעבר בשטח שאין בו דרכים ולהתבסס בצוקים החולשים על מפרץ אילת.

אחר־כך יצאה הזרוע השנית המורכבת כוחות שריון, פשיטה ורגלים, בדרך הער־בה לעבר מפרץ אילת. תפקידה היה לכ־בוש את דרך־הערבה — שהיתה בשעתה הדרך היהודית לאילת — ולהגיע למפרץ, ותוך כדי תנועתה להבטיח את האגף של הזרוע הראשונה.

האויב פינה מישלטיו בחפזון

על ידי הפעלת סיורים מתמידים ומוצבים בעמדות־מפתח של השטח הענקי, הנכלל בדרום־הנגב, ניסה האויב לכלול למעשה את האזור הזה במדינתו. אולם בזכות ההפתעה ולאחר מהלכים תכסיסיים נבונים הצליחו כוחותינו להניס את האויב עוד בטרם נכנס לקרב. עמדותיו בערבה נפ־צאו ריקות. בעמדה אחת נמצא משדר גדול. כן נשאר בדרך משוריין עזוב.

שתי הזרועות הגיעו לאילת בהתאם לתכנית וללא אבידה אחת. לקראת י״א באדר, יום ההגנה, הוגש הנגב הרחוק ומפרץ אילת — לעם ישראל.

אותו זמן ביצעה זרוע שלישית של הח־זית תנועה לעבר הרי חברון ומדבר־יהודה והצליחה להשתלט על שורת מישלטים הרריים בעלי ערך אסטרטגי חשוב לאורך הגבול הצפוני ומזרחי של החזית. כוחות ישראל צלחו את ים־המלח ונחתו בעין־גדי עשירת־המים והשאירו את הר מצדה בעו־רף היהודי הבטוח. גם כאן נמנע האויב מקרב פנים אל פנים, מחשש פן תתפתח מערכה, שהיתה עלולה לגרום לתבוסתו השלמה.

פעולה משולבת למופת

מינהלת היחידות והחזית, אשר עליהן הוטל העומס הגדול ביותר של המיבצע, פעלה למופת. להקי־התובלה של חיל־האויר וכן יחידות־הסיור של ה„פרימוסים״ פעלו כהלכה. חיל־ההתבורה, חיל־הקשר והשירו־תים גילו כושר־ביצוע בעל רמה גבוהה. אכן, המיבצע הצליח בזכות מסירותם של כל המשתתפים במיבצע, בזכות יוזמתם של החיילים והמפקדים, אשר פתרו בעיות עדינות ובלתי־נראות מראש, ובזכות התי־אום התקין בין כל הגורמים.

אך לציין מיוחד זכו פעולות הסיירים והמודיעין, שעשו עבודת הכנה מוקדמה ומדוייקת בתנאים קשים ביותר ואשר היו גורם ראשי בקביעת התכנית הבלתי־רגילה במיבצע זה. כן צויינה חשיבות עבודותיהם של סיירי הפלמ״ח מלפני שנים בערבות־הנגב ובחופי ים־המלח, אשר שימשו אבן־יסוד לעבודות־הסיור והתיכנון במיבצע זה.

היחידה נוסעת בכיוון הפוך...

עדיין לא ניתנו לפרסום כל פרטי המסע המופלא הזה ורב־הסיכון. הבה ואסיים בכ־מה אפיזודות שמסר לי איש־שיחי, קצין הסיירים:

במטוס־הסיור הקטן הגעתי מעל ליחידתי שסיירה את הדרך. נוכחתי, כי היא מת־קדמת בכיוון הפוך מהדרוש. אל תוך שטח אדמת האויב... התקשרתי באלחוט עם מפקד היחידה ושאלתיו: לאן אתה מתקדם? השיב לי: לנקודה ל. שידרתי לו, כי כיוון הנקודה הוא בצד ההפוך לגמרי. השיב לי: לא יתכן! החלטתי לבחון שוב את נכונות הנחתי. עליתי לגובה רב יותר והתקדמתי לכיוון שנראה לי נכון. אז נוכחתי כי צדק־תי והודעתי מיד למפקד־היחידה. שעליו ליסוב לאחור ולנסוע אחרי, טסתי לפני השיירה וכך הוריתי לה את הדרך; בתגי־ענו לתוך ואדי שבו היו שלושה מעברים, אבל רק אחד נוח יותר למעבר כלי הרכב. סובבתי באויר במקום הנוח יותר וכך הת־קדמה השיירה ועברה.

בקבוק הקוניאק

היה זה יום חמישי, 10 במארס.

במטה המפקדה ישב גם ראש אגף־המיב־צעים אז יגאל ידין. קיבלתי אגרות למפק־די היחידות שנשאר בשתי זרועות בכיוון לאילת. בצאתי אמרתי, כי בשובי אביא דרישת־שלום חיה מאילת גופה. שבת אנחות עוד באותו יום. כיון שפיקפקתי אם המפרץ יהיה בידי כוחותינו עוד באותו יום, הודעתי שכהוכחה אביא מים מים סוף בבקבוק קוניאק שאקח עמי לשתות שם „לחיים״ עם הכובשים. ואכן, לקחנו עמנו בקבוק קוניאק והמראנו לדרכנו אילתה. בשדה־התעופה הגדול. שאליו הגעתי עם ערוב היום, נמסר לנו, כי כוחותינו כבר הגיעו למפרץ אילת אחה״צ. בגלל השעה המאוחרת לא ניתן לנו להמריא אלא לכח־רת עם שחר. יצאנו בשני מטוסי־סיור דרו־מה. עברנו את קיר־הערבה בזניקה. זרמי האויר טילטלונו בחוזקה. בפעם הראשונה חשנו הבדל בין הטיסה שבמישטח הערבה ובין הטיסה בפרוזדור הצר שמואדי באיאן דרומה. הנמכנו טוס כמעט מעל פני צמרות הצאלים, עד שלבסוף נתגלה לפנינו המפ־רץ הכחול בכל הודו, שמש זורחת קרנה עליו ברבבות נגוהות. בשעת הנחיתה נש־בר גלגל אצל אחד המטוסים. אך מיד הגיעו חיילינו בג׳יפים והביאונו למטה. בפנים זוהרים קיבלונו היחידות. מסרנו את האג־רות ואת בקבוק הקוניאק. עם הבקבוק הריק ירדנו אחר־כך לשפת המפרץ ומיל־אנוהו מים. כהוכחה נוספת — הכנסנו גם כמה שבלולים חיים. אחרי רחיצה וטבילה ראשונה במים, הנפלאים המראנו חזרה לבסיס הראשי והגענו למטה המפקדה, לקיים הבטחתנו. מובן שבמטה כבר קיבלו את התשדורת על ההיאחזות באילת, אך ההוכחה ה„חיה״ שהבאנו עוררה שוב הת־רגשות והנוכחים הגישו לשונם אל בקבוק המים, להיווכח כי אמנם מלוחים הם כהלכה — — —

אפרים תלמי

דבר

יום ג׳, י״א באדר תש״י, 28.2.1950

1052

26.2.

המצרים השלימו את נחיתתם בשני האיים במפרץ עקבה

קאהיר, 25 (יו.פי.). כוח חזק של חיילים מצרים, מצויד בסוללות חוף ובתותחים אנטי־אוירים, השלים פעולת נחיתה על האיים סאנאפיר וטיראן בקצה הדרומי של מפרץ עקבה, כדי למנוע בעד משלוח כוחות ישראליים לשם.

לפי ידיעות השרות החשאי המצרי, התכוננו הכוחות הישראליים החונים באום־ראשראש, סמוך לבסיס הבריטי בנמל עקבה, לשלוח כוחות כדי לתפוס את שני האיים הללו בקצה הדרומי של המפרץ.

האי טיראן נחשב בטריטוריה מצרית וה־אי סאנאפיר שייך לסעודיה. בהסכמת ממשלת סעודיה עלו כמה מאות חיילים מצריים על שני האיים והקימו מיד עמדות־הגנה נגד נחיתה אפשרית של ישראל. המצרים הועברו על ידי אנית ההסעה „אאידה" בלווי אנית משחית.

לפני שנה בערך הגיעו כוחות ישראליים ביבשה וכבשו את אום־ראשראש על חופי מפרץ עקבה והבריטים הגיבו על ידי כיבוש וחיזוק עקבה בטריטוריה של עבר־הירדן. גם הכוחות המצריים נמצאים במפרץ.

השולט על איי טיראן וסאנאפיר שולט על הכניסה למפרץ עקבה ולמימי הדייג העשירים שם. סבורים שבדעת הישראלים היה לכבוש את שני האיים, כדי לחסום בעד הגישה הימית של הבריטים לעמדותיהם בעקבה וכדי למצוא מוצא בטוח לתחבורה הימית של ישראל מעקבה לים סוף.

19.2.

נחיתה מצרית במפרץ עקבה?

ניו־יורק, 18 (סס"א) „ניו־יורק טיימס" מביא ידיעה קצרה, שהופיעה בעתון צפון־אמריקני. לפי הידיעה מקהיר שמקורה מיניסטריון החוץ המצרי, **נחתו כוחות מצריים באיים הקטנים טיראן וסנפר במפרץ עקבה, בהסכמתה של ערב הסעודית.** לפי אותה ידיעה הופגנה תשומת־לבה של ממשלת מצרים לאיים אלה, אחרי „הרכות בכנסת בקשר לתביעה, כי ישראל תכבוש את האי טיראן, ותשובתה של ממשלת ישראל, כי אין בדעתה לנקוט צעדים צבאיים במפרץ עקבה בשעה זו.

26.2.

המצרים חסמו דרך הים לאילת

קהיר, (י.פר.) — כוח חזק של חיילים מצריים מצויידים בסוללות חוף ותותחים אנטי אוריים השלימו נחיתה על איי סנפיר וטירן בקצה הדרומי של מפרץ עקבה, בכדי למנוע את משלוחם של כחות ישראליים לשם. הודעות הש"י המצרי מוסרות, שכחות ישראליים שבסיסם באום רשרש בקרבת הבסיס הבריטי מתכוננים כפי הנראה, לשלוח כחות בכדי לכבוש את שני האיים בקצה הדרומי של המפרץ. טירן היא טריטוריה מצרית וסנפיר שייכת לסעודיה. בהסכמתה של ממשלת סעודיה, הורדו כמה מאות של חיילים מצריים אל שני האיים ומיד הקימו שם עמדות מגן נגד נחיתות ישראליות אפשריות. המצרים הובלו ע"י האניה „אאידה" כשהיא מלווה אנית משחית.

כל השולט על טרן וסנפיר שולט על הכניסה למפרץ עקבה ומקורות הדיג שלו. סבורים, שהישראלים רצו לכבוש את שני האיים בכדי לחסום לבריטים את המעבר בדרך הים אל עמדותיהם בעקבה וכדי למצוא מוצא נוח ובטוח לתחבורה הישראלית הימית מעקבה לים סוף.

26.2.

חולק איזור בית־חנון

שטח ההפקר חולק בין ישראל ומצרים

ביום ו' פורסם נוסח ההסכם, אשר נחתם בעוג'ה אל־חפיר בין נציגי ישראל ומצרים, בועדת שביתת־הנשק המעורבת.

כתוצאה מהסכם זה יחולק האיזור המפורז בין בית־חנון ודיר סונייד בין ישראל ומצרים ויסומן קוו־גבול חדש בין שתי הארצות.

כזכור נקבע לפני תנאי הסכם שביתת־נשק, שנחתם ברודוס ביום 26 בפברואר 1949, כי האיזור בין בית־חנון לבין דיר סונייד, המקיף שטח של ארבעים קי"מ מרובעים, ישאר איזור מפורז ושטח הפקר; איזור זה אסור היה בכניסה לצבא ולאזרחים.

לפי ההסכם החדש נמסרו כעשרים ק"מ מרובעים משטח זה למדינת ישראל ושטח באותו גודל למצרים.

זהו ההסכם הראשון הנוסף להסכם המקורי אשר נחתם על ידי ישראל ומצרים. מגמתו של ההסכם החדש הזה הוא שיפור מצב הבטחון באיזור הזה.

חגיגה באילת – ביום השנה לכיבושה

ביום ג' ייחוג באילת בואו של ראש־הממשלה, מר ד. בן־גוריון, שהוקם לאחרונה וישמש את ראש הממשלה בימי חופשה. הטקס ישולב בחגיגת י"ב השנה לכיבוש אילת, שתיערך באותו יום במקום וכן עם הפתיחה החגיגית של קו התעופה „אילתה", שיוביל נוסעים ומשאות מלוד לאילת. נעשו כבר מספר טיסות נסיון וכבר מובילים משאות בקו זה, אך ליום ב' נקבעה פתיחתו הרשמית, שאליה הוזמנו נציגי המדינה והעתונות.

עומדים לסדר באילת שרות מוניות עם מורי־דרך, שיובילו תיירים באזור כולו.

1052

24.2

מבצע „לוט" — חלון לאילת

מלאה שנה להיאחזות צבא ישראל באילת. קדמו לה להיאחזות בנגב הדרומי תפיסתם של חבלי הנגב המרכזיים, המערביים ואזור ים המלח. תפיסת האזורים כונתה בשם מבצע „לוט". עם פתיחתה של דרך היבשה לסדום, השתלטו יחידות צבא ההגנה על דרכי הגישה לערבה ולהרי הנגב — דרכי הגישה למפרץ אילת. פרק זה לקוח מתוך קובץ רפורטז'ות על הנגב בשם „שלושה חיצים" העומד להופיע בימים אלה ב„ספרית פועלים".

תמיד נראו הסיירים בעיני כגזע מיוחד. הם נחשבו בעיני כאנשים מיוחדים במינם, שונים משאר אנשי צבא הרמה יותר משהאספנאים שונים מהנהגים, למשל. הם נבדלים בדברים רבים כל כך, שאין להגדירם. נדמה לי שסייר שייך לסוג האמנים. אין לחנך אדם להיות סייר אלא אם כן נולד לכך. כי הסייר מוכרח להיות אישיות, ולא רק אדם בעל השכלה, ובעל חושים מפותחים. סקרנות מיוחדת במינה היתה תוקפת אותי תמיד כשסייר היה פורש לפני מפה, ותהיה זו סתם מפה של הנגב, ומתחיל לספר על המרחבים. חש הייתי שמצויים בידיו מפתחות לעולמות מוקסמים. הצגת אצבע על המפה, משפט אחד, וקו פשוט חום או צהוב על המפה הפלשתינאית הופך תאדי נפלא, רחום ידים. עוד אצבע אחת — ואיזו קו חום מעוקל הופך אחד המכתשים המופלאים של הנגב הרחוק, נקודה אחת, — חורבות של עיר ביזנטית עתיקת ימים, שאבניה מתגוללות עדיין על תל העיר שחרבה.

המפה — חרשות ונצורות

בהשפעתם של הסיירים הפכה המפה בשבילי עולם חי, מלא סודות והעלומות, מלא מאורעות וחייב. אהבה חדשה נתפתחה בלבי אל המפה, לאחר שעברתי בעצמי בג'יפ מקפץ בדרכים שקודם לכן ראיתים רק על המפה. ומאז התחלתי לעיין במפות ולראות בהן חרשות ונצורות. במקום ספר לקחתי לא פעם את המפה וקראתי בה. קראתי על מה שמצוי ועל האפשרויות הגנוזות בכל קו וסימן.

יראת כבוד מיוחדת רחש לבי למפה המקופלת בתוך תיק הצלולויד. תמיד מקפלים אותה כך שמשני הצדדים יראו שתי גזרות של החזית, או שני אזורים של הפעולה. הג'יפ מקפץ לו, מעורר תמרות אבק, ועובר בתוכן, מעלה שוליאבק, פעם לימין ופעם לשמאל, כמהלך הרוח, ובינתים אנחנו נעים לא רק על דרך העפר, אלא גם על פני המפה. מפעם לפעם אני מסתכל במפה שבתיק משתדל לזהות את המקומות שאנו עוברים. סוף סוף עלי כבר להפוך את תיק הצלולויד לצד השני. אנחנו מתקדמים.

המפה — נשקו של הסייר

המפה היא הנשק העיקרי של הסייר. כך סבור הייתי. אבל דווקא בנגב הרחוק, באזורים הרחוקים והנרחבים שמדרום לבאר־שבע, שבהם רב היה תפקידו היחסי של הסייר מאשר באזורים אחרים, עלה בדעתי כי נשקו של הסייר הוא הדמיון. הנה עוברים אנו בדרך שגלגלי הג'יפ דורכים אותה לראשונה. מי מאתנו ישער כי מתחת למעטה החול מצויה דרך אחרת, קדומה יותר, וטובה יותר. מי ישער שאפשר לעבור בוואדי, שלכל הדעות, הקדומות והקודמות, אין לאדם דריסת רגל בו, לא כל שכן למכוניות? אנחנו רגילים לראות את פני האדמה במצבת תמונמר, פרי חיים עירוניים של שנים רבות, של דורות. כביש בעיר הוא כביש, העובר במסלול קבוע, העובדות הטביעו בנו דרך־מחשבה שהיא סטאטית כמעט כעובדות עצמן. הסיירים חיים את העולם בהתהוותו. דמיונם הולך לתוך האלמנטים שמעבר לעובדות לעבר, לאפשרויות, למה שבלתי אפשרי. הם משליכים עצמם לתוך עולם נעלם והופכים אותו למציאות.

לנגב — שמדרום לבאר־שבע

והנגב שמדרום לבאר־שבע היה, והנו גם כיום, במידה לא מעטה, עולם נעלם. לאחר מבצעי הקרב הקשים בנגב הצפוני והמרכזי הלך דמיונם של הסיירים ממילא אל התעלומות, שמדרום לכבישי באר־שבע, אי־שם, על שפת ים המלח ישבה סדום המבודדת, שרק קשר אווירי חיבר אותה אל גופה של מדינה. וסדום משמעה לא רק שורות הצריפים הבנויים טרופית, ומפעל האשלג, שאותו שרתו יושבי צריפים אלה, סדום משמעה אזור ים המלח, אחד הפתחים לערבה, עין־גדי. זה היה במזרח. ודרומה נראו על המפה הדרכים מסוג ב' המוליכות לעין־חוסוב, דרך כורנוב. כאן רמזו, רמיזות רחוקות יותר, ועדיין בגדר חלום, הדרכים לאילת. מה נרעש הייתי כששמעתי מפי הסייר הוותיק שהסיירים היו כבר מעבר לכביש באר־שבע בדרכים לערבה.

שמחתה של סדום

איך זה נראה שם? האם פגשתם ערבים, בידואים? עד היכן הגעתם? כמה שעות נוסעים עד כורנוב? שאלותי נתקלו בקיר של דממה. רמז פה, רמז שם. משהו מתבשל. הסיירים שותקים. כעבור זמן מה סיפרו לי שנפתחה דרך היבשה לסדום. מה רבה היתה שמחתה של סדום, שערכה קבלת פנים חמה למקשרי הקשר. היחידות, אלו שפעלו בנגב, שעברו בעקבות הסיירים לכורנוב, לעין חוסוב, „נפלו" לתוך העולם החדש כשהם מוכים מתדהמות הנוף.

הדרכים אל הערבה

הדרך לכורנוב, או שבוחרים בדרך העפר המטלטלת העוברת ליד נבטים, עוברים את הגבעות הגמוכות, גבעות העפר עד כורנוב, היושבת באחד המעברים בין הערבה לנגב, או שבוחרים בדרך ההררית היוצאת מכביש ביר עסלוג' והעוברת, כבר בחלקיה הראשונים, בתוך אזורי צוקים, שהם תחילתם של הרי הנגב, היורדים רכסים רכסים עד אילת. אבל מכורנוב דרך אחת לערבה. הרים, גבעות שופכניות של עפרות עפר ואבן, מדרונות שנדמה כי לפני שעה קלה ירד עליהם גשם של אבנים, חומות, או אומדומות, נפתולי דרך־עפר, בתוך מעברי הרים צרים, עד שמגיעים למעלה עקרבים. והשוב מאד מתי, באיזו שעה ובאיזה יום מגיעים למעלה עקרבים. יום שמש או יום ערפל, שעת בוקר, צהרים, או ערב. כל שעה ותהמתה, כל יום ויופיו. מכאן נשקפים הואדי הלבן והרחב, וואדי פוקרה, ההולך מן ההרים אל ים המלח, ארץ צוער, והערבה, היורדת בין הרי הנגב ובין הרי מואב ואדום — לאילת.

מבצע „לוט" — „חלון לאילת"

הפגישות הראשונות עם כל המקומות הללו, בסיור הראשון לתוך עולם התעלומות, היו כבויות לתחושת־הנוף של יושב השפלה. רק בסיורים המאוחרים, זמן מה לפני שירדתי לאילת, ובסיורים לאחר שאילת היתה כבר אחוזה בידים עבריות, למדתי להביט אל הנוף וגם להסתכל בו, וגם להכיל אותו מעט. אבל דמיונם של הסיירים לא שקט. והוא ניזון מיזמתם ומדמיונם של הוגי שיחרור הנגב. הדרכים לסדום נפתחו ועיניהם של הסיירים נמשכו דרומה, אל דרכי הערבה והרי הנגב.

בשעתו לא ניתן לציין גיחה זו אל עבר הערבה. אבל מבצע שקט זה הוא שפתח אחד ה„חלונות לאילת" ובמגמתו הקרובה החזיר את סדום לתוך תחומי ישראל והעלה זכרו של לוט, שהשאיר בשטח את אשתו, למזכרת עולם.

1052

P.P. 21/2

Fishery Inspectors Arrested by Syrians

TIBERIAS, Monday. — Three fishery inspectors of the Department of Agriculture who were arrested last week by the Syrians on the northern shore of Lake Kinneret will probably be freed on Wednesday morning. This was agreed today at the Israel-Syrian M.A.C. meeting at the Syrian customs house near Mishmar Hayarden. The fate of their boat and their arms is unknown. Their arrest was reported by the Syrians to the U.N. observers. Today's meeting took place after a long interval, due to the illness of the Chairman, Colonel Bennet de Reeder.

1052

1052

P.P. 19/2

Egyptian Troops on Islands of Akaba Gulf

NEW YORK, Saturday. — (PTA). According to Egyptian Foreign Ministry sources, Egyptian troops have landed on the Tiran and Sanafer Islands in the Gulf of Akaba by permission of Saudi Arabia, the North American Newspaper Alliance reported today from Cairo. 1052

The story says that Egypt's attention was called to the Islands by a question in Israel's Knesset over the demand that Israel occupy Tiran and the Government's answer that it is not taking military action in the Gulf of Akaba at this time. 19/2

P.P. 14/2

Replying to another question from Mr. N. Yalin-Mor (Fighters), she said that the Public Works Department had already received a budget for the building of a road in the Western Negev. Mr. Yalin-Mor had asked what was being done to prevent Negev settlements being cut off by the rains. The road would be built as soon as possible after the end of the rainy season, she said. 1052

The Army, Mrs. Myerson added, had been asked to put up temporary Bailey bridges over Wadi Shariah and Wadi Gaza while the question of permanent bridges was being considered. 14/2

1052

26.2

Israel, Egypt Divide Area

TEL AVIV, Saturday. — The 40 square kilometre demilitarized zone between Beit Hanun and Deir Suneid, lying between Israel and the Egyptian-held Gaza strip, is to be divided equally between the two countries, under an agreement signed at Auja el Hafir last week. A new boundary line is to be drawn up through the area.

Under the armistice agreement between Israel and Egypt drawn up at Rhodes on February 26, 1949, the area covered by the new agreement was declared a no-man's land to which neither civilians nor soldiers of either side were allowed access.

First Amendment

This is the first amendment to the original agreement signed by the two countries, and strengthens the security position in the area.

Tomorrow is the first anniversary of the signing of the Israel-Egyptian armistice agreement. To mark the occasion the U.N. Chief of Staff, Major-General William Riley, has sent the following cable to Colonel Bossavy, Chairman of the M.A.C.:

I desire to extend to the Egyptian and Israeli members of the Mixed Armistice Commission my appreciation for the untiring efforts you have put forth to find solutions to the many difficult problems placed before you.

Although incidents and misunderstandings, possibly unavoidable under the circumstances, have occurred during the past year, nevertheless there is reason to believe, provided continued cooperation of all parties is forthcoming, that the main aim of this general armistice agreement can be achieved: namely, to facilitate the transition to a permanent peace in Palestine.

I sincerely hope that both parties will intensify efforts to make this possible.

Received by Premier

General Riley was received by the Premier, Khaled el Azzam, in Damascus this morning when they discussed the Israel-Syrian armistice agreement. The next meeting of the Mixed Armistice Commission will be held on March 15.

The number of U.N. observers in Palestine has been reduced to 40, General Riley told the A.N.A. correspondent in Damascus.

המצרים השלימו את נחיתתם בשני האיים במפרץ עקבה

קאהיר, 25 (יו.פי.). כוח חזק של חיילים מצריים, מצויד בסוללות חוף ובתותחים אנטי־אוירים, השלים פעולת נחיתה על האיים סאנאפיר וטיראן בקצה הדרומי של מפרץ עקבה, כדי למנוע בעד משלוח כוחות ישראליים לשם.

לפי ידיעות השרות החשאי המצרי, התכוננו הכוחות הישראליים החונים באום־ראשראש, סמוך לבסיס הברי־טי בנמל עקבה, לשלוח כוחות כדי לתפוס את שני האיים הללו בקצה הדרומי של המפרץ.

האי טיראן נחשב כטריטוריה מצרית וה־אי סאנאפיר שייך לסעודיה. בהסכמת ממ־שלת סעודיה עלו כמה מאות חיילים מצ־ריים על שני האיים והקימו מיד עמדות־הגנה נגד נחיתה אפשרית של ישראל. ה־מצרים הועברו על ידי אנית ההספקה „אאר־דה" בלוויי אנית משחית.

לפני שנה בערך הגיעו כוחות ישראליים ביבשה וכבשו את אום־ראשראש על חופי מפרץ עקבה והבריטים הגיבו על ידי כי־בוש וחיזוק עקבה בטריטוריה של עבר־הירדן. גם הכוחות המצריים נמצאים ב־מפרץ.

השולט על איי טיראן וסאנא־פיר שולט על הכניסה למפרץ עקבה ולמימי הדייג העשירים שם. סבורים שכוונת הישראלים היה לכ־בוש את שני האיים, כדי לחסום בעד הגי־שה הימית של הבריטים לעמדותיהם בעקבה וכדי למצוא מוצא בטוח לתחבורה הימית של ישראל מעקבה לים סוף.

חגיגה באילת-ביום השנה לכיבושה

1052

ביום ג' ייחנך באילת ביתו של ראש־הממשלה, מר ד. בן־גוריון, שהוקם לאח־רונה וישמש את ראש הממשלה בימי חופ־שה. הטקס ישולב בחגיגת יום השנה ל־כיבוש אילת, שתיערך באותו יום במקום וכן עם הפתיחה החגיגית של קו התעופה „אילתה", שיוביל נוסעים ומשאות מלוד לאילת. נעשו כבר מספר טיסות נסיון וכבר מובילים משאות בקו זה, אך ליום ג' נקבעה פתיחתו הרשמית, שאליה הוזמנו נציגי המדינה והעתונות.

עומדים לסדר באילת שרות מוניות עם טורי־דרך, שיובילו תיירים באזור כולו.

1052.

16.2. P.P.

2 KILLED IN MINED JEEP

Two men of the Israel Defence Army were killed and two seriously injured when an Army jeep was blown up by a mine, believed to have been planted by Arabs from across the demarcation line, in the Beit Jibrin area, on Wednesday evening.

The funeral of Samal Yehuda Gross, 22, took place in Jerusalem yesterday afternoon, with full military honours. Salvoes were fired over his grave by a squad from his unit. The coffin of Seren Nimrod Levita, 19, was sent for burial to his kibbutz, Ein Harod.

The two seriously injured, both officers, are Yaacov Zachrowitz and Moshe Binder. They were taken to the Hadassah Hospital in Jerusalem and their condition was reported to be improving yesterday evening. The soldiers had been reported at first to have been kiled in a traffic accident.

Agreement Revoked

Immediately following the incident, Israel revoked the local agreement, entered into at the time of the territorial exchange involving Wadi Fukin, permitting Arab villagers to use wells within Israel territory and allowing the Arab Legion the use of a track which crosses Israel territory south-west of Idna. The agreement granting these privileges stated that, as Israel received no compensating advantages, she reserved the right to cancel them at 24 hours' notice if Israel troops or civilians in the area were in any way molested.

At the meeting of the Isreel-Jordan M.A.C. in Jerusalem yesterday, the Israel delegation submitted a complaint against this violation of the Armistice. Another complaint, regarding the setting up of two Arab Legion positions in the demilitarized Government House area, in south Jerusalem, was also lodged.

The meeting discussed several possible demarcation lines for the Government House area, but no agreement was reached.

Israel was represented by Sgan-Aloof Kalman Keet and Rav-Seren Shaul Ramati. Jordan representatives were Mohammed Adesh el Ameri and Major Radi Hindawi.

The next meeting of the M.A.C. is scheduled for December 26. The forthcoming meeting of the Special Committee was switched from December 21 to December 22.

עקב הרעב בין פליטי עזה
החמיר מצב הבטחון בנגב

עם החמרת מצבם החמרי והכלכלי של 150.000 הפליטים הערבים, אשר רוכזו ברצועת החוף הצרה עזה—רפיח, מחמיר גם מצב הבטחון בישובים הישראליים בקרבת רצועה זו. המזון המובא לפליטים אלה ע״י מוסדות בין־לאומיים אינו מספק את צרכיהם, וכפי שנמסר לנו, שורר רעב — פשוטו כמשמעו — בין הפליטים הרבים היושבים באפס מעשה ושומעים את ההסתה הרבה של שליחי המופתי

בקרב הפליטים הללו מורגש מחסור רב בפירות ובירקות, מכאן — שיירות הלילה הגדולות, הכוללות לעתים מאות ערבים, המנסות לחדור לפרדסים ולגנים הנמצאים בישובי הספר. שדה פעולתם בחדירות אלה הוא בעיקר גוש המטעים בחיבייה, בסביבות יד־מרדכי וזיקים.

לפני ימים מספר, לאחר שנתפסו כמה מסתננים — המזויינים וכן האספסוף הרב הצליחו להמלט — שוב חזרו לסביבה זו, ובנקמה עקרו וחבלו במטעי הבננות של קבוץ זיקים והנזק נאמד ביותר מאלף ל״י.

בן מוסרים כי פעולותיו של ה„שבאב" ברצועת חוף זו, נושאים בימים האחרונים אופי חדש. הם החלו טומנים מוקשים. משהופרעו, פתחו באש. אור ליום אתמול נפגעה חברת בארי, שולמית אנגלסברג הי״ד.

עוד 215 חוזרים היום מהלבנון

בבית הספר „פילזואן" בחיפה תערך היום בשעות אחה״צ קבלת פנים ל־215 הורים והילדים הערבים החוזרים לישראל דרך ראש הנקרה.

1052

דבר 8.2

מכתבי דייג מאילת

האלמוגים

ימה של אילת נוח להתפתחותם של האלמוגים שהתרבו וגדלו בו וכיסו את קרקע הים עד אפס מקום כמעט. האלמוגים יצורים זעירים הגרים במושבות ובונים את בתיהם מסלה פחמת הסידן, הוא חומר הבנין של אבני הגיר. האלמוגים של אילת מרובי צורה וגוון ומרהיבים את העין. יש הגדלים בצורת שיחים שטוחי עלים או העולים בצורת עצים מסתעפים, ויש המתבודדים על האבנים הפזורות בצורת פרחים ועציצים ענוגים. ובמיוחד רבים האלמוגים הגדלים בצורת אבנים מעוגלות. דור צעיר נרבד על הדור־המת עד שנוצרים גושי סלעים המסכנים את תנועת הסירות. מול החוף המצרי נוצר בדרך זו אי שלם ששרידי המצודה הצלבנית שעליו השתמרו בו היטב — הוא האי הנקרא על שם פ ר ע ה. מה רב היופי השמור באלמוגים לכל טייל ותייר, אך מה רבות הצרות הצפויות לדייג הפורש את רשתו עליהם... רובו של חוף אילת זרוע אלמוגים ומעטות הקרחות הנוחות לפרישת רשתות. ואם טעית בחושך ורשתך נתפסה באלמוגים, הרי אם שיחק לך המזל, העלית ערמת ענפי־אבן וקרעת כהוגן את הרשת ולא — עלולה הרשת כולה להישאר במצולה.

דגי אילת

בימה של אילת שורצים כל הדגים המצויים בים התיכון ונוסף לאלה מרובים בה מיני הדגים האפיניים לימים הדרומיים. העלינו ברשתות דגים בעלי צורות וצבעים שבעל הדמיון הגדול ביותר לא העלה בדעתו. ולא אחת נפחו ידינו מפגיעתם של דגים ארסיים. במיוחד גדול חלקם של האלמוגים בקביעת ארחם ורבעם של הדגים.

האלמוגים הם מקומות רכוז חביבים על הדגים, כי בתוכם הם נזונים ביצורים ובצמחים השונים הנטפלים אליהם, ובסבך ענפיהם הם מוצאים להם מקום מחסה מפני הדגים הטורפים. כך סיגלו להם דגי האלמוגים צבעי ההגנה כצבעי האלמוגים. ואל ייפלא בעיניך כשתעלה רשתך דגים אדומים וכחולים לגמרי, או מהודרים ומנומרים, בטוב טעם, בשלל צבעי הקשת. ואין לך מעשה חביב באילת מלהסתכל בים שקט, מתוך סירה, בחיים הרוחשים מסביב לסלע אלמוגים. תמונה מעין זו לא תשכח לעולם ואין לתארה בשפת אנוש דלה.

מה רב העושר השמור לחובבי טבע וחוקרי ארצנו באילת!

דגים טורפים, ריכוזי דגים ועונות דיג

בימה של אילת מרובים הדגים הטורפים הנזונים מבשר בני מינם החלשים. לכן מחפשים להם הדגיגים מפלט במי החוף. למסתכל הבלתי מנוסה, הרואה את נחילי הנרדפים, נדמה משום כך שימה של אילת מלא דגים למכביר. הטורפים הרבים אינם מתביישים אפילו לסעוד את לבם בדגים שנתפסו ברשתות וחכות העומדות במים. ולא אחת קורה שמספר הדגים האכולים למחצה שווה למספר הדגים השלמים.

באגמים ובימים אחרים באים הדגים בשעות ועונות קבועות לחוף ואז נוח לדוגם. מה שאין כן בחופה של אילת, שמקום ריכוזם של דגית — סלעי האלמוגים. וכך נקלע הדייג לתוך מעגל־קסמים: אם יפרוש את רשתו במקום נקי, לא יתפוס הרבה דגים. וכשיפרוש בקרבת האלמוגים, מחבל ומסכן הוא את רשתו.

בימים האחרים באים הדגים לחוף אחרי גשמים ושנויי מזג האויר או בקרבת פתחי נחלים. וכל אלו אינם מצויים באילת. הרוח הדרומית הקלה מגרשת גם את הדגים המעטים מהחוף. ולעומתה הסערה הדרומית מביאה לים נחילי דגים גדולים מים סוף — אך מקרים אלה, כזכור, נדירים.

ועוד תופעה מוזרה: ידוע שבכל הימים תופסות הרשתות בלילות ירח פחות מאשר בלילות החושך, כי הדג רואה את הרשת המוארת. ובאילת תופעה הפוכה. בלילות הירח נראית הרשת פחות מבלילות החושך שבהם מבריקים יצורי הפלנקטון. ולכן הרדו בלילות האור גבוה יותר.

כרישים

אביר דגי הטרף של אילת הוא הכריש. הסיפורים על הסכנה הצפויה ממנו לרוחצים המתרחקים מהחוף — אמת ויציב. כבר תפסנו כמה פעמים ברשת רגילה, ובמרחק של 20 מטר מהחוף, כרישי־פטיש שארכם 2½ מטר ומשקלם 30 ק"ג. ואלו הם עוד בגדר „תינוקות" בלתי מסוכנים. בעלי הנסיון בים זה יודעים על כרישים שארכם 4—5 מטר ומשקלם 100 ק"ג ומעלה. כגון אלו מסוגלים לחבל בבן אדם או לגררו לים ולגרום למותו. אך מספר הכרישים אינו רב. כדאי לאחוז נגדם באמצעי זהירות, אך לא כדאי לעסוק במיוחד בצידתם.

טעמם וקלקולם של הדגים

מלחי היוד והזרחן המרובים שבים חודרים גם לבשר הדגים ומוסיפים להם טעם לואי של „ריחות בית מרקחת". טעם זה אינו מורגש בדג המטוגן, אך הוא מורגש מאד בדג המבושל. בגלל אותם המלחים ממהר בשר הדג האילתי להתקלקל. האויר החם והיבש מסייע אף הוא לכך, לכן רצוי שסירות דיג היוצאות לים תהיינה מצוידות בקרח או במקררים.

דגים מאילת בימי האנגלים

בשנת 1943 נחתם הסכם בין ממשלת המנדט וחברת ספינים על ציד דגי אילת ושיווקם. והספינה „דורון", בעלת המקרר של 20 טון, הועמדה לרשות המפעל. שליחי החברת יצאו לאזור סואץ ושכרו קבוצות דייגים מצריים שהפליגו בכמה עשרות סירות משלהם לסביבת האיים שמול החוף הסעודי בכניסה למפרץ אילת. איזור זה עשיר בדגים מכל הים. מדי שבוע היתה הספינה מבקרת את הסירות המפוזרות, מביאה להם מזון, מים וקרח, ואוספת אל תוך המקרר שלה את הדגים. משם היתה הספינה ממהרת לעקבה. פורקת מטען של 5—10 טון דגים שהיו נשלחים בכביש עקבה רבת־עמון — לירושלים. החברה שילמה לדייגים לפי נוסח הניצול שבמצרים ומכרה את הדגים בארץ בכסף מלא. ובכל זאת הפסידה בזה הממשלה 70 אלף לירות. מכאן גם אחד המקורות של האגדה על עושר דגיה של אילת. כדאי להוסיף שהדייגים עבדו בשיטה הפרימיטיבית ביותר של חוט והכה והוציאו את הדגים מעומק של כמה מאות מטרים.

הדיג החופי באילת

כשהתחלנו לעבוד בשיטות הדיג החופי המקובלות בשאר הימים, הופתענו מיד מכמות הדוג הזעומה. לראשונה חשבנו — אך מקרה הוא. והנה עברו שבועות וחדשים ולא חל שינוי לטובה. הרשתות הוסיפו להעלות חלק חמישי או עשירי מהכמות שבכנרת שגם היא כידוע אינה מפרנסת את דייגיה בקלות ובשפע. סירה המביאה באילת 10—15 ק"ג נחשבת למצליחה. הואיל ועד עתה לא היה קיים דיג מודרני ומפותח באילת, זולת סירות הדיג הערביות המעוטות שבעקבה, העובדות בעיקר בחכות, קשה עדיין להסביר את סיבת אי־ההצלחה המפתיעה, הסותרת את האגדות הנפוצות בארץ על שפע הדגים של אילת. אפשר שיש דגים ואין תופסים אותם בגלל הסיבות שהוזכרו לעיל: 1) שקיפות המים, 2) הפלנקטון המאיר, 3) אי־ריכוז הדגים בקרבת החוף, 4) הרוחות המתמידות. אך למרות כל החיפושים והבדיקות לא ראינו ריכוזי דגים ניכרים בים חוץ מאלה המופיעים לעתים בים השקט ואחרי הדרומית. על כן אפשר שתתאמת השערתנו העגומה שאין די דגים בקרבת החוף הישראלי שבים אילת. והמסקנה תהיה שאין כאן מקום עבודה לשיטות הדיג החופי והם — 1) אמרסן, 2) רשת עמידה, 3) וחרם (ג'רף). ידוג הרשתות האלו כיסה רק את הבלאי המהיר של הרשתות. גם שיטות החכות הרבות והמלכודות לא הצליחו ויש לחפש דרכים חדשות.

החכה הקדמונית

לעומת זה התברר שבמקום שהשיטות המשוכללות אינן מצליחות — מצליחה החכה הקדמונית הפשוטה הקשורה לחבל. על ידי פתיון, יד רגישה וזריזות, חוש טבעי, ידיעה וסבלנות רבה אפשר לפתות את הדגים הזהירים ביותר והמתחבאים בין האלמוגים. כל דג הנצוד בדרך זו יכול להגיע במשקלו ל־2—5 ק"ג. אחרי התמחות מספיקה יכולה סירה של שני חכאים להביא 30—40 ק"ג.

נסיונות קודמים

גם האנגלים התענינו באילת ואף הם כבר שלחו בזמנם משלחת ובה פקידי מחלקת הדיג הערבים שהתחלפו מדי חודש ומנהל אנגלי קבוע. נשתמרו בידינו יומני המשלחת שישבה באילת תשעה חדשים, ואחד ממשתתפיה, מכונאי ארמני, משרת באותו תפקיד אצלנו. תוצאות המשלחת היא דומות בעיקרן לתוצאות שהשגנו אנו עד עכשיו.

שיטות דיג אחרות

מאז ועד עתה נשתנה השלטון, המבצעים וההכרח בהשגת תוצאות חיוביות. מלבד הדיג החופי נעשים עתה נסיונות במלכודות ענקיות חדישות ובדיג במים עליונים. נעשו גם נסיונות של ריכוז דגים על ידי אורות חזקים והם פתחו פתח נרחב להצלחה. אלא שיש עוד להתגבר על כמה מכשולים שהגדול בהם — הרוחות המפריעות. על הפרק עוד כמה שיטות שיש לנסותן ולהתאימן לים זה. בגלל העומק הרב וסלעי האלמוגים אי אפשר לעבוד במכמורות (טראוילל). אך כשיישבו היחסים עם מדינות ערב — ייפתח הפתח לים־סוף הנוח לעבודת הספינות ואז גם תיפתח הגישה למקומות העשירים בדגה בים אילת עצמו.

סיכום

עוד רבה הדרך לחשיפת אוצרות הדגה של ים אילת, ועוד הרבה כוח, זמן, והון דרושים עד שיתגלה בסיס מחית ליישוב דייגים. אך כבר עתה ברור, שאין מקום באילת לרודפי סנסציות ומחפשי רווחים קלים. רק בגיוס טובי הכוחות, בסבלנות ורצון חלוצי, תיענה לנו אילת.

מגדל צון

עין גב — אילת

1052

5.2. P.P.

Murder of I.Z.L. Guard Brought Up in Libel Suit

TEL AVIV, Saturday. — A Cabinet Minister and an Army Commander said in the District Court here yesterday that Yedidia Segal, an I.Z.L. member, had been murdered by Arabs over two years ago and not, as the paper "Herut" alleged, by the Haganah.

Segal's death became the main topic of the hearing before Judge Y. Sussman in the suit brought by Mr. Paul Kollek, of the Government Information Services, against the Hebrew daily for what Mr. Kollek maintained were libellous reports published about him last year.

Aloof David Shaltiel, Commander of the Frontier Force and at the time Chief of the Haganah Intelligence, who was called by the Defence, testified that the day after Segal escaped, the Haifa lawyer, Mr. Jacob Salomon, had been informed by Arabs that Segal's body was lying near Tireh village, on the western slopes of Mt. Carmel.

Aloof Shaltiel recalled that after the C.R.L. riots on December 30, 1947, the Haganah decided to prevent the I.Z.L. by all means from carrying out further operations. Accordingly, a letter was addressed to Moshe (Mussa) Levi, I.Z.L. commander in Haifa, who was later arrested by the Haganah. In reprisal Mr. Kaminetzky, of the Haganah political branch, was taken by the I.Z.L., and Yedidia Segal, who guarded Kaminetzky, was then arrested by the Haganah.

Injections Used

Aloof Shaltiel said that the fight against the dissidents had been carried out by separate detachments directly under the Haganah Supreme Command. Only in exceptional cases had means such as injections been used to make people talk under interrogation.

Segal had been in the hands of the Haganah for a day or two, had escaped and then was shot near Tireh, Aloof Shaltiel stated. Toward the end of his testimony he stated that he had first met Mr. Kollek six months ago, and that he did not know how Segal's death could be connected with Mr. Kollek's work in the Haganah.

5.2 1152

The Minister of the Interior, Mr. Moshe Shapiro, who was a member of the three-man Jewish Agency Committee investigating the murder at that time, said that the findings of his committee could not be published then, but all those interested had been informed, including Mr. Menahem Begin who, he said, appeared to have been satisfied with the results. The committee had received reports that doctors had administered injections to people detained by the Haganah, he said. "This was never done according to instructions from the supreme command, but of those on the spot," according to Mr. Shapiro.

Refuses to Talk

Mr. Yehuda Amster, then Haganah liaison officer in Haifa, caused a stir when he refused to talk about his experiences as a Haganah prisoner. Mr. Amster was under arrest for 78 days, but, he said, he had sworn to himself and his family that he would not talk about it. The Court's assurances that he need not fear anybody, were of no avail.

Mr. P. Bernstein, former Minister of Trade and Industry and a leader of the General Zionists, gave evidence about an article he had written in "Ha'aretz" last September in which he had asserted inter alia that to get a job in the Government one should not be a member of an opposition party.

One more witness, Mr. Eri Jabotinsky, is still to give evidence in the case. The next hearing will take place on Tuesday.

23.2 P.P.

Egyptian Convoy Put Off One Week

BEERSHEBA, Wednesday. — The passage of the Egyptian convoy, which was scheduled to have crossed Israel territory today, was postponed for one week for technical reasons. 23.2 1052

The convoy was to have gathered bodies of fallen Egyptian soldiers in the Hebron and Bethlehem areas, and was to have returned on Friday.

2.3

הצגות קולנוע באילת

1052

מחלקת הקולנוע של משרד הפנים עורכת ביום א' 12.3 הצגת קולנוע לתושבי אילת. עד הקמתו של הקולנוע הקבוע באילת קיבלה על עצמה מחלקת הקולנוע להציג מזמן לזמן לפני תושבי אילת סרטים מובחרים. חברת "אל-על" העמידה לרשות מחלקת הקולנוע מקומות טיסה למטרה זו.

1052

דיג ונטיעות במפרץ אילת

מאת סופרנו אפרים תלמי

40 מיני דגים כבר מצאנו עד עתה במי מפרץ אילת ו־39 מהם ראויים לאכילה — אמר לי אהרן שרמן, דייג ותיק העוסק מטעם אגף הדיג של משרד החקלאות בנסיונות דיג במי ים אילת ובקביעת השיטות הנכונות לדיג.

היה ליל־סהר מקסים בהפליגנו בסירת־מנוע ממעגן־הסירות דרומה, אל לב המפרץ, לדוג דגים. ניסיתי לדובב את איש־שיחי, הצנום והשתקן כדי לקבל מושג נכון על סיכויי הדיג במפרץ אילת, שעליהם נפוצו שמועות שונות בזמן האחרון.

א. ש. קיבל הכשרתו בדיג בנמל גדיניה ליד דאנציג ועלה לארץ לפני 12 שנה. היה חבר בקבוצה ימית והמשיך במקצועו. באילת הוא נמצא זה חמשה חדשים ואף־על־פי־כן הוא נמנע מלהרוץ משפט סופי.

כשאמרתי לו, כי בכמה עתונים הופיעו ידיעות על מפלצות ים ודגים מרובעים ושאר סוגים משונים, חייך ואמר: עד היום הספקתי להכיר במי המפרץ 40 מיני דגים ושלושים ותשעה מהם כשרים וראויים לאכילה. אכן לא מעטים גם הכרישים המסוכנים ולפחות אחת לשבוע אני מעלה בחכתי כריש אחד. האחרון שצדתי, ארכו היה 2½ מטר.

הדיג במי המפרץ הזה שונה הוא מהדיג במקום אחר. קרקעית המפרץ זרועה אלמוגים שונים ומשונים, ממש יער־עד תת־מימי וססגוני ביותר. הדגים המרובים כנראה, ככל שהעומק רב יותר, מסתתרים בדרך כלל בתוך יער האלמוגים, ולפיכך אין יכולת לדוג בשיטות ובמכשירים הרגילים. הרשתות הרגילות נאחזות בזיזי האלמוגים ונקרעות לעתים קרובות. אפשר שיוברר, כי יש לעסוק בשיטת דיג פאלאגי, היינו, שטוח, עם רשתות מיוחדות. בכל אופן מוקדם לקבוע מסמרות בענין זה.

מכשול ניכר בעבודה הוא החוסר במכשירים מתאימים.

תוך כדי דיבור הוא מוריד שוב המימה את החכה וממשיך: אין ספק שיש סיכויים לישוב־דייגים גדול לשתיקבע שיטת הדייג הנכונה והמתאימה לתנאי אילת. ידוע לי כי דייגים ערבים שלו יום אחד למעלה מ־50 ק"ג דגים כל אחד. הרי זה שלל נאה! במחירים של היום, ואף אם נקח בחשבון את המרחק הרב ממרכזי ישוב צפוף והצורך בהובלה הרי זה ריווח מצויין לדייג.

מלבד הדיג לצרכי מאכל. אפשר להקים באילת תעשיה לקמח־דגים, החיוני כל כך לעופות והמובא כיום מחו"ל תמורת מטבע זר. כן אפשר לפתח תעשיה ענפה של ייבוש ושימור דגים בצורות שונות.

פארק באילת

שטח אדמה של כ־30 דונאם הוקצו באילת לנסיונות יעור ונטיעות שונות. ב„מובלעת" שבין שתי גבעות נישאות, הצופות פני המפרץ המרהיב, כבר נטועים בערוגות ובתעלות כמה וכמה מיני צמחים ועצים. מן הצבר הדוקרני לסוגיו ועד לצבר חסר־הקוצים; האשל, האיקליפטוס, הפארקינסוניה, התאנה המזהירה וכו'. כלי עבודה שונים, מגרפות, מעדרים ויתדות, משפכים ואתים שודאי לא נראו באיזור אילת מימיו, מסודרים במקומם. חלוצי הנטיעות שהועברו מהצפון הרחוק ועם זאת לבם בוטח בהצלחה. האספרגוס מוריק בצבעו הרענן ואיקליפטוסים שנקלטו סמוך לשק"ם מתנועעים קלות לרוח הים.

שוחחתי עם ד"ר בויקו, שירדה לאילת עם צמחים ונטיעות חדשים, על סיכויי הנטיעות. היא נמנעה מלקבוע מסמרות קבועים אך ציינה כי הרכב האדמה טוב לצמחים אם כי האדמה מלוחה במקצת. ברור כי האשל והתמר הם מתאימים במיוחד לאקלים ולאדמה באיזור זה. אך ודאי כי יימצאו עוד כמה זנים שיסתגלו לתנאים החדשים. הבעיה העיקרית היא מים. ואם יימצאו בשפע רב יותר (כי מים כבר מצויים באילת) נוכל כעבור תקופת־נסיון מסויימת לקבוע את דרך־החקלאות באזור הנידח הזה, שטרם נחקר כל צרכו.

בלי־משים אני מעיף עין על עבר עקבה שמעברו השני של המפרץ. העיירה הדלה טובעת בים של ירק ועצים. נוה במדבר! משום שבעקבה יש מים מתוקים לרוב. וזוהי התוצאה של ההשקאה. שוב לא פקפקתי עוד בהצלחת הנטיעות גם באילת. לא ירחק היום ומעטה ירוק יכסה את מערומי האדמה הטובה ואת הגבעות החשופות. הפארק הנאה שנועד לשמש נוי וצל באילת, יקום ויפרח וילבלב, כאשר הוא מלבלב כבר היום בדמיונם המעשי והמציאותי של חלוצי־הערבה.

מכתבי דייג מאילת

משהוחל בתכנון פתוחת של אילת פנו תחילה לעשרת העיקרי — הים. מחלקת הדיג של הממשלה התחילה מיד בארגון משלחת דייגים בעלי נסיון, שתצא מצוידת בכל הכלים הדרושים לחקירת טבע הים ואפשרויות הדיג שבו. לאחר הכנות ארוכות ולבטים קשים בשחרורם של האנשים יצאה המשלחת לפני כ־5 חדשים בערך לאילת כשהיא מרכזת בתוכה את מיטב נסיון הדיג שנרכש בעמל שנים מפרכות על ידי המשקים חלוצי הענף הזה בארץ. המשלחת הורכבה מדייגי חולתה, עין־גב, שדות־ים ובודדים מעתבי קב׳ „מעפילים״, ואליהם צורף דייג נכרי, מומחה מדאניה.

על חופה של אילת הוקם מחסן דיג והוכנסו לתוכו הרשתות והכלים שהוכנו מבעוד מועד, ולים הורדו סירת מנוע וסירות משוטים. המשלחת שמספר משתתפיה המתחלפים הוא ששה, שוכנת בבסיס חיל־הים, המושיט את מלוא עזרתו וחסותו למבצעי התכנית. הריכוז המדעי של החומר בידי התחנה הממשלתית לחקר הדיג שבחיפה. במרוצת הימים הוקם גשר־גישה לסירות, רמז לנמל שצריך לקום, והובאה גם, באורח פלא, בדרך היבשה, ספינה קטנה בנפח 30 טון. המשלחת לא סיימה את עבודתה, אך מתוך הנסיון והחומר שכבר נאגר מסתמנים והולכים כמה קוי מסקנות שתקבענה את דרכי הנמל בעתיד. ולפני שנדון על אפשרויות הדיג יש לעמוד בקצרה על הגורמים העיקריים המתנים את דרכי הענף ומידת הצלחתו.

ימה של אילת

הוא מפרץ עקבה המארך שארכו כ־200 ק״מ ורחבו משתנה לבין 12 ו־20 ק״מ. הים הוא המשכה הטבעי של הערבה, וכיתר הימים הפנימיים של ארצנו, מונח בכיוון צפון־דרום. משני צדי המפרץ נצבות חומות הרים תלולות המשיירות רצועת חוף צרה שאינה מספיקה בכמה מקומות אלא למעבר הדרך בלבד. החוף המערבי של הים שייך למצרים והמזרחי לסעודיה. רק פינתו הצפונית, הצרה והקצרה, מתחלקת בינינו לבין עבר־הירדן. חלקנו הוא גדול יותר ומגיע ל־14 ק״מ חוף. בפינה זו התרכז עיקר יישובו של כל המפרץ. מול אילת, הצמאה והמצהיבה עדיין בשממותה, נשקפת העיירה עקבה, טובלת בשפע ירק הגדל על מי תהום רבים ולא עמוקים. לכל אורך החופים הארוכים אין נקודות ישוב של ממש חוץ ממחנות בדואים עלובים העוסקים בין היתר גם בדיג לתצרוכת עצמית. תחנת משמר סעודית נמצאת על גבולת עם עבר־הירדן. מאחורי גבולנו עם מצרים שוכן בא־טאבה מחנה קטן של הצבא המצרי המנותק עתה מכל דרך יבשתית עם ארצו, הואיל והיא עוברת בשטח ישראל. קשרם היחיד היא עם עקבה בדרך הים.

ימה של אילת מצטיין בעומק רב המגיע ברובו של הים ל־800—1400 מטר. העומק בכמה מקומות סמוך לחוף הוא גדול עד כדי מתן אפשרויות לאניות גדולות להתקרב כמעט עד היבשה.

מי הים

מלוחים ממימי הים התיכון ומכילים אחוז גדול של יוד וזרחן, המים זכים ושקופים להפליא עד שבים שקט אפשר להבחין בעומק של 15 מטר בכל הנעשה על קרקע הים. הטמפרטורה של המים בחדשי החורף גבוהה מאשר במימי הארץ האחרים ולכן אפשר להתרחץ גם בחדשים הקרים. ואין הטמפרטורה של מי העומק שונה מזו שבמים העליונים. הגיאות והשפל של מפרץ אילת הם משל האוקינוס ומורגשים יותר מאשר בחוף הים התיכון והבדל פני המים מגיע לפעמים עד כדי מטר. עמדנו על כך לראשונה כשהשארנו לכמה שעות את סירתנו בקרבת החוף וכשחזרנו מצאנו אותה, לתמהתנו והנה היא כולה ביבשה.

הרוחות

ידוע ברבים, שהנוף של אילת הוא מבותר, רב צורות וגוונים. לעומתו נוף ימה של אילת משעמם וחד־גוני. בכל ימות השנה נושבת מהערבה רוח צפונית המתגברת ונחלשת ולפרקים מגיעה עד כדי עצמה של 35 קשר לשעה. רוחות מערביות ומזרחיות אינן נושבות. רק לעתים רחוקות נח הים לכמה שעות, ועוד נדיר מזה, לכמה ימים. לפעמים מגיעה רוח דרומית קלה. ורק כמה פעמים בשנה פורצת סערה דרומית עזה והיא המסוכנת ביותר בים זה.

תחבורה ונמלים

אילת מפורסמת בתור הדלת לארצות הדרום, אלא שבימינו אין דלת זו פתוחה כל כך והיא תלויה גם בחסדי זרים. רוחב המים הטריטוריאליים של מצרים הוא 3 מילין, ואילו סעודיה הכריזה, משום מה דווקא על 6 מילין, ועל ידי כך לא הניחה מעבר חפשי בינלאומי, משום שלא לכל ארכו עולה רוחב מים על 9 מילין. גם הכניסה למפרץ חסומה על ידי האי תיראן השולט על המיצרים. עד שלא יקומו יחסים תקינים עם ארצות ערב מצטמצמת הספנות שלנו לאורך חופנו הקצר בלבד ואין יוצא מן המפרץ או בא. משום כך נערכים נסיונות הדיג בחוף הישראלי בלבד.

בגלל הרוחות המתמידות אין לצאת לים בסירות משוטים. גם במפרשים קשה לנוע בגלל כיוון הרוחות. לכן אפשרות התנועה היחידה היא בסירת מנוע. המצרים נוסעים מא־טאבה לעקבה בסירת מפרש מצויידת במנוע.

הנמל היחיד בים הוא של עקבה ואף הוא נותן מחסה לספינות הקטנות בלבד. אניות המלחמה האנגליות, המטילות את צלן על אילת עוגנות בעומק. הרוחות הצפוניות אינן מקשות על התנועה והעגינה בפינה הצפונית. אך בפרוץ סערה דרומית נאלצות האניות הגדולות להרים את העוגן ולהפליג. לפני כמה שנים קרה המקרה שדוברות־משא של נמל עקבה נקרעו ממעגניהם בסערה דרומית ונתנפצו אל החוף. כל ספינה בינונית שאין לה סידורים להוצאתה המידית על החוף, החזקתה באילת בחזקת סיכון. בניית נמל באילת אינה כרוכה בקשיים והוצאות גדולות, כי החוף עמוק ודי בקיר מגן בכיוון אחד.

אקלימה של אילת

אינו דומה לאקלים רצועת החוף של ארצנו. בקיץ הוא קשה משל עמק־הירדן שמתחת לפני הים. אך ימות החורף חמים, רכים ונעימים. ביותר מקשה באילת יובש האויר המתנועע בין 18 ל־35 אחוזים (לעומת 70 אחוז הרצויים לאדם). לפנות בוקר עולה הרטיבות עד ל־60 אחוז. אך אינה מגיעה לנקודת הרוויה היוצרת את הטל. חוץ מטיפות מעטות אין, רוב השנים, יורדים באילת גשמים כלל. אך השנה כבר ירדו 15 מ״מ.

החיים בימה של אילת

המזון העיקרי של הדגים הם יצורי הפלנקטון הזעירים ואלו של אילת כמעט ולא נחקרו. אך מין אחד של פלנקטון כבר גילה את עצמו ואין הוא מידידי הדייגים כלל. המדובר בפלנקטון הזרחני המאיר בבואך בליל חשכה לחוף אילת, תבחין מיד באלפי ניצוצות הנעים במים. ואם תרצה להיווכח שאין אלו דגיגים מאירים, זרוק אבן ותראה שלא זו בלבד שאין האורות נעלמים, אלא שכל טיפות המים שהתיזה האבן התחילו מאירות. כל גוף הנע במים, או שהמים נעים סביבו, מרכז ומגרה את הפלנקטון הזרחני ומתחיל להבריק. תנועת הסירה, משק המשוט וזריקת הרשת מעוררים אלומות אור; רשת העומדת במים מבריקה מרחוק, רשת נעה (דריפט) נראית ככדור של ראי נע; ברק סירת המנוע משאיר אחריו עקבות־זיקוקים כארובה של קטר. בגלל היצורים המשעשעים האלה גלויים וידועים מעשי הדייג לכל הדגים ממרחק רב. ואין אלו היצורים היחידים המהנים את עין הדייג וגורמים לו טרחה מיותרת: כפעם בפעם מעלה הרשת המוני צדפים וקונכיות למיניהם וצורותיהם הרבות והנהדרות. יש קונכיות מקושטות במעשה רקמה וצבעם מעשה אמן עין לא ראתה. אך עולים על כל אלו ביפיים ובנזקם לדיג — האלמוגים.

אילת — עין־גב
מנדל נון

(המשך יבוא)

Elath Border Change

Slight adjustments to the Israel-Jordan border in the area near Elath is reported to have been effected by representatives of the Israel Army and the Arab Legion.

A meeting to discuss these alterations took place on the Jordan side of the frontier near Beersheba on Monday, and the demarcation line was readjusted shortly afterward.

1052/

דבר 1/11

1052

נמצאו עוד עשרות גויות

עשרות גויות של חיילים ישראליים, שנפלו בקרבות באזור לאטרון, נמצאו בשבוע האחרון. הרב הצבאי הראשי, סגן אלוף גורן, ממשיך בחיפושיו אחר גויות חיילים נעדרים. הוא עבר את קווי הגבול ובמשך השבוע האחרון הצליח להעביר לישראל כעשרים וחמש גויות. השאר — נמצאו בשטח ההפקר.

עתה עוסקים בזיהוי הגויות ואחר כך יובאו לקבורה בטקס צבאי.

לעבודה בנגב

הדברים הבאים, התובעים הפרצת הפעולה ליישוב הנגב, אינם מתכוונים לפגוע בהתישבותנו בכל שאר אזורי הארץ. לא על חשבון הנעשה במקומות אחרים צריכה לבוא הרחבת ההתישבות בנגב, אלא כתוספת לזה.

נזדמן לי במשך זמן־מה להתבונן מקרוב אל מהלך עבודתנו בנגב, ואני רואה צורך למסור בזה התרשמות מסוימת ומשאלות.

באמרי הנגב הריני כולל בזה את השטח דרומה מבאר־שבע, את המשולש עזה־אל־חפיר — אילת — עין־גדי. שטח זה שהוא מכיל, כפי שאומדים אותו, שנים־עשר מיליון דונם, ואשר אין לנו בתוכו לעת־עתה נקודות ישוב דרומה מרביבים וביר־עסלוג׳, מלבד משמרות צבא או משטרה, זה שנה שהוא נכבש על ידי צבאות ישראל והוא תובע את התישבותו. במשך השנה היתה בו התקדמות ניכרת בחקירות מדעיות בשאלות מים ומחצבים, אבל לא — בהתישבות.

שני המושגים האלה: חקירות והתישבות, אעפ״י שיש קשר אמיץ ביניהם, והא בהא תליא — יש צורך להבחין ביניהם לשם הענין שאנו עוסקים בו. כי חקירה מדעית היא, אמנם, גורם מקדם מאוד את ישובו של העולם, אבל בראשית היה הישוב עצמו ואחריו היתה החקירה. וכאשר אנו דנים בשאלת הנגב צריך לצאת מתוך הנחה, כי את ישוב הנגב צריך להגשים על ידי ישוב הנגב, כלומר צריך ליצור בו ישובים ולהתישב בהם התישבות קבע בכל מקום שאפשר וגם התישבות ארעית במקומות רבים. ועבודת החקירה תיעשה בהקבלה עם עבודת ההתישבות ותפתח אותה תוך כדי כך.

הנחה זו מחייבת בשבילנו, בשביל העובד העברי המתישב והמיישב, הקמת תנועה חלוצית הסתדרותית, קיבוצית ומושבית, מיוחדת למטרה זו.

אמרתי תנועה חלוצית הסתדרותית מיוחדת, משום שתנועות ההתישבות הקיימות — נושאיהן, חבריהן ומרכזיהן נמצאים לגבי הנגב הרחק מפני צפונית בארץ. הרזרבה החפשית המאורגנת שלהן בחלקה נועדת להשלמת הישובים הקיימים, בחלקה — לנקודות חדשות באזורי הארץ מחוץ לנגב. ורק חלק ממנה, לא גדול בודאי, יכול לבוא בחשבון בשביל הנגב. החלק הזה, המחובר בשרשיו וקשריו אל התנועות הקימות יהא החלוץ ההתישבותי הגדול — במסגרת ההסתדרות — אשר יכוון ויוקדש לנגב ואשר אליו יצורפו בצורה מתאימה פלוגות חיילינו הבאות בחשבון לכך, ואשר ימשוך נוער מן הערים, מן המושבות ומן העלית. לשם כך יצטרכו לפעול בסיסמת ישוב הנגב, נראה לי, במסגרת של עשרת אלפים מתישבים במשך השנה על בסיס תכנית משוערת של מאה נקודות לפי מאה איש בממוצע. באמר בממוצע, משום שיכולות להיות בראשונה נקודות קטנות של 20־30 איש וגדולות בנות מאות רבות אנשים. העליה על הנקודות תבוצע בראשונה באהלים, גם בבנינים הקיימים פה ושם או בחורבות שאפשר להתקינן לדיור. מקורות העבודה יהיו בראשונה: גידול צאן, ייעור, נטיעת מטעי בעל, גידול ירקות ופלחה במקומות שאפשר, עבודת בנין, עבודות צבוריות והרשותיות. במקומות שאין מים יביאו אותם מהסביבה הקרובה, או הרחוקה אפילו. הרעיון העיקרי הוא: בראשונה ישוב הנגב ותוך כדי זה חקירתו ופיתוחו. כל עבודה שתיוצר בנגב על ידי עבודת פיתוח ותיכנון של הממשלה והגורמים המישבים, כגון סלילת דרכים, בנין רכבת, הקמת מפעלי חרושת, תביא בחשבון את יושבי הנגב, כלומר את היחידות החלוציות ואת כוחות העבודה שלהן. מצד הממשלה שמענו — בדבריו של ראש־הממשלה — על תכנית ייעור נרחבה, קיימות גם תכניות של סלילת כבישים ועבודות אחרות, גם נראים באופק ניצול מחצבים והקמת מפעלי חרשת. כל מה שייעשה ישמש מקור עבודה בשביל המתיישבים. עבודה מקצועית הנעשית כעת בנגב על ידי פועלים יהודים שכירים עולה שלוש לירות ליום, ולפעמים יותר. האמצעים האלה מוצאים מן המקום על ידי העובדים מבחוץ. אולם האמצעים האלה ישארו בנגב בישובים שיוקמו על ידי המתישבים החלוציים, כאשר חלק מהם יעבדו בעבודות צבוריות והרשותיות, שכרם יזרום אל ההכנסות הכלליות שלהם בכל צורה שהיא. ובאותה שעה חלק אחר של העובדים בישובים יקיימו את עצמם בעזרה ההתישבותית של הסוכנות היהודית והקרן הקימת וגם בכוח היזמה העצמית המשקית — ואולי גם המדעית — אשר תתגלה בתוכם. מהלך ההתישבות יתנהל בשיטה אזורית, קבוצות־קבוצות של נקודות לכל אזור, לצורך התאמת הפעולה בכל הכיוונים מצד העבודה, התחבורה, שרותי הבריאות והתרבות, למען הניח בהן יסוד למרכזי ישוב כלכליים ותרבותיים עם ספריות, בתי־דפוס, עתונות, מוסדות מדע ואמנות. נראה שאת התחלה אפשר יהיה לעשות בערבה משני קצותיה: איזור עין־חוצב — עין־גדי בצפון ואיזור אילת — עין־דיאן בדרום, אבל באותו זמן יצטרכו להתחיל גם באיזור כורנוב, גם מזרחה מבאר־שבע לצד רס־זוירה, גם לאורך הגבול המערבי, גם בלב הנגב לרחבו בכיוון אפיקי הודיים, שהם אינם גאיות צרים, אלא עמקים, בקעות רחבי ידים מכוסי צמחיה לא עשירה ביותר אבל מעידה על לחלוחית תת־קרקעית. במקומות רבים נמצאים בורות מים, או בארות מים שנחרבו.

לא מפני שתכניות מקיפות שובות את הלב צריך לחשוב על פעולה באמת־מדה רחבה בנגב, כי אם משום שזהו צורך הענין. רק התחלה בהיקף גדול על ידי יחידות מרובות מנוהלות על ידי ההסתדרות, נתמכות מבפנים בכוח קשריהן התנועתיים, נעזרות מבחוץ על ידי הממשלה והציונות, תוכל לשמש בסיס ראשון לעבודה. והמשך בהיקף דומה יבוא אחריו. כשם שיש משאות הדורשים מנוף גדול להרמתם, כשם שיש מערכות שאין לצאת אליהן אלא בנשק כבד, כך אין לגשת ליישוב הנגב בקצב אטי.

כאשר אתה משוחח עם אנשים העוברים על פני המרחבים של הנגב אתה שומע: יש פה עבודה לדור שלם. וזה נכון. אם שני דורות, או שלושה, הספיקו מה שהספיקו עד כה בארץ, הרי נחוץ משך דור שלם בשביל ליישב את הנגב, וביחוד — כאשר בעיות יישובו הן כל כך מורכבות וקשות. אך מצב התקופה וגורלות עמנו מחייבים אותנו לבקש דרכים להחיש את מהלך עבודתנו. רבים המקרים לשנות שלום בעולם, אך יש גם חוששים למלחמה ואף עושים הכנות של הזדיינות. הידיעות על משלוח נשק וציוד מלחמתי מאמריקה לאירופה הן לחם חוקנו. גם אנו, בתחום האזור שלנו, איננו מובטחים עדיין בתקופת שלום ובנין ממושכת. מבחינה זו ודאי שעלינו להזדרז בעבודת התישבותנו בנגב. כל מה שייעשה בהקדם יצלח לשעת מלחמה, ועוד יותר — לימי שלום. על כל פנים לא נחוץ לבקש הוכחות מרובות לצורך בקצב מהיר, הייתי אומר: קצב בזק, ליישוב הנגב. וברור שנחוצה כאן הצטרפות כחות הממשלה עם המוסדות המיישבים של התנועה־הציונית. אולם במידה שגם ההסתדרות, באמצעות המרכז החקלאי, תתמסר להכנת תכנית פעולה מפורטת בנגב מבחינה התישבותית, כן יובטח קדום העבודה בהיקף הרצוי.

כשם שנעשית עבודת מחקר על ידי חבר עובדים מדעיים, כן צריך שתיעשה עבודת הכנה התישבותית על ידי חבר אנשי התישבות. יש ליצור בתוך המרכז החקלאי מחלקה מיוחדת לנגב, מקובצת מכל הכוחות הפועלים בהתישבותנו החלוצית. והמחלקה צריכה לייחד מטה מיוחד של חברים מנוסי־התישבות, ותיקים וצעירים, אשר הנגב, ורק הנגב, יהא ענינם, ואשר יהיו מוכנים לא רק להופיע בנגב פה ושם לשם ביקור ארעי וחטוף, אלא — לחיות בנגב.

כבר ציינתי, בקיצור, צורך זה לפני זמן־מה. ואני רואה הכרח לחזור אליו. דומה שאין לנו, אנשי הישוב וההתישבות והתנועה, חלק מספיק בשטח אחד של החיים החדשים שנתגלו עם התמורה ההיסטורית. והוא שטח של החיאת הנגב. אנשינו מופיעים כמעשים, כמארגנים, כמניעים, אבל לא כעושים. ומה היא הדמות הישובית העלולה להתקבל מהתפתחות כזאת? הוה אומר, שני חלקי ישוב, אחד מהם — הישוב הקיים, אולי יצטרכו כבר לכנותו: הישוב הישן, השני — הישוב החדש. והלזה יחסר לו נסיון־החיים שבארץ, ולא יהא מיוצב, אולי, בראשונה, מבחינה ישובית, חברתית ותרבותית. ולנו כאן יחסר עצם המגע עם חלק הארץ החדש והקשרים הנפשיים עמו. כאשר ביקרתי באילת סופר לי, כי יש אשר הנמצאים שם מדברים על הצפון בלשון: „שם, בארץ־ישראל״; כלומר, כאילו חיים באילת בהרגשה שנמצאים בחוץ־לארץ. ומה בשבילנו כאן, בשבילנו המתברכים בחרבת מולדתנו עד אילת ומוכנים לתת את נפשנו על כל שעל ממנה, מה בשבילנו תבל הארץ ההוא, אם לא ארץ בלתי נודעת? ומתעוררת, איפוא, הכרת הצורך שחלק מאתנו, מעצמנו, חלק מתנועת הפועלים, צריך להצטרף למחנה המדרימים, לעבור שמה לבנות את ביתו יד ביד עם החדשים, ליצור שם יחד עמהם, מרכזים של ישובים עברים, מצוידי כוחות עבודה ויצירה משקיים וחברתיים. תפקידו: מצות־עשה ישובית! משהו בדומה למצות־העליה מן הגולה. נתאר לעצמנו לרגע את הציוני בגולה בשנות שלוה. כאשר הוא מחליט בלבו לעלות לארץ, הוא עומד בפני עקירה. עליו לחסל את עסקיו, להיפרד מסביבתו. עליו לקיים: „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך״. לזאת נדרש יהודי עובד, או אמיד, או יהודי צעיר, חלוץ, חדור התלהבות לתנועה ולארץ. אפשר להגיד, כי ביציאתן של קבוצות בוני הארץ, ותיקים וצעירים, לנגב יהיה מעין הקרבן שבעליה זו מן הגולה, מעין אותה עקירה מן הסביבה המטופחת (גם מתפקידים הכרחיים שקשה למצוא מחליפים להם) אל תנאי חיים קשים וחדשים, לשם המטרה הנדרשת בתוקף השעה.

רק ההסתדרות החקלאית שלנו, כלומר, רק תנועת המתישבים עצמה, בכוחה להעלות בארץ ובעם סיסמה תובעת, מעוררת לפעולה, מטרידה מחיי מנוחה ושלוה שאנו זכאים להם, אמנם, אחרי מלחמת־הגאולה, אבל שהגורל לא חנן אותנו עדיין בחסד זה. בכיוון הפוך מן המגמות המרדימות הנשמעות לעתים מן הגולה, צריכה להתפתח מגמה מסעירה, תובעת מצעירי ישראל בכל מקום בארץ — וגם בגולה — הליכה לנגב לחיים של עבודה ויצירה.

ותהא נא ההסתדרות החקלאית גם הכוח המפרש את מחשבת ההתישבות בנגב בשפת המציאות. את התקופה הבאה של שלושת רבעי שנה ללא גשם צריך המרכז החקלאי לנצל, על ידי המחלקה המיוחדת לנגב, אם יקים אותה, לשם הכנת התכניות המשקיות הקרובות, מתוך צירוף סיכומי עבודות המחקר שנעשו בינתים מצדדים שונים, לעריכת היחידות מכל הכיוונים והזרמים החלוציים ומחטיבות הצבא הנועדות להתישבות קבע וארעית, לריכוז הבטחת האמצעים ההתישבותיים מכל המקורות הבאים בחשבון, ולביצוע מודרג של העליות על הנקודות. ומותר להניח שיש בידי הממשלה והסוכנות היהודית לספק לצורך העליות האלה את אלפים אחדים האהלים שיהיו דרושים לנקודות, עד אשר יבנו בניני השיכון.

יתבע נא המרכז החקלאי את הרחבת הפעולה בנגב. יהא הגורם המתווה את התכניות בפועל והמגישן לממשלה, להנהלת הסוכנות, ואף גם לועד־הפועל הציוני ולקונגרס.

ש. יבנאלי

„כולנו מודים בזה, כי בעיותיה וצרכיה של מדינת ישראל בזמן שלום הן גדולות באותה מידה ואולי אף גדולות יותר, מא־שר צרכיה בזמן מלחמה. מסיבה זו הנני סמוך ובטוח, שהמגבית היהודית המאוחדת תגייס בשנת 1950 סכומים יותר גדולים מאשר אלה שנתרמו בשנת 1949, כשנת־קבל סך הכל של למעלה מ־115.000.000 דולאר. שמח אני להודיע, כי יהודי אמרי־קה יודעים היטב, שעליהם להוסיף, עוד למשך זמן רב, לתרום ולהשקיע סכומים גדולים בעבודות הדחופות הקשורות בקלי־טת העליה ובפיתוחה של מדינת ישראל".

מר מורגנטאו מתאכסן במלון „השרון" בהרצליה.

הסוכנות נמשך
צעת התקציב

הויכוח על התקציב המוצע העלה באורח מעמיק וחדור הרדה את צרכיהן ופעולותי־הן של המחלקות השונות לאור התפקידים מרחיקי־הלכת ורחבי־ההיקף של הציונות בשטח העליה, הקליטה, ההתישבות החי־נוך והתרבות, עלית הנוער, החלוץ והנו־ער, החדרת האחריות ושותפות־הגורל הלאומי של כל העם בכל תפוצותיו וב־התאם לצרכי השעה המידיים והרחוקים.

לשלוש שעות
כבות בת"א

קול העובדים בחיפה

באסיפה כללית של עובדי הסוכנות בחיפה ובמחוז, שבה השתתפו כ־150 איש מכל המחלקות ומכל הדרגים, היה דיון רציני על התפקידים של עובדי המוסד העליון של התנועה הציונית. אם היו כש־לונות של פקידים בודדים — הרי ציבור העובדים בסוכנות הוא שדורש להוקיע ולהרחיק את האשמים. ואילו המסע של עתונים מסויימים מוריד את כבודם של כלל העובדים, מזלזל בשרותם, ומכניס חיץ בין העולים לבין העובדים המשרתים את העלית. עובדי הסוכנות בחיפה ובמחוז מודיעים כי הם יוסיפו לשרת נאמנה את העליה ולמלא במסירות את השלי־חות שהוטלה עליהם; עם זאת דורשת האסיפה מהנהלת הסוכנות היהודית להגן על כבוד העובדים ולהסביר לציבור הרחב את גודל התפקיד שהוטל על עובדי הסוכ־נות למען קיבוץ גלויות בישראל.

הקמת מועצות

למעָ.., מ־3000 פועלים בתעשיה בחיפה ובתל־אביב כבר נתונים במעגל ועדות הייצור. עוד כ־3000 פועלים יצטרפו למחרוזת מועצות הייצור בזמן הקרוב — על כך מסר א. בקר בכינוס מועצות הפוע־לים בערים ובמושבות ומזכירי האיגודים הארציים, שהיה אתמול בועה"פ של ההסתדרות. — אין הפרמיות באות במקום התעריף המקצועי. הפרמיה תבוא כתוספת לקיים. אנחנו מתחילים ב„יש־בנוע", אך הסיכויים טובים בתח־לם.

מקומות עבודה רבים דורשים מאיתנו להחיש את הקמת מועצות הייצור — אמר א. בקר — אולם עדיין מכבידה עלינו התאחדות בעלי התעשיה, מאחר שאיננה מסכימה לתקנון שהוצע על ידינו. ההת־אחדות פוסלת את זכותם של הפועלים לחוות דעה בענינים הקשורים בסידורי הייצור. נעמוד בתוקף על אותם הסעי־פים בתקנון שאנו מייחסים להם חשיבות רבה. יש להניח שהמו"מ עם ההתאחדות יסתיים תוך שבעה או עשרה ימים ותוב־טח השתתפות התאחדות בעלי התעשיה במועצות הייצור. כן התקדם המו"מ עם הממשלה והתאחדות בעלי התעשיה בענין הקמת המכון לפריון הייצור והעבודה.

בהמשך דבריו עמד א. בקר על הצורך בהסברה רחבה בציבור הפועלים על ערך מועצות הייצור ואמר: עד עתה לא נרתמו כל מועצות הפועלים להקמת מועצות־ייצור, חוץ ממועצת פועלי חיפה שמגלה

פעילות
ויקמו ל
לזירוז
העבודה.
כ

אבא
קיימו
מתכת
דפוס,
בנין,
עד
ובחיפה
רושת
בני־בר

ב־94
צות ה
סמכויו
עבודה
עלים
„וולקן
המתחי

קי
עצו
בה
עוד
לא
המקו
ייצו
היתו
בו
אורי
בנדו

כב

ב
5 וע
1700
בכינו

6-1 דבר

100 גויות מצריות הוצאו עד כה משדה-הקרב ביד-מרדכי

דבר 6/1 1058

מאת סופרנו ברחובות

כמאה גויות מצריות, בשמונה מכוניות משא, הוצאו עד כה ע"י החיילים המצ־ריים משדה המערכה של יד מרדכי. ההו־צאה נמשכה יומיים. **בין הגויות היו שתים של גרמנים ושתים של פו־לנים שהשתתפו בקרבות עם המצרים נגד היהודים**

גויות רבות עוד מפוזרות בקברים שר־נים בסביבת יד־מרדכי ומגדל־גד והחיי־לים המצרים עומדים להוציאן ולהעבירן למצרים.

מה מספרים המצרים

בשיחות אישיות עם חברי יד מרדכי סיפרו הקצינים המצריים על הערצת הצבא המצרי את גילויי הגבורה אשר אנ־שי יד־מרדכי הראו בקרב עם הצבא המצ־רי. לפי התכנית המצרית היו צריכים לכבוש את יד־מרדכי ביום אחד. אולם במקום זה ניגפו לראשונה בצורה קשה ביותר.

1052

17.1.

פעילות אנגלית־ירדנית סביב נמל עקבה

מאת כתבינו

1052

ירושלים, יום ב׳. — ביקורם של ראשי הצי הבריטי בים התיכון בעקבה וברבת־עמון, העומד להתקיים בסוף חודש זה, מבשר התחלת תקופה של פעולה אנגלית־„ירדנית" מוגברת סביב נמל זה.

קיימת תוכנית בריטית ישנה להקמת עורק־תחבורה אלטרנטיבי בקו עקבה־עזה, אם תעלת סואץ תיסגר. הכוונה היא לא לבניית תעלה שניה, שהיתה מצריכה כסף וזמן רב. אפשר באותו קו לבנות כבישים ורכבות, בתנאי שכל הצדדים הנוגעים־בדבר יסכימו לכך.

חברה בריטית תתחיל בהרחבת נמל עקבה, כדי לאפשר הבאת רוב היבוא הירדני דרך מקום זה.

משלוחי הצלב־האדום

אמש נודע, שגם הצלב־האדום יביא את המטענים דרך עקבה, במקום דרך בירות, מכיון שדרך זו זולה יותר. הסחורות יובאו ישר לעקבה, או בספינות קטנות לסואץ ומשם במכוניות־משא למען, וממען ברכבת צפונה. מאחר שקטרים רבים של מסילת־הברזל החג׳אזית אינם ראויים לשימוש, הוזמנו קטרים חדשים ממצריים ואנגליה.

מעניין לציין, כי באותה שעה נפסק המשא־ומתן בדבר אותה מסילת־ברזל בין סעודיה וסוריה.

העתון הירדני „אורדון" כתב: „דרוש לנו הנמל הזה, אף כי יהיה לנו בוודאי נמל בחוף הים התיכון".

בעקבה הורחב בית־הספר המקומי והוקם בית־מלון („רסט־האוז").

דייג — יש או אין?

בעל הזכיון לדייג בעקבה, ואדיה עסאה, מספר, כי הצליח מאוד במלאכתו, אך אינו מוסר כל פרטים על כמות השלל.

בו־בזמן נמסר ע״י משרד־החקלאות הישראלי, כי קבוצת חוקרים גילתה, כי אמנם ישנם דגים אכזוטיים רבים במפרץ־אילת, אך מעטים הראויים לאכילה. ייתכן ויהיה צורך בשיטות חדשות של דייג, כדי לצוד שם דגים.

מעניין לציין, כי הזכיון במקום היה שייך בעבר לאחמד שרבסי, מי שהיה שר־המלחמה הסורי, ולרוזנברג, אזרח תל־אביב.

6.1. דבר

י. טבנקין בטקס ההשתרשות של ביר עסלוג׳:

בנגב ייקבע גורל הארץ

מאת סופרנו

1052

סופת־החול שקידמה את פני מאות האורחים שבאו אתמול לשתף עצמם בחג ההשתרשות של הקיבוץ הקם עם איחוד הכשרת גנוסר וקבוצת משאבים בביר עסלוג׳ — באה להזכיר, שלא רק „הדרך מכאן עד אילת עדיין רחוקה ושוממה", אלא שגם ההתנחלות היא מעשה חלוציות, הראוי להד ברחבי המדינה וקודם כל בתנועות הנוער. כי הנגב מחכה לכוחות צעירים, כדברי מ. כהנוביץ, איש מפעל הנגב, שבירך בשם מחלקת ההתישבות של הסוכנות היהודית והקרן הקיימת לישראל. ובנגב ייקבע גורל הארץ, כדברי י. טבנקין, שהביא את ברכת הקיבוץ המאוחד וקרא: אם יישאר הנגב דרומה של הארץ, עליו להיות צפונה של אילת. עד שביר עסלוג׳ תהיה מרכז הארץ. והיא תאכלס לא מאות אלא אלפים.

לפני הטקס הלכו כל הנאספים לבית הקברות והתיחדו עם זכר חברי משאבים שנפלו על כיבוש ביר עסלוג׳. לזכרם ניטעו מאה עצים. בטקס בירכו עוד מ. דיין, מפקד חזית הדרום („לב הצבא־אתכם"), חברת הקיבוץ השכן רביבים, וכן נציגי הקיבוצים יגור, גנוסר, בית אורן וגליל־ים. בקיבוצים אלה התכשרו גרעיני הנוער העובד משכונת ברוכוב, קרית חיים וקרית עבודה ונוער עולה, אשר הצטרפו במרוצת הזמן להכשרת גנוסר ועתה התאחדו עם קבוצת משאבים, שסיימה את הכשרתה ואימוני פלמ״ח שלה בגבעת ב־1946 ויצאה להרצליה. שבוע לפני מלחמת השחרור עלתה לחלוצה, אך היא מקיימת עדיין משק בהרצליה. אחת האמהות הביאה את איחולי ההורים וחברי הקיבוץ הרדו. בסיום הטקס הופיעה להקת הריקודים של הקיבוץ, היא הלהקה של חטיבת הראל.

הנקודה — ה־27 בנגב — שוכנת על גבעת אבנים לא הרחק מהכפר ביר עסלוג׳ ומן הבאר המספקת לו מים. הקיבוץ עלה על הקרקע ב־20 בנובמבר וכבר הספיק לא רק להקים חדר אוכל, צריפי מגורים, אורווה וכדומה, אלא גם לחרוש ולזרוע 5000 דונם אדמה. בקרוב יהיו למשק 30־40 פרות, רובן מארצות הברית, וכן לול נבו אלף עופות. מהרצליה תועבר המסגריה. למשק ארבעה טרקטורים, קומביין ושאר המכונות החקלאיות. מחמת התנאים המיוחדים של הנגב הוקצבו לקיבוץ כבר לשנת תש״י 45.000 לירה. מתקנים קו מים שאורכו 1.5 ק״מ. עוד לפני שמפעל ההשקאה של הנגב יגיע לביר עסלוג׳ בנית בניני הקבע תתחיל באביב. בתערוכה שנפתחה בחדר האוכל הובלטה דרכו של הקיבוץ והופגנו הישגיו הראשונים.

וכל התפקיד הכיבושי הזה הוטל על 106 בנים ו־60 בנות, שגילם הממוצע 19 שנה, ולא מועטים בהם שלא מלאו להם 18 שנה. אך הם מלאי להט והם מאמינים בסיסמה שרשמו מעל שער המחנה: המרחב לפנינו, נדע לכבשו.

1052

על המשמר 16.1

נורה ע"י חייל הלגיון

אברהם סיידון, עולה חדש בן 42, נורה אתמול ונפצע קשה בבטנו ע"י חייל עבר־ירדני שעמד על חומת העיר העתיקה בירושלים.

סיידון היה בדרכו לעבודה. בהגיעו לפרשת הדרכים ממילא—יוליאן פגע בו הכדור. מונית, שנזדמנה למקום העבירה אותו לבית־החולים „הדסה", מקום שם נותח. מצבו רציני. קציני־הקשר הישראליים הגישו תלונה על המקרה לנציגי עבר־הירדן, באמצעות נציגי האו"מ. עדי־ראיה מוסרים, כי החייל כיוון את רובהו אל הנפגע.

1052

הארץ 8/12

היועץ המשפטי הגיש התפטרותו

שר המשפטים: „לא היו חילוקי דעות בין מר שפירא וביני״

מאת סופרו הפרלמנטרי של „הארץ״

10521

היועץ המשפטי לממשלת ישראל, מר יעקב שפירא הגיש את כתב־התפטרותו לראש הממשלה ולשר המשפטים.

(השמועות על התפטרותו הקרובה של מר שפירא נפוצו מזמן).

ראש הממשלה הודיע למר שפירא, כי אינו מוכן להענות למשאלתו, אך הוסיף, כי יביא את בקשתו של היועץ המשפטי בפני הממשלה.

אין חילוקי־דעות במשרד

שר המשפטים, מר פ. רוזן, שהודיע אמש לסופרים הפרלמנטריים על התפטרותו של מר שפירא, הכחיש בכל תוקף את השמועות, לפיהן נתגלעו חילוקי־דעות בינו לבין מר שפירא, וכאילו הניעו תיכוכים אלה את מר שפירא להגשת התפטרותו. „אין שחר לשמועות אלו", הצהיר מר רוזן. „מעולם לא היו כל חילוקי־דעות בין מר שפירא וביני — לא בעניני תחיקה ולא כל שכן בשטח אישי".

ההתפטרות מטעמים אישיים

כפי שנודע לי ממקור מוסמך אחר, הגיש מר שפירא את התפטרותו מטעמים אישיים בהחלט, שאין להם כל קשר עם פעולותיו הרשמיות, ומתוך חרדה לחוסר אפשרויות לטיפוח עבודתו של משרד המשפטים, נוכח מיעוט האמצעים שהועמדו לרשות המשרד, במסגרת תקציב־המדינה לשנת־הכספים הנוכחית.

T.A.-BEERSHEBA ROAD REPAIRS COMPLETED

BEERSHEBA, Sunday. — Repair work on the stretch of road linking the Masmiye-Gaza and Gaza-Beersheba highways was completed on Friday. The road passes within a short distance of Egyptian-occupied territory. The repair work was started on September 26.

1054

22/11

Jewish Graves Found At Mishmar Hayarden

TIBERIAS, Monday. — Searching in the Mishmar Hayarden area, a party from the War Memorial Section of the Ministry of Defence and members of fallen soldiers' families found three graves today. The remains in one grave were identified as those of Joseph Buda of the Habonim Movement, who had come to Palestine in 1946 from Budapest and had lived at Kfar Giladi. Later in the evening, another grave was discovered, and all remains were taken to Tel Aviv for further identification. 22/11/49 P.P.

No graves were found on the site where the Syrians had said that four Israelis were buried.

The Director of the Ministry of War Sufferers, Mr. S. Esruv, visited Mishmar Hayarden recently to ascertain what must be done to bring the village back to normal.

P.P. 7/11

Women Tourists Arrested in Elath

BEERSHEBA, Monday.—Two American women tourists were arrested in Elath last week for travelling without the required military permit. They were brought to Beersheba, detained for 24 hours, and released on bail. It is understood that they will be tried in the near future.

Both tourists are reported to have admitted that the whole affair was their own fault.

The Military Governor of the Negev District has stated that it is forbidden to travel south of Beersheba without a military permit and without travelling in convoy. This regulation is intended mainly for the safety of tourists, he said, adding that all offenders would be arrested and tried.

P.P. 5/12

Arabs Kill Soldier In Gilboa Mountains

TIBERIAS, Sunday. — Four soldiers who had gone on a week-end excursion in the Gilboa Mountains were attacked by a group of some 20 armed Arabs yesterday. Shmuel Hildmann was killed and his rifle and ammunition stolen. North 1052 5/12/49 P.P.

P.P. 6/12

Attack on Triangle Village Reported

An alleged "assault" by "Israel forces" on Jalbun, a hamlet just inside Trans-Jordan-controlled territory, 13 kilometres east of Jenin, was reported by Ramallah Radio yesterday. The broadcast described a "successful counter-attack" by the Arab Legion.

An Israel Army spokesman stated that the only incident that had occurred in the area of Jalbun was a brief encounter between two armed Arabs and an Israel patrol on the Israel side of the frontier. The patrol opened fire, and the Arabs promptly fled across the demarcation line in the direction of the village. "This is all that happened," the spokesman said, adding that he did not know why the Arab Legion was inventing stories of "heroic battles."

The Amman communique read: "This morning armed Jews attacked Jalbun, killed several villagers, and drove the others from the village. Hundreds of villagers arrived in Jenin just before noon. Arab Legion detachments from the town immediately proceeded to Jalbun, and, after a fierce engagement, drove the Jews out. The villagers were then returned to their homes.

"The Trans-Jordan Foreign Ministry has sent a cable to Mr. Trygve Lie, Secretary General of the United Nations, protesting against this Jewish act of aggression. Copies of the cable have been sent to the P.C.C., General Riley, and Mulki Pasha, Trans-Jordan's representative at Lake Success."

P.P. 11/10

New Northern Security Zone

TEL AVIV, Monday.—A new security zone has been established in the north, the Defence Minister, Mr. David Ben Gurion, announced today.

The area is from Rosh Hanikra, eastward along the frontier to El Malakiya, where the border swings north, and thence south-east along the highway to Sasa. From that point, the zone border keeps to the highway to Nahariya and then swings north to Rosh Hanikra.

Aloof Moshe Carmel had been charged with drafting emergency regulations for security zones, the announcement added. 11/10 1052

1052

חרות 3/11

משמר הירדן קמה לתחיה ע״י שרידיה

יחס אדיש ומתנכר מצד הממשלה והסוכנות

— מאת סופרנו בצפון —

משמר הירדן ההרוסה עד היסוד קמה אתמול לתחיה על ידי שרידי מגיניה, שחזרו אל אדמת המושבה והניחו אבן פינה לבנינה המחודש של הותיקה במושבות הגליל העליון.

בשעות הבוקר יצאה שיירה של מכוניות משא עמוסות צריפים, בלוית משמר משטרה, אל מעבר למחנים. במכוניות נראו פני נשים חרושות סבל, ופני צעירים שחזרו לא מכבר מן השבי הסורי.

את פני התושבים קיבלו תושבי מחנים, שהסתדרו לאורך הכביש המוביל אל הגבול. אחרי שנתקבלה הידיעה כי כל השטח נקי ממוקשים — נכנסו המכוניות אל בין הריסות משמר הירדן. היה זה מחזה מזעזע לראות את בנות המושבה מתבוננות בעינים מלאות דמע בעמל חייהם — והנה הכל הרוס. לא נשארה במושבה אבן על אבן ורק עמודים בודדים של שובכי יונים מעידים על ישוב פורח שהיה במקום. את הכל עקרו הסורים, את העצים, את הבתים, ואף בית הכנסת נהרס בשבועים האחרונים, לפני שפינו הסורים את השטח.

אתמול ציפו לבואו של קצין סורי שצריך היה לגלות את מקום קבורתם של 12 מגבורי משמר הירדן, שנקברו על ידי הסורים. אולם ברגע האחרון נודע, כי הקצין לא יופיע.

כן נדחה גם שחרורו של עקיבא פיינשטיין, אסיר דמשק, שצריך היה לחזור אתמול אל משמר הירדן. כפי שהודיעו אתמול, יחזור מר פיינשטיין רק ביום ו׳ בבוקר, וטקס קבלת הפנים יערך לכבודו במלון „שולמית" ראש פינה.

בני המשפחות שחזרו אתמול למשמר הירדן מוסרים על יחסם האדיש של שלטונות המדינה ומוסדות הסוכנות למצבם. עד היום לא קבלו שום עזרה ושום תמיכה, למרות הסבל הרב שעבר על המשפחות.

כל הרכוש הלך לאיבוד, ורבים מן המפרנסים נפלו בקרב. אולם, אין תומך במשפחות. ויותר מכן, אין מגישים כל עזרה חמרית לאלה שבאים להקים מחדש את הריסותיהם. אין מתחשבים בעברם ואין מתחשבים בסבלם. „ואם כן — מדוע עלינו לחזור למשמר הירדן שעל הגבול ?" — שואלים בני המושבה ההרוסה. אם עליהם להתחיל מחדש לבנות את חייהם, הרי יכולים הם לעשות זאת במקום אחר, ולא בנקודת משלט.

כפי שידוע לנו קיבלו הקבוצים הנפגעים פיצועים ותמיכה ביד נדיבה, מידי שלטונות המדינה, ומדוע יגרע חלקם של בני משמר הירדן, אשר נתנו את דמם להגנת הנקודה ?

הארץ 1/11

הושלם פירוז אזור משמר הירדן

אנשי המקום יחזרו השבוע

ישיבת ועדת שביתת הנשק הישראלית-סורית התקיימה אתמול במלון „שולמית" בראש-פנה. הישיבה נמשכה מ־10 בבוקר עד 1 אחר הצהרים. שני הצדדים הודיעו, כי השלימו את פירוז האזור המרכזי (משמר הירדן).

נציגות ישראל מסרה באמצעות הנציגות הסורית 250 ל״י לבעלי טחנת הקמח הנמצאת בשטח הסורי, ואשר נהרסה על ידי צבא ישראל לפני כשלשה שבועות. הישיבה הבאה ביום ב׳ ליד גשר בנות יעקב, בגבול הסורי.

השבוע יחזרו למשמר הירדן תושבי הנקודה.

1052

P.P. 3/11

THE SETTLERS RETURN TO MISHMAR HAYARDEN

TIBERIAS, Wednesday. — A small convoy of trucks loaded with tents, tools, household goods, plus the settlers of Mishmar Hayarden and volunteers from Upper Galilee settlements, moved from Rosh Pina northeast towards the site of the former frontier village at 10 o'clock this morning.

The trucks passed Mahanayim, cheered on by its children, crossed the armistice line and rumbled slowly over the shell-torn road through the six kilometre deep, elaborate Syrian fortifications with their numerous communication trenches and dug-outs which were demolished only during the past fortnight.

As the convoy reached the site of Mishmar Hayarden, the settlers gazed for a while in mute reflection at the scene of desolation. With the exception of two walls which were left standing, the settlement is razed to the ground.

But soon all hands were busy. Sappers searched the area for remaining mines, and a detector registered their presence by the ring of a bell. With white tape they marked off an area for a temporary camp. The settlers and volunteers unloaded and erected tents. A small police force was organized, its post temporarily housed under canvas.

The settlers were scheduled to hold a big celebration tonight.

The reinterment of 12 soldiers, buried nearby in a common grave by the Syrians, had to be postponed because the Syrian officer who was to show the location of the place could not come today.

The return from Syrian captivity of Akiba Feinstein, a farmer's son of Rosh Pina, expected today, was postponed to Friday for technical reasons. The Syrians sentenced him to three years imprisonment for allegedly helping Jews to cross the border into Israel, but commuted his term to a fine.

1052

P.P. 2/11

Back to Mishmar Hayarden Ruins

TIBERIAS, Tuesday. — At nine o'clock tomorrow, the farmers of Mishmar Hayarden will go back to the earth on which their settlement had stood, 15 months after Syrian guns forced them to abandon it. Many of their sons, and with them their leader, Elazar Segal, died in the defence of their homes, of which now nothing but the ruined foundations have remained.

Before the war the settlers sold their land to the J.N.F. which had planned to develop intensive farming there. The Mekorot Water Company built foundations for a water-pumping station near the B'not Yaacov bridge and brought water pipes of large diameter for an irrigation system. The Syrians pillaged the pipes and wrecked the foundations when they occupied the area.

1052

איזור בטחון חדש בצפון

שר הבטחון הכריז על אזור בטחון נוסף. אזור הבטחון החדש משתרע מתחנת הגבול בראש־הנקרה, לאורך גבול המדינה עד כפר מלכיה, משם לאורך הכביש עד לכפר סעסע, משם לאורך כביש סעסע נהריה, עד להצטלבות כביש עכו—נהריה ומשם לאורך שפת־הים בחזרה לתחנת ראש הנקרה.

כן מנה שר הבטחון את האלוף משה כרמל כרשות מוסמכת לצורך תקנות שעת־חרום בדבר אזורי הבטחון.

1052

P.P. 20/10

MINORS TO BE PROTECTED

A bill designed to protect delinquent minors will be introduced in the Knesset shortly, according to "Haaretz" yesterday. The draft is now before the Minister of Justice after having been approved by an inter-ministerial committee representing eight Government departments.

The bill in part amends the Mandatory law governing trials of juvenile delinquents and provides for greater control of institutions for these delinquents.

"Ha'aretz" stated that the Israel citrus delegation in London will leave for the Continent shortly, following the deadlock of negotiations with Britain. The British wanted a reduction of prices to bring them into line with those of Spain and South Africa.

"Ha'aretz" also reported that a delegation representing the British Labour Party will pay a ten-day visit to Israel shortly

1052

P.P. 16/10

Syrians Blow Up Strongpoints

TIBERIAS, Saturday. — The Syrians yesterday continued blowing up their fortifications in the Mishmar Hayarden area, Ayelet Hashahar and Hill 223, which they had held despite a Security Council order to vacate.

1052

חורבות משמר־הירדן ההרוסה עד היסוד

פגה המתיחות בגבול הצפון

עם הסכמתם של הסורים לפנות את משמר־הירדן בהתאם להסכם שביתת־הנשק, פגה המתיחות ששררה זמן מה בקשר לשאלת הפנוי בגבול הצפון.

מתברר כי הפליטים הערבים, אינם רוצים כלל לחזור לאזור המפורז על אף לחץ השלטונות הסוריים.

MINE KILLS 1, WOUNDS 7

70 Children Have Narrow Escape

REHOVOT, Sunday. — A soldier was killed and five soldiers and two civilians were injured when their tender, escorting a party of children, ran over a mine on the road from Negba to Bet Jibrin yesterday.

The lorry, with 70 children from Mishmar Haemek, was first in the convoy and passed the spot safely.

The injured civilians are: Yitzhak Herzcovitz, 24, of Negba, whose condition is serious, and Shimon Shifriss, 22, of Mishmar Haemek, slightly injured.

The names of the soldiers are being withheld pending notification to the next of kin. All the injured were taken to hospital.

ישראל הסכימה למעבר שתי שיירות ערביות

מאת סופרנו בירושלים

ממשלת ישראל הסכימה בימים אלה למעבר שתי שיירות ערביות בטריטוריה ישראלית, מחברון לעזה ומעזה לחברון. שיירות אלה משמשות ל„החלפת אוכלוסיה" ערבית. מטרת ההחלפה היא לאחד משפחות ערביות שנותקו בגלל המלחמה, מאחר שחלקי משפחות ערביות ברחו בכיוון לחברון ואילו אחרים נשארו באיזור עזה, שהיה נתון לפיקוח הצבא המצרי.

אם כי ממשלת ישראל הודיעה על הסכמתה למעבר השיירות בפיקוח או"ם — טרם נעשו הסידורים הסופיים, מאחר שאין עדיין הסכמה מלאה בין ממשלות מצרים (השולטת באיזור עזה) לבין ממשלת עבר הירדן (השולטת בחברון).

Hebron-Gaza Convoy Set for October 31

October 31 has been fixed as the date on which the first Arab convoy will pass from the Trans-Jordan occupied area near Hebron to the Egyptian occupied Gaza strip, Ramallah Radio reports. The convoy will consist of 177 refugees travelling to join their relatives in the Gaza area. They will be repatriated in 12 U.N. trucks and will be escorted through Israel territory in the Northern Negev by Israel Army units.

שנה לכיבושה של באר-שבע

ב־21 באוקטובר מלאה שנה מאז נפלה באר־שבע, לידי ישראל. במלחמה הישגנות ובעבודת בנין מאומצת, עלינו לכבשה שוב לתחלה, לנו ולבנינו. במלחמת תנופה במסגרת מבצע „יואב" נכנסו חיילי ישראל לרחובות העיר ועוד היום יודעים לספר על פינת־דמים זו ועל כיבוש קן המקלעים שממול, על מבצעים אשר נמצאו מבוררי ה־אויב ועל חבריהם אשר בדמם שילמו מחיר כיבוש העיר הזו.

ויש בכך סימן טוב לעתיד, שדוקא מתוך שורות הכובשים נמצאו המתישבים האזרחיים הראשונים. הם וחיילים משוחררים מיתר חזיתות ועולים חדשים מהווים כעת את הישוב העברי העירוני הדרומי ביותר של מדינתנו. מובן שהרכב האוכלוסיה רבת־הגוונים ומצבה הגיאוגרפי של העיר, דיים כדי ליצור בעיות וקשיים. אך כוחו המחודש של ישראל בארצו לא יעמוד נראש בפני בעיות וקשיים ולנצחון צבאו על חיילות האויב תתוסף התגברות אזרחיו על מכשולי הטבע, הכלכלה ואפילו על המכשולים, אשר בלבם הם.

סיכה, בד לשמלה ומטה

והלכת וירדת בשדרות „ב" מקפה „בסית" עד ל„מסעדה המזרחית" וראית איך שהחיים החדשים הולכים ומתפתחים. חנויות בניקיונן, חנויות פתוחות אך בלתי מסודרות ואחרות כבר עם כניסה נאה וחלון־ראוה. כחלום נראית לותיקים, כביכול, האפשרות לקנות סיכה בבאר־שבע או בד לשמלה. אפילו לקניית מטה כבר לא צריכים לנסוע לתל־אביב הרחוקה. יש בית־חרושת של הסוכנות היהודית שבו היא מיוצרת.

תכנית לעיר חדישה

המתישבים גרים בבתים העזובים ותיקונם והכשרתם לדיור היו עד כה אחד ממקורות ההכנסה החשובים בעיר. הסוכנות הכינה את הדירות בעבור העולים החדשים, אך החיילים המשוחררים הצטרכו, חוץ מ־15 הראשונים, לדאוג לעצמם. לאחר דיחויים רבים, התגברות על קשיים הנהליים מיוחדים והחלפת פקידים הגיעו לידי כך שקיבלו מאגף השיקום של משרד הבטחון הלואות לתיקון בתיהם, עד לסכום המקסימלי של 120 ל"י למשפחה. אך בזה לא מסתיימת עבודת הבנין. תכניות גדולות, עד להקמת עיר חדישה, אשר באר־שבע הקיימת צריכה להיות רק מקום האחזות לצבא בוניה. בכלל, תכניות לא חסרות. שכונות חדשות הופיעו כבר על הניר ומפעלי תעשיה „מסתובבים" בשולחנות הכתיבה של המוסדות השונים.

ריב מוסדות על השפעה ושלטון

וכאן הקושי העיקרי המעכב את התפתחות העיר בקצב האמריקאי, אשר ציפו לו. ריבוי המוסדות המטפלים, המתקוטטים וריבים ביניהם על ההשפעה והשלטון ואינם יכולים לבוא לכלל הסכם מעשי. זה כבר שבועות מתנהל משא־ומתן בין כל הגורמים. הדברים הגיעו כבר אל לשכת ראש הממשלה, אך עדיין רחוקים הענינים מהכרעה והעיר סובלת מזה ויחד עמה כל אזור הנגב, שהיא עיר בירתו.

ועדה שלא נתמנתה

החשוב והרפרזנטטיבי בין המוסדות הוא הממשל הצבאי, בראשו עומד המושל רב־סרן מיכאל הנגבי, מותיקי הפלמ"ח. הוא עומד מחוץ לכל בקורת. התנהגותו האישית ונקיון כפיו ידועים וזכו להערכה. לעומת זאת מעוררים פקידי משרדו רוגז רב בין תושבי העיר. יחסם אל „הנתינים", אפילו צורת דיבורם, משמשים מסרה לבקורת צבורית. כעת צריכה העיר לצאת מ[רש]ות הממשל הצבאי ולבחור מועצה עי[ר]ונית דמוקרטית, בתורת שלב־מעבר, [ממ]של הצבאי, לפי פקודת משרד־הפנים, [נתמ]נתה ועדה עירונית בממכות מיעצת. אך [חי]לוקי הדעות בין המפלגות מנעו מינוי [ה]ועדה זו. מפא"י ומפ"ם נלחמות על השל[ט]ון, התפתחות העיר וצרכי אזרחיה הופ[כ]ים קרבנות במלחמתם העזה.

בעית ה„בעל בית"

כנגד הממשל הצבאי, מוסד ממשלתי־צבאי, עומדת החברה „אפיקים בנגב", חברה מסחרית המהווה את הכוח הכלכלי הגדול בעיר. היא בעלת זכיון לבנות „ישוב עירוני" בנגב, כלומר את העיר החדשה, אך מעמדה בעיר „העתיקה" נתון לויכוח. אי אפשר להתעלם מהעובדה ש„אפיקים בנגב" השקיעה כבר עשרות אלפי לירות בעיר, שילמה דמי תקוני הדירות בעבור החיילים המשוחררים הראשונים, ניקתה את הרחובות, התקינה אור חשמל ומים, בקיצור מלאה תפקידים עירוניים מובהקים. אך מתעוררת השאלה האם כל זה מצדיק הע[ב]רת הבעלות השלימה על כל בתי העיר [לי]די החברה, כפי שהיא דורשת. האפוט[רו]פוס על הרכוש הנטוש חולק על דעה [זו] ודורש את הבעלות על הבתים, כדוגמת הסדר ביתר ערים נטושות. הסוכנות היה[ו]דית אינה מתערבת במישרין בסיכסוך [ז]ה, משתמשת בעיר להתישבות עולים חד[שים] וביחוד בתורת מרכז לפעולתה התק[לא]ית המסונפת. כעת עומד להכנס לסבך [ג]ורם נוסף: „רשות הנגב", אם תוצר עשו[י]ה היא עוד להקשות על המשא־ומתן. כן כדאי לציין שבכל הסיכסוכים אלה, בכל הדיונים ובמשא־ומתן על בעלות הבתים, זכות לגבות שכר־דירה, מעמד „אפיקים בנגב" בעיר והתפתחותה לא נשמע קול האזרחים. איש מהשלטונות והמוסדות לא מצא עדיין לנחוץ לשאול את תושבי העיר מה דעתם ורצונם. די לאלה, כנראה, לשבת בעיר, להתפרנס, פחות או יותר, ולהיות תומר־גלם בידי הביורוקרטיה המשתלטת על גבם ועל חשבונם.

התושבים מתארגנים

רק לאט מתארגנים התושבים. בראשונה הופיעה הסתדרות העובדים. אך תחילה לא יכלו לראות בה גורם, המייצג את תושבי העיר או חלק מהם. הפקידים באו מבחוץ, גרו בעיר, אך לא התישבו וכפו את דרכם האירגונית על הפועלים במקום. אמנם כעת עברו הענינים לידי אנשים שהתישבו בעיר ויש לקוות שאלה יגלו גישת־הבנה לבעיות המקום. זמן מה היוה „אירגון החיילים המשוחררים" גורם מקומי בעל חשיבות והשפעה, תבעו את זכויות החייל המשוחרר, את השתתפותו הפעילה של הארגון בשיקום חבריו והנהלה עירונית דמוקרטית. העיזו אפילו להילחם נגד משטר ה„פרוטקציה", עד לפני כחודשים, כשנבחר ועד חדש. הבלתי־תלויים, שעמדו בראשו, נפלו ובמקומם קמה קואליציה בין מפא"י ומפ"ם. מאז איבד הארגון כל משקל ועצמאות, ונהפך לסניף של ה„הסתדרות". לפני כשלושה שבועות נתקיימה אספה של בעלי העסקים והחליטו ליסד ארגון משלהם. נבחר ועד ומני שבו מיוצגים הסוחרים, בעלי בתי־הקפה, החרושת והמלאכה. יש לקוות שאחרי התגבשות יתחיל הארגון החדש בפעולתו המעשית.

אדישות הממשלה

לאט לאט מתבררת לתושבים הבעיה המשקית היסודית של העיר. תיקון בתים, אפילו בנין בתים ושכונות, הוא רק ענין זמני, לקוממה של עיר דרוש בסיס כלכלי יסודי, תעשיה, — בראש וראשונה, ומסחר. ההתישבות החקלאית מסביב לעיר זקוקה מאד למרכז מסחרי ולבאר שבע מצפה בעתיד תפקיד של מרכז תחבורתי בהצטלבות הכבישים, או הרכבות, תל־אביב—אילת, וסדום—עזה. אך התעשיה אינה ממהרת להופיע ומאשימים בזה גם את הממשלה שאינה מגלה סימני התענינות בהתפתחות העיר ולא השפיעה על בעלי התעשיה לבוא אליה. העובדה שבידיה ההחלטה על בעלות הבתים ומעמד הגורמים השונים בעיר והיא דוחה את ההכרעה — מגלה את אדישותה. תושבי העיר שואלים, מה עושה ממשלת ישראל למען באר שבע? והם מצפים לתשובה.

עם בעית הקליטה הכלכלית מופיעה בעית הקליטה הרוחנית. בין החיילים המשוחררים נמצאים רק מעטים שנים מספר בארץ ושולטים בשפה העברית. עליהם יהיה להרים בעתיד את קרן השפה והתרבות העברית ולשמור על הערכים הארץ־ישראליים של עצמאות רוחנית, נכונות להגנה, אהבת הארץ ואחריות לעניני הצבור.

השוואה לתכניות

אם נשוה את התפתחות העיר בשנה החולפת להכרזות ולתכניות שהופצו למכביר, הרי נראה פיגור מכל הבחינות. אך אם נזכור את מראה העיר לפני שנה, לפני חצי שנה, ואפילו לפני שלושה חדשים הרי ההתפתחות ראויה לציון ומקנה אמונה בעתיד. הסביבה החקלאית המתפתחת דורשת מרכז עירוני וכוח קניתה וצרכיה ייצרו אותו.

כיום חיים 1400 תושבים בעיר. „דרום יהודה" הרחיב את השרות מתל־אביב מ־שתי מכוניות ליום לחמש וגם זה לא מספיק. בית התרבות נפתח בשעורי ערב לעברית. התיירות — מכניסה. הקולנוע מציג שלוש תכניות בתשע הצגות בשבוע. ברחובות כבר מרגישים את פעימת החיים וביחוד את ההישג החשוב והגדול: חלק מבין המתישבים נהפכים לאורחים במלוא מובן המלה.

חלפה שנה ומתחילה שנה חדשה. באר־שבע מיחלת למקומה המיועד: עיר ואם בישראל, בירת הנגב המתפתח.

י. אורנשטין

ילדים ומזוודות, באו אליה מכל קצ
הארץ, כדי לעשות בה שעות אחרות ש
ש„אילת" תפליג מן החוף הרומני, ותפ
מזרחה.

אבל תנה מתברר שהדבר אינו פשוט
כך. „אילת" עגנה על פני ימים, ו
קושטא, אחרי מאבק של סכנת־נפשות
שר הים, יצאה צולעת על ירכה, וצ
להשאר בקושטא, לתיקונים.

מה לעשות, איפוא? נראה שקונסטא
אינה מצטיינת ביותר בהכנסת אורח
בענין זה של הכנסת אורחים דומה ה
לעיר שאינה רחוקה מן החוף השנ
ושמה סדום. אותם מאות יהודים שנא
להשאר ימים אחדים בקונסטאנצה, מצא
להם מקום לינה בבתים פרטיים — כי ב
מלון אינם בנמצא — תמורת סכום „ש
מה־בכך" — 500 לאי ללילה. כל העול
הללו באו לקונסטאנצה בלי כסף; ל
דוקא משום שלא רצו לעבור על תקנ
המטבע הזר, אלא מפני שרובם הג
קבצנים. בטרם ידעו את נפשם, והנה נ
משבר כספי לא־נוח — דבר שיש בו אפ
כדי להפיל ממשלה. צירות ישראל בב
ראש עבודה, כפי שנמסר לנו, במלוא הק
יומם ולילה, ללא הפוגה, והנספח המסח
יהודה אריאל, עמד במגע עם מרכזים ש
נים כדי למצוא מוצא. ואמנם, מקץ זמ
מה נתגלתה קרן־אור: קיבלנו ידיעה בקו
סטאנצה, שאניה בולגרית תבוא לקחת
ולהביאנו לישראל. למשך רגע נשכחו כ
הצרות, ושוב הפעימה התקוה את לב
תיהם של מאות העולים שכבר עמדו ע
סף היאוש.

אך השמחה לא האריכה ימים. ידיעה שני

1052

24.10.P.P

Destruction Complete In Mishmar Hayarden

1052

TIBERIAS, Sunday. — Eye-witnesses report that Mishmar Hayarden has been completely destroyed and that not a single house is left standing.

The Syrians are reported to be hard at work demolishing their fortifications and clearing the mine fields on both sides of the main road.

An Israel police post is to be established soon at the B'not Ya'akov Bridge, and the settlers are to return to their lands in a matter of days.

1052

18/10 הארץ

איסוף גויות החללים בלאטרון – היום

הפגישה בשטח ההפקר בלאטרון, לשם איסוף גויות החללים היהודים והעברתם לקבורה בישראל, לא התקיימה אתמול בגלל אי־דיוק בסימון מקום הפגישה.

18/10 הארץ 1052

נציגי ישראל יצאו מביתן אחד ונ־ציגי הערבים מביתן שני, בזמנים שונים.

מחמת הבדל של שעה בין השעון הישר־אלי והשעון הערבי, לא יצאה הפגישה לפועל, ומשום כך נדחתה התחלת הפעולה של איסוף גויות החללים להיום.

איסוף הגויות יימשך כנראה שבוע ימים, ולאחר מכן תתחיל אותה ועדה מצומצמת באיסוף גויות חללי מערכת הגבורה בגוש־עציון. כן יועברו לקבורת בשטח ישראל, כנראה בבית־הקברות הצב־אי בירושלים, גויותיהם של ה־35 חברי ההגנה, שנרצחו בהחישם עזרה לגוש־עציון, שהיה במצור ואשר הובאו לקבורה־ערארית בכפר־עציון, שבועות אחדים לפני נפול כל הגוש. העברת חללי גוש־עציון לא תתחיל לפני השבוע הבא.

P.P. 14/10

Anniversary of Negev Victory

14/10

By MONTY JACOBS

1052

A YOUNG man in a white T-shirt stood in the Operations Room looking at a map of the Negev. He flicked a peaked flying cap from his forehead and, with his finger, drummed on the map reading of El Arish airfield.

It was warm in the windowless room and, in barely suppressed excitement, a dozen cigarette-puffing officers and clerks took notes, asked questions, and checked map references as the young man spoke.

A few hours earlier he had led a bomber squadron in the initial two-minute attack of a punitive action that followed repeated Egyptian provocation in the south. That two-minute triumph, which heralded the Army's smashing drive through to the isolated southern settlements, took place exactly a year ago today.

The pilot, a veteran of World War II, traced the course of flight, and showed the targets he and his squadron had gone for. Before the sandy dust clouds, billowing from the bomb bursts, had subsided, a second — swiftly followed by a third — wave had swept in, pounding ground defences, riddling planes that had no chance to take to the air.

Those first raids had a decisive effect on the entire nature of the military operations that followed. With the vast majority of their first-line planes either destroyed or damaged, the Egyptians were unable either to harass the advancing Israel Army or to defend their own positions and lines of communication against the almost non-stop raiding of the I.A.F.

If El Arish had remained intact, the whole course of the operation might have been changed. Had the Navy been unable to sail at will in enemy waters, free from the worry of aerial attack, the important victory in the sinking of Farouk's flag-ship might not have been achieved. Had night bombers not undermined the morale of both the military and civilian populations of Beersheba, that important Negev centre might have offered very much more resistance to the Israel forces who marched in on October 21, after a bayonet charge.

The armour, the artillery, and all the other branches of the Army performed a competent job in smashing back the well-equipped, crack Egyptian troops who, in their flight, showered gifts of valuable stores and munitions on the Israel Quarter-Master. The Navy's part was also significant, but both services began to recognize something that some sections of the command may not have appreciated before — not only the power, but also the indispensability of the Air Force.

The whole balance of air and military power in the Near East had been changed by the two-minute drubbing that the young man in the T-shirt and his comrades had administered to that collection of first-line Egyptian aircraft, to the equipment, runways, and hangars at El Arish.

He and his crew, and the men in the other planes who will never forget that devastating raid, received no medals, no public receptions. The public may be excused for their ignorance of that vital two-minute operation, for their inability to appreciate its significance. But it is rather disconcerting to realize that most people have completely forgotten what happened on Friday, October 15, 1948. And there is no excuse in the claim that "Ten Plagues" was fought in a news blackout that withheld the details of the operation until much later.

It took seven days to complete that operation. October 22 was the end, enforced by the U.N., of a brilliant and decisive desert campaign.

1052

דבר 10/10

בעית הפירוז בצפון לא נפתרה

מאת סופרנו בטבריה ד. זסלבסקי

דבר 10/10

1052

לפי הסכם שביתת-הנשק בין ישראל וסוריה, — על הסורים לפנות את משמר הירדן ב־12 באוקטובר. ואילו שלטונות הצבא הסוריים עוד לא נקפו אצבע לפינוי השטח. הסורים מוסיפים לטעון שלא יפנו את משמר הירדן הואיל והיהודים הפרו את הסכם שביתת הנשק ע״י הקמת קבוצת „און״ שבדרך עין-גב—צמח באיזור המפורז הדרומי. טענתם זו נתמכת ע״י נציג או״מ קולונל ל. ג. הודסון, שהכריע בהצבעה בישיבת הועדה ב־5 באוקטובר, שבה הוחלט כי הקמת הישוב החדש מהוה הפרת ההסכם של שביתת הנשק. בין השאר הוחלט שיש לסתום את התפירות המקיפות את הישוב ולה־רוס את גדר התיל.

עמדה חד צדדית זו של נציגי או״מ בקשר לקב׳ „און״, — אין לה הצדקה. היא מחזקת את ידי הסורים ומסבכת עוד יו־תר את היחסים בועדת שביתת הנשק.

בעית האזורים המפורזים, שהיא אופי־נית לגליל בלבד, חמורה וסבוכה ויש הכרח למצוא לה תקנה. הנה, למשל, הוקמה מעין משטרה ערבית ליד עין־גב, אשר סמכו־יותיה מעורפלות ומפוקפקות ואין יודע תחת איזה שלטון משרתים השוטרים הל־ילו. אף הסכסוך בקשר למבצר הסורי בתל ענזיזיאת שליד דן, לא יושב עד עתה, כי דגבול במקום זה אינו ברור די צרכו ויש אי־התאמה בין המפות השונות של האזור. פעמים אחדות יצאו לשטח מודדים משני הצדדים, מדדו ומדדו אך לא הגיעו לעמק השוה ועל כן לא הוחלט עדיין אם המבצר נבנה בשטח ישראל או סוריה. מציאותם של חיילים סורים מזויינים, במרחק קטן מהישובים היהודים, — היא למורת רוחם של המתישבים. שלטונות או״מ והועדה המעורבת חייבים למצוא פתרון כן לבעיה זו.

מאידך מחייב הסכם שביתת הנשק הק־מת הנהלה מקומית לשטחים המפורזים. לא הוגדרו בפירוש מה הם תפקידיה וסמכו־יותיה של הנהלה זו. לכן אין למעשה באזורים הללו כ ל ש ל ט ו ן מ ו כ ר ! הפי־קוח של משקיפי או״מ באזורים הללו, — הוא מעין תחליף, כנראה, לממשל מסודר ומינהל אזרחי. אך ברור כי צורה זו היא בלתי טבעית ויש להחליפה ולהקים באזו־רים המפורזים מוסדות שלטון מקובלים.

קונצרט מוצלח של זמר-אורח

הקונצרט הראשון של הזמר־האורח סי־דור בילרסקי ב„אהל שם״ אור ליום ד׳, עבר בהצלחה רבה. הזמר הופיע בתכנית אריות מאופירות, שירי־עם יהודיים ושירים ארצישראליים. הוא נאלץ להוסיף „הד־רן״ בסיום הקונצרט.

בליל שבת נערכה לכבודו של האורח מסיבה בה השתתפו א. לוינסון, וש. יוריס מועדת התרבות של ההסתדרות, מנהל לש־כת המודיעין הממשלתית י. גרביצקי ועתונאים.

תורכיה, עיראק ופרס עורכות מסע משותף נגד „הגייס החמישי״

בגדד, 9 (ר). המשטרות של תורכיה, ־יראק ופרס משתפות פעולה במסע נגד אנשי הגייס החמישי וגורמים אחרים מסכנים את הבטחון הצבורי, ונגד מחב־ים ותנועות מחתרת״ בשלוש המדינות. ־תאם להסכם, שהושג בין שלוש הממ־לות מחליפות מדינות אלה ידיעות והק־גירות זו לזו חברי־ארגונים שהוצאו ־דר החוק, בהסבירו את העלית המהירה ־נועות הקומוניסטית. במזרח התיכון ־מי המלחמה ומאז סיומה, אמר סעיד על־יד, ראש משטרת עיראק, כי הוא מא־, שהדבר קשור „בחדירת סוכנים סו־־יים בימי המלחמה״. בזמן האחרון נאס־רה בבגדאד קבוצת קומוניסטים המונה 50 איש — סיפר סעיד עלי.

רוצחו של נוקראשי נידון למות

קהיר, 9 (ר). בית דין צבאי דן היום למיתה את עבד-אל-מגיד-חסן, סטודנט הנאשם ברצח נוק־ראשי פחה. הנאשם הודה, כי הת־חפש כקצין משטרה ורצח את ראש ממשלת מצרים בסוף השנה שעברה.

במהלך המשפט סיפר חסן על איש צבא׳ חשאי שעבר אחרי הצטרפותו לאר־גון האחים המוסלמים.

[illegible]

1052

הבקר 7/10

מחכים לתשובת הלגיון בדבר קבורת חללי גוש־עציון

103

בימים הקרובים תיוודע תשו־בת הלגיון הערבי לדרישת ישראל לאפשר את העברת עצמותיהם של חללי גוש עציון לקבורה ב־ישראל ולהתיר את נוכחותו של רב בעת הוצאת העצמות והע־ברתן לישראל.

ההחלטה על העברת עצמות חללי גוש עציון לקבורה בישראל ממקום קבורתם הנוכחית נתקבלה פה־אחד בועדת־משנה, שמונתה על ידי ועדת שביתת־הנשק הישר־אלית—עבר־ירדנית. לפי אותה החלטה היו צריכים לבצע את הדבר עוד בחודש אוגוסט, אולם הערבים הציגו תביעות נגדיות מרחיקות־לכת. מאז חל קפאון, והערבים טרם השיבו לתביעת המשלחת הישראלית בועדה.

PP 9/10

Cairo Reports Flareup

CAIRO, Saturday. (UP). — Usually reliable sources today reported a new flareup on the Egyptian-held sector of Palestine. They said Israeli artillery opened fire and dropped shells "for some time" but did not specify the exact location. Egyptian military leaders reportedly cabled a protest to the U.N. Palestine Commission at Lake Success, charging Israel with a truce violation.

There was no comment on the report in Tel Aviv.

1052

1052 (ר' י') על המשמר 7/10 7/10 1052

המפלצת הוכרעה

(המשך בעמוד ב')

מאת יצחק שדה

יום הדין נקבע. הזמן מועט והע־בודה כה רבה. כולנו מתחילים לפעול בקצב מהיר, מחשבים כל תנועה. הכל יש להכין, עד לפרט האחרון. הקונקר־טיות של התפקיד והזמן הקצוב מאר־גנים ומסדירים גם את פעולת המח־שבה. לא החלטות סתמיות־עקרוניות בלבד, לא דמיון חופשי אלא עיבוד מדוקדק של כל פרט. אנחנו דורשים מאת הממונים ריכוז מאכסימלי של כוח אש, כלומר כל כמות הסוללות שאפשר לרכז לזמן קצר, ליממה וש־לושים ושש שעות לכל היותר. במשך הזמן הזה יש להציב את הנשק, למתוח אותו והעיקר — ל ע ב ו ד בו, לבצע את המשימה הקרבית.

משנקבעו הסוללות ונבחרו־בשיתוף עם התותחנים והרגמים — מקומות הייצוב, פותחים בבירורים לקביעת מספר הפגזים, טיבם וסוגיהם. השירו־תים השונים, שאתם יש לבוא בדברים להשגת התחמושת, נקודת השקפתם אינה כהשקפתך. מטבע הדברים הוא, שהשירות שלא הוא אחראי על המיב־צע, מעוניין לקמץ בחומרים. אך יש שהשמירה הקפדנית מדי על הרכוש — היא בזבוז ואולי גם אסון. ואמנם, מה טעם יש להוציא מספר מסויים של פגזים שלוש פעמים ללא תועלת, כא־שר ההגיון אומר, שרק אם יופעלו כולם, ובבת־אחת, יש סיכוי כי תושג המטרה הצבאית? מיני ויכוחים כא־לה מספרים סופרים והיסטוריונים על הצבאות השונים בעולם. גם בספרי מלחמה סובייטיים מסופר הרבה על התנגשויות מסוג זה. אולם ככלות הכל — העניינים מסתדרים, אם כי לאחר משא־ומתן ארוך ומייגע, שהוא כמשא נוסף על כתפי המפקד וקציני המטה העמוסות לעייפה גם בלאו הכי. גם ה„מנות" נקבעות והולכות. אנחנו מחשבים מה נועד להריסת התקרות, מה וכמה יפרוץ את הקירות, איזו אש תרוכז בחצר הבניין ובסביבתו הק־רובה. אכן, גהינום של ממש אנחנו מכינים לאויב.

באמתחת ההפתעות מונחים גם אמ־צעים אחרים, שלא הגיע עדיין הזמן לספר עליהם. בין היתר מכינים אנחנו גם משוריין עם „תוכן מלא" — כמ־שוריין שהתפוצץ על אותו הגבור מח־טיבת גבעתי, שסיפרתי עליו בחלקה הראשון של פרשה זו*), אלא שעתה הסיכוי להצלחה טוב יותר, הודות לנסיונות המרים של אלה שקדמו לנו. עתה אנו יודעים בוודאות מאיזה מקום מפעיל האויב את נשקו האנטי־שריוני לכן נוכל לבחון את תנועת התקדמותנו כך, שבינינו ובין הקו הישיר של תותחיו יחסום המבצר שלו עצמו: בחורים אמיצים אינם חסרים בחטיבה והם גם מוכנים לכל סיכון, למרות הנסיונות המרים, אף־על־פי שאיננו יכולים לגלות לחיילים מה שידוע למ־פקדים, כי יש שאנסה — ובאחוזים ניכרים — להגיע לקיר האויב ולהס־תלק ממנו בשלום; אף־על־פי שכל חייל יודע, מה גורל נפל בחלקו של הבחור שקדם לו בנסיון הזה, יש מתנדבים המוכנים להסיע את האוטו הטעון עד לקירות של המפלצת המצ־רית. משנקבע האיש לפעולה זו והס־תכלתי בפניו ראיתיו — מתוח ונבון ושקט — כלפי חוץ, כמובן. אקרים את מהלך הסיפור ואמהר לגלות, שלא נזקקנו לאמצעי חריף זה.

קבענו, שחיל־הרגלים, המוסע בז־חלים, יכנס לפעולה, אחרי הכנה רצי־נית — ריכוך שכמוהו לא היה בשום חלק מהחזית שלנו — ואחריו יבוא הנשק הטאנקי לשבור את שארית ההתנגדות. ידענו שגם אם נגיע לקרב פנים־אל־פנים יש לנו על מי לסמוך — הבחורים נועזים ודרוכים לקרב. קבענו מי ומי בהולכים, מי הגדוד האחראי לפעולה ומי מפקדו. ומה שהגדוד חסר — החזית עוזרת, בייחוד גבעתי, המעמיד לרשותנו כל שאנו דורשים.

מפקד הגדוד תפקידו הוא לקבוע על סמך סיורים קרביים את פרטי־הפ־רטים של המיבצע, מקומות זינוק מדו־ייקים, חלוקת תפקידים בתוך היחידה המקובצת, לוח זמנים מפורט וכו'. מפקד החטיבה עם מטה החטיבה, אח־רי שאנו מוסרים למפקד המיבצע את התפקיד, מציינים לו את קוי הפ־עולה העיקריים, את פירוט האמצעים שבידיו — אנו מעמידים את עצמנו לרשותו.

מפקד הגדוד, שעליו הוטל המיבצע, ניגש למלאכה מתוך הססנות. הוסבר לו אמנם, מה רב השינוי בין התקפה זאת לבין ההתקפות שקדמו. סופר לו על ריכוזי האש, וסומן לפניו כיוון ההתקפה, אשר יתרונות רבים בו כי נהיה מוגנים, פחות או יותר, מפני הנשק האנטי־טאנקי של האויב. (כמו־בן, שנצטרך להעסיק גם את הכפר עי־ראק־סואידן וגם את בית־עפה, למען לא יוכלו להמרין בתותחי הסיקספאונ־דרס שלהם). אנחנו מציעים לו את השעה ארבע כשעה הנוחה ביותר להסתערות, שעה שהשמש השוקעת תימצא בכיוון אחד עם התוקפים, הב־עים ממערב ותסנוור את עיניהם של מגיני המיבצר. אף־על־פי־כן עודנו מו־סיף להסס ולפקפק. שמה של עיראק־סואידאן מטיל אימתו עליו. יום רודף יום והאחראי למיבצע אינו מתאושש.

והזמן לוחץ. עיראק זו ממשיכה לאיים על עורק התחבורה לנגב. היא ממשיכה לרכב על נגבה. ידעתי שהמ־שך פעולה בחזית קשורה במידת־מה בפעולתנו זו, וכי אסור לנו לעכבה. לכן החלטתי לפעול מהר: פקדתי על המפקד־המהסס לנסוע הביתה לעשרה ימים מטעמי בריאות ובמקומו מיניתי מפקד גדוד אחר לביצוע המשימה.

המפקד החדש, דוב צ. ניגש להכנות במרץ. יום האפס נדחה בהכרח לימים אחרים. מפקד חדש מתחיל מחדש. בחושו המפותח הבחין דוב בסיכוי להצלחה הצפון בתוכנית שלפניו והוא, איש הגנה ופלמחניק מהראשונים, ידע את החשיבות המכרעת של המבצע. הוא ניגש לעניין בדרך המיוחדת לו: המתיק סוד עם מפקדי־המישנה המקור־בים אליו, הלהיבם, דיבר עם כל אחד משותפיו בלשון אחרת ובטון אחר, וכל אחד מהמשתתפים התחיל להרגיש, שהוא־הוא החשוב והקובע במיבצע. ואומנם, הגלגלים התחילו לנוע במ־הירות, במרץ ודייקנות. ואז סר הוא עצמו, האחראי למיבצע, הצידה, נתן לגלגלים שירוצו במסלול שקבע להם, עם שהוא משגיח על הנעשה בעין בוחנת ובקפדנות.

בימים האחרונים לפני הקרב לא נותר לו עוד מה לעשות. העתקתי, אי־פוא, את קרון הפיקוד שלי למשטרת באר־טוביה. שם נפגשתי שוב עם אברהם, מפקד המחוז ועם רחל אשתו. לא דיברתי עמה על העתיד להתרחש אבל הרגשתי שהיא יודעת אשר לפ־נינו. לא אחת הרימה ראשה והתבוננה במשטרת עיראק, הנראית היטב מבּ־אר טוביה, וממנה העבירה מבטה עלי. חשתי במבטה את מבטן של כל הנשים והאמהות שבסביבה, הרואות את הרגל השנוא זה חודשים, והוא מאיים על המשק, ועל החיים, בעסיו שרויים חיל־ים בגלות חודשים כה רבים.

בערב ביקרה רחל בקרוני עם יל־דיה. השיחה נסבה על דברים של מה־בכך, אבל תוכנה הבלתי מבוטא של כל שיחה הוא: הנוכל הפעם, הנבּ־גיע את המפלצת? היפול הרגל הגא?

שוב ושוב אני „מוצץ" את המפה. עוד פעם אני בודק כל מהלך הקרב העומד להתחולל. נדמה, שהחישוב מדוייק, זהיר ובטוח. אני מעמיד את עצמי במקומו של המפקד היושב בעי־ראק ומנסה לחשוב, מה הייתי עושה במקומו — ואין אני מגלה מוצא בש־בילו. האש שלנו תפריד בינו ובין הכוחות המצריים האחרים, למען לא יהערבו לסובתו מן הצד. מפקד המב־צר יישאר בהכרח מול גורלו בלא עזרה. וגורלו ידוע לו: דם ואש יתמ־רות עשן.

עם בוקר נכנס לקרוני חייל ומגיש מעטפה על שולחני, בתת־רגילה בגנו־קה. היא שלוחה מאת המטה הכללי. מה במעטפה? מדוע מהמטה הכללי ישר אלי? למה לא בדרך הרגילה, דרך החזית? הקשור הדבר במיבצע? אני משתדל להיות שקט, מבריח את עצמי לחכות קצת. על המעטפה כתוב: „סודי". לא נורא! „סודי" כותבים גם בהרבה מקרים לא חשובים, אם אם אני פותח את המעטפה. מתוכה נוטלת פיסת אריג־משי ארום ועליו מצוייר משולש. גם מכתב במעטפה ובו תיאור דגל החטיבה, שעלי להי־רותו על מבוניתי אחרי שיאושר הסמל. אכן, טוב שישנם אנשים שק־טים ופנויים לעסוק בעניינים אלה, אך קבי אינו אתם היום. אני מסיר את האריג הצידה ושוקע שוב בעניין שלנו. והמפה הפרושה שעל שולחני מלאה תוכן: אני רואה עליה את כל הקרב, אני רואה לנגד עיני את פני המפקדים והחיילים, והם מוארים באור הסכנה. על כולם מתהפך סימן השא־לה: מי יצא שלם משעת ערביים זו? מי יתבוסס בדמו ויהדק שיניו כדי לא להיאנח, או גם יצטחק צחוק חלוש להסתיר כאב חזק? מי ישבוק חיים? ועל הכול — מה יהיה בעוד 9 שעות בגורל המבצר, הימשיך להת־גוסס במגדל־עוז של האויב, או יע־מוד הרוס למחצה, כבוש ומודבר?...

אני יודע, שכל כלי המשחית מו־צבים במקומותיהם, קצתם כבר מטו־וחים — ויתרם יתחילו לטווח בשעה 10. כל סוג חצי שעה — עשרים רגע, במין בני של תזמורת, שכל אחד מב־ון עצמו על־פי קמרטון, על־מנת למ־לא את התפקיד המיועד לו בשעה הי־עודה. אני מחליט לראות במחזה מהת־חלת הטיוות ואני יוצא למשלט, שבו נקבעה עמדתי בחפירה, ליד עמדת הפיקוד של דוב.

אני מוצא את דב בעמדתו כשהוא בודק את סדרי הקשר. לא הכל דופק. כמה מלים תקיפות, מישהו עושה פה ושם — והקשר פועל בתיקונו. קציני המטה נמצאים, כרגיל, במקום. רב קרוז, שמילא תפקיד רב בהכנת הכלים ובקביעת פרטים טכניים רבים, היה ברגע זה פנוי ממלאכה והוא מתמסר ל„הובי" שלו — צילום פילמאי.

בדרום־מערב מאתנו ניצבת יחידה אחרת, שתפקידה — הטעייה וריתוק של הכפר עיראק־מנשייה. היא תפעל באופן עצמאי עפ"י לוח הזמנים.

במישלט מפגישים אותי עם קצין שחור זה עתה מבית־החולים. בהתקפה הקודמת פרץ איש זה לבנין המשטרה ונאלץ לחזור כי חבריו נפצעו או נהרגו. בדרך חזרה נפצע גם הוא. הוא חיוור ועיניו שואלות: על־שום מה הכנסת עצמך לעסק ביש זה? לשאל־תי הוא עונה: יש להם כך וכך עמ־דות של מכונות ירייה והם פועלים מגגות ברימונ־יד. (אין זה איכפת לי, אני אומר בלבי, יותר מעשר מכונות ירייה יטאטאו את הגג), ובחצר המש־טרה יש בונקר, את תיאור הבונקר אינו יכול לתת לי. עניין הבונקר מד־איג, אך אינו מעסיק את המחשבה, כי אם אינך יודע מה צורתו וחוזקו — אינך יודע עליו מאומה ואינך יכול להתבונן נגדו. אולם העניין כולו אינו ודאי. מנסיוני אני יודע, שחייל שנפ־צע בפעולה שלא הצליחה אינו שופט אובייקטיבי: הוא נוטה לתבוסנות. לדוב המפקד איני אומר על הבונקר ולא כלום. הדבר לא יועיל לו. וקצין המבצעים מפקפק בעצם קיום הבונקר.

במישלטים מסביב שוכנות פלוגות של גבורי גבעתי. הם מבקשים לראות במחזה. משטרה צבאית סוגרת את הד־רכים מסביב. כלי הרכב הנוסעים יתר־מם עלולים ליפול לתוך חילופי „דב־רים" בינינו ובין המצרים. אעפ"כ מעריך אני שירבו ה„מסתננים" מש־לנו — הזדמנות שכזאת! קרב־יום ותפירות בכל המשלטים מסביב, שמהם אפשר לראות את ה„עניין", ועוד איזה עניין — עיראק סואידאן מותקפת לאור היום!

השעות זוחלות. כדי „לשרוף" את הזמן עוסקים באבילת „קופסאות" וב־שיחה על ענינים צדדיים. קרוב לשעה שתיים שואל דוב מתוך גימוס:

— להתחיל?

— העסק שלך הוא, אם הכול מו־כן — תתחיל.

הכניעה בעיראק סואידן

*) ר' מפלצת על הגבעה — „על המשמר", 30.9.49.

1052 (ב')

על המשמר 7/10
(סוף מעמוד ו')

התזמורת פתחה. כל הכלים פולטים אש. כולנו מתוחים. תחילה מועטות הפגיעות. לעתים הן די רחוקות מהמטרה. מי שהוא מתלוצץ: עוד שגיאה קטנה ויפגעו בנו. מדוע שותקות מכונות הירייה? אך הן אינן שותקות כלל, אלא שברעש התותחים והמרגמות אין מרגישים בהן. והנה פגיעה קרובה של קבוצת מרגמות בנות שלושה אינטש. „החמוד" אינו פוגע אבל את פגזיו הוא מרביץ די קרוב. אך שום די — אינו די. דרושות לנו פגיעות ישירות דווקא, בתוך החצר. והנה פגיעות בגג. אלה הן מרגמותינו הכבדות. הפגז כבד למדי ותקרות הנפגעות ממנו מוכרחות להתמוטט. ושוב פגיעות. והנה פגיעה ישירה ושוב — פגיעות קרובות. הבניין עטוף כולו עשן.

— „להגביר את האש!". האש פורצת, צפיפותה גוברת ועולה. פגיעה ישירה בשער מצד נגבה. מודיעים: ה ש ע ר נ פ ר ץ. רואים את החצר! ואחרי רגעים מיספר „השער נסגר". איך נסגר? איך יכלו לסוגרו? אכן, המפקד בפנים הוא חברמן — יתנגד בכל כוחו.

בשעה שלוש מודיעים: רואים משהו לבן. אולי סימן כניעה? חיילים אחדים בורחים לכפר עיראק־סואידאן.

להגביר, להגביר, להגביר את האש! סביב המשטרה הכל רותח. ענן אפור מחליף ענן שחור ובטרם התפזר העשן מהתפוצצות האחת מתאבך ועולה עשן ההתפוצצות השנייה. בתוך גדר התיל, ליד החומה, על הגגות, בתוך החצר — אש תופת מסביב. מכונות הירייה מטאטאות באש צפופה את הגגות, פוגעות בקירות, בחלונות ואף באשנבים.

ענן עולה מן הגג, מן המגדל הדרומי־מזרחי הנישא ביותר. משנעלם הענן נעלם עמו גם הדגל. אין רואים אותו עוד. המוט נפגע והדגל נפל ארצה בחפירות. פורצת שמחה. החברה קופצים מתוכן החוצה, עד שמוכרחים לגרשם חזרה; מרוב שמחה הם עלולים להיפגע.

מנגבה מודיעים לנו: בשעה 15.47 נפל הדגל.

הדגל הוא סמל. אנשינו „היבשים" רוחשים, כנראה, כבוד לסמלים. משנפל הדגל נראה להם הנצחון כמונח בכיס.

אך הקרב נמשך והאש גוברת. והנה פונה אלי דוב: הוא רוצה להקדים את ההתקפה ברבע שעה.

— עניינך הוא.

בעיניו אני רואה שגם בשבילו העסק מסתיים. אף־על־פי־כן וזה היחידה לפי כל חוקי הזהירות שקבענו. הטאנקים נעים בקו שלהם ושורה ארוכה של זחלים, עולים יורדים, מופיעים ונעלמים בקיפולי הקרקע. הם הולכים ומתקרבים. לנו נדמה שהם נעים באיטיות יתרה. אך השעון מלמד אותנו שהם זזים במלוא המהירות. הנה כבר תפסו הטאנקים עמדה. אחד ושני פולטים אש. מתוך שורת הזחלים מתקדמים שניים: החבלנים. כבר הם מבקיעים את גדר־התיל בעזרת פצצת „בנגלור" והנה הם — ליד הקיר, אותו הקיר אשר כה רבים מבחורינו נתנו חייהם על הבקעתו. החבלנים נסוגים. קול נפץ אדיר. ענן כבר עולה ועמו מתאבך אבק עשן. הענן מתפזר ואנו רואים: פירצה בקיר! היחידות התוקפות מתקרבות. הן מיועדות להסתער דרך הפרצה. אם נכון הדבר, שהמצרים הכינו בונקר או עמדה מול דלת הברזל הצרה — היא לא תושיעם. הפירצה נבעה במקום שלא התכוננו לו.

הזחלים מתקרבים במהירות מסחררת. הטאנקים פולטים אש אדירה בלא הפסק. עוד מעט והם יקעקעו את הקיר. אך הנה מתהווה דבר ליד הפרצה, מה שם? ופתאום קול: חבריה, המצרים יוצאים מהמבצר! המצרים יוצאים בלי נשק! ידיהם מורמות. נצחון! נצחון!

כל הציבור הרב — אלפים! — שישבו בחפירות מתרוממים לפתע ומתחילים צועקים, רוקדים, מברכים זה את זה. הנצחון נצחונם הם! לא רק של אלה שירו, שהתקדמו. זה נצחונו של כל חייל לוחם בחזית זו, מטוראי עד מפקד החזית. החזית הזאת על כל חלקיה היא פקעת אחת גדולה, ואנחנו מיישרים אותה מקצוות שונים באמצעים שונים, בעזרת חטיבות שונות הפועלות בה. הכל מרגישים כי צעדנו צעד גדול קדימה.

אני קופץ על הג'יפ ומתקדם למבצר. וודאי יש מוקשים בדרך. אולי לא בכביש. הן לא מכבר עוד היה כולו בידיהם לשימושם שלהם. בכל־זאת אנחנו פוגשים זחל ואחריו נושא־ברן שעלו על מוקשים.

אנחנו מקיפים את המקום ומגיעים למבצר. המצרים מבוהלים. מוכי־תמהון, עיניים אדומות, מושפלי ראש ומורמי ידיים. אני מציץ בפניהם ורואה קודם־כל אנשים אומללים מאד, עייפים עד מות ותשושי כוח. פחד המוות בעיניהם.

מסביב התקהלות בלתי צפוייה. המשטרה הצבאית אינה משתלטת על הקהל. הבלונדין הגבוהה דוב ג. מפקד הפלוגה התוקפת, עושה מאמץ בלתי אנושי. הוא מגין על השבויים, שלא יספגו מכה. בקת רובה, מאחד חמום־מוח — ומי בפלוגה אינו חמום? הוא קובע עמדות לאנשיו בבניין המבצר. הן הכרח הוא להיות נכונים לכל מקרה שלא יבוא. אנשיו נכנעים למוצא פיו. אבל איך להשתלט על קהל האורחים, חיילים וקצינים מהסביבה? על כל פנים הוא מצליח לחסום את הכניסה פנימה, לתוך המבצר הכבוש. פתע הוא ניגש אלי ואומר: האמצא אותו? אני מודאג מאד.

— את מי?

— את הדגל!

עתה אני נזכר שאמרתי לו, כי עליו להוריד את הדגל ולשמור אותו שי לנגבה.

אני נכנס לתוך המשטרה. דם, אש, ותמרות עשן. הדם קרוש ומהאש נשארו רק סימני פיח, אך העשן מורגש בכל. ריחם של גזי ההתפוצצות וענן ערפל המדמיע את העינים עודם ממלאים את חלל הבנין. בחדרים תוהו, סרחון, שברי חפצים וקרעי בגדים. בכל מקום פגרי אנשים, חורים בקירות, בתקרות וסימני פגיעות צפופות ורחוקות זו לזו. אימה! כאן אי־אפשר היה להתנגד עוד.

אני יוצא את הבנין ופוגש ביגאל. יגאל שלי! המפקד, מפקד החזית! עיניו צוהלות. הוא שמח לא רק לנצחון, הוא שמח גם לשמחתי. ואני חושב בלבי: כלום לא אמרתי לך לפני הרבה שנים; שנצחוני הגדול ביותר יהיה, כאשר אתה תעלה להיות מפקדי? ואומנם כך היה, אם כי בדרך שלא שיערתיה מראש. והנה הוא מולי, כאן — יגאל שלי, מפקד החזית.

ושוב פונות העינים למצרים האומללים. אני ניגש למפקד ומבקשו לקום. אני מסביר לו, שאין סכנה לחייו, מעתה הדאגה לו ולאנשיו — עלינו היא. הוא נרגע ומתמתח כחייל. אני מציץ בו. הוא גדול ממני, כבד־בשר, מהסוג שהאנגלים קוראים לו „בולי". כזה יכול להיות תקיף, אולי גם אכזר. לא טוב להיות שבוי בידי איש כמוהו. אכן, מה טוב שכאלה התפקידים ולא להיפך.

דוב ג. מודיע שמצאו את הדגל. אני מוסר את הפקודות הדרושות וחוזר למטה עייף, מפורק־מתיחות, נתון להרגשת שהנה נסתיים הדבר, שכל כך חשוב היה כי יסתיים. והוא עלה לנו במאמץ של שמונה התקפות.

בקרון הפיקוד שלי אני מוצא בקבוק קוניאק ועוגה מתוצרת בית, מתנת ממשפחת אברהם בבאר־טוביה. מתי הספיקה רחל? בשמחתה אני חש את רגש ההקלה שירד על כל אנשי הסביבה.

לקרון נכנסים קציני המטה. בדרך הפגיזום תותחים, אך ללא אבידות. על מהלך ההטעייה עוד טרם שמענו דבר. אנו מחליטים לנסוע. בגבעת ברנר מתקיים כינוס של קציני הפלמ"ח. איני זוכר עוד מה היה נושאו. אולי משהו הקשור בפירוקים. אנו נכנסים לאולם הכינוס. פוגשים אותנו בהבעות חיבה. כל אחד עפ"י דרכו: מחיאת כף, לחיצת יד, חבטה על השכם או פשוט — בת־צחוק טובה על הפנים. את דגל המשטרה הכבושה פורשים על במת הכינוס.

אך קשה לנו לשבת במקום אחד, ואנו ממשיכים לנסוע. נכנסים לתל־אביב הלילית. גוונים רבים לה לעיר זאת. הרבה זרות בה, ובכל־זאת קרובה היא ויקרה. כוסות „לחיים" אחדות ב„כסית" ושינה עמוקה מאד אחרי הרבה לילות של מחשבה מתוחה וחיפושי פתרונות.

למחרת — חזרה לחזית. מסתבר שבהתקפה על המבצר לא סבלנו אבידות — אף לא פצוע אחד. אבל... יש גם אבל, ששה הרוגים לנו בפעולת ההטעייה ופצועים רבים. הם התקרבו יתר על המידה, עברו את מידת ההעזה הנחוצה, המותרת, ועל כן המועילה. המיקספאנדרים של האוייב, שלא יכלו להתערב בקרב על המבצר, פגעו בזחלינו. בתוך הדין־וחשבון סיפור על גבורתו של סימן־טוב. אכן, מעשה בלתי רגיל: פצוע קשה בשתי רגליו חבש פצועים, התקשר במכשיר אלחוט והדף במקלע התקפות המצרים.

והרהורים תוכפים ומעיקים: אולי אפשר היה בלי קרבנות? ואתה בוחן את עצמך: מדוע לא פירטת ביתר דיוק מה על אנשי־ההטעייה לעשות, עד לאיזה מרחק עליהם להתקרב? כלום לא יכולת לעשות גם זה? האם עליך אשמה כלשהי בנפול הנופלים? ואתה עונה לעצמך: חובתך היתה להתרכז בדבר ה ע י ק ר י. חוק ריכוז הכוח אינו חל על כוח פיזי בלבד: מספר חיילים, נשקם, פגזיהם וכו'. חוק זה יפה גם על ריכוז הכוח הרוחני, המחשבה, הרצון — שלך ושל מפקדיך. אף־על־פי־כן אין המחשבה מרפה ממך: אולי יכולת להקדיש גם לעניין ההטעייה קצת יותר תשומת־לב?

אנחנו מלווים את הקרבנות למנוחתם. לאחר מכן אני מביא יחד עם קציני את דגל המשטרה לנגבה.

נגבה רוצה מסירה רשמית. רצונם ייעשה, אבל אחר־כך. לפי שעה עוברים אנו, קציני המטה וקציני הגדוד שפעל, בין אנשי־לוחמי נגבה. הפעם ראשנו מורם. עיראק סואידאן אינה מאיימת עוד. המפלצת הוכרעה. נגבה מוקפת. היא תמשך להילחם — בכלי עבודה ולא בכלי מלחמה.

נופשים קצרות ושוב לדרך. לאן? בדיוק איננו יודעים. אך הכל חשים כי הדרך מוליכה קדימה — דרומה.

הי דרומה, הי דרומה!

1052

2/10 דבר

פרק מהבריחה הגדולה מיפו

(ספורו של עד ראיה) דבר 2/10 1052

הכותב ג'. ע., שחזר לפני זמן קצר מהלבנון, היה תמיד מצוי בין יהודים מחמת עבודתו העתונאית. כאדם מתקדם וכבן לעדה המארונית, השואפת לעצמאות־אמת במולדתה הלבנון, הנה חיבה לשאיפת עצמאותם המדינית של היהודים, ולא אחת היה צפוי לסכנת מות מצד לאומנים ערבים וקנאים מוסלמים.

המערכת

זוכר אני כרוז אחד שפורסם מטעם מוסד יהודי (הועד הלאומי אם לא יטעני זכרוני) אל ערביי הארץ סמוך לפרסום החלטת או"ם על החלוקה. חותמי הכרוז קראו את הערבים לחיי שלום ושלוה, סתרו את התעמולה הזועה והדגישו את רצון הממשלה היהודית העומדת להתכונן לסייע להרמת מצבם הכלכלי והתרבותי של ערבי המדינה. אולם „הועד הערבי העליון", „הועדות הלאומיות" והעתונים הערבים כמו „פלשתין" ו„א־דיפאע" השיבו על כך תשובה אחת: לא ולא! אל תאמינו ליהודים המרמים אתכם ומוליכים אתכם שולל.

המדינאים והמנהיגים הערבים, הם ושופרותיהם בכתב ובעל פה, היו מאיימים בלי הרף כי ישחטו את היהודים שחוט חיטב וישליכום הימה. כשפרצו המהומות היתה העתונות הערבית נוהגת לציין מול כל הרוג ערבי מאה יהודים הרוגים ומציירת תמונה שחורה משחור מחיי היהודים, כמו סיפורים שאין להם מה לאכול ומה לשתות, וכדוגמה לכך: מחיר ביצה הוא לא פחות מאשר „רבע לירה" וכדומה. כן הרבו לספר, כי היהודים רוצים להכנע לערבים, אולם ה„הגנה" היא המפריעה ומונעת אותם. כזאת היתה נעימת העתונות הערבית באותם הימים.

וזוכר אני כי רופא ערבי ביפו אמר לי פעם: כל הצרה היא רק מהאנגלים; אילו היו מסתלקים היינו „מסדרים" את היהודים... שאלתיו: מה ענין האנגלים לכאן? הוא השיב: הלא הם מגינים על היהודים ומונעים את הערבים מלהנחית את המכה המכריעה על היהודים. העזתי ואמרתי לו, כי מצב הענינים הוא להיפך: מציאות האנגלים היא הגנה לערבים ולא ליהודים. לאמיתו של דבר, אמרתי לו, צריכים הערבים להודות לאלוהים על שהאנגלים לא עזבו עדיין את הארץ... בן שיחי צעק: מה אתה שח? אתה יהודי, אתה יהודי! אילו התקיפו הערבים את היהודים במקלות ובאבנים בלבד לא היו משאירים מהם שריד ופליט.

באחד הלילות ישבתי במסיבה משפחתית בבית אחד משכני כשרעם ההתפוצצויות ושריקות הכדורים מגבולות יפו־תל־אביב מהדהדות באזנינו, כרגיל באותם הלילות. השכן, בעל הבית, פנה אלי ושאל לדעתי על המצב. חויתי את דעתי כי מוטב שהערבים יסכימו לחלוקה ויפסיקו את המהומות, כי מה שהוחלט — הוחלט: החלוקה תתקיים, המדינה היהודית קום תקום ומשום כך אין כל תועלת בהתנגדות הערבית.

בביתו של השכן ישב ערבי והאזין לדברי ככל המסובים. משמע את תשובתי התנער ממקומו ובחמת זעם נתן עלי בקולו: „עקור מראשך את החלוקה והמדינה היהודית!" השיבותי לו: „החלוקה והמדינה אינן נעוצות בראשי כי אם בראשיהן של הממשלות שהחליטו על כך"... הוא השיב בהתרגשות: מה לנו ולממשלות הללו? את המעצמה הגדולה ביותר נדרוס ברגלינו! הנה שלטה צרפת בסוריה והסורים גרשום כגרש את הכלבים.

כאן התפתח ויכוח על גורמי גירוש הצרפתים מסוריה והלבנון, והאוירה התחממה. אשתי שחששה משיחה זו התערבה בדבר והפסיקה את הויכוח שהחל להגיע למרום שיאו. ערבי נלהב זה היה דוגמה של אלפים ורבבות שהורעלו מהתעמולה הכוזבת והמתרברבת והוליכתם שולל. הללו היו כאש מתלקחת ואזניהם היו אטומות משהשמיע להם אדם דבר שקול כלשהו על המצב. הכנויים הרגילים שהיה אדם כעין זה זוכה להם: בוגד, יהודי, נשמה יהודית וכדומה.

זוכרני כשהלכתי לביתי באחד הערבים של חודש מרס 1948, שמעתי מאחת המרפסות בקרבת ביתי בעג'אמי את קולו של קאזם אלחוסייני, אחד מקציני הכנופיות ביפו, שמבשר לשכנו שישב במרפסת הבית שממול, על כניסת חיל „ההצלה" של פאוזי קאוקג'י לארץ. ההתקפה תתחיל עכשיו בכל תקפה — אמר אותו „קצין" בהתלהבות — ומיד!" הוא הדגיש בקול צווחני את ה„מיד" כאילו הנצחון עומד מאחורי כתלו.

בואו של קאוקג'י עורר ועודד את הרוחות. אחרי ספורי נצחונות ומעשיות על דגלים ערביים המתנוססים מעל חרבות משמר־העמק, שהיו לשיחת היום, נתגלתה האמת המרה בכל עירומה. בזה אחר זה הגיעו הידיעות על כיבוש חיפה ומקומות אחרים ופחד שגבר והלך מוגג את לבותיהם של תושבי יפו: ד"ר הייכל, ראש עירית יפו, יצא למסעיו בארצות השכנות כדי לבקש עזרה ליפו ומששב היה מרגיע את התושבים, שראו את חומר המצב. מפקד כנופיות עיראקי שהגיע למקום הרגיע גם הוא את נכבדי העיר באמרו: „כל עוד אנחנו כאן, אין מקום לפחד". אולם דיבורים לחוד ומאורעות לחוד. כיבושי היהודים היו סתירה חיה לכל דברי ההשקטה וההרגעה וההבטחות המתוקות על עזרה ההולכת ומגיעה ליפו. תושבי העיר החלו לנדוד לאט לאט בים וביבשה אל מעבר לגבולות הארץ.

מלכתחילה היתה היציאה מיפו מוגבלת. הועדה הלאומית היתה מטילה מס על כל יוצא. מחיר רשיון היציאה היה מ־30 עד מאה לירה. אגב נמצא אחד שעשה חיל לעצמו מתתן הרשיונות הללו: צעיר ממשפחת אבו־חדרא צבר מדמי הרשיונות אלפי לירות. בבוקר בהיר אחד נעלם הבחור ואיננו.

בסוף אפריל 1948 עברה ברחובות יפו ובסימטאותיה ידיעה חיש קל כברק, כי ב־25 בו תעגון בנמל האניה האיטלקית „ארגנטינה", בדרכה לבירות. כמה ימים לפני בוא האניה נחפזו רבים לקנות כרטיסים להפלגה. עד כמה היו העצבים מתוחים והתושבים חדורי בהלה אפשר להסיק מעובדה זו: יומים לפני עגון האניה יצאו שני אנשים מגאראז' שליד בנין סי. איי. די. ביפו מבוהלים ודחופים כשהם צועקים: „היהודים מתקיפים, היהודים מתקיפים!" ותקם הצעקה ביפו והתושבים ברחו מבתיהם וחנויותיהם והשאירו את דלתותיהם פתוחות לרווחה. בראש הרצים והבורחים היו הלוחמים הערבים, שבאו, כביכול, להציל את העיר. אף על פי שענין ההתקפה נתגלה ככזב, בכל זאת גרם הדבר שרבים יצטופפו במשרד חברת האניות לקנות כרטיסים להפלגה באניה „ארגנטינה". כל מי שהשיג כרטיס חשב את עצמו למאושר.

בבוקר 22 באפריל, היום שנועד לבוא האניה, המטירו היהודים על יפו מטר פגזי מרגמות. הפגזים נפלו באשר נפלו וגרמו נזקים לכמה בתים והפילו חללים ופצועים לרוב. רוב תושבי העיר עזבו את בתיהם בחפזון ולקחו אתם דברים יקרי ערך ש„משאם קל וערכם כבד", כדברי הפתגם הערבי וכן חפצים הכרחיים כמו לבוש ומכסה. היפואים ברחו בים וביבשה. היה זה יום של ברכה לנהגים בעלי מכוניות: נסיעה מיפו לשכם עלתה עשר לירות. אל הנמל נהרו התושבים באלפיהם: הכל רצו להפליג באניה „ארגנטינה". גם לבעלי הסירות היה אותו יום יום של שפע, שכן כל נוסע שילם חמש לירות. אולם היכן האניה? היא הגיעה רק בערב...

אך כיצד להגיע אל האניה שעמדה הרחק מהנמל ואין אלא ספינת קיטור אחת... כולם נדחפו אל ספינת הקיטור, כי שאפו לעזוב בהמוניהם את הנמל משום שהאויר רעד מיריות והתפוצצויות. בעל הספינה לא ידע בעצמו כמה לדרוש בעד הסעת הקהל לאניה. פעם דרש 50 לירה ופעם מאה לירה. הקהל המסכן אסף את הכסף ושקל על ידו במזומנים. משקיבל את הכסף הפליג מרחק קצר — ועמד. הוא טען כי לא „קיבל כסף כלל" ודרש תשלום נוסף. אין לתאר את הצעקות, החירופים והגידופים על חשבון הספינה ובעלי הסירות. בתוך המון הצעקות מחרישי־האוזן נשמע קול צווחני חד של אשה: „הוי, ספני יפו השפלים! נעליהם של היהודים כבודות יותר מראשיכם אתם". ובעוד אנו מצטופפים בנמל והנשים מיללות לכל התפוצצות יריה, באו וסיפרו, כי ה„לוחמים" העיראקים החלו לשדוד את החנויות הגדולות והעשירות בבוסטרוס ובשוק עוואד.

באניה „ארגנטינה" היינו צפופים כדגים מלוחים בחבית. האניה שהכילה מקומות רק ל־500 איש נדחקו בה כ־2000 איש... המהומה והמבוכה היו גדולות וגברה האנדרלמוסיה באופן שנוסעי מחלקה ד' ישבו במחלקה א' וכן להיפך. אנשי צוות האניה ניצלו את המצב וסחטו כספים מהנוסעים על ימין ועל שמאל.

קבלת הפנים לאניה בבירות היתה מלוה התרגשות מצד הקהל. ממשלת הלבנון שלחה אניות ליפו והעבירה את התושבים על חשבונה. היפואים היו סבורים, כי הנדודים מיפו לא יארך: הלא יום 15 במאי ממשמש ובא ומדינות ערב תבצענה את זממן במשך שבועיים...

למען האמת והצדק עלי לציין שלא כל אלה שברחו היו מאויבי היהודים ולא כל אלה שנשארו היו ידידים, כי גם בין הבורחים וגם בין הנשארים יש אויבים וידידים גם יחד. אין לשכוח שבין הבורחים יש חלק שבריחתם היתה מפחד הערבים, פן ינצחו בסופו של דבר, ואז יתנקמו בהם ב„עוון" ידידות, עזרה או נטיה ליהודים.

ג'. ע.

על המשמר 4/10

המצרים מתבססים בכביש עזה–אל־עריש

1052

יורחב כביש אסטרטגי ותנתן עבודה לפליטים

תל־אביב. — המושל הצבאי המצרי עומד בקרוב להתחיל בעבודות להרחבת כביש החוף עזה— גבול מצרים. למטרה זו הוקצבו 60 אלף לירות — נודע ממקורות ערביים.

תכלית העבודה היא: א) להרחיב את הדרך החשובה הזאת, שהיא בעלת ערך אסטרטגי ראשון־במעלה; ב) להעסיק את הפליטים השוכנים בעזה ובסביבותיה, הבטלים מכל מלאכה.

ביצוע העבודה נמסר לשלושה שייכים, נציגיהם של שני שבטים ידועים: שייך פריח אבו־מידין ושייך פריח אל־מוסדר — שניהם משבט חנג'רא ושייך חאסאן אבו־ג'אבאר מהשבט ג'ובאראת.

1052 — על המשמר 30/9

מפלצת על הגבעה

מאת **יצחק שדה**

על כתפיים רחבות ושטוחות של גבעה חשופה ואהובה — נישא ראש מרובע, והראש מפלצת־בניין: משטרת עיראק סואידן. עיניים רבות למפלצת — סדקים, חרכים, אשנבים. אויב מסר אותה לאויב, והיא עלתה לנו בדמים רבים.

הבריטים דאגו שהמשטרה תימסר לכוח ערבי. הערבים המקומיים מסרוה לצבא המצרי, והצבא המצרי השתקע, התארגן והתבסס במבצר. על המגדל הדרומי־המזרחי, המגדל הרם ביותר, העלה הצבא המצרי את דגלו, תלה אותו על מוט נישא. הגבעה, המגדל והמוט — הגביהו את הדגל, הרימוהו מעלה מעלה והוא התנוסס למען יפחיד — אך לא הפחיד. הוא הרגיז, עורר שנאה, עתים אף הוליך דכאון — אך אימה לא הטיל. מגדל הדגל והמשטרה כשלעצמה היו גבוהים למדי. את הבניין רחב־הגרם על מגדליו ראו מרחקי הנגב וידעו שעין האויב צופיה על כל תנועה שלך במעגל של קילומטרים מסביב.

המשטרה רכבה ממש על גבנה, כשהיא מרוחקת אך קילומטר וחצי ממנה. גבנה מונחת למרגלותיה של אותה גבעה. מאותו הבניין הומטרה האש על גבנה. המשק על בנייניו נהרס, חדל להתקיים, הפך עמדה תת־קרקעית. החיים ירדו לתעלות, לבונקרים, לעמדות, לבית־חולים ולמוסדות תת־קרקעיים אחרים. החיים ירדו למחתרת תחת לחץ המפלצת, תחת כוח האש והתצפית.

המשטרה הותקפה שבע פעמים, וכל ההתקפות נהדפו. למתגוננים מאחורי קירות העבים העשויים בטון־ברזל גרמו רק אבידות מעטות, ואולי מעטות מאוד, ואנחנו פיזרנו את חללינו על פני הגבעה הארורה הזאת, גופותיהם של טובי לוחמינו — אנשי הנגב, גבעתי ואחרים. והדגל הוסיף להתנוסס, הרוח הוסיפה לשחק בו, מקפלתו ומיישרתו, כאילו היתה באמת שייכות כלשהי בין הדגל הזה לבין גוף זה של הנגב העברי, הרוצה להיות עברי, המתחיל להיות עברי, שהחל אך לפני שנים מועטות מאוד להתכסות בשדות ירק, להצמיח חיים ירוקים מתוך האפור והחום המדברי. הסמל הזר הזה, הקוץ הממאיר בגוף הנגב הרגיז, השניא, עורר תשוקה עזה להטיל עצמך, את גופך, נגדו, להשפילו, לדרסו, להשמידו. אך הוא לא הורד עדיין, הוא הוסיף להתנוסס לתפארת האויב, ובהתנוססו — דיכא והרגיז והדריך מנוחה.

מדוע לא יכולנו לה, למפלצת? מה חסר היינו בכל אחת משבע ההתקפות? במה שגינו שבעתיים? מה הטעות החוזרת כל פעם מחדש? והעיקר: היכן הפתרון? איפה המפתח?

מדי עוברך ליד ה,ום, אם בג'יפ בודד, ואם כאחד משיירה היתה השאלה חוזרת לבעור בקרבך, לתבוע תשובה ממך. אין היא מרפה, היא מבריחה מתחה כל מחשבה אחרת, כל תשוקה אחרת. ואתה יודע, בבהירות מוחשית, שתחת הדגל הזה, המצרי, השנוא, יש עיניים צופיות, והן בולשות אחריך והם מסמנים נשקם אליך; ואם אינם עושים הרי לא מפני שאינם יכולים, הם נמנעים מכך, שאינם רוצים, מחמת חישוביהם שלהם.

ובכל פעם, כאשר היית רואה גבנה זאת, שאנשיה הצנועים, הלא־גיבורים כל כך, הלא־צבאיים כל־כך, הדפו את התקפות צבא פרעה המודרני, עם רכב הברזל שלו — טאנקים, שריונים, נושאי־ברן, וזחלים; גבנה זאת השותקת והטרודה בעבודתה האפורה של התגוננות ארוכה מייגעת ומתמדת, היתה היא זועקת אליך בשתיקתה, ממעמקי חפירותיה, שאנשיה אנשים זקופים, שלא לזחילה נולדה, שהמקום הזה לחיים נוצר, לעבודה ולהנאת מנוחה שלאחריה, לאהבה, לצחוק ילדים, לטיפול בשיחי הנוי, לחיים רעננים, פשוטים, מלאי תוכן בהיר וחיובי. וקשה היה לשאת בעלבונה של גבנה זו.

אף־על־פי־כן שומה היה עלי ועל קציני חטיבתי ועל החיילים שבה להיות עצורים, לרסן הרגשות, להחניק שאיפות לתיקון עוול; חובה היתה עלינו להיות אבן בין אבני משקל אחרות למען הכריע את כף המאזניים בבוא השעה.

המפקד שנכנע מול המפקד שניצח (יצחק שדה)

ולילה אחד, שעה שעברנו לא רחוק מהמבצר, בדרכנו לבאר־שבע, על פני גבעות ומשלטים, אשר נכבשו זה מקרוב בידי הגבעתים, חשנו בעליל, כי על־אף אפילת הלילה, ואעפ״י שאנו נזהרים מלהעלות אור כלשהו — קשוב האויב לכל תנועה מתנועותינו, והוא מאזין לרעש המוטורים ולשיפשוף הגלגלים על פני האספלט ולחריקת הקפיצים. אזננו כרוייה והוא מודיע על כל תנועה שלנו למטה שלו. הלילה — אמרנו בלבנו — אינם מרביצים בנו, אך דיים לפתוח באש — והסביבה כולה תענה אחריהם במטר של אש. הם מאיימים על העורק העיקרי, שנכבש במאמץ עליון על ידי אנשי גבעתי; הכרח, איפוא, להסיר מאתנו את האיום הזה, לחסלו ולהרחיקו לפחות ככל האפשר.

הג׳יפ ממשיך לדהור בדרך המוליכה לבאר־שבע, אך לבך נתון לעיראק סואידן. אתה חש שכאן תפקיד, בשעה מסויימת — התפקיד, בה׳ הידיעה. ואתה יודע, משתשוב, משתיפנה מחשבתך מדאגות הקרב — שנטלו העיקרי לא עליך הוא, אתה חש רק לעזרה — יש להתחיל לחשוב, לשכנע את עצמך, את קציניך, את הממונים עליך כי „יש להרוס את קרתגו״, את עיראק סואידן יש להפיל.

ובטרם התרחקת הרבה ומאחוריך מתלקח קרב; עוד קרב אחד על עיראק סואידן — אולי הפעם?... בעמדות ליד באר־שבע מספרים שהמפלצת נפלה. ידענו כי אך שמועה היא, אך רצינו להאמין בה. לזמן קצר אף הצלחנו להאמין. אולם עד מהרה הוברר, כי עורבא פרח. ההתקפה נהדפה שוב, ואבדות ישנן שוב והדגל הארור מוסיף כמקודם להתנוסס איתן על פני המבצר. והדרך הראשית, העורק העיקרי שלנו לנגב הדרומי אינו בטוח, ושינוי קל שבקלים יכול לחסום אותה בליל.

לא אתה חושב את המחשבה, היא אוחזת בך ואינה מרפה. כלפי־חוץ כמעט ואין הדבר בא לגילוי כלשהו. פיזור נפש מעט, שאלה לא לעניין, המפולשת לשיחה או או דיון, וזה הכול. אך הנה תופס עצמך בחקירה על פרט זה או אחר מההתקפות הקודמות.

על כוח חדירה של סוג נשק מסויים, על כוח התנגדות של קירות ביטון ברזל, על דרכי גישה למבצר, על יתרונות וחסרונות של כל אחת מהאפשרויות המרובות. אתה כאילו, מדבר, שואל ומתווכח סתם — ואולי לא כל כך סתם? התשובות וההגבות שאתה שומע אינן מניחות את הדעת. הבעייה נראית כבלתי נתונה לפתרון באמצעים העומדים לרשותנו, אך הכרח הוא לפתור אותה. וההכרח חודר לראש, ללב, לריאות, למעיים, לכל שריר וגיד שלך. אומנם, שום איש לא אמר עדיין שתפקידך לפתור את הבעייה. ואיך יוגד לך כאשר טובים ואמיצים, מנוסים וזהירים נכשלו? אך אם לכבוש את עיראק סואידן — מי יכבשנה, אם לא משוריינת, מצויידת בטאנקים? בעזרת פלוגת השריון מוכרחים למצוא את הפתרון! ואתה מתחיל לשבת כפוף על גבי מפות ומנסה לגלות מתוך המפה את סודות הדרכים, השבילים, הגישה, אפשרויות ההתגנבות; אתה מתחיל לאסוף ידיעות ובעיקר — לחשוב ולחשב.

להתעמק ולשקוע, לנסות למצוא כל הניתן למציא.

המחשבה מתנהלת לאיטה, אבל בבטחון. צעד צעד היא מתקרבת למסקנות על סיבות אי־ההצלחה של שבע ההתקפות, והנה מתברר לך דבר פשוט מאוד ואלמנטארי מאוד, ואין אתה מבין כיצד לא הגעת לכך קודם לכן. השפה האנגלית יודעת ביטוי it boils down כלומר וזה רותח עד שנשאר לך מה שנשאר. ופירושו הוא, שהמים הולכים וכתאדים, והריכוז אף הוא, גדל עד שנשאר לך רק התוכן המעט שהיה בתוך המים, ואותו מעט הוא הקובע את הצבע [illegible] והריח של המשקה שהיה לפניך. אכן, מה שנותר בקרקעית אחרי המחשבות והשיקולים הרבים הפליאני בפשטותו ונבצר היה ממני להבין כל הרתיחה הארורה הזאת. משנתפזר הערפל הוסקו המסקנות והרי הן לפנינו:

במקום מצומצם בשטח, כמו בניין המשטרה, השמור על־ידי מספר רב של אנשים — רב ביחס לשטח — על־ידי פלוגה שלמה של חיילים, עם כל השירותים של פלוגה, כלומר על־ידי מאתיים איש ויותר; מקום גדור בקירות עבים, מוקף בשטח גלוי לחלוטין וערוך יפה להגנה — אין כל אפשרות להפתיעו. שום זריזות פלמחית, מוכפלת ע״י תיכנון מדוקדק ומחושב של הגבעתי לא תעזור כאן. מתי שלא תגיע, גם בלילה אפל ביותר, ירגישו בך; מכל סדק ואשנב שומרים עליך ומרגישים בבואך, וכל מקום מוכן למתן אש. מכונות הירייה של המגדלים מכוונות לקווים קבועים, וברגע שהן מתחילות לפעול כל אחת לכיוון שלה, נסגרת הגישה על־ידי קיר של אש. לכך מצטרפת גם אש רובים, תתים ומקלעים מכל עמדה ומכל גג. אין איפוא, לתמוה שאנשינו לא חדרו ולא כבשו את המבצר; פלא הוא, שהגיעו עד השטח, עד החוטים, ואפילו עד הקירות; ופלא בתוך פלא, שמי שהגיע והציץ ונפגע אך לא נהרג, ידע לסגת בעזרת חבריו לקווים שלנו. באגפי המבצר, במרחק מסויים ממנו, כנראה בכפרים עיראק סואידן ובית־עפה, מוצב היה הנשק האנטי־טאנקי של האויב, תותחים בני שש ליטרות, והם שמנעו בעד אותו גבור אלמוני, נהג מבני תימן, להגיע במשוריין שלו, הטעון חומר נפץ, עד הקיר ולפוצצו. התותח האנטי־טאנקי פגע במשוריין לפני הגיעו לשם, בהיותו במרחק של כשלושים מטר לערך מהקיר. המטען התפוצץ והגיבור האלמוני, שעדיין לא סופר ולא הושר עליו, התפוצץ על מטענו. שלושים מטר הפרידו בינו לבין מטרתו. אך במבצר לא פגע.

ניתוחי לימדני כי כל התקפותינו נכשלו והיו נידונות מראש לכשלון מפני שלא ניסו להשתיק תחילה את אש האויב, להשמיד את קני מכונות הירייה שלו לפני ההתקפה. כמובן, שלא מחמת חוסר הבנה לא נעשה הדבר. לא היו בידינו אמצעים מתאימים לכך.

מלחמת העולם הראשונה רצופה כולה נסיונות להתקפות בלתי־מוצלחות כאלה, כאשר בידי האויב יותר אמצעים. וגם משעלה בידי התוקף להשמיד חלק מכוח האש של המתגונן, עוד הספיקה לו כמעט תמיד שארית הכוח כדי להדוף כל התקפה. וכוח ההגנה הנתון היום בידי חיל־הרגלים הן הוא עולה כמה מונים על מה שהיה בידי אותו חייל במלחמה הקודמת. ואולי התקפה בעזרת טאנקים? אבל לאויב יש נשק אנטי־טאנקי לרוב, ונשק רציני, והרי בשלב האחרון של התקפה — גם לכשתתקרב למטרה בשריונים ובזחלים — אנוסים יהיו האנשים לרדת מכלי רכבם ולתקוף כחיל־רגלים. ואין זה סוד, שמספר הטנקים שלנו מצומצם, שקשה לנו לשאת אבידות הרבה בכלים יקרים. והיכן הערבות שנצליח להשתיק את מכונות הירייה של האויב, את כולן, או לפחות כמעט כולן?

מתחיל אני, איפוא, וחברי במטה עמי לשבת כפופים על גבי מפות. למה אנחנו יושבים? הן לא ניתנה לנו פקודת מיבצע! אבל... אולי תינתן הפקודה, אולי נצליח להביא הצעה ממשית, מבוססת, שיש בה אחוזי סיכוי מסויימים להצלחה. וכה אני מוצא את עצמי שוב בקרון שלי, כפוף יומם ולילה על המפה, לאור פנס חשמלי הניזון מבטריות, לומד את כל האפשרויות, דוחה ומקרב, שוקל ומודד; אין זה סיור עדיין, לפני הקרב עוד יצטרכו לסייר ולבדוק, אבל לפי שעה אני מוצץ את המפה, בוחן אותה, היא חייבת לעזור במציאת הפתרון. עבודה ובדיקת השטח יתנו את הפרטים הנוספים. הן רק ארבע רוחות ישנן בעולם, אבל המצפן מחלק אותן ל־360 מעלות, ולכל מעלה — שגם אותה אפשר לחלק — כיוון שלה. ועליך להבדיל בין דרך לדרך, בין גישה לגישה, למצוא את האחת שתבחר בה ביום שידובר במיבצע. והרי לא נאמרה עדיין המלה הקובעת.

קציני המטה חיים עמי בטראנס ולומדים כל אחד בפני עצמו ולעתים כולנו יחד את הסביבה. אחד בינינו — עודד — יודע אותה גם בלי מפה; הוא כבר לחם בסביבה הזאת, אעפ״כ ממשיך גם הוא לשקוע אתנו בחיפושים.

והנה מנצנץ משהו מתוך הערפל. אני, חברי, כולנו יחד, או מישהו לפני, מתחילים לחוש שיש קו המוביל למבצר מכיוון צפון־מערב, שבקו זה מסתיר גוף הבניין של המשטרה את ההתקדמות ומגין עליה מפגיעת הנשק האנטי־טאנקי. לדרך־גישה זו אין קו ישר, לא מכפר עיראק סואידן ולא מבית־עפה, והנשק האנטי־טאנקי הריהו פועל בכיוון ישיר, על כן הוא כאילו עיוור ובלתי־יעיל נגד תנועה בדרך שבחרנו. וכאשר אתה יודע שתבוא מדרך זו, מצפון־מערב, מתבקשת עוד מחשבה. לא על שטח, ולא על זמן, אלא על גורם אחר. אם מצד זה אתה בא — מוטב כי תבוא בשעה, שהשמש תסוב בדרך השקיעה, ואז תסנוור את עיני המגינים. אומנם, שיקול זה מביאים בחשבון בעיקר בקרבות ים ואוויר, אך במקרה זה אפשר וכדאי לנצל גם גורם זה — עוד גורם אחד לטובתנו. ויש לדאוג שיעמדו דמעות בעיני האויב, למען תקשה עליהם הראות.

אני וקציני המטה ומפקדי הגדודים מתהלכים כסהרוריים. כל אחד ממלא את עבודתו היום־יומית, השיגרתית, וכל אחד בהתאם לתפקידו, מכין עצמו לקרב, שלא ברור כלל, אם יפרוץ ואם אנחנו נהיה הלוחמים בו. אך כבר יש יסוד לדבר על כך. ואולי כדאי לסייר בחזית? אך קודם לכן יש לחטוף שיחה עם גבעתי. הוא אביר הסביבה הזאת, לחם בה בכל התנאים וללא תנאים, התגונן ותקף, אירגן את כיבוש משלטי הצומת, ואנשיו כבר נתנסו בתפקידים דומים, הן הם שכבשו את חוליקאת, מבצר־שדה ממדרגה ראשונה, שהוגן על־ידי המצרים בעקשנות, עד כדי קרב פנים־אל־פנים. שומע אותך גבעתי, הוא שמעון אבידן, רציני מתוח, שוקל כל מלה שלך. חש אני שנימוקי שיכנעו אותו, אך הוא חושש לאמור לך זאת. רגש החברות גוברת בו על שיקולים אחרים, והוא יודע מה כוחה של המפלצת הזאת, הוא חוזר הערכה ליכולת התגוננותה והוא יודע — העזה חמורה במיבצע הזה, וחושש הוא לייעץ לחבר להכניס עצמו מרצונו הטוב, מיוזמתו שלו בלבד, לעסק ביש שכזה. גבעתי אינו מביע דעה בפה מלא, אך מכירו אני שנים הרבה. זיק תקוה ראיתי מתנוצץ בעיניו, תקוה כי מיבצע זה, כיבוש התחנה־המפלצת ישלים את פתיחת הדרך לנגב.

שאול ועודד מתייחסים להצעה, — אף כי זו הצעה של כולנו — באופן שונה, כל אחד מהשנים עפ״י אופיים. שאול מהסס, מפקפק. עודד — כולו להט, ניגש למלאכה כאילו כבר הוטלה עלינו. אפשר שגם שאול משוכנע בצדקתנו, אך הוא חושש בי ובעודד בנטייה יתרה להעזה והוא קורא אותנו לזהירות. האנשים עייפים, כלי הרכב הקרביים נשתפשפו מאוד וזקוקים לטיפול ולתיקון, וסוף־סוף שום איש לא החליט, שהכרחי עכשיו ומייד „לטפל״ במפלצת.

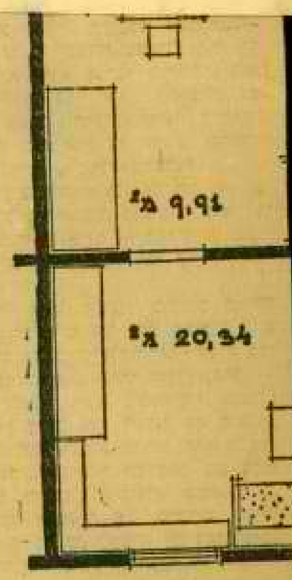
שיחות בחזית. אנחנו מציעים את עצמנו למיבצע! ההגבה הראשונה היא הערכה לנכונותנו אולם — מפקפקים; בעיקר יצחק, עמוס נדלק יחד עמנו, ויגאל עודו שותק.

עובדת אתנו קבוצת בחורים חמודה ויקרה. החותרים נגד זרם השיגרה והם מעמידים עצמם לרשותנו. מי יעבור בכלים אלו באופנים הללו בזמן הקרב — בחורי החמר עונים בפשטות: אנחנו! עתה אין עלינו אלא לשכנע את מוסדות המטה הכללי לנסות דרכים חדשות בכלים ישנים, נסיונות קל־ידעת עם כלים רציניים מותקנים לשימוש סטאנדארטי. אכן, קל להסביר את הדברים לאנשי מיבצעים, אך מה לעשות עם האינסטאנציות השונות? איך להתגבר על שאננות של פקידי אספקה? אולם בכל מקום יש גם אנשים נבונים, ואחרי איבוד זמן יקר ומרץ המוצא, גם בלאו הכי מתוך בזבזנות מסובכת ומענישה, נדמה לנו כי התגברנו על המכשולים. לא נשאר, איפוא, אלא לשכנע את מטה החזית ולנסות להתגבר על האויב.

ובא היום. אנחנו מקבלים אישור, והאישור הוא פקודה! המחשבות הבודדות, המסקנות השונות, פרי הנסיונות הרבים — כולן חייבות להתלכד עתה יחד, ללבוש צורה, לקרום בשר וגידים ולהפך תוכנית־מעובדת, מדוייקת, המביאה בחשבון כל פרט, השוקלת כל צעד ובודקת כל מה שיש לנו. והחזית נרתמת לעזרה בכל כוחה. יחד קובעים את היום, את השעה.

מעל לגבעת עיראק סואידן, מעל לבניין המשטרה, מתעבה ענן. עוד מעט ותפרוץ הסערה.

הקרב פרץ בשלהי, והתוצאות ידועות.

...ך שיכון הוותיקים

בפולמוס. על־ידי כך לא תשתפר דירת...
של הוותיק.

עובדה עגומה היא, שמפעל שעולה
ב־6 מיליונים ל״י, ושצריך להקיף 6000
דירות, מוצא לפועל בלי שנערכה תחי...
לה התחרות פומבית של אדריכלים.
התוכנית הועלתה באורח מסתורי־דיק־
טאטורי.

כיצד יכולים המהנדסים והאדריכלים
של ההסתדרות לסבול זאת?

פירמה מחו״ל, הרוצה להקים בארץ
200 בתי אלומיניום, מעץ או מבטון —
בונה תחילה בקריה בית לדוגמה.

מדוע לא נהג כך השיכון ההסתדרותי?
מדוע לא בנה תחילה בית אחד

ECRIT POUR LE "JOURNAL DE JÉRUSALEM"...

1052

Comment les Arabes évacuèrent Jaffa en Mai 1948

par **GEORGES AZZAR**

L'auteur de cet article est un chrétien de Jaffa qui, après s'être réfugié à Beyrouth, vient de retourner dans sa ville natale. Il nous donne ci-dessous le premier récit authentique sur l'évacuation de Jaffa par les Arabes.

Avant et après la résolution de partage de l'ONU, les Juifs répandaient à Jaffa des tracts invitant les Arabes à faire la paix, à ne pas suivre les conseils de leurs dirigeants et à s'abstenir de toute attaque armée. Le Comité supérieur arabe, les comités locaux et les journaux, inquiétés par ces appels, menaçaient des pires représailles ceux qui les lisaient et la presse arabe avec le *Falestine* et le *Difaa* en tête, déclencha une violente propagande pour mettre les Arabes en garde contre ce qu'ils appelaient "des mensonges juifs". Les agents du Comité supérieur disaient partout —aux soukhs, dans les mosquées et aux réunions publiques: "ne croyez pas aux vantardises juives. Nous sommes suffisamment forts pour écraser les Juifs en quelques jours."

APRES LE VOTE DE PARTAGE

Immédiatement après l'adoption de la résolution de partage, le Comité supérieur arabe déclencha des troubles et la Palestine tout entière fut bientôt mise à feu et à sang. Les journaux arabes redoublèrent d'efforts afin de stimuler l'énergie des combattants arabes et de dissiper les doutes et les appréhensions. Voici quelques échantillons de titres qu'ils publiaient alors: "Les tués juifs se chiffrent par milliers. La famine sévit dans les localités juives. Un œuf coûte 50 piastres à Tel-Aviv. Des milliers de Juifs se dirigent vers nous, les mains levées, afin de se rendre et ils n'en sont empêchés que par les gosses de la *Haganah*".

Les Arabes, même les intellectuels, enivrés par ce bourrage de crâne, étaient convaincus de l'imminente victoire des bandes. Je me rappelle encore très bien qu'un jour un médecin arabe connu me dit avec impatience:

— Quand ces cochons d'Anglais quitteront-ils finalement le pays?

— Pourquoi voulez-vous qu'ils s'en aillent si vite? demandai-je.

— Pour jeter les Juifs à la mer, répliqua-t-il.

— Ne croyez-vous pas que la présence des Anglais est dans l'intérêt des Arabes plutôt que dans celui des Juifs?

Le médecin se fâcha tout rouge. "Mais que dites-vous là, cria-t-il avec indignation. Vous êtes pire qu'un Juif". S'étant un peu calmé, il ajouta: "Soyez sûr qu'au moment où l'on pourra se trouver face à face, nous battrons les Juifs et les chasserons à coups de pierres et de bâtons".

IVRESSE ET MANIE DE LA GRANDEUR

Je me souviens encore d'une soirée passée chez nos voisins. Il y avait plusieurs invités dans le salon. On entendait le bruit des explosions de bombes et le crépitement de mitrailleuses. "Que pensez-vous de la situation?" me demanda le voisin. Je répondis qu'il fallait faire preuve de compréhension et accepter le partage. "Jamais, déclara un des invités. Ni partage, ni Etat juif. Enlevez-vous cette idée de la tête". "Mais cette idée n'est pas dans ma tête, objectai-je timidement, elle est dans la tête des Nations". Mon interlocuteur rit sarcastiquement. "Nations? dit-il avec mépris. Mais nous sommes assez forts pour battre la plus grande puissance. Voyez plutôt la France. Nous l'avons chassée en quelques jours de Syrie". Les paroles de cet imbécile me rendirent furieux et malgré les signes désespérés que me faisait ma femme, je dis: "Si vous croyez que se sont les *Abou Yassine* et les *Abou Kaaoud* de Damas qui chassèrent la France, alors il est inutile de converser avec vous".

Ce n'était pas l'unique cas: presque tous les Arabes étaient atteints de la folie des grandeurs. Ceux qui comprenaient la situation — ils n'étaient d'ailleurs pas nombreux — n'osaient pas élever leur voix, craignant d'être accusés de trahison.

Le Dr. Youssef Haykal, maire de la ville (il est aujourd'hui ambassadeur de Transjordanie à Washington) faisait de fréquents voyages dans les pays voisins et chaque fois qu'il rentrait à Jaffa, il nous rassurait: "Ne craignez rien, nous disait-il Aucun danger ne menace notre ville. Des forces irakiennes arriveront prochainement à Jaffa". En effet, un petit détachement irakien vint bientôt et son commandant, nous ayant convoqués, nous déclara: "Vous pouvez désormais dormir en toute sécurité".

LA DATE DE L'INVASION APPROCHE

La date fatidique du 15 mai à laquelle les Anglais devaient définitivement quitter la Palestine approchait et tout le monde s'attendait à une victoire aussi rapide que décisive des armées arabes. Mais en attendant, la situation commençait à se gâter et de mauvaises nouvelles nous parvenaient de toutes parts. La nouvelle du massacre de Deir Yassine nous remplit d'effroi. Kaoukdji, le grand Kaoukdji, sur lequel on fondait tant d'espoirs, fut irrémédiablement battu et les informations sur sa défaite se répandirent rapidement, comme une épidémie, dans la ville. L'occupation de Haifa par les Juifs et la fuite désordonnée de sa population arabe, eurent un effet désastreux sur le moral des habitants de Jaffa. La fuite en masse commença.

LA DEBANDADE

Les citoyens de Jaffa, pris de panique, couraient dans toutes les directions, essayant d'arriver par tous les moyens dans le triangle. Les riches avaient déjà quitté la ville quelques jours ou quelques semaines auparavant. Ils durent payer au Comité supérieur arabe des sommes très élevées pour obtenir l'autorisation de s'en aller. La taxe était de 100 à 200 livres par permis et par tête. Un jeune homme nommé Halim Abou Khadra, fonctionnaire du Comité local, fractura le coffre-fort du Comité et s'enfuit avec une somme de 14.000 livres. Ce cambriolage fut le prélude d'une série d'autres vols. Tous perdirent la tête. Les derniers vestiges d'un semblant de discipline disparurent. Ce ne fut désormais qu'un sauve-qui-peut général. Et le désordre devint simplement intenable lorsqu'on dut constater que les armées arabes qui commencèrent l'invasion le 15 mai, n'avançaient guère. Les habitants comprirent qu'il ne fallait plus compter sur elles.

"LES JUIFS ARRIVENT"

Un bateau italien — l'*Argentina* — devait venir à Jaffa le 25 mai à destination de Beyrouth. Des milliers de personnes se ruèrent vers les bureaux de la Compagnie de navigation en question. Ceux qui réussirent à obtenir un billet s'estimèrent heureux. La Compagnie vendit plus de 3000 billets pour les 500 places disponibles. On attendait donc l'arrivée — on s'imagine avec quelle impatience — du S.S. Argentina. Mais le 23 mai deux Arabes descendirent d'une voiture, à la station des autobus située près de la bâtisse du département des investigations criminelles de la police et se mirent à courir en criant de toutes leurs forces: "Les Juifs arrivent, les Juifs arrivent". Une panique indescriptible s'empara de la population. Les commerçants s'enfuirent laisant leurs magasins ouverts. Les habitants de la vieille ville couraient vers le quartier d'Ajami et ceux d'Ajami — vers Djébélia. Les combattants arabes y compris les soldats irakiens, furent les premiers à courir et l'agence italienne fut littéralement assiégée par la foule désirant acheter des billets. On se tranquillisa un peu lorsqu'on apprit que la nouvelle était fausse, mais le répit ne fut pas de longue durée. Car, la unit les canons juifs commencèrent à tirer tuant de nombreuses personnes et causant beaucoup de dégâts. A la suite de cette attaque, même les hommes qui avaient gardé jusqu'à ce jour leur sang-froid, décidèrent de s'en aller.

10 LIVRES UNE PLACE JAFFA—NAPLOUSE

Ce fut un exode lamentable, les citoyens n'emportant que les objets les plus précieux et laissant dans leurs appartements tout ce qu'ils ne pouvaient pas mettre dans une petite valise à main. Toute la route restée encore libre était encombrée de véhicules de tous genres: autos, camions, diligences, chars à bancs. Plusieurs partirent à dos de cheval ou d'âne. On payait 10 livres pour une place Jaffa-Naplouse, au lieu de 40 piastres en temps normal. Les personnes heureuses qui avaient des billets de voyage à bord de l'*Argentina*, arrivèrent dans le port de bon matin. Mais comment l'embarquement pouvait-il s'effectuer lorsqu'il n'y avait qu'une seule barque à moteur pour conduire les passagers vers le bateau ancré au large? Le propriétaire de la barque posa ses conditions: 100 livres par tête! Les passagers acceptèrent en criant et en pleurant. Mais au milieu du trajet, le propriétaire abandonna la barque, descendit dans une petite barque et fit mine de se diriger vers la terre. Les passagers le supplièrent de continuer la route. Il accepta à condition de lui verser un supplément de payement. Qui aurait osé le lui refuser? Ce manège se répétait avec chaque nouvelle fournée de malheureux fuyards qui eurent encore le temps d'apprendre que les Irakiens pillaient radicalement les magasins des rues Boustros et Awad, avant d'évacuer la ville. Le propriétaire de la barque devint riche en une seule journée.

EN ROUTE POUR BEYROUTH

La traversée fut terrible. L'anarchie la plus complète régnait à bord du bateau. Les passagers de première trouvèrent avec difficulté un coin sur le pont où ils purent à peine s'étendre, serrés comme des sardines. Les pasagers du pont s'établirent confortablement dans les cabines de première. Les membres de l'équipage profitèrent de l'occasion pour se remplir les poches. A Beyrouth, on nous réserva un bon accueil. Ayant appris que de nombreux réfugiés attendaient toujours dans le port de Jaffa, le gouvernement libanais y envoya trois navires afin de les transporter gratuitement à Beyrouth.

LE RETOUR AU BERCAIL

...Me voici donc de retour à Jaffa. Je suis ému. Les choses ont beaucoup changé depuis lors. Je dois dire pour établir la vérité que les Arabes qui s'enfuirent n'étaient pas tous des ennemis des Juifs, de même que les Arabes qui restèrent n'étaient pas tous des amis des Juifs. Je dois également constater avec beaucoup de tristesse, que certains Arabes qui restèrent, s'emparèrent des biens de leurs frères fugitifs et que les autorités israéliennes ne font rien pour réparer cette injustice.

le Journal de Jérusalem 29/9

1052

הבוקר 21/9

1052

נתגלו גוויות כמספר הנעדרים בחיפושי הצבא בסביבת ניצנים

ביום ג' (13.9) נערכו בקבוץ ניצנים וסביבתו חפושים מקיפים ונר־חבים אחרי גויות נעדרים ע"י מחלקת קבורה וזיהוי חללים של הרבנות הצבאית. בחיפושים השתתפו: מנהל המחלקה, סגן־ראשון יצחק מאיר; רב סמל מ. שכטר וחולית „החברא־קדישא" הצבאית.

אנשי הקבוץ שהשתתפו בקרבות והצביעו על מקום הקרבות והשטח שבו יש צורך בחיפושים וחפירות.

החיפושים נמשכו במשך כל היום, בכל שטח הקיבוץ וסביבתו. **נערכו חפירות ונתגלו שלדים ועצמות שנשארו בזמני בשדה הקרב. נתגלו גויות כמספר הנעדרים.**

לפנות ערב נערכה קבורת עצמות הקדו־שים שנאספו במשך היום בקבר־אחים ב־בית הקברות־ניצנים, השתתפו בלויה נצי־גי הרבנות הצבאית, אנשי הקבוץ, תלמידי ביה"ס של עלית הנוער וכל החיילים ש־השתתפו בחפושים.

החזן סופר, איש חולית „החברא־קדי־שא", אמר אל־מלא־רחמים וקדיש.

בזה נסתיימה אחת הפרשות הכאיבות בתקופת הקרבות בארץ.

9/3 21/9

1052

Iraqis Reported Back In "Triangle"

Three Iraqi soldiers were killed and 15 seriously injured when the Arab Legion car in which they were riding overturned near Jiftlik in the "Triangle," "A-Difa'a" reports.

This is the first report appearing in the Old City or Amman press which mentions the presence of Iraqi troops in the Arab areas of Palestine since their withdrawal from the "Triangle" several months ago.

1052

יוסף נעמן (ליברמן)

איך נפתחה דרך-המלך לנגב

(מרשימותיו של קצין קרבי)

— „מנה שני אנשים לנקות חורבה זו — כאן יהיה מטה הפלוגה !".

הרס"פ הלך למלא אחרי הפקודה, ואנו המשכנו לסייר בפרדס ולתור אחרי מקומות מתאימים להחסנת מלאי־התחמושת ולהצבת המקלעים האנטי־אוויריים. יעקב עייאש, הטבח היווני שלנו, כבר עסק בשפשוף ומרוק של אחד החדרים האחרים באותו בנין עזוב, ואש אם החל המקום הופך ולובש צורת מטבח. הוכנסו הפרימוסים, הסירים הגדולים, ארגזי השימורים ושקי הירקות וטרם פנית כה וכה, כבר החלה הארוחה מתבשלת. כשרון גאוני היה לו לעייאש זה לארגן את מטבח הפלוגה בכל תנאים שהם. במשלטים ובקוי החזית, ממש כבזמן שהותנו במחנה, היו הארוחות מוכנות בדייקנות של שעון. עד האחרונה שבעמדות היה מגיע עם סירי התבשיל, ומעולם לא קרה שמי מהחיילים, שנתאחר לרגל היותו בתפקיד, נשאר ללא אוכל. זוכר אני פעם, כשהיינו בבסיס הקרבי, הכין לארוחת הצהרים כבד מבושל ברוטב עם דייסה טעימה של שעועית ובצלים במיץ עגבניות. שעת הצהרים קרובה היתה והבחורים התקהלו כבר עם פנכותיהם סביב המטבח. ריחות מגרים עלו מתוך הסירים, והנערים, חסרי סבלנות, הקישו צלחות בספלים ברעש גדול כששירה אדירה של „עוד לא אכלנו, עוד לא שתינו..." עולה מגרונם.

באותה שעה עצמה הגיח לפתע מאחורי גדר הברושים מפקד הגדוד רכוב על אופנוע, וביעף עבר על פני האנשים ועצר לפני מטה הפלוגה. ההופעות הדראמתיות האלה של מפקד הגדוד לא בשרו טוב מעולם.

— „ערק־אל־מנשיה עוברת מיד אל יד, ויש צורך דחוף בפלוגה טריה לעזרה. האוטובוסים כבר ממתינים על הכביש, ליד הפרדס. תנוע דרך זייתא. הדרך האחרת גלויה לתותחי המצרים".

אמר, הוסיף עוד אי־אלו פרטים — על המקום, בפני מי להתייצב וכדומה, הסיע את האופנוע ונעלם כלעומת שבא.

הפלוגה יצאה לדרך, תוך רגעים ספורים השתררה בפרדס השוקק דומית־מות, יתמות של בית קברות. על שרפרף עץ ישב עייאש במטבח האפלולי והסתכל בתוגה אל הגולש הערב שהכין ב„דם לבו" ואל אדיו הריחניים העולים ומתנדפים בחלל הריק.

בחוץ עמדה מכונית המשא של דוד סרוקה. רעיון הבריק במוחו של הטבח ומיד יצא את הבית והלך לחפש את הסמל האפסנאי.

הקרב בערק־אל־מנשיה לא עלה יפה. ברוח עבורה שכבו האנשים בואדי, לא הרחק מגת, וחפרו שוחות־מגן מפני פגזי המצרים. האדמה היתה נוקשה והחפירה התקדמה בעצלתיים. השמש הכתה ללא רחם. בגלל ברגע הפתאומי לא היה כל סכוי לקבלת המנות הקרביות לפני שעות הערב ומעינו המו מרעב. — מצב הרוח היה זפת אחת שחורה.

במחצית השעה הרביעית אחר הצהרים הופיע פתאום עייאש בואדי עם מכונית המשא העמוסה מערגי־מלך. איך מצא את הדרך אלינו — לחידה הוא לנו עד היום — אבל מצא ! — את החסד הזה לא ישכח איש מאנשי הפלוגה עד עולם. זה מכבר שגורה בפי הבריות מימרה האומרת, כי הצבא צועד על קיבתו, אולם פעם ראשונה היתה זו לנו להווכח בעליל איזו מהפכה מסוגלת ארוחה טובה לחולל ב ר ו ח ו של החייל. האנשים, שרגעים ספורים בלבד לפני כן הילכו כצללים, שחוחי־ראש ועצובי־מבט, שהכל נראה להם כה שחור וחסר תקוה, הפכו כהרף עין למקור עליצות וחדוה. כל הצרות התנדפו בעשן והיו כלא היו. קריאות „הורה" נלהבות פרצו מכל פה, ועייאש, כעטור נצחון, נישא ממש על כפים. הנה מה שיכול לחולל טבח טוב. היודע, כי אין תפקידו נגמר בקלוף תפוחי אדמה והדחת כלים.

סיימנו את הסיור בפרדס. יענקל בורשטין הלך למטה הגדוד ואני עליתי במעלות כבש העץ הרעוע, נכנסתי לחדר שהתקינוהו כמשרד הפלוגה וישבתי לכתוב פקודות־קבע לנוהג בבסיס הקרבי. מן החוץ הגיעני קול הלמות מכושים וטוריות — המחלקות התחפרו למקרה של התקפה מן האויר.

עוד אני יושב וכותב ויענקל חוזר מן המטה ובפיו ידיעות מרעישות. הוחלט לעשות הלילה מעשה — לפרוץ את קוי המצרים ולהבקיע, אחת ולתמיד, את הדרך לנגב. הפלוגה שלנו הכבוש את משלטי כאוכבה החולשים על הכביש ותתבצר בהם.

השעה היתה שש לפנות ערב. בשמונה צריכים היינו כבר להתחיל לנוע. הרץ הפלוגתי יצא בהול להזעיק את מפקדי המחלקות, את הרס"פ, הסמל האפסנאי, הנשק וכל יתר ממלאי התפקידים בפלוגה. כולם מיהרו להופיע והצטופפו בחדר הצר, דרוכים ועושים אזנם כאפרכסת.

הצלחתם של תפקידים מעין אלו תלויה במידה רבה ביותר בהבנה המוקדמת להם, הקרב עצמו אינו אלא סיכום סופי, גולת הכותרת של מאמץ רב ומתואם של כל אנשי הפלוגה — הטוראים, הקצינים, ממלאי התפקידים, אנשי השרותים — כולם. בפעם הזו היו ההבנות מוקדמות אלה קשות ומסובכות יותר מתמיד, בגלל אופיה המיוחד של הפעולה. עד אז, לרוב, היה הכוח הכובש חוזר עם שחר לבסיסו, ואת מקומו היה תופס חיל המצב. לפיכך לא היה נושא אתו אלא את כלי מלחמתו וציוד קל בלבד. אולם הפעם שונה היה הדבר בתכלית. המצרים ישבו עדיין איתן במבצר עירק־סואידן, במג׳דל, על חלק ממשלטי הצומת, ופטרולים ניידים שלהם היו סובבים עדיין לארכו של כביש מג׳דל—פאלוג׳ה. ההליכה לכאוכבה היתה איפוא חדירה של קילומטרים מספר לעומק קוי האויב. גם אם נצליח לכבוש את המקום, יהיו לנו המצרים עם שחר מפנים ומאחור ונשאר, לפי כל הסכויים, מנותקים מבסיסנו, השד יודע לכמה זמן. יש איפוא להצטייד בתחמושת לימים מספר, במלאי הגון של מים, אוכל, צרכי רפואה, מכשירי התחפרות וכיוצא באלה. כל הדברים הללו דורשים ארגון מדוקדק וזהיר. משגה קל שבקלים עלול להיות גורלי, מסאלי ולשאול את כל המאמצים. כולם ידעו זאת ושמעו בכובד ראש כל מלה ומלה. אחד אחר אחד קבלו את הוראותיהם ומיהרו להיפטר למלוי תפקידם. הזמן היה קצר והמלאכה מרובה. — בפרדס השתררה המולה של ערב־קרב.

קרוב לשמונה הגיעו המכוניות והסתדרו לאורך הכביש. האנשים היו כבר מוכנים. עם חגורים עליהם ונשק ביד ישבו בצד הכביש, ליד גדר הברושים, ועשנו סיגריה. סיגריה אחרונה...

— „לעלות אל המכוניות !"

מחלקה מחלקה נכנסו אל האוטובוסים שהוקצבו להם, כל אחד מגניב בחשאי מבט אל עבר הפרדס — הישוב אליו ? היבוא הוא עצמו ליטול את חפציו הנותרים שנשארו בשוחה או שיעשה זאת בבר קצין הסער בשבילו ?

המכוניות זזו. המנועים מפרטרים בשקט. נועים לאט, בלי אורות. הנה „קמפ" ג׳וליס, כאן פונה השיירה שמאלה ונכנסת אל הדרך הלבנה המובילה לנגבה. הנה אוהל מואר לרגלי גבעה „105". כאן התחנה הבודדת לאיסוף פצועים. לא טוב. רחוק מדי ! — בעקול הדרך יורדת השיירה לשדה ו„חותכת" ישר לגבעה „113". עוד אתמול ישב על גבעה זו האויב, אך בלילה גורש משם. עתה ישב שם כוח שלנו, מגדוד אחר של החטיבה.

האוטובוסים חוזרו לבסיס, והפלוגה החלה לנוע ברגל. עמדתי על מרום הגבעה וכוונתי את תנועת היחידות. שיירה ארוכה היתה זו הפעם, שכן נתלו אלינו יחידת תותחנים וכוח ניכר מן הפלוגה המסייעת, עם מרגמות כבדות ומכונות יריה. עוד אני עומד כך וקובע לכל יחידה ויחידה את מקומה בשיירה והנה דמות מוכרת מתקרבת לעברי בחפזון. היה זה יצחק, סגן מפקד הגדוד. ניגש אלי, קראני הצדה ולחש באזני : „דע לך, שברגע זה נתקבלה ידיעה אלחוטית מן התצפית, כי כעשרים מכוניות־צבא של האויב נראו נכנסות לפנות ערב לכאוכבה. הביאו זאת בחשבון" — סיכויים מזהירים, לכל הרוחות !

התקדמנו לאיטנו. הפעולה לא היתה משולבת עם כל כוח אחר ולא נקבעה כל שעת אפס. הפקודה היתה : „התקיפו, ברגע שתהיו מוכנים". לשמאלנו, כשלש־מאות צעד מאתנו, הזדקר גוש גדול, מאיים — משטרת עירק־סואידן ! לימיננו השחירו שריוני האויב על משלטי הצומת. משעברנו מרחק הגון מקוי המצרים שנינו את הכוון והחילונו נעים בכוון לים. המטרה היתה לעקוף את המשלטים, לעלות עליהם ממערב, ולהציף משלט אחר משלט.

השדות מסביב היו חדשים בשבילנו ולא הכרנום עדיין, אך לא היתה כל אפשרות של טעות — השטח בכללו היה מישורי והלילה בהיר למדי. — מרחוק ראינו כבר את הגבעות „שלנו", מתנשאות מעל פני המרחבים. התקרבנו ככל האפשר. הגענו למקום המתאים. עתה צריך הכל להיעשות במהירות — אין לאבד אף שניה. הרכב עם הציוד נכנס לואדי ותופס מחסה. הג׳יפ עם האלונקות מוכן, המחלקות מתפרשות במבנה קרבי, נפתחות ניצרות כלי הנשק, הודעה אלחוטית אחרונה למפקד הגדוד :

„... אנו עולים ! אנו עולים !..."

— „קדימה ! !"

המשלטים נכבשו, למטה, לרגלי הגבעות, התפתלה רצועה ארוכה שהלבינה בחשכה — דרך המלך לנגב !! זה לא מכבר הסתכלנו על דרך זו ממרחק רב, במשקפת, ללא יכולת לגשת אליה. בזעם עצור מבחינים היינו במכוניות המצרים המשוטטות בה באין מפריע. עתה לא יעברו בה יותר. עתה היו לועי מכונות יריה מכוונות אליה, מכונות שלנו. מחר, מחרתיים, יטואטא מעוזי האויב האחרונים, והדרך לנגב תיפתח לרווחה.

התחפרנו בקצב מטורף. הגבעות שתפסנו נמצאו ב ל ב מערכות המצרים. עם שחר יחלו מן הסתם בהפגזת תותחים פרועה, וללא ספק תבוא בעקבותיה התקפת נגד של שריוניהם. יש לקדם את פני הרעה — להתחפר, להתחפר ! — הקרקע סלעית ? — אין דבר, רסיס בין הצלעות גרוע מזה.

•

מקץ ימים מספר, אחרי הקרב הגדול על חולייקאת, ביקרני בבית החולים קצין התרבות, נחום קורנס.

— „מה אתה יודע ?" — צהל הברנש

— „מפנה במלחמה ! „חיות הנגב" באים עם הג׳יפים לגדרה לשתות גזוז. ותאר לעצמך — ב כ ב י ש. הם נוסעים, בדרך המלך ! !"

ם. משהו זז מהמקום! וזוהי הוכחה, כי
ם תורם של הנשארים עוד מעט ויבוא.
ין דבר שיחזק את לב העולים כידיעה
מישהו קבל דירה או עבודה, ולו לימים
ספר בלבד.

•

מעין אדיר של מרץ ודחף לפעולה
מוס במחנות. הוא בא לידי ביטוי ב„יד־
ה הפרטית" המופלאה של העולים. כמ־
ם בכל מחנה תפגשו בזמן האחרון
שווקים בזעיר אנפין ו„עסקים" קטנים.
מכרים בהם כל מיני חפצים ומוצרים,
ירקות ושוקולד ועד משחת־שינים. יש
ולים שפתחו בתי קפה בסגנון ערבי.
אמור, מין צריף, בו מגישים קפה, תה
ארוחות קלות. הנסיונות לאסור את
„מסחר החפשי" לא הצליחו כנראה. מס־
ר ה„חנויות" גדל.

השערוריה
השפעה» ב

מכתב מניויורק מ

הלחם הטעים ביותר. —
הסערה. — „תגרני־השפע
החקירה של הסינאט. —
— הסנסציה התפוצצה.
פרוטקציה. — הרקע המדי
התחס

שערוריה היתה והוה הלחם הטעים ביו־
תר לחיך בן־אדם. בנידון זה אין הבדל בין
גדולים וקטנים, בין נשים וגברים, בין צעי־
רים וזקנים, בין בורים ומשכילים, ויש אומ־
רים, אף — בין רשעים וצדיקים. כולם או־
הבים את הסקנדל בבית... השכן.

ועל אחת כמה וכמה אם גבורי הסקנדל
הם אנשים רמי־מעלה, אישים היושבים בכו־
תל המזרחי של החיים הציבוריים, מנהיגים
ושרים, שבימים רגילים אין לבשר ודם פשוט
גישה אליהם. במקרה זה הכל נהפכים
לשופטים קפדניים, הדורשים חקירה ודרישה
והענשת הנאשמים.

אין רחמים בדין. הגדולים, שאינם במקרה
מעורבים בשערוריה, שואפים בדרך זו להי
פטר ממתחריהם. והבריות מן השוק לוקחים
בדרך זו נקמה מאת אלה, הנמצאים בחלונות
כל כך גבוהים עד שאי אפשר עוד לראותם.

סקנדל מסוג זה פרץ בימים אלה בווא־
שינגטון ובין השאר נקראים שמות של אי־
שים רמי מעלה, היוצאים ונכנסים בבית הל־
ן ובראש וראשונה המדובר הוא בשליש

1052

INVESTIGATION OF NEGEV AMBUSH

A sub-committee composed of an Israeli and a Trans-Jordanian under a U.N. Chairman is to be appointed to investigate the ambush of an Israel military vehicle near Gharandal on August 31, it was decided at the Mixed Armistice Commission meeting held in Jerusalem yesterday. Gharandal is between Elath and Ein Gedi.

One Israel soldier was killed and one was seriously wounded in the attack. Two others who were missing reported back to their base several hours later and were slightly injured.

It was reported that the attackers were dressed as Beduin, and escaped toward Trans-Jordan.

משקיפי אונ"א יצאו לחקור בהתקפה בדרך לאילת

משקיפי אונ"א מירושלים יצאו בימים הקרובים לאילת ועקבה כדי לחקור את תלונת ממשלת ישראל, בדבר התנפלות על קבוצת חיילים יהודים בדרך לאילת, בה נרצח אחד החיילים ושנים נפצעו. התלונה שנמסרה רשמית לועדת שביתת הנשק לדיון גם בישיבת ועדת שביתת הנשק המעורבת המתכנסת בשטח ההפקר בירושלים.

עם הקמת יד־זכרון למגינים שבבית הקהק"ל ליד בית־דגון

ליד תלי־האבנים וערמות העפר המכסים את המקום שבו עמד לפנים בית הקה"ק בבית דגון, תוקם היום יד־זכרון להנצחת שמם וגבורתם של קומץ בחורים נועזים, אשר החזיקו במקום ללא נשק מתאים וללא אמצעים מספיקים, נגד מאות פורעים מצוידים היטב, שנהנו מעזרת הצבא הבריטי והסביבה הערבית.

היה זה בימי שלטון התוהו ובוהו: מערכה לחיים ולמות ניטשה בין שתי הערים תל־אביב ויפו. בית הקהק"ל היה עמדה נוחה לסגירת כביש יפו—בית־דגון, באגפה השני של מקוה ישראל, ולמותר להדגיש את החשיבות הרבה שנודעה בתנאי הימים ההם להחזקת עמדה כזאת בלב השטח הערבי. הגנת המקום הופקדה בתחילה בידי אנשי הפלמ"ח, ואח"כ בידי חיילי חטיבת גבעתי. מתיחות בלתי פוסקת שררה במקום 24 שעות ביממה. כל שעות היום חלפו על פני הכביש מכוניות מלאות אנשי כנופיות מזוינים, ומידה רבה של התאפקות היתה דרושה מצד המגינים שלא לפגוע בהם.

ברור שהבית היה כצנינים בעיני הערבים, והם עשו הכל כדי להציק למגינים ולמויט את עצביהם. לעתים היו זורקים לעבר הבנין חביות מלאות חמרי נפץ מתוך מכוניות שעברו בכביש. בהתפוצצויות אלה נהרס חלק מהבנין, והמגינים חיו בפחד תמידי מפני „חביות".

בסופו של דבר פוצץ הבנין לחלוטין ע"י ג'יפ טעון חמרי נפץ שהוצב לידו. הבנין שקע תחתיו, ומאות פורעים החלו להסתער על המקום, אך המגינים המעטים נצמדו לאדמה בצפרנים ממש, והגנו על העמדה מתוך הבונקרים שנחפרו מאחורי הבנין. בנשקם הדל נלחמו החיילים עד אחרוני הכדורים והרמונים, והחזיקו מעמד עד שהסתננה התגבורת דרך הפרדסים הערביים. על אף הכוחות הבלתי שוים נהדפה ההתקפה, ולמתקיפים נגרמו אבדות כבדות.

פרשת הגבורה של הבית הבודד נסתיימה עם כיבוש סלמה ויזור ושבירת המצור על המקום. רוב הבחורים שהשתתפו במערכת גבורה זו אינם כיום בין החיים, כי היו אלה חיילינו הנועזים ביותר, ורובם נפלו במלחמת השחרור ועצמאות ישראל.

לזכרם של הנעדרים ולהנצחת הפרשה כולה הוצאה חוברת מיוחדת המתארת את כל מהלך הקרב, והמביאה קטעי דברים של הנופלים.

עם התגשם המטרה שעליה הקריבו לרחמינו אלה את חייהם, הוקמה מצבה לזכרם של גבורינו.

לזכר מגיני עורק התחבורה לדרום וירושלים בבית הקהק"ל ליד בית דגון שהם: דוד ברנדוין, מנשה כהנא, יאיר עמי־חי, אהרן אשכנזי־קפיטנו, חיים אטלס, יוסף בן־ישעיהו, משה הסמן, שלמה סטולר, נחמיה שפיגל, אבא וינגר, יעקב נונברג, שמחה ליבוביץ, צבי הניגסברג — ייערך היום ב־5 אחה"צ. מקום הטקס: בית הקהק"ל ההרוס ליד בית דגון. נוסעים במכוניות מיוחדות מ„דרום־יהודה". לאחר הטקס, בשעה 7, תיפתח בכפר בית־דגון הספריה ע"ש המגינים. קרובים, חברים, ידידים ונציגי מוסדות מתבקשים להשתתף.

1052

התקפה מהמארב על חיילים בדרך לאילת

חייל נהרג, שנים נעדרים וכמה נפצעו

חייל צבא הגנה לישראל נפצע אתמול פצעים אנושים ושני חיילים אחרים נפצעו שעה שמכונית בה נסעו בין עין־חוסוב ואילת הותקפה ממארב ביריות.

הפצועים הועבר באוירון, בשעות אחר הצהרים לבית חולים צבאי בסביבת תל־אביב.

בשעה מאוחרת נודע לנו כי החייל שנפצע קשה מת מפצעיו.

ההודעה הרשמית

דובר צבא ההגנה הודיע אמש כי ביום ג', 30.8, בשעה 5 בערב בערך, הותקפה מכונית צבאית מן המארב בכביש עמק הערבה בקרבת גאראנדאל. התוקפים נמלטו אל מעבר לגבול עבר הירדן.

חייל ישראלי אחד נהרג, שנים נעדרים ואחדים נפצעו.

המקרה השני — הקייץ

הסופר הצבאי של „הארץ" מוסיף: זהו מקרה המארב השני בערבה הקייץ. המקרה הראשון אירע בסביבת עין־חוסוב לפני כמה חדשים, שעה שהותקפה מכונית־משא ונהרגו 6 בחורים ובחורות. ההודעה הרשמית אינה מציינת בדיוק, היכן הושם המארב הפעם, אבל השם „גאראנדאל" מציין, כי הדבר קרה במקום שהדרך לאילת, שכולה נתונה בתחום הישראלי, מתקרבת יותר לגבול עבר־הירדן. באיזור ג'אראנדאל ישנו אחד משני המעברים העיקריים מעבר־הירדן לארץ, לרוחב הערבה. ג'אראנדאל נמצאת במרחק כ־5 שעות נסיעה מצפון לאילת. בג'אראנדאל העבר־ירדנית יש תחנת משמר־גבול, המוחזקת בידי חיילי הלגיון.

1/3 הארץ

Attackers Dressed As Beduin

2/3 P.P.

TEL AVIV, Thursday. — The attack on an Israel Army vehicle on the Wadi Araba road resulting in the death of a soldier on Tuesday evening was carried out by men dressed as beduin, it was announced today.

Another soldier was seriously wounded and several were slightly hurt. Two who were missing for several hours reported back to their base last night. They had been slightly injured.

Soldier Killed in Negev Attack

1/3 P.P.

TEL AVIV, Wednesday. — One Israel soldier was killed and others were wounded when an army vehicle was fired upon near Gharandal in Wadi Araba on Tuesday evening, it was officially announced here tonight. The attackers escaped towards Trans-Jordan.

חייל נהרג ושנים נעדרים בהתקפה מהמארב

1/3 דבר

דובר צבא ההגנה הודיע אמש, כי ביום ג' 30.8.49, בשעה 5 אחה"צ בערך הותקפה מכונית צבאית מן המארב בכביש עמק הערבה בקרבת גרנדל. התוקפים נמלטו אל מעבר לגבול עבר הירדן. חייל ישראלי אחד נהרג, 2 נעדרים ואחדים נפצעו.